METROPOLIS

ECCLESIAE VPSALEN, IN REGNIS SVETIAE ET GOTHIAE

DILIGENTIA IOHANNIS MAGNI GOTHI
Sedis Apost. Legati, primatis & Archiepiscopi eiusdem Ecclesiæ Vpsalen. M. D. XXXVI. Gedani obiter collecta atqꝫ nunc primũ M. D. LVII.

Opera & impensis Olai Magni authoris

Germani fratris & immediati successoris ad honorem Dei, & Pontificum exemplarem vitam ac reductionem illarum Regionum, & aliarum nationum, vt in vnitate & obedientia S. Sedis Apostol. perseuerent.

ROMAE

IN AEDIBVS DIVAE BRIGIDAE VIDVAE,
Per Franciscum Mediolanensem de Ferrarijs,
XX. Februarij. M. D. LVII.

SUMMARIUM TOTIUS HISTORIAE Upsalensium Archiepiscoporum.

Premittitur Index, magis foliorum, quàm literarum numero, ob temporum rationem, accommodandus.

¶Deinde series primi libri, Paganice superstitionis, opera Christianissimi Imperatoris Ludouici Pij, (missis predicatoribus & accessu miraculorum ac Ecclesiarum fundatione fideiq; plantatione) auerse & extirpate.

¶Item quomodo Gregorius VII. prudentibus Epistolis suis Aquilonarium Regum et Principum filios ac cōsanguineos in Vrbem vocatos honorificentissime tractauerit bonisq; moribus instructos nouelle Ecclesiæ liberalium obsequiorum plenos remiserit presuturos.

¶Item quàm gloriosa fortunataq; semp steterāt Aquilonaria Regna quādo posthabitis suggestoribus seditiosis Ecclesiastica potestas & secularis in optima concordia regnicolis sunt dominati & econtra faciens in omnibus angustijs attrita & humiliata.

¶Item plura remedia sana aduersus discordias incolarum virtute diuini auxilij et prudentum consilijs celerrime subministranda.

¶Item exemplaris admirandaq; authoris vita & pacientia qua cunctis diebus suis (veluti alter Iob) pro sua multorumq; saluatione vbicunq; Dei honorem propagaturus accederet (donec in Vrbe moreretur) vti solebat.

¶Item vita mirabilis & fructuosa cuiusdam Iacobi Vlfonis 24. Archiepiscopi Vpsalen. qui impiorum suggestione inter se & Regni Principem excitatā litem, & obsidionem celerrimo, sed prudentissimo consilio (letantibus incolis ymo Angelis) Dei pacem perpetuam stabiliendo, firmauit, annoq; vite sue centesimo plenus operibus bonis emigrans in Ecclesia sua Vpsal. honorifice sepeliebatur.

¶Quòd autem centenarius extitit insolitum non est in Aquilonaribus terris vbi etiam prolixioris etatis homines ad 120. Item ad 130. 140. & 50, non admodū exhaustis viribus ascendere solent vt alijs scriptis notatum est, preterea Sanctum quendam Dauid episcopum Anglie 147. ānis. Preterea sanctum Dunstanum eiusdem regionis antistitem. Septem regum tēporibus, idest. 200. annis & aliū quēdā Caroli magni armigerū 361. vixisse annis. Beata autē et venerabilis illa senectus est que vita puriore cōtinuatur vt virens tāquām decus aliquod resurrectionis appareat) breuissimo omnium etatum superato curriculo vitam apprehendere possit, sempiterna beatitudine duraturam.

Quantum vero Summi Pontificis excellentia, aliorumq; presulum in suo gradu emineat authoritas, Magnus Basilius in Epist. 174. ad D. Gregor. verbis sequentibus attestatur.

Vnde ad celebrandum Eucomia tua ordiar? & quo te nomine propriè ac verè appellabo? An columnam & stabilimentum Ecclesiæ vocabo? aut luminare mundi vt Apostolico more loquar? Aut coronam gloriationis Sanę Christianorum parti? vel domum Dei? vel patrię fulcimentum? siue Regulam fidei? Aut Legatum veritatis? vel simul omnia hæc ijsq; plura &c. Et laudū tuarū excellentiā ex gestis tuis quæ cōspicua sunt, cōfirmabo.

Attendat ergo quilibet antistes ad quid in domo Domini sit vocatus vt omni diligentia satisfaciat officijs suis, titulisq; tam preciosis, ne veluti vas signatum, sed vacuum reperiatur.

SANCTISS. D. N. PAVLO IIII. PONT. MAX.

OLAVS MAGNVS GOTHVS, ARCHIEPISCOPVS VPSALEN. FELICITATEM.

BEATISSIME PATER, Si vestis illa consularis, à Romanorum legatis Patri Pauli Tarsum inhabitanti propter eius obsequia hereditario iure, donata, atqꝫ Pauli & Thimotei estimatione custodita, perpetuam in scripturis obtinere memoriam meruit, Quomodo vestis illa eximie charitatis & consolationis, quam olim Beatitudo tua, ardentissimo amore, Iohanni Magno Vpsalen. Archiepiscopo, ob fidei constantiam ab hæreticis denudato, orbisqꝫ totius auxiliis destituto, elargita est, in æterna recordatione, non habeatur, is Seruus tuus, frater meus fuit, & nosti quia Seruus Dei, & tuus erat, timens dominum & recedens à malo vt sua constantiss. patientia, cæteris exemplum præberet, assidue certare pro lege Dei, ad cuius etiam honorem, & gloriam domus eius exaltandam, volumen hoc Metropoliticum Ecclesiæ Vpsalen. insigni diligentia scripsit. Scriptumqꝫ nunc primum in lucem æditum, ego inutilis Dei & Sanctitatis tuæ Seruus, Beatitudini tuæ (que authorem insigniter amauit, fortiterqꝫ iuuit, & omni consolatione sicut & me fouere dignata est) humilime exhibeo benedicendum, & approbandum, vt ob fidei corroborationem cæterorumqꝫ Pontificum exemplarem vitam, cum optabili fructu, in orbem (precipue) ad Aquilonem, in cuius lateribus excelsus Dominus fundauit Ecclesiam suam, securius & vtilius peregrinetur, idqꝫ vetusto beatæ memoriæ Alex. III. exemplo, qui primo Archiepiscopo Vpsalen. Stephano Sanctissimæ vitæ viro, in ornamentum & authoritatem Ecclesiæ, pallium misit, huicqꝫ duplicem crucem auro & gemmis illustrem (cui lignum S. Crucis inclusum erat) adiecit, simulqꝫ singulari dono, Librum Euangeliorum eximie decoratum, quo ipsum legati munere & primatiali honore apud exteros & nouellæ fidei

populos confirmaret pro dono transmisit. Sed nec exigua beneficia, gratitudine perpetua, estimari merentur que Beatitudo tua vna cum sacro Reuerend. DD. Cardinalium Collegio, eidem Ecclesiæ Vpsalen. duos eius antistites Germanos fratres annis fere xxx. honorifice liberaliterque tractando exhibuerat, atque adhuc mihi superstiti humanissime conferre dignatur ne forte dextere Dei mutatione apparente prout incessanter exopto, tali prouidentia, & circunspectione orthodoxæ fidei in quatuor amplissimis Aquilonaribus Regnis vacillanti pro eorum salute & tranquillitate celerius & efficacius succurrere possit quod prestet altissimus in miserationibus suis gloriosus & diues, qui & Sanctitatem tuam, pro eterno eius honore & salute totius Ecclesiæ sollicitam & incessanter orantem in perenni felicitate conseruet.

ex ædibus diuæ Brigidæ viduæ,

XX. Februarii.

1557.

INDEX SECVNDVM NVMERVM FOLIORVM

potius quam literarum appositus.

A

M

Q

R

T

V

¶Finis Tabulę potius ordine foliorum quàm literarum expletus.

PRAEFATIO AD LECTOREM

MAgnus olim Romanorum Principum, & Imperatorum potentatus erat in multis populis, visque tanta in armis & consilijs vnita, vt eos aliquando rebellantes, sub iugum reducere, atque reductos, vt imperata facerent, constringere possent, aut conarentur, at vbi Apostolici sacerdocij Principatus, a cedente gratia Christiana (tā Paucis populis imperare non contenta) successit, magis veraci predicatione, quàm demoniacis prestigijs aut armis crudelibus, extitit dilatata, sonus enim eius, exijt in vniuersam terram, licét adhuc (teste Ambro. de voca. gent.) in extremis mundi partibus sint aliquae nationes, quibus nondum gratia Saluatoris illuxit, Nec tamē ambigitur illis quoque occulto iuditio Dei, tempus vocationis adesse promissum, quo Euangelium, quod nondum viderunt, audiant, & Sacramento regenerationis accepent. Fructuque feliciore, (vt diuinę gratię & glorię participes fiant) ardenter obseruent. Opera tamen Christianiss. Imperatoris Ludouici Pij, (vt infra lib. primo dicetur) monitioneque & authoritate. S. Sedis Apost. cooperantibus, Sueonum Gothorumque gens Aquilonaris, idolorum cultura proiecta fidei documenta suscepit, & demum Sathanicis illusa prestigijs, recidiuās euolutis, ferę 140 ānis, itemque succurrēte Eldredo Anglorum Rege, & sancto Sigfrido Eboracen. Archiepiscopo ad integritatem fidei reuocabatur, tāque beatis operibus, Apostolica doctrina, crescente. Illustrata, vt inter ceteras (Deo acceptabiles) virtutes, cunctas in circuitu nationes, gratuita & liberali hospitalitate superaret. Preterea scelus erat grauiss. Ecclesiæ mandata contemnere, aut impijs & sacrilegis manibus contrectare diuina, Mosque fuit Illustrioris prosapie personis, pro meritis eterne salutis habende, ex vltimis finibus Aquilonis ad Hierusalem & alia sanctorum loca deuotius peregrinari. Sed hęc similesque virtutes hereticorum prauitate delete, in eos sententiam sapientis expectant, qui ait. Ve vobis viri impij, qui dereliquistis legem Domini altissimi, & si nati vel mortui fueritis, in maledictione erit pars vestra. Non enim tam facile, cōqui scit deus. quem qui arguit debet respondere ei, Verum spes est firmissima, assiduis apud deū alenda suffragijs, quod gens illa Septemtrionalis (licet aspera & ferox) horrore cōmissi sceleris & metu diuinę vltionis attrita deique miseratione excitata, dignos penitentie fructus, constanter actura ad Ecclesię vnitate in breui reuersura credatur, Nihil enim (teste Ambros.) diuinę gratię obsistere potest, quo minus id quod voluerit, ipleatur, dū et discordie, ad vnitatē trahūt, & plage in remedia vertūtur. Quatenus Ecclesia vnde metuit p̄iculū, inde sumat augmentū. Placeat tamē deo, vt sublatis īpedimētis, sentētia eius, qua ad literā dicitur. Ab Aquilone pādetur oē malū, mitiorem mereatur hīc cēsurā, cū exinde, quasi hora xi. ī vinea Domini tot gloriosi sexus vtriusque victricibus cōstātię armis exierant electi palmites Ecclesię, presertim R. antistites prout infra dicetur, qui etate antiqui, in fide integri, in pressura probati, in persecutione proscripti & in omni patientia corroborati diuinum honorem excelso Principi dignum, temporibus suis offerentes, eterna memoria decorari meruerunt, hisque cum Deo glorioso sit laus & decus ac plo

Lectori prosperitas in omni seculo & euo sempiterno.

HISTORIA PONTIFICVM METROPOLITANAE ECCLESIAE VPSALENSIS IN REGNIS SVETIAE ET GOTHIAE DILIGENTIA IOANnis Magni Gothi Sedis Apostolicæ legati, Primatis, & Archiepiscopi eiusdem Ecclesiæ Vpsalensis anno Domini M. D. XXXVI. Gedani obiter collecta.

COGITANTI MIHI ALIquid scribere de nostra sanctissima fide Christiana, quomodo, & quando in hoc inclytum regnum Gothorum inuecta, quibúsque Pontificibus, ac Regibus propagata, aucta, & conseruata fuerit, occurrit illud, quod Plato diuinitus (vt inquit Cicero) doctus affirmauit, Quales in Republica principes sunt, tales esse solere reliquos ciues. Enimuerò quando illi totius humani generis, & omnis virtutis inimici, Caius Caligula, Nero, Domitianus, Diocletianus, & similes, in culmine imperii residebant, tunc numerus proborum ciuium adeò paucus erat, vt reproborum multitudini collatus, guttæ in mare proiectæ similitudinem referre videretur. At postquàm bonorum morum, & Christianæ pietatis, ac religionis amatores, vtputa Magnus Constantinus, Theodosius senior, Henricus primus, Carolus Magnus, eorúmque similes rerum summa potirētur, mox impositæ sunt hominibus leges, quibus ad virtutē (etiam illi qui

Quales principes, tales & ciues.

Paucus numerus bonorum.

inuiti essent) cogerentur. Hoc modo imperante Carolo Magno sacrosancta fides Catholica primùm ad Saxoniam, deinde ad nostras vsque terras, Deo misericorditer prouidente, peruenit. Siquidem is Carolus pro suis egregiis meritis, singularique diligentia erga Christianæ fidei propagationem, Magni cognomentum assecutus, diu multúmque laborauit, antequàm Saxoniam, bonam nationis Germanicæ partem, à saxeis diis, & idolis auertere potuisset. Nam triginta continuis annis ipsam pertinacissimè renitentem bellis fatigauit, sæpéque subiugauit. Sed nulla erat potentia, nulla prudentia, nulla industria, neque vlla arma, aut consilia erant, quibus poterat duræ ceruicis populus in diuinis, aut humanis legibus contineri, donec prudentissimus Imperator easdem Saxonicas terras solis Pontificibus in vtraque potestate, Ecclesiastica, & Regia, gubernandas commendasset: sanè intelligens populum infrenem posse religione cōtineri, armis verò placari nōn posse. Quod quidem consilium quàm prudens fuerit, ostendunt hæc nostra tempora, in quibus ipsa Saxonia, postquàm desiit Pontificiam autoritatem venerari, miserabili Marte diuisa, & collapsa, suas miserias infeliciter deplorat, documentum omnibus prebens, quàm suaue, & quàm amplexandum, ac paternum iugum est quod, à sacrosanctis Episcopis imponitur: à quo quantum receditur, tantum ad tyrannorum violentiam acceditur. Incredibile est (inquit Iustinus historicus) quāta felicitate coalescant regna, in quibus iustitia permixta est religione. Exemplo est tota Germania, quæ iampridem religioni seruiens, gloriosissimum imperium inter omnes Europæ regiones habebat, nūc verò apostaticum hæreticorum spiritum secuta, quantum à Christiana pietate recessferat, tantum ad ignominiam abiecta vilescit. Sed hæc quiescāt. Dum Saxonia abiectis idolis accepisset verbum Dei, mox in ea tot sanctissimi, & doctissimi viri emergere cœperūt, vt quæ prius spinas, tribulos, zizania, labruscas genuisset, nunc hortus voluptatis, & vinea Domini Sabaoth effecta flores, vuas, & palmites in Christo permanētes generaret, virósque clarissimos, & Apostolicam vitam referentes, ad vicinas, & remotas terras, pro lucrandis Christo animabus, destinaret. Quippe viuente adhuc Carolo

Carolus Magnus cur ita dictus.

Carolus 30. annis amplius cum Saxonibus conflixit.

Boni præsules quid faciunt.

Religione infrenis populus continetur.

Iugum pontificum leue.

Iustitia religioni coniuncta prodest.

Carolo Magno, cōplures magnæ ſanctitatis viri in lege Chriſti doctiſſimi, ex Saxonia in Gothiam, & Suetiam peruenerunt, atque in diuerſis eius locis idololatriā impugnantes, diuini verbi ſemina ſpargere curauerunt: in quorum numero erat ille Herbertus, Euangelica doctrina, & vita præclarus, quem Eccleſia Lincopenſis protopaſtorem ſuum recolit, & veneratur. Verùm, quia nondum venerat plenitudo temporis, quod pater cœleſtis prouiderat de noſtris Gothis (quibus vſque ad horam vndecimam otiandum erat) ſuperuénit inimicus homo, & tenerum ſemen, ne in fructum erumperet, cōculcauit. Conſumptis enim verbi Dei nuntiis, partim naturali, partim violenta morte, & perſecutione, Gothi ad idololatriam reciderūt, remanentibus nihilominus nonnullis, quos Deus præſciuit, & prædeſtinauit, in ſuſcepta fide, & religione. Neque omiſerat pientiſſimus Imperator, quin etiam bene prouiſum eſſet regno Gothico, & aliis Aquilonaribus regnis, vt pro patribus filii naſcerentur. Nam Eccleſias duas Cathedrales, Hamburgenſem, & Bremenſem (quæ poſteà vnitæ fuerunt) erexit: ex quorum collegiis aſſumi poſſent viri, religione, & doctrina præclari, qui per regna Aquilonaria Euangelium Chriſti prædicarent. Eius rei cauſa præfecit Eccleſiæ Hamburgenſi Eridagum, ſacerdotio, ſanctimonia, & doctrina inſignem: quem, impetrato à Summo Pontifice Leone III, conſenſu, eius loci Epiſcopum facere diſponebat. Verùm cùm tam ſancto propoſito Carolus duceretur, morte inter cœleſtes ſpiritus eſt translatus. Cui Ludouicus filius eius ſucceſſit, anno Domini DCCCXV. optimo patri optimus filius: qui nihil à paterna pietate degenerans, Chriſti religionē totis viribus augere ſtudebat, curámque præcipuā geſſit de regnis Aquilonis ad Chriſti gratiam cōuertendis: ſiquidem Tranſalbianam religionem (mortuo nuper Eridago) Bremenſi, & Verdenſi Epiſcopis initio regni ſui commēdauit. Præterea extruxit Regalē Abbatiā in littore Viſurgi, translatis patribus cum nomine de Corbeia Galliarum: quæ in ripa Summæ fluminis hodie manet: vt viri ſanctitate, & prædicatione verbi Dei celebriores, ex eadem Abbatia aſſumpti, in omnem terram Aquilonarem tranſplantari potuiſſent. Ex hoc

Carolus Magnus.

Herbertus primus epiſcopus Lincopē.

Gothi ad idolatriā recidefunt.

Eccleſia Hābur genſis vnitur Bremenſi.

Eridagus Bremēſis antiſtes ſub Leone 3.

Ludouicus Carolo ſucceſsit. 815.

Summa flumē.

enim deliciarũ horto multæ odoriferæ plantæ, radices in cœlis fixas habentes, ad nostram Gothiam sunt translatæ: quarũ fructu etiam nostra tempestate illi nobiscum viuificantur, qui, cõtemptis vilissimis filii prodigi siliquis, cœlestibus alimentis resici concupiscunt.

Ansgarius primus aquilonarium põtifex, & eius vita.

ANSGARIVS primus Sueconum, & Gothorum Pontifex, in Gallia natus, vix puerilem ætatem egressus, meruit cœlesti visione ad frugem melioris vitæ informari. A matre nanque pridem defuncta, & per quietem visa, monitus erat mundi illecebras cõtemnere, in amorem Dei se totum trãsfundere, & nihil magis, quàm cœlestia concupiscere. Próinde mox relictis huius mundi opibus, se in monasterium Corbeiense contulit: à cuius patribus benignè susceptus, & in lege Domini excellenter edoctus, in eum sanctitatis gradum ascendit, vt tandem omnia Aquilonaria regna sua sanctimonia, & doctrina illustraret, factus eorum Apostolus, & præcipuus diuini verbi prædicator. De tempore verò, & anno, quo in Suetiam peruénit, consyderò nonnullas Gothorum historias hactenus non rectè sensisse, quæ eius aduẽtũ assignant anno à Christo nato DCCCXLV. qui quidẽ annus à morte Ludouici Imperatoris quintus agebatur: & eo anno Ansgarius (vt testatur Albertus Crantzius Hamburgensis) exulabat in Ramsola, ad quam pridẽ ex Hamburgo à facie Danorum confugerat, videlicet anno Domini DCCCXL. Tunc enim Dani Hamburgensem Ecclesiam, claustrúmque, & bibliothecam summo studio collectam, bellico furore vastauerunt, & S. Ansgarius penè nudus cum reliquis euasit in Ramsolam: vbi diu, & continuè commoratus est, donec post longum exilium (agente Ludouico Germanorum Rege) in vacantem Ecclesiam Bremensem est assumptus: à qua in Suetiam nunquàm est reuersus, quãuis apud vicinos Danos in nouissimis diebus põtificatus sui (vt idẽ Albertus testatur) nonnihil prædicauerit, & solum Ericum Regẽ, cui scelera

Ramsolam Dani euertunt.

Impii cognomen (vt dicit Saxo) affixerant, conuertit, & de impio tyranno pium Christi ministrum effecit, cæteris Danis post eius obitum diu in perfidia remanentibus, vsque ad annum Christi nongentesimum octogesimumsextum, quando Popo candentis ferri laminam nudis, & illæsis manibus portans, ipsos ad Christum conuertit: id'que sub Suenone Ottone, qui patrem Harallum, quòd fidem Christi prædicari permitteret, à regno eiecerat. Quòd autem Saxo scribit, Frothonem eius nominis sextum Danorum Regem (qui tertius post illum Regem Ericum Impium erat) ab Agapito Papa Christianam fidem ad Danos vsque extendi petiuisse, Romanæ'que legationis aduentum fatis suis præcucurrisse, apud me verisimile non est. Duos enim Summos Pontifices eius nominis fuisse certum est: quorum prior præcessit tempora Frothonis VI. parum minus, quàm trecentis annis: alter verò in pontificatu circa annos Christi nongentos quinquaginta sedit, quando Otto eius nominis primus Imperator effecit, vt idem Harallus Rex Daniæ ab hoc Frothone (testimonio Saxonis) quintus, ad sacrum baptisma cum filio Suenottone perueniret. Potuisset fortè Frotho ad aliũ quempiam Romanorum Pontificum legatos misisse, & errore scriptoris nomen illius Pontificis mutatum fuisse. Sed ista remissa sint Danis. Ego aduentum sancti Ansgarii in Suetiam prosequar: quem consydero fuisse circa annum à Christo nato octingentesimum sedecimum. Lupoldus enim Bebenburgensis in libro, quem conscripsit De zelo Christianæ religionis veterum principum Germaniæ, dicit, in historia Francorum contineri, quòd Ludouicus Imperator Caroli Magni filius, conuertit Suecos ad fidem Christi per S. Ansgarium, anno Domini octingentesimo sedecimo. Harallum verò Regneri Danorum Regis competitorem, Maguntiæ vnà cum coniuge, & filiis baptizari fecit, anno Domini octingentesimo trigesimosecundo, vt idem ipse Lupoldus ex Francorum historia affirmat. Ludouicus nanque principium sui imperii habuit anno Domini octingentesimo quindecimo, finem verò quadragesimo post octingen-

Ericus Impius Danorum rex fit pius.

Popo episcopus.

Agapiti duo.

Otto primus.

Lupoldus.

Ludouicus Imperator regnare cœpit 815.

Legati Suecorum. tesimum. Hunc Ludouicum in primo sui imperii anno Suecorum legati accedentes, Christianæ fidei doctores impetrarunt: & in eis præcipuum Ansgarium Corbeiensem: qui cùm zelo amplificandæ Christianæ religionis ardentissimus esset, nequaquàm ad vigintiquinque annos opus tam pium, & sanctum, differendum duxit. Consyderandum tamen est

Crantzii testimoniū de conuersione aquilonariū regnorum. ex testimonio Crantzii, quòd non semel, sed sæpius ad Aquilonaria regna pro plantanda Christi fide transiuerit. Quocirca fatendum est, ipsum eo tempore, quo diximus, prima vice in

Bero Rex Suetię in Birchio suscepit Ansgarium. Suetiam peruenisse, summóque honore à Rege Berone in ciuitate Birchensi susceptum, verbum Domini cum summa fiducia prædicasse, summáque humanitate, & pietate eiusdem Regis fretum, totam ciuitatem Birchensem (quæ tunc populosa, & prægrandior totius regni habebatur) omnémque in circuitu regionem ad veri Dei cultum cōuertisse, idola destruxisse,

Idola destruuntur, & ecclesię construuntur. Ecclesias construxisse, ac multa miracula ad Christianæ fidei corroboratione operatū fuisse, diebúsque, & noctibus ab orationibus incessanter summum pastorem Christum exorasse, vt vineæ suæ vberiorem gratiam largiri dignaretur. Quòd autem nonnulli asserant, Ansgarium cum Haraldo prædicto, qui ab aliquibus Rex Danorum scribitur, ex Maguntia ad Danos præcepto Ludouici, vt Christi fidem eis prædicaret, peruenisse, nequaquàm de primo eius ad Aquilonaria regna aduentu, quo à Rege Berone exceptus est, rectè intelligi potest, attestantibus id tam Saxone Danico, quàm Crantzio Hamburgensi historico. Erat illi Regi Suetiæ Beroni præfectus quidam in-

Erengarius. clytus Erengarius, qui velut alter Sebastianus sub militari habitu Christi militem abscondebat: tantúmque in suscepta fide floruit, vt in æde sua, quam in Ecclesiam consecrari fecerat, Christo assiduè seruiens, miraculorum gloria illustraretur. His, & aliis compluribus in Suetia virtutibus patratis, Ansgarius in Hamburgensem Ecclesiam se contulit, relinquens in suo loco

Simon & Nitardus martyres. apud Bircham sanctissimum virum Simonem Pontificem, & Nitardum venerabilem presbyterū: qui cùm Christianam doctrinam diligenti pietate, & pia diligentia induratis, & perfidis prædicarent, grauissimas persecutiones sustinuerunt, & tandē

glorioso

glorioſo martyrio vitã ſuã feliciter ꝯſummauerũt. Reliquã partẽ vitæ beati viri Anſgarii dicat Albertus Crãtzius in ſua Metropoli, & Dani, apud quos Sleſuicenſem, & alias Eccleſias ſana doctrina, & vitæ ſanctimonia fundaſſe dicitur. Ego, quod ad Gothiam, & Suetiam attinebat, obiter commemoraui.

CHRISTIANAE FIDEI VACILLATIO in Suetia, & eius reductio per miraculum.

POSTQVAM ſanctiſſimus vir Anſgarius relicta Suetia, in ſuas terras rediiſſet, illud puſillo gregi Chriſtiano in Gothia accidit, quod in caulis ouium abſente paſtore, & veniente lupo, euenire ſolet. Quippe occiſo ſanctiſſimo Epiſcopo Simone, & venerabili preſbytero Nitardo, magna Gothiæ pars ad idololatriã eſt relapſa: quod potiſſimùm ex eo accidit, quia Rex Ingeuallus, aliâs Ingellus, bellum ſuſceperat in auunculum ſuum Regem Beronem: quod nullis conſiliis pacari poterat, donec Regnerus Daniæ Rex eundem filium ſuum Beronem cum rege Ingello (qui eius ex filia nepos erat) in mutuã gratiam reduxiſſet, Regem'que Noruegiæ conſtituiſſet. Intereà dum taliter inter mortales homines de mortali regno certatur, immortalis Dei cultus, qui tenera radice ſubnitebatur, penè euulſus eſt. Et dum ea controuerſia finem ſuſceperat, ecce ſuboriũtur ſeditiones non minus periculoſæ inter eorum heredes. Illorum enim de regno diſcordia, Gothis idolorum cultum, templis victimarios, aris libamẽta reſtituit: quamuis in toto regno religionem Chriſtianam non abſtulit, remanente ſemper bona parte populi in vero cultu filii Dei Saluatoris noſtri, occultè tamen, propter metum tyrannorum, qui vix alium Deum præter ſeipſos venerari patiuntur. Sed Deus, cuius miſericordiæ non eſt numerus, remediũ tãdẽ adhibuit opportunũ, vt doctrina Euangelica nõ in angulis, ſed ſupra tecta prædicaretur. Mortuo enim Erico (cui à multis victoriis nomen inditũ erat) ſucceſſit filius eius Ericus Aorſel, quem alii Stenchrillum vocant.

Gothia ad idololatriã relapſa.

Bona pars populi remanſit in fide.

Tyranni ſe reputant Deos.

Ericus Segerſel

Ericus Aarſel.

Pontifex idolorum excæcatus.

Quo dæmoniis, & non Deo immolante, Pontifex idolorum, qui impiis sacrificiis præerat, subita cæcitate percussus, coram Rege, ac tota populi multitudine concidit. Deinde, postquàm diu, & frustra deorum suorum auxilia prostratus implorasset, desperato penitus vsu videndi, in domum suam est reductus, stupentibus cunctis populis, qui hoc nouum, & miserabile, sed vtilissimum spectaculum viderunt, & audiuerunt. Sed longè mirabilius erat, quod secutum est. Nam illa mater misericordiæ, Regina cœli, Dei genitrix, dignata fuit se per quietem ostendere miserabili cæcitate laboranti, & materna obiurgatione insignem vnigeniti sui inimicum increpare: Noueris, inquiens, iustè tibi illatum esse, quod pateris, qui honorem, & obsequium domino cœli, & terræ, Iesu Christo filio meo, Christianorum Deo exhibendum, dæmoniis impendisti. Nunc igitur, si sanari vis, promitte, quòd idolorum cultu abiecto, de cætero fidem Christianam firma mente conserues, seruandámque omnibus prædicare curabis. Quod cùm ille promisisset, mox detersa cæcitatis caligine, lumen mentis, & corporis recipere merebatur. O immensa, & stupenda Dei miseratio erga Gothicam nationem. Olim nanque Deus, vt futurum gentium Apostolum Paulum à cæcitate liberaret, Ananiæ ministerio vti dignatus est: nunc verò pauperem Gothum longè maiore cæcitate percussum, per suam dilectissimã genitricem illuminauit, & ita illustrauit, vt deinceps semper publicè prædicata fuerit sanctissima Christi fides in vtroque regno Gothiæ, & Suetiæ. Igitur ô Suetia, & Gothia, agnosce Apostolam tuam: agnosce magistram fidei tuæ: agnosce (inquam) diuini verbi genitricem, & prædicatricem. Non parua cura est Deo tuo de salute tua, qui te de tenebris gẽtium per suam piissimam matrem reuocauit. Erubesce, pœnitentiam age, & educ quasi torrentem lachrymas tuas, quia vnquam auditæ sunt in te Lutheranæ blasphemiæ in ipsam magistram tuã Deiparam immaculatam: quæ iam cœlos penetrauerant, vt inde, nisi citò pœnitueris, terribiles ad te reuertantur ærumnæ. Sed hæc aliâs. Hanc gratiam consecutus idolorum Pontifex, mox Apostolica vice fungens, omne regnum circuibat, excelsa Dei,

Beata Virgo apparuit.

Pontifex visum recepit.

Ananias Paulũ illuminat.

Publicè prædicatĩ fides Christi in aquilone.

Exhortatio pœnitentiæ peragendę.

Pontifex conuersus Christũ vbique prædicat.

Dei, vtcunque potuit, balbutiendo prædicans, affirmánſque,
quoniam Chriſtus eſt verum lumen ad reuelationem gentium,
omnes autem dii gentium dæmonia, & non eſt ſalus in ſimula=
chris eorum: igitur euertenda, & omnis eorum cultus Chriſtia=
na religione commutandus. Fauit illi populus miraculi no= Populus miraculis ducitur.
uitate attonitus, ſe'que ad ſuſcipiendam Chriſti fidem parat.
Verùm quia meſſis multa erat, & operarii pauci, curauit Rex
Stenchillus (iam cognomento Pius) oratores mittere ad Bre= Stenchillus rex pius.
menſem Archiepiſcopum, pro viris doctrina, & ſanctitate præ=
claris, qui reparandæ fidei Chriſtianæ eſſent idonei, & pro di=
uini cultus augmento nulla aduerſa formidarent. Vnde & vi= Prędicatores miſsi.
ri ſingularis abſtinentiæ, & doctrinæ illico miſſi ſunt, qui ſyn=
ceritate purioris vitæ eſurientem in verbo Domini populum
fideliter erudirent, atque euacuata idolorum ſuperſtitioſa cul=
tura in optima via ſalutariũ exẽplorũ dirigerent, & conſeruarẽt.

DEINDE Adaluardus ſecundus Epiſco=
pus poſt ſanctũ Anſgariũ, fidem Chriſti in
Suetia, præſertim circa Vpſaliam prædicãs,
tanti meriti apud Deum, & homines fuiſ=
ſe traditur, vt eius memoria apud Suecos
ſempiterna laude celebrari mereatur. Nam
iuxta S. Pauli exemplum, cùm liber eſſet
ex omnibus, omnium ſe ſeruum fecit, vt plures Chriſto lucri=
faceret, ſciens quòd, qui ad iuſtitiam erudiunt multos, fulgebũt Iuſti fulgebũt.
quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. Quippe, cùm eſſet in lege
Domini doctiſſimus, Pontificiáque dignitate, & vitæ ſanctimo=
nia conſpicuus, ad mandatũ Archiepiſcopi Bremenſis (qui erat
Anſgarius, aut eius ſucceſſor) relictis patria, parentibus, amicis,
fortũnis, ſecutus eſt oratores præfati Stenchilli Regis: cum qui=
bus poſt multa maris, & terræ pericula, peruénit in Suetiã: ex=
ceptúſque à Rege iam Chriſtiano, & proceribus regni (quãuis
paganis) cum ſummo honore, in ciuitate Sigtunienſi: vbi tãtum Sigthuna.
venerationis in ipſum ab vniuerſis eſt collatũ, vt nõ ſecus ab eis
exciperetur, quàm Paulus à Galatis olim fuerat exceptus, qui de
ipſis ſcribẽs ait: Sicut ãgelũ Dei excepiſtis me, ſicut Chriſtũ Ieſũ: Ad Gala. 5.

& si fieri potuisset, oculos vestros eruissetis, & dedissetis mihi. Enimuerò dum sacramenta offerret beatus Adaluardus, adeò deuoti, & alacres offerebant donaria populi ad altare Dei, vt sub vnius missæ officio à populo non numeroso septuaginta libræ argenti oblatæ numerarentur. Quo facto clarè probatum fuisse videtur dictum Pauli Apostoli: Gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt, ostendentes opus legis scriptum in cordibus suis. Vnde enim scire potuerunt offerendum esse? nisi quia etiam natura conformiter ad legem Dei docet, non oportere in conspectu Domini Dei vacuum apparere, præsertim in eo sacrosancto mysterio, vbi filius Dei Deo patri pro salute totius mundi offertur. Quippe impium, indecorum, & ingratissimũ videretur, si homo peccator ibi nihil de donis sibi à Deo datis offerret, vbi filius Dei pro omnibus circunstantibus sese offerri permittit. Nec est aliqua gens tam fera, & barbara, quæ non adorat Deum verum, aut falsum: illámque adorationem sine oblationibus, & victimis, nunquàm fuisse credimus. Quamuis enim veri adoratores Deum (qui spiritus est) in spiritu adorant, tamen oportet ita vnum facere, vt alterum non omittatur, maximè cum illis circunstantiis, quibus præcepta Domini (quæ affirmantia dicimus) præcipiuntur. Quando maiores nostri Deo decimas, & oblationes dabant, omnibus bonis abundabant: nunc verò, dum cessat oblatio, accedit confiscatio, & iuxta Canonis dictum: Quod non tollit Christus, tollit fiscus. Sed istud Deo corrigendum, vt cætera, committimus. Dum ea summa humanitate exceptus esset Adaluardus cum sociis suis, diem ieiuniis, & prædicationibus, pro conuertendis ad Christum animabus, noctem verò vigiliis, & orationibus impendit, per omnia se talem exhibens, vt non aliter, ac fidelis seruus, & prudens, super familiam Domini constitutus videretur, essétque dignus, cui veniens Dominus diceret: Euge serue bone, quia supra multa constitueris. Fatendum tamen est, huic sanctissimo viro id tandem accidisse, quod cæteris Christi discipulis, & Dei ministris ab origine mũdi accidere solet: nempe pro verbo Dei tormentis, pro doctrina veritatis supplicijs, pro fide perfidia, pro dilectione odio, & pro

70. libræ argẽti præter signatam monetam offerunt.

pro omnibus beneficiis summa ingratitudine compēsatum est. Nam cùm subuersioni idolorum (quæ tunc Vpsaliæ nimia veneratione colebantur) totis viribus incumberet, mota est in ipsum grauis seditio à proceribus, & plebe, vt, qui ipsius aduētum cumulatissimis honoribus, & beneficiis paulò antè excepissent, nunc vitam eius ad dira supplicia postularent, similes illis ingratissimis Iudæis, qui postquàm Christum Dominum hymnis, & palmis excepissent, non longè pòst crucifigendum conclamauerunt. Ipse quoque Rex Stenchillus, dum sanctissimos viros, Adaluardum, & socios eius, defendere conaretur, à furente plebe primùm contumeliis, déinde morte affectus occubuit: dignior cœlesti, quàm terreno regno, qui se cœlesti Regi tanta fidelitate cōmendauit. Hic verò Adaluardus apud Vpsaliam virgis cæsus, exemplum sanctissimorum Apostolorum, qui in plantatione fidei (vt habent acta Apostolica) flagellati leguntur, referebat. Déinde in ciuitatem Birchensem diuertens, atque in orationibus, & diuini verbi prædicationibus residuum vitæ suæ continuans, vitam finiuit temporalem: quamuis alii verius scripsisse videntur (quibus ego assentio) quòd Vpsaliæ adeptus sit martyrii coronam. Non enim videtur tam facilè effugere potuisse ex Vpsalia per aquas in insulam Birchensem, quando Rex tam potens se fuga saluare nequiret. Vtcunque hæc se habeant, scimis quòd beati sunt, qui in Domino moriuntur, siue in Vpsalia, siue in Italia, aut Græcia: nam æqua est distantia ab hoc centro, siue in mortem, siue in vitam sempiternam.

Rex pius fidem defendens occisus est.

Episcopus virgis exemplo apostolorū cęditur.

Birchio insula.

STEPHANVS tertius Episcopus Vpsalensis, in monasterio Corbeiensi (cuius suprà meminimus) ab adolescentia educatus, & in diuinis legibus ita institutus, vt dignus haberetur, qui supra candelabrum in domo Domini collocari posset. Igitur ab Archiepiscopo Bremensi, cui tunc cura, & legatio Sedis Apostolicæ imposita erat, de conuertendis ad Christum regnis Aquilonaribus, datus erat in socium, & comi-

Duo luminaria magna.

tem indiuiduum præfato Episcopo Adaluardo: ambo Episcopi: ambo Apostolica vita, & doctrina clarissimi: ambo Euangelicæ prædicationis gratia insignes: ambo pro Christo mori parati, vt de eis verum esset dicere: Hæc est vera fraternitas, & verior amicitia, quàm inter aliquos, quorum amicitiam vel Plato, vel Aristoteles, vel Cicero admirari videtur. In illis quidē sola amicitiæ vmbra apparuit: at in his sanctis Episcopis tanta erat, vt vno spiritu, vna vita, vna anima, in se, & in Christo vnitissimi essent.

Vno ardore feruebant.

Nec contenti erant seipsos Christo Deo, & Domino vniuisse, sed Apostolico desiderio accensi, optabant omnes homines tales fieri, quales ipsi essent, exceptis vinculis, & persecutionibus, quas ab impiis patiebantur. Nam (vt diximus) postquàm amplissimo honore à Rege, & populo terræ in ciuitate Sigtuniensi excepti fuissent, & illam ciuitatem (quæ tunc inter grandiores regni habebatur) cum tota vicina regione ad Christum conuertissent, se'que ad metropolim regni (quæ Vpsala etiam hodie dicitur) contulissent, idolorum simulachra (quæ tunc ibi superstitiosius, quàm in toto regno Gothico colebantur) euersuri, mox nequissima dæmonia, quibus tanta vis à duobus inermibus viris parabatur, proceres terræ tanquam aptissima vasa ingressi, eorúmque malignitate freti, similem turbam contra innocentes Christi ministros excitârunt, qualis excitata erat in Paulum, & Syllam, per eos, qui expulso spiritu pythonico lucra sua perdiderant. Ita enim malignus spiritus causam eiectionis suæ apud fauorabiles iudices suos egit, vt necesse fuerit eosdem Apostolos, Paulum, & Syllam, virgis cædi, & vinculis alligari. Sed vt illi primitiuæ Ecclesiæ principes ex persecutionibus fortiores surrexerunt, ita his nostri Apostolorum suppares gaudebant, quòd digni essent pro nomine Iesu contumelias, & verbera pati: Stephanus enim nō timore mortis, quam tandem se pro Christo passurum nouit, sed zelo propagandæ religionis, relicta Vpsalia, ad Helsingos se conuertit, omnium Suecorum optimos, etiam quando pagana superstitione seducti idolis seruiebant. Huic genti non tam difficile erat virtutis viam prædicare, cùm terra illa ex sua natura probos homines gignat, & educet. Proinde Stephanus non patuū populum

Vpsaliæ vetus erat idolorum cultura.

Helsingi Suecorum optimi.

populum ex illis Aquilonaribus terris Iesu Christo acquisiuit. Historia enim Suetica apertè fatetur, quòd innumerabilis populus eius sanæ doctrinæ acquieuit. Tandem decurso tam laudabili stadio, cùm nihil aliud restaret, nisi vt mercedem laborum suorum reciperet gloriosam, placuit Deo omnium bonorum autori, vt per palmam martyrii, coronam, & felicitatẽ consequeretur sempiternam. Itaque in terris Helsingorum, quorum primus, & pcipuus Apostolus erat, martyrio coronatus est. Sepultus in Ecclesia, & villa Norala, Australiore parte Helsingiæ, ad nostram vsque ætatem signis, & miraculis per diuinam clementiam illustratus, cuius honorem, & gloriam, quantum potuit, (dum viueret) illustrauit. Post cuius obitum Ecclesia Vpsalensis ad multos annos pastoris solatio vacabat, nullo audente illis ouibus prædicare, aut præsidere, qui lupum sub ouillis tergoribus abscondebant, quemadmodum acciderat in hoc nostro æuo, quod Lutherana spurcitia inquinatissimum est, vt in ipso impletum videatur Esaiæ vaticinium: Et erat sicut populus sic sacerdos, sicut seruus sic dominus, sicut ancilla sic domina. Deinde sequitur: Dissipatione dissipabitur terra, quia habitatores eius leges Domini transgressi sunt. Propter hoc maledictio vorabit terram, & peccabunt habitatores eius &c. & relinquentur homines pauci. His que verbis præmissum est: Væ qui condunt leges iniquas, vt opprimerent in iudicio paperes, & vim facerent causæ humilium &c.

Stephanus Episcopus Helsingorũ martyr sanctus.

Vacat Ecclesia Vpsalensis.

Esa. 24.

De quibus infra in apologia eius autoris plura dicentur.

INTEREMPTIS itaque iam sanctis Antistitibus, non longè postea per Regem Olaum Scotkonung, virum benignissimum, licet paganum, petitus, & à Rege Anglorum Eldredo emissus, venit sanctus Sigfridus Eboracensis Archiepiscopus in Suetiam: vbi Regem, ac Reginã, & maximũ populũ circa annos Domini XCLIIII. ad fidem Catholicã conuertit, baptizauit, & instruxit, De quo sanctissimo Pontifice, regnorum Aquilonarium Apostolo, quia in historiis nostris Gothicis, ac Sueticis libr. XVII. cap. XVI. extensius pro plantatione fidei tetigimus, vnumquenque lectorem piissimum ad eum locum reducimus, & solidamus. Tandemque fidelis ille Pontifex mortuus est, & in Vexio sepultus.

Additio Olai Magni Archiepiscopi Vpsalensis.

S. Sigfridus in Anglia.

Suerinus.

SVERINVS quartus Ecclesiæ Vpsalensis Episcopus. Hic postquam proceres regni diu, & multum sua idola, & dæmoniorum simulachra defenderant, accepto in manus gladio spiritussancti (quod est verbum Dei) eos intrepido animo aggreditur. Sed quæ erant illa idola, & dæmonia pessima, quibus Suetia pagana superstitione seducta paruerit, paucis aperire conabor. Ipsa enim Suetia vnà cum Gothia, & omnibus adiacentibus prouinciis, templum quoddam nobilissimum à tempore Abrahæ, prope fluuium Sala (vbi hodie Vpsala Suecorum metropolis perdurat) adeò magnifico apparatu constructum venerabatur, vt nihil in eius parietibus, laqueariis, aut columnis, nisi auro splendidum videretur.

Idolorum cultura de qua etiam in primo lib. histo. Goth. est dictum.

Tectum præterea totum auro fulgebat: à quo aurea catena dependens, totum templum ad mœnia, domusque fastigia cinxisse memoratur. Quo factum erat, vt templum in ampla planitie situm, admirando sui fulgore venerandam religionis maiestatem accessuris ingeneraret. Astabat eius foribus arbor ingens ignoti generis, patulis diffusa ramis, æstate, & hyeme iuxta virens.

Aurea catena.

Arbor ignoti generis.

In hoc templo Sueci, & Gothi, antequam Christo crederent, statuas trium Deorum venerabantur. Potentissimus Thor in medio triclinio strato puluinari colebatur: cuius latera hincinde cingebant duo suppares Dii, Odhen, atque Friga. Thor credebant in aëre præsidentem, tonitrua, fulgura, ventos, nubes serenitatémque gubernare, frugésque, & vniuersos fructus administrare. Othinū, ꝙ bellis p̄sideret, hominibúsque cōtra hostes vires subministraret, adorabāt. Friggā, ꝗ pacis, voluptatisque autor crederetur, diuino honore dignabātur. Thor cū corona & sceptro Ioue Auxurū, Othinus Marte, Frigga Venere exprimere videbatur. Thoro ĩualescēte fame, & peste, Othino ingruēte bello, Friggæ pro felici nuptiarū auspicio sacrificabāt.

Tres dii Gothorum.
Thor.
Oden.
Frigga.

Sacrificātes hoiēm ĩmersere viuū in fontē, qui iuxta locū sacrificiorū scaturiuit: qui si facilè mergeretur, faustū renūtiauere sacerdotes votū. Post nouēnium, totius regni celebritate templū visebatur, nouem diebus sacrificia peragebantur, nouem per singulos dies animantium

Ritus sacrificandi.

Nouemdium sacrificium.

animātium genera (in quibus & homo) ſacrificabantur. Nec Regibus, quando forte deprehendebantur, pepercerunt. Corpora diis oblata in vicinum nemus (quod ob id ſacroſanctum habebatur) ſuſpenderunt. Præterea plures alii dii, quorum Saxo meminit, à Gothis colebantur, vt Rollerus, Vagnoſthus, Hadingus, Roſchiophus, Roſtarus. Inſuper Diana ſingulari templo à Gothis venerata eſt. Ita ſe habentibus rebus, non facile erat ſanctis Pontificibus, errorem tribus annorum millibus continuatum abolere: & niſi diuina virtute ſuffulti fuiſſent, fruſtra tam arduum negotium attentaſſent. Igitur poſt alios beatiſſimos patres, hic Suerinus (vt diximus) accinctus gladio ſpiritusſancti, velut alter Helias, ſolus contra ingentem multitudinem falſorum prophetarum Baal inſurrexit, verbúmque eius quaſi facula ardens omnes Ethnicorum errores potenti virtute ſuperauit. Nec plus potuerunt in ipſum magorum præſtigia (quorum tunc omnia plena erant in Gothia) quam olim in Moſen, & Aaron coram Pharaone. Siquidem magica ars in omnibus terris idololatriæ connata, maximum vbique præſtitit impedimentum propagandæ fidei Chriſtianæ, maxime verò in Suetia, & regnis Aquilonaribus, donec hoc ſanctiſſimo viro prædicante, dicere cogerentur: Digitus Dei hic eſt. Tam ſimilia enim videbantur magorum præſtigia, ſignis diuina virtute productis, vt humana mens peccatis excæcata, inter hæc, & illa diſcernere nequiret: quemadmodum in hoc noſtro calamitoſo ſeculo fieri videmus, quando doctrinæ hæreticorum ſub prætextu diuini verbi, tam ſpecioſe proponuntur, vt, Voces Dei, & non hominis, ad eas acclamari poſſit, cùm tamen coram ſuis Pharaonibus nihil, præter dracones, & ranas efficere poſſunt. Transforment ſe in Angelum lucis, quantumcunque velint, ſunt tamen vaſa dæmoniorum ad ſempiternum interitum reſeruata. Sed hæc in aliud tempus remiſſa ſunt. Tandem iſte felix Pontifex Suerinus plenus dierum, & operibus bonis, in Domino defunctus eſt: translatus in illam æternam domum, in qua nullum bonum deeſt, & nullum malum adeſt, ſed vita, felicitas, gaudium, & requies ſempiterna.

Nomina aliorum Deorum. Diana.

3000. annorum durauit hæc ſuperſtitio.

Magorum præſtigiæ.

Magica ars ceſſit religioni.

Doctrinæ hæreticorum fallaces.

NICOLAVS quintus Ecclesiæ Vpsalēsis Episcopus, magna eruditione, & singulari sanctimonia præditus, incidit in ea felicia tempora Ingonis Regis iunioris, quādo tota patria cognouerat verum Deum, & filium eius, quem miserat Iesum Christum: iam'que cœperant optimi Reges pontificiā

Episcopi honorantur, decimæ dantur.

dignitatem venerari, Episcopos vt patres colere, ministros Christi, & Ecclesiæ, summo honore prosequi, decimas, & oblationes eis liberaliter conferre, iuri diuino se per omnia conformare, & demum, quicquidem erat pro augmento diuini honoris, ardentissimo affectu complecti. Quocirca à tempore Erici Aërseel cognomento Stenchil (cuius mentio facta est) vsque ad Valdemarum filium Birgeri Ierl, ducentis sexaginta ferè annis nulli, aut certè pauci reprobi Reges (qui intereà viginti regnauerunt) dominati sunt in Suetia: quæ medio tempore ad tantam existimationem apud omnes nationes

Maxima felicitas regnorū.

creuit, vt nulli cederet felici, beatæ'que regioni. Quæ enim felicitas Suetico regno deesse potuit? quando Reges eius cognoscebant se esse homines peccatores, & sine Dei gratia nihil esse: atque ob id Pontificum consilia tanquam Dei oracula amplectebantur. At post Valdemarum (excepto solo

Magnus Ladalaas.

Magno Ladalaas) quis dignus fuit in Suetia Rex nominari, ex omnibus illis, qui illud gloriosum nomen inaniter sustentare videbantur? Valdemarus infami carcere consenuit. Birgerus fratricida, qui sacrilegas leges contra Ecclesiam condidit, in exilio

Sacrilegæ leges Tyrānorum infamis exitus.

opprobrioso in arce Spichaborg consenuit. Magnus Smech, postquàm Ecclesiam euertere contenderat, à Regio solio euersus est, & in Noruegianis aquis submersus. Rex Albertus ab Ecclesia, quæ ei non donauerat, rapiens, regno exutus in carcerem abiit ignominiosum. Ericus Rex ex Pomeranis nullum felicius fatum assecutus, regnis exutus, in paternis ædibus est defunctus. Déinde Christophorus Bauarus, & Christiernus primus, ac secundus, inter quos erat Carolus: hi omnes quantum profecerunt, Ecclesiasticam libertatem expugnando,

nullus rerum gestarum peritus ignorat. Nam Christophorus in loco parum honesto occisus est. Christiernus ab amplissimis regnis, postquàm Ioannem Archiepiscopũ Vpsalensem captiuârat, eiectus est. Carolus odio habens Christi ministros, publicũ totius patriæ odiũ in se expertus est, & ad septenne exiliũ in Gedanum ciuitatem Prussiæ detrusus. Igitur cùm tẽpora omniũ illorũ Regũ, qui Christianæ Ecclesiæ obediuerãt, felicissima fuerũt, & eorũ, qui Ecclesiã euertere voluerũt, infelicissima, quis tã cæcus modò est? qui nõ videat, quòd omni modo conãdum sit, vt illi Principes regno præficiantur, qui studiosiores sunt diuino honori, & Ecclesiasticæ libertati augendæ, & conseruandæ. Mox enim, cùm videris aliquem præsidem rapaces manus in bona Ecclesiæ extendere, nequaquàm dubites, quin aliquando tibi vim sit allaturus. Cui enim homini parcet, qui audet rebus Deo dedicatis iniuriam inferre? Beatum igitur dixero hunc Nicolaum Pontificem, qui à rapacibus tyrannis liber, ab optimo Rege Ingone iuniore mirificè sustentatus, liberè fidem Christianam prædicabat, Deóque, & eidem Regi fidelissimum populum efficiebat. Sed lõgè beatior terrà, cuius Rex tam nobilis erat, vt coniugem mereretur sanctissimam fœminam Ragnilden, quæ apud Telgas miraculis illustratur: ex qua non minoris sanctimoniæ fœminam Christinam suscitauit: quæ diuo Erico Regi matrimonio castissimo sociata, nomen inter præclariores Reginas, quas vnquam Suetia produxit, merebatur. Felix profectò tunc erat Suetia, quando ex optimis parentibus optimi liberi ad Dei honorem, & patriæ vtilitatem ita educabantur, vt maximis virtutibus maximam parentum suorum nobilitatem illustrarent. At nunc (heu dolor) longè secus in illis regnis fieri videmus. Quippe talis est multorum nobilium puerorum educatio, vt, si progenitores eorum vnquam fuissent nobilitate insignes, certe corruptis filiorum moribus, ad ignobilem memoriam redigantur. Magnum sanè est nomen nobilitatis, magna species, magna dignitas, magna præstantia: sed non capiunt angustiæ ignaui pectoris, non recipit leuitas morum, non egestas animi, non infirmitas ingenii sustinet

Felicia & infelicia tempora.

Natura sacrilegorum.

Ragnildis Regina.

Christina coniunx diui Erici.

Felix Suetia.

Nobilitatis nomen magnum

Nobilitas virtutis præſtantior. tantam gloriam, quæ ex ſanguine nulla, aut certè parua, ex virtute verò tota conſurgit. Sed iſta remiſſa ſint eis, qui ſe nobiles iactitant, & quæ ſit vera nobilitas ignorãt, quales erant illi adũbrati nobiles, qui præfatum Ingonem Regem optimum, Principem clementiſſimum, patriæ, & omnium bonorum amantiſſimum, veneno occiderunt. Poſt cuius infeliciſſima fata Nicolaus optimus animarum paſtor multo dolore affectus, Sueciam cœleſti patria moriens commutauit.

Ingo Rex veneno extinguitur. Rex veneno extinctus eſt.

SVENO ſextus Eccleſiæ Vpſalenſis Epiſcopus, in omnibus prudentiæ partibus, ac numeris inſtructiſſimus, ſe, & Eccleſiam, ac clerum ſuum à multis incommodis, quæ domeſticam, & ciuilem diſcordiam comitari ſolent, prudenter præſeruauit. Siquidem hac tempeſtate, occiſo glorioſiſſimo Rege Ingone, cùm Sueci non expectato Gothorum conſenſu, Regem Ragualdum, vt vtrique regno imperaret, elegiſſent, Gothi non ferentes ſe ſuo iure, & honore priuari, trucidato Ragualdo, Magnum filium Nicolai Regis Daciæ (ex Margareta filia ſenioris Ingonis Gothorum, & Suecorum Regis) ſibi Regem conſtituunt. Vnde ingens bellorum ciuilium occaſio ſuſcepta eò proceſſit, vt, turbata vtriuſque regni tranquillitate, quæ priorum Regum prudenti conſilio firmata fuerat, diuinæ, & humanæ leges non parum turbarentur, difficileque negotium Pontificiæ, & Eccleſiaſticæ autoritati crearetur. Intereà tamen Sueno ſe ſapientiſſimum, & optimum Pontificem infatigabiliter præſtans, totius ingenii ſui neruos ad pacandos ciuium animos conuertit, quotidie, & ſolicitè curans, ne tenerum Chriſtianæ fidei ſtatum bellicus turbo conuelleret. Qua in re cùm diligentiſſimè laboraret, maximos, & glorioſos boni laboris ſui fructus aſſecutus eſt. Enimuerò, quemadmodũ anteceſſores eius (exemplo ſancti Hieremiæ) ſuper gẽtes, & regna conſtituti, euellendo, deſtruendo, diſſipãdo idola expugnabant, eorúmque templa, & ſimulachra tãdem euerterũt: ita hic digniſſimus Antiſtes vitiis, & peruerſis moribus euertendis

Magnus eligitur rex à Gothis.

Regna firmanţ prudentũ cõſiliis.

Bellicus turbo nocet religioni.

tendis summoperè studebat: vtrunque Deo gratissimum esse ratus, dæmonia à statuis, & crimina ab humanis mentibus effugare. Pró inde, dum se talem pro publica patriæ, & omnium incolarum salute, ac pace gereret, summma procerum, & populorum gratitudinem expertus est. Siquidem possessiones, prædia, rura, domos in Ecclesiam liberaliter conferentes, summoperè curabant, ne Ecclesiæ autoritas ob paupertatis incommoda minus sufficeret vitiis reprimendis, & virtutibus conseruandis. Quando enim Deus sacerdotium instituit, ita vtique instituit, ne ob inopiam rerum vilesceret, sed possessionibus, & prouentibus abundè suffultum resistere possit aduersariis veritatis: & qui sponte nollent virtuti operam dare, coacti virga pastoris facerent imperata. Nec tamen sibi multum blandiantur nostri proceres, quasi suis operibus Christianam Ecclesiam in Suetia nimium ditassent: immò potius dolere, & pœnitentiam agere debeant; quòd nunquàm tantum largiti fuerant sacris ædibus, & Dei ministris, quantum diuino præcepto astringuntur: & vtinam nunquàm diripuissent ea, quæ infimæ sortis populus in Ecclesiam Christi liberaliter est largitus. Hæc si quis negauerit, conferat sua donaria iuri diuino, quod per legislatorem Mosen promulgatum est, & cōperiet nō solùm seipsum, sed totam Suetiam propterea dudum diuinam indignationem incidisse, quòd in tota Europa pauperior Ecclesia vix inueniatur, quàm hactenus fuerat Ecclesia Suecana: quæ propterea tyrannis resistere, hæreticos reprimere, innocentes defendere, oppressos erigere, pauperibus succurrere, fidem Christi extendere, transgressores diuinæ legis corrigere, & alia complura officia sua perficere nequiuerat. Quocirca semper languens, semper oppressa, semper imbecillis, & infelix fuerat: nunquàm satis violata, nunquàm satis vexata, nunquàm satis conculcata. Quod quantum displiceat ipsi Deo sponso eius, in quem sponsæ ignominia redūdat, iudicet is, qui integro est affectu. Igitur postquàm nimis diu præbuerat maxillas suas euellentibus, & conspuentibus: postquàm saturata est opprobriis: postquàm diu obmutuerat, & coram tondentibus non aperuerat os suum: nunc tandem

Dæmonia à statuis, & crimina ab hominibus eiiciūtur.

Possessiōes dātur Ecclesiis.

Bona Ecclesiis danī, & quare

Suetia cur à Deo flagellaī.

Eccl'ia Suecana cæteris pauperior.

Ecclesiæ opera.

Ignominia spōsæ in spōsum redundat.

Destructa religione omnia destruütur in regno. tempus esset, vt proceres nostri vices ipsius dolerent, agnoscerent'que, quòd ea oppressa, omnis decor regni, omnísque eorum libertas pariter opprimatur: nec felicem fieri posse Sueticam nobilitatem, donec Suecana Ecclesia tam potens fuerit, vt cuicunque tyranno eam cædenti dicere possit: Cur me cædis? Ad cuius rei probationem satis est consyderare, modernos Reges nequaquàm potuisse redigere nobiles suorum *Nobiles quare vilescunt.* regnorum ad vilem, & ignominiosam seruitutem, nisi prius Ecclesiam ipsam omni libertate priuassent. Sed ista in aliud tem- *Rex Suercherus eligitur.* pus quiescant. Ad Suenonem dignissimum Pontificem reuertar: qui, sedato domestico bello, & electo Rege Suerchero, quietiora sortitus est tempora: quorum commoditate ita vsus est, vt magnum vbique animarum lucrum assequeretur. In primis ipsum Regem Suercherum ad multa præclara opera *Suercherus rex Aluastra construxit. Ibidẽ sepultus.* pietatis induxit: qui inter cætera suæ Regiæ magnificentiæ præclariora monimenta, monasterium Aluastrense construxit: in quo sepultus, diem extremi iudicii expectat. Nec Episcopus Sueno vita diuturnior esse potuit, qui mortali corpore deposito, immortalem animam Deo reddidit immortali.

Apostolus Finlandiæ. DIVVS HENRICVS septimus Ecclesiæ Vpsalensis Episcopus fuit, totiúsque Finlãdiæ Apostolus, & patronus: cuius eximia pietas ita est publico cultu consecrata, vt priuatæ laudis (quæ à me exigua afferri potest) nequaquàm indigeat. Attamen cùm cæterorũ Pontificum memorias prosequendas suscepi, ita eius felicem vitam, & gloriosum martyrium paucis attingam, vt quantum hoc matutinum sydus, *Vita S. Henrici Episcopi.* quod post tenebrosam illam noctem infidelitatis nobis illuxit, ab aliis stellis in claritate differat, qualicunque modo contemplari valeamus. Siquidem totus cursus vitæ eius nihil aliud spirat, quàm præclara virtutum exempla. Quis enim non consyderat in ipso ab ineunte ætate fuisse constantissimam in Christum fidem? feruentissimam Dei, & proximi charitatem, in expugnandis erroribus singularem magnanimitatem, summúmque ad bene merendum de toto humano genere studium,

quando

quando relicta felice Anglia, in qua natus erat, ad laboriosam Suetiam, pro lucrandis Christo animabus, se conferre dignatus est. In Anglia felix Episcopus bonis omnibus abundabat: in Suetia alieno beneficio illi viuendum erat. In Anglia iucundi amici, docta ingenia, morum ciuilitas: in Suetia atroces Christi inimici, nulláque eo tempore erudita, aut pia ingenia, sed conuersatio omnibus periculis cumulata. Audierat iam pridem Sigfridum Eboracensem Archiepiscopum, Regium consanguineum, ex Anglia profectum, quamuis à Rege Suetiæ Olauo Scotkonung amplissimè honoratum, tamen ab impiis proceribus eiusdem regni atroces iniurias reportasse, occisos eius nepotes, direptam eius totam supellectilem, & in summis periculis vitam inter feroces paganos deduxisse: nihilominus ille ingens fidei feruor, qui inuictissimum eius pectus accenderat, nequaquàm admittere potuit, quòd intra patrios lares, & sub modio tam lucens lucerna contineretur. Egrediendum illi erat de terra, & de cognatione sua: obliuioni tradendus erat populus suus, & domus patris sui: superanda erant horrenda maris pericula: transeundum erat per gentes feras, & inhospitales: & demum vsque ad Gothicas, & Scythicas prouincias penetrandum: conuersandum in omne reliquũ tempus vitæ duris, & ignotæ linguæ hominibus, & ab eis nunquàm ad propriam patriam redeundum: eáque omnia, & maiora subeunda, quæ in hoc mundo publicis legibus iudicati, damnati, & proscripti subire solent. Hoc modo electus Dei Pontifex ad te, ô Suetia, peruénit: nunc, quæ in te beneficia contulit, audi. Eras in fide Christi nouella, & tenera, hic te in ipsa solidauit: eras peccatorum sordibus inquinata, hic te ab eorum fœditate ad pia opera reuocauit; eras diuinarum, & humanarum legum ignara, hic te, vt legibus, & virtutibus operam dares, informauit: Regem tuum sanctum Ericum, vt sanctus fieret, adiuuit: leges tuas, quibus ad nostra vsque tempora in pace conseruata fueras, cum eodem S. Erico correxit, & vt Finlandia sub tuam ditionem accederet, solicitè laborauit: nihil'que tam arduum, aut difficile, vel insuperabile videbatur, quod non pro te ornanda, extollenda, & amplianda

Angliæ & Suetiæ viuendi disparitas.

S. Sigfridus Archiepiscopus Eboracensis.

Egrediendum de terra sua.

Conditiones apsotolicorum virorum.

Iusta exclamatio autoris.

Leges S. Erici Regis Suetiæ.

aggrederetur. Sed quid ei pro tot laboribus impendisti? Non dico eo ipso tempore, quo in te visus est, & cum hominibus tuis conuersatus est: sed hoc nostro tempore, nostra hac tempestate, quando eius tumbam, in qua sacrosanctæ eius reliquiæ conditæ erant, auferri, & profanari permisisti, abiectis quàm indecenter sanctissimi martyris cineribus, in quibus habitare dignatus est spiritussanctus: à quibus in te fluxerant diuina eloquia: à quibus tot virtutes, & miracula sancta fuisse audiueras. Hæccine est tua gratitudo in optimum Episcopum, & pastorem tuum? vt mortuum spoliari permitteres, qui, ne æternam mortem subires, efficere curauit. Amara fuit illi vinea sua Finlandia, quando absorbuit in se sanguinem tam sancti, & innocentis Præsulis, atque ob id Dominico ore quandoque fuerat maledicta: sed pœnituit, & veniam consecuta est. At longè amarior es tu Suetia in sanctum Domini, postquàm sanctorum catalogo ascriptus, & miraculis illustratus est, non viderat occisor miracula, neophitus erat in fide, & fortè non adhuc in Christo regeneratus. Proinde ô Suetia age maiorem pœnitentiam de tam temerario sacrilegio, de tanta impietate, & inhumanitate: cogita, non frustra Pontificios canones, & Imperiales leges statuisse pœnas in violatores communium sepulchrorum, quantò magis in eos qui tumbas sanctorum martyrum desolare præsumunt? Prætereà perpende, & reuolue veteres, ac nouas historias, & nusquàm inuenies sacrilegos aliter, quam infami morte defecisse. Probat hoc sufficienter Trogus Pompeius, & eius abbreuiator Iustinus, ex quibus nōnullos adducere placuit, vt formident Christiani sacrilegia cōmittere, quando tam infeliciter ea temeritas successerat, etiam illis, qui idola coluerant. Cambyses (inquit Iustinus) Persarum Rex, ad Ammonis templum expugnandum exercitum misit, qui tempestatibus, & arenarum molibus oppressus interiit. Xerxes quoque Persa quatuor millia armatorum Delphos ad templum Appollinis diripiedum misit: quæ manus tota imbribus, & fulminibus deleta est. Philomelus Græcorum Phocensium Dux, postquàm Appollinis templum spoliauerat, sequenti prælio primus inter confertissimos hostes dimicans

Profanatæ reliquiæ.

Hortatio ad pœnitentiam.

Sacrilegorum mors & exitus.

Cambyses.

Xerxes.

Philomelus.

dimicãs cecidit, & sacrilegii pœnas impio sanguine luit. Brenus Gallorũ Dux, quasi terrena spolia sorderent, animũ ad Deorũ tẽpla conuertit, scurriliter iocatus, locupletes Deos largiri hominibus oportere. Sed idem postmodum, cùm dolorem vulnerum ferre non posset, pugione sibi mortem consciuit. Antiochus Syriæ Rex, sperans se sub specie tributariæ necessitatis excusatius sacrilegia commissurum, adhibito exercitu nocte templum Elimei Iouis aggreditur: qua re prodita, concursu incolarum cum omni milite interficitur. Totus ille Brenni exercitus, qui in Tolosam reuersus est, comprehensus pestifera lue, nõ prius sanitatem recuperauit, quam aurum, argentúmque sacrilegiis quæsitum, in Tolosensem lacum mergeret: quod longo pòst tempore Scipio Romanus Consul abstulit: quod sacrilegium, causa excidii Scipioni exercituíque eius, posteà fuit. Romanos quoque Cimbrici belli tumultus, velut vltor sacræ pecuniæ, insecutus est. Alexander Syriæ Rex, cùm militibus stipendia deessent, in templo Iouis solidum ex auro victoriæ signum tolli iubet, facetis iocis sacrilegium circumscribens: nam victoriam commodatam sibi à Ioue esse dicebat. Interiectis deinde diebus in sacrilegio deprehensus est, & à suis desertus, à latronibus capitur: perductúsque ad hostem suum Gripum, interficitur. Hi pauci ex tota multitudine sacrilegorum adducti, documento esse possunt, non semper verum esse, quod sacrilegus Dionysius Siculus iocando dixit: Ecce quam securi nauigant sacrilegi. Profectò non omnes hactenus securâ nauigauerant aura in Suetia, qui vel Ecclesiam oppresserãt, vel auxiliares manus ab ea retraxerant. Nondum ego annos quinquaginta habeo, & tamen memoria teneo, aliquem ex proceribus regni quingentos equites in quotidiana familia, satis manificè aluisse: cuius soror modò circa annum à Christo nato M D X X X V I. in ordinem plebeiæ multitudinis redacta, pœnam patitur, quòd maiores sui non satis pii fuissent in Ecclesiam, & Dei ministros, in quos ne prædium aliquod conferrent, voto pertinaci sese dudum astrinxerunt. Quocirca nihil dubito, quin ea execratio, quam inclytus Rex Ericus cum hoc optimo Pontifice S. Henrico, in eos, qui Ecclesiam

Brennus.

Antiochus.

Scipio.

Alexander.

Pauci ex magna multitudine.

Dionysius tyrãnus.

Christi, & Dei ministros persequuntur, edidit, multos a summo culmine nobilitatis ad vilissimam conditionem detruserat. Iustum quippe est, vt ignobiles fiant, qui Deum, à quo est omnis nobilitas, in Ecclesiæ ministris contemnere non verentur. Neque opus est, ad confirmandum hoc argumentum, exempla à diuinis literis petere: nam sacra historia vix aliquid frequentius, aut horribilius inculcat, quam horrenda illorum tyrannorum supplicia, qui ab initio institutæ Ecclesiæ, diuino sacerdotio iniurias irrogarant. Sed hæc modo sufficiant. Quod verò reliquum est de vita, & miraculis eiusdem sancti Episcopi Henrici, præstabunt docti alumni Ecclesiæ Aboensis: ego enim hæc pauca apud eos adduxisse volui, vt ad æmulationem prouocati, plura de communi vtriusque Ecclesiæ, Vpsalensis, & Aboensis patrono, adducere non omittant.

Ignobiles fiũt.

Additio Olai Magni Archiepiscopi Vpsalensis.

PRAEMISSA Catholici Imperatoris Ludouici, filii Caroli Magni piissima solicitudine, quam, conuersa ad Orthodoxam fidem Saxonia, per religiosum Abbatem Corbeiensem, posteà Bremensem Archiepiscopum, pro regnis Aquilonibus ad Christum conuertendis habuit: demum declarato, quam intimè gloriosus Anglorum Rex Eldredus, alias Mildredus, euolutis CXL annis, pro eisdem gentibus ab idololatria, & pagana superstitione ad vnitatem Catholicæ Ecclesiæ, instante Olao Scotkonungh Gothorum Rege prudentissimo, per S. Sigfridum Eboracensem Archiepiscopum reducendis, laborauerit, & profecerit: exinde restat intueri, quanto pietatis affectu S. Sedis Apostolicæ, cuius autoritate prædicta conuersio facta est, & indefesso summorum Pontificum studio, prædicta regna in eadem fide, plurimis iteratim emissis legatis, conseruata sunt, seu collapsa, vt Reges & Principes syncerissimis exhortationibus euocati, ab erroribus resipiscentes, ambulent in domo domini cum consensu. Inter alios autem eiusdem S. Sedis Apostolicæ sanctissimos Pontifices, cùm ipse Grego. VII. pro defensione fidei quasi insuperabili principum furori in magna cõstantia resistens, pluries in persecutiões incidisse legitur, dignum, & iustũ est, vt aliquot eius religiosæ epistolæ, ad Reges præsertim, & regna Aquilonaria, in noua fidei plantatione, & irrigatione laudabiliter scriptæ, præsentibus inserantur, quatenus omnis Catholica natio clarissimè videat, & Deum laudet, quòd nunquam diuina miseratio defuerat, aut sua inscrutabili prouidentia deesse velit, quin ad ostium pulsans cum filiis hominum esse desideret, & loqui pacem in plebem suam, & super Sanctos suos, & in eos, qui conuertentur ad cor. Quinimmò veluti gallina congregans pullos suos sub alas, incessabili voce omnes exhortatur, vt iustè, piè, sobriè, castè, & sanctè in hoc seculo viuentes, superata huius seculi turbatione, quietem inueniant, & possideant, sempiterna lætitia duraturam.

EPISTOLAE igitur eiusdem Grego. VII. annis XII. Ecclesiæ Romanæ

manæ de anno Christi M.LXXIIII. præsidentis, ad Reges Aquilonares, vt præmittitur in causa fidei conscriptæ, potius pietatis zelo Olai Archiepiscopi Vpsalensis, quàm ordinatione autoris huius libri, præsentibus pro excitanda Regum, & Principum emendatione, occasionaliter sunt annexæ.

GREGORIVS VII. N. glorioso Suetonum Regi.

QVONIAM Regni tui terram quosdam sacri verbi ministros fuisse ingressos audiuimus, nouerit Excellētia tua nos in Domino multum lætari, deinceps quoque de salutis vestræ reparatione plurimum spei indubitanter habere. Gallicana siquidem Ecclesia non vos alienis documentis instruxit, sed quod de thesauris matris suæ S. Romanæ Ecclesiæ accepit, salubri vobis eruditione contradidit. Quapropter vt Christianæ religionis, & doctrinæ gratiam obtineatis vberiorē, voluimus Celsitudinem tuam aliquem vel Episcopum, vel idoneum Clericum ad Apostolicam sedem dirigere, qui & terræ vestræ habitudines, gentisque mores vobis suggerere, & Apostolica mandata, de cunctis pleniter instructus, ad vos certius queat referre. Interim vero monemus, vt prudentia tua commissum sibi Regnum in concordiæ, iustitiæque custodia dirigat, atque disponat, ac ita circa subiectos pacis iura, & æquitatis discretionem seruare inter cætera virtutum studia satagat, quatenus per temporalis regiminis sollicitudinem mereatur æterni percipere securitatem, & cum iustis vocem totius iucunditatis plenam, in extremo examine dignè possit audire: Venite benedicti patris mei percipere Regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi. Datum III. Non. Octob.

GREGORIVS VII. Visigothorum Regibus I. & VII.

FRATER noster R. Episcopus vester, ad Apostolorum limina veniens, suggessit nobis de noua gentis vestræ conuersione, scilicet qualiter relicto gētilitatis errore ad Christianæ fidei veritatem peruenerit. Vnde plurimum in Domino lætati, misericordiatori omnium intimo corde gratias agimus, qui mentes vestras lumine suo visitare, & de tenebris ad lucē, de morte ad vitam, dignatus est vos æterna sua benignitate reducere. Simul etiam ipsius ineffabilem misericordiam deprecati sumus, assidueque postulare optamus, vt vos tam fidei gratia, quàm bonorum operum fructibus, & in hac vita vigere, & in futura sanctorū cœtibus faciat annumerari. Proinde charissimi filii autoritate S.R.E. vice beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, nobis (licet indignis) concessa, vos admonemus, vt huius fugitiuæ vitæ incertitudinem, ac temporalium rerum, & gaudiorum instabilitatem perpendentes, contemnere, & ad illa, quæ sine fine mansura sunt, quæque humani sensus, ac desiderii angustias amplitudine sua excedunt, meminentis aciem mentis semper extendere: concordiam, & dilectionem studeatis ad inuicem indeficienter habere: Ecclesiis honorem: pauperibus, & afflictis compassionem: Sacerdotibus, præcipueque Episcopis, reuerentiam, ac obedientiam, quasi patribus procuretis impendere: necnō & decimas, quæ ad vsum tam ipsorum, quàm Ecclesiarum, & pauperum proficiāt dare, totique regno indicare. Quod quidem nulli debet graue videri, pro meliori parte, videlicet semper victura anima, quamque decimam Deo offerre, cum pro morituro corpore plurimæ gentes coniugibus suis tertiam rerum legibus compellantur exoluere. Præterea ad hoc summis animi viribus enitimini, vt qui velut in fine orbis, ita & seculorum, ad laborandum in vineam introistis Dominicam, inter primos remunerandi, eundem denarium horæ vndecimæ operatores percipere debeatis. Agite etiam, vt quemadmodum de prædecessoris vestri laudabili fama valde sumus gauisi, ita quoque studiorum, probitatumque vestrarum opinio nos de te (sicut opta-

mus) letificet. Quia verò nouiter ad Christum conuersos, nondum Christianæ fi-
dei, & religionis doctrinam sufficienter vos sumpsisse putamus, volumus, vt fre-
quenter ad hanc sedem Clericos vestros mittatis, talésque personas prouideatis ad
nos destinare, quæ & S. Ro. Ecclesiæ moribus plenius instrui, & instructæ va-
leant ad vos doctè, & salubriter, quæ sunt agenda, referre. Datum Romæ &c.

GREGORIVS Suebió idest Suenoni Regi Danorum.

CVM adhuc in ordine Diaconatus eramus, sæpe dilectio-
nis tuæ literas, & Legatos accepimus: in quibus maiest. tuę
promptum erga nos animum fore intelleximus. Postquam
verò (quod digni non sumus) ad locum altioris curæ mi-
nisteriiq; peruenimus, amorē tuū in subtracta visitatiōe te
puisse deprehendissimus: qui scriptis tuis tam diu carere
(nescio cur) meruimus. Nos equidem iam nunc, non solum
modo regum, & Principum, sed omnium Christianorum,
tanto propensior sollicitudo coartat; quanto ex vniuersa-
li regimine, quod nobis commissum est, omnium ad nos causa vicinius, ac magis pro
priè spectat. Verùm quia eminentiam tuæ nobilitatis, præ cæteris regnorum Princi-
pibus, tam peritia literarum, quam studio Ecclesiasticæ exornationis, pollere intelle-
ximus, multo fiducialius ad te scripta nostra dirigimus: existimantes in te tanto fa-
cilius lucrifacere, quanto in eruditione, & prudentia morum amplius dinosceris pro
fecisse. Rogamus igitur, & syncera te charitate monemus, vt commissa tibi regni
gubernacula, secundum Deum administrare studeas, & nomen Regalis excellen-
tiæ, congrua, ac consonanti virtutum proprietate geras: quatenus eam per cuius Prin
cipatum subiectis imperas, in corde tuo semper regnare iustitiam ostendas. Nosti e-
nim quòd gloria, & vana huius mundi delectatio labilis est, & deceptoria. Nosti
quòd vniuersa caro ad finem quotidie properat: quod nec volenti, aut nolenti mor-
tis necessitas paret. Nosti quòd reges, æqua conditione vt pauperes, futuri sint pul-
uis, & cinis: & quòd omnes ad districtum iudicium futuri examinis venturi sumus.
Quod nunc non solum nobis, qui Sacerdotes sumus, sed & Regibus cæterisq; Prin
cipibus tanto concussius timendum, & expauendum est, quanto pro nobis, & subdi
tis nostris, rationem reddituri sumus. Age ergo dilectisse, vt ita viuas, ita regnes, vt
tunc æterni Regis, & iudicis faciem securus aspicias; & pro benè gesta terrenæ digni
tis Ecclesia, cœlestis regni sublimē, & incomparabilem coronam (Deo donante reci-
pias. De cætero notum tibi sit, quòd Legatos ad te destinauimus: qui super his, quæ
pro honorificētia Regni tui, tum de Metropolitana sede, tū de quibusdā aliis rebus,
quæ in tempore Domini N. Alex. Papæ, ab Apostolica sede, & postulasti, & inui-
cem promisisti, tibi responsuri, ac tecum acturi essent. Sed propter perturbationem
Teutonicæ terræ, periculosum iter fore cognoscentes, ad nos reuersuri sunt. Quapro-
pter si qua de his tibi cordi sunt, & si te, ac regnum tuum (sicut per Legatos tuos ali-
quoties accepimus) Apostolorum Principi pia deuotione committere, & eius autori
tate fulciri volueris, fideles nuntios ad nos sine dilatione trāsmittere stude: vt per eos
tuam in omnibus edocti voluntatem, deliberato consilio quid tibi respondendum,
quidque super omnibus agendum sit, prospicere ac prouidere valeamus. Præterea si
S. Ro. mater Ecclesia, cōtra prophanos, & inimicos Dei, tuo auxilio in militibus,
& materiali gladio opus habuerit, quæ spes nobis de te habēda sit. itidem tua certa
Legatione cognoscere desideramus. Est etiā non longè à nobis prouincia quædā o-
pulentissima iuxta mare, quam uiles, & ignaui tenent hæretici: in qua vnum de filiis
tuis, si eū (sicut quidā Episcopus terræ tuæ in animo tibi fore nunciauit) Apostolicę
aulæ militandum dares, cum aliquāta multitudine eorum, qui sibi fidi milites essent,
Ducem, ac Principem, & defensorem Christianitatis fieri, optamus. Datum Romæ
VIII. Kalen. Feb. indict. 14. M. LXXIIII. Pontif. anno II.

GREGORIVS VII. Sueino idest Suenoni Regi Danorum.

APVD antecessores nostros iuris, & consuetudinis erat, charitatiuis Legationibus docere viam Domini vniuersas nationes: corripere in his quæ arguenda erant, omnes Reges, & Principes, & ad æternam beatitudinē cunctos inuitare legalibus disciplinis. Plus enim tam lex Romanorum Pontificum, quàm Imperatorum obtinuit: in omnem terram exiuit sonus eorum: & quibus imperauit Augustus, imperauit Christus. Nunc vero Reges, & præsides terræ, contemptores facti Ecclesiasticæ legis, qui amplius iusticiam seruare, & eam defendere debuerant, ad tot irrogandas Ecclesiis contumelias conuenerunt, atque ad tantam inobedientiam, quæ secundū Samuelem similis est idolatriæ deuoluti sunt: vt ferè iam quiescentibus Legationibus nostris (quoniam penè sine fructu videntur) verba nostra tantummodo orando conuertamus ad Dominum Regum, & Deum vltionum. Sed quia scimus te, & fortissimam gentem tuam, quæ freno sapientiæ tuæ moderatur, circa matrem omnium Ecclesiarum debitam reuerentiam exhibere, quæ tanto est beato Petro humilior, quanto fortitudine sua sublimior: ideo tibi dilectissimo filio nostro literas mittimus, atque paterna affectione mandamus, vt si quid est, vnde indiges quod autoritas Romanæ Ecclesiæ possit tibi iustè largiri, per nuntios tuos, & per hos quos nunc mittimus, nobis notum facias: vt inquantum fas est te honoremus, & prædictam reuerentiam nobilissimi Regni tui merita dignitate donemus. Bonam enim famam de te accepimus, quæ precibus beati Petri, & Pauli nunquam te deserat: immò ad gloriam vtriusque vitæ capessendam (vt desideramus) cumuletur semper & crescat. Quia vero apud antecessorem nostrum beatæ mem. Alex. quædam expetiisti, quibus beatum Petrum debitorem faceres, immò tibi, & Regno tuo nobile patrocinium eius acquireres, per eosdem Legatos mandes vtrum eadem voluntas sit, an fuerit passa defectum: aut (quod magis optamus) susceperit augmentum. Ego enim cum in Archidiaconatus officio essem, multum diligebam te: & (vt mihi videbatur) diligebar a te. Sed vbi pastorale officium, quod in dilectione Dei, & proximi, quasi in fundamento consistit (licet indignus) accepi, charitas quam habueram circa te maior facta est: quæ te proficiscente in melius, semper in maiorem gradum Deo propitio augeatur. Datum Romæ XV. Kalen. Maii.

GREGORIVS VII. Olao Noruegiorum Regi.

LICET ex vniuersali cura sanctæ, & Apostolicæ sedis, cui Diuina miseratione præsidemus, debitores simus, omnibus qui fidem Christi colunt: de vobis tamen qui in extremo orbe terrarum positi estis, tanto nos maioris sollicitudinis ratio, necessitasque circunstat, quanto vos eorum qui in Christiana religione vos instruant minorem copiam, & necessaria minus solatia habere cognoscimus. Quapropter oblata opportunitate scripsimus vobis, ad confortandā aliquo modo gloriam in fide quæ est in Christo Iesu, qui secundum propositum voluntatis æterni patris Dei, cooperante spiritussancto pro salute mundi homo factus est, de intemerata virgine natus, mundum reconcilians Deo per mortem suam, delens peccata nostra per redemptionem, quæ est in sanguine ipsius: & deuicta morte in semetipso conuiuificauit, ac resuscitauit, & nos in spem viuam, in hæreditatem immarcescibilem, incontaminatam, incorruptam, in quo (sicut confidimus in misericordia eius) vobis parata est æterna salus, & vita: si tamen in illo spem firmam vsque ad finem tenueritis, credentes sicut

dicit Apostolus Paulus. Quoniam in ipso inhabitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter: propter quod seruite ei cum omni timore, & humilitate: memores quid Psalmista dicit. Quoniam Domini est Regnum, & ipse dominabitur gentium. Sitque semper in ore, sit semper in corde vestro, quod hunc versiculum pau cis interpositis sequitur. Et anima mea illi viuet, & semen meum seruiet ipsi. Notum autem vobis esse volumus, quoniam desiderium nostrum est, si quo modo possemus ad vos aliquos de fratribus nostris mittere, qui fideles, & docti essent, ad erudiendum vos in omni scientia, & doctrina in Christo Iesu: vt secundū Euangelicam & Apostolicam doctrinam decenter instructi, in nullo vacillantes essetis: Sed radicati, atque fundati super stabile fundamentum, quod est Christus Iesus, abundantius atque perfectius in virtute Dei cresceretis, & secundum operationem, fructum fidei æterna retributione dignum redderetis: quod quia nobis, tum propter longinquitatem terrarum, & maxime propter ignotas linguas, valde difficile est: rogamus vos, sicut & Regi Danorum denūciauimus, vt de iunioribus vestris & nobilibus terræ vestræ ad Apostolicam aulam mittatis: quatenus sub alis Apostolorum Petri, & Pauli, sacris ac Diuinis legibus diligenter edocti, Ap. sedis ad vos mandata referre, non quasi ignoti sed cogniti, & quæ Christianæ religionis ordo postulauerit, apud vos non quasi rudes aut ignari, sed lingua atque scientia moribusque prudentes, digne Deum prædicare, & efficacitur ipso adiuuante excolere valeant. Relatum quoque nobis est: fratres Regis Danorum ad vestram se contulisse excellentiā, vt vestris viribus copiisque nitentes, quatenus cum illis Regnum diuidat, fratrem cogere intendant. Quæ quidem res, quantum ad regni detrimentum, quantum ad confusionem populi Christiani, quantùmque ad destructionem Ecclesiarum; quibus quotidie vicina paganorum crudelitas inhiat, & totius terræ desolationem attineat, per semetipsam nos veritas, quæ Christus est, in Euangelio docet, cum dicit. Omne regnum in se diuisum desolabitur, & domus suprà domum cadet. Vnde eminenciam vestram id summopere cauere monemus: vt nullius vnquam persuasione in hac parte cuiquam assensum præbeatis, vel adiutorium: ne peccatum hoc (quod absit) in vos retorqueatur: neu de dissidio regni illius contra vos, aut Regnum V. Diuina indignatio concitetur. Hoc autem vos procurare libenter volumus, atque consulimus, vt præfatus Rex Danorum fratres suos in Regnum cum charitate suscipiat, & ita eis de reliquis bonis, & honoribus (vt potest) distribuat, vt illos non angustet indigna necessitas, nec regni status labefactetur, aut dignitas. De cætero semper cogitate de spe vocationis vestræ, & attēti ad ea quæ Dominus in Euangelio dicit. Quia venient ab Oriente, & Occidente, & recumbent cum Abraham, Isaac, & Iacob, in regno cœlorum. Nolite tardare, currite, & festinate. De vltimis finibus estis: sed si curretis, si festinatis, primis patribus in regno societati eritis. Sit cursus vester fides, amor, & desiderium: sit iter vestrum, mūdi gloriam assiduè meditari esse caducā. & ideo cum amaritudine potius, quam delectatione tenendam: sit vestræ patientiæ vsus, & exercitatio, subuenire oppressis: defendere viduas: iudicare pupillis iustitiam; non solum diligere, sed etiam tota virtute defendere. His namque vestigiis, hoc thesauro, his opibus, de terreno ad cœleste regnum, de fluxo, & fragili, ad certum & perenne gaudium, de caduca, & transitoria ad æternam, & semper mansuram peruenitur gloriam. Deus autem omnipotens, qui diues, & copiosus est in misericordia, meritis, & autoritate Apostolorum Petri & Pauli, & nostra, per illos nobis (licet indignis) Diuinitus concessa, absoluat te, & omnes fideles tuos, ab omnibus peccatis vestris, & dirigat vos in omnem voluntatem suam: vt in hac vita vos promereri faciat, quod in æterna beatitudine, multipliciter vobis adaucta corona, retribuat. Datum Romæ X V I I I. Kalen. Iunii, indic. 2.

Simili pietate motus Iulius Papa I I I. autoritate S. R. E. Cardinaliū instituit Romæ collegium Germanicum, in quo Germani adolescentes citra vllas proprias impensas foueri debeant, vt aliquando Reipub. Christianæ prodesse queant.

GREGORIVS Achono Regi Danorum.

SYNCERO charitatis affectu, dilectioni tuæ cõgratulamur: quòd (licet in vltimis terrarum finibus positus) ita tamen quæ ad Christianæ religionis cultum pertinere noscuntur, vigilanter studes inquirere: & quod sanctam Romanam Ecclesiam, matrem tuam, & vniuersorum, recognoscens ipsius documenta, tibi exoptas, & exposcis. Volumus etiam atquè monemus: vt in his studiis, & desideriis deuotio tua persistens, & quantum pietas Diuina perstiterit crescẽs, nullatenus à proposito recto deficiat, sed ad meliora quotidie, sicut prudẽtem virũ, & Regem decet, constantia roboretur. Animaduertere siquidem debet excellentia tua, quòd quanto pluribus supereminet ac dominatur: tanto magis sibi subditos potest exemplo suo, aut ad deterius (quod absit) inflectere, aut ad sanum consilium, ignauos etiam, prouocare. Intueri quoque prudentiam tuam necesse est, temporalis vitæ gaudia: quam sint caduca: quam fugitiua. Quæ etsi vita diu crederetur mansura, tamen sæpe multis aduersis ex improuiso surgentibus, secura stare non possunt. Vnde summoperè curare oportet, vt ad illa quæ transire nesciunt, & habentem deserere nequeunt, gressus tuos constanter dirigas, & affectum mentis intendas. Cuperemus nimium certe, de vestris aliquem prudentem Clericum ad nos uenire: qui & vestræ gentis mores, seu contmentias, sciret nobis pleniter intimare, & Apostolicę sedis documẽta siue mandata, plenius eruditus ad vos posset perferre. Datum Romæ Idibus Octob.

GREGORIVS Achono Regi Danorum, Episcopis, Principibus. Clero, & populo salutem.

VONIAM vestræ dilectionis amor, Deo, & beato Petro, pronam obedientiam, debitamquè reuerentiam (in quantum potuimus intelligere) studuit hactenus propensius exhibere: non dubium habemus quin idcirco vobis triumphum, & gloriam, præ cæteris gratia Diuina contulerit: quod si in eodem studio perseuerando, vestræ deuotiõis affectus, in finem permanere curauerit, pro certo, & eam quam nunc habetis gloriam retinere, & ampliorem, valebitis, Domino auxiliante deinceps adipisci. Te itaquè specialiter fili charissimè, cui Regni curam prouidentia Diuina commisit, paterno monemus affectu: vt excellentissimi parentis tui Regias probitates, & virtutes egregias imitari satagas. Eius quidem præcipui mores, intantum cæteris regibus prænituerunt, vt cunctis posthabitis, nec ipso etiam Imperatore Henrico, qui sanctæ Romanæ Ecclesiæ propinquius hæsit excepto, singulari amore illum nobis amplectendum iudicauerimus. De cuius nos obitu vehementer nimiùmque dolentes, vt ipsum tibi proponas exemplum, volumus, hortamur, iterumque monemus: quatenus inde possis ornamenta virtutum propagando educere, vnde videris nobilissimi sanguinis lineam trahere. Deniquè cogitare debes, & vigilanter perpendere hæc terrena, quam caduca, & friuola sint: quam incessanter ad occasum cuncta festinent: vt eis confidere nulla stabilitas studeat: vt in illis habendis timor horribilis lateat: sicquè fugitiuis perspicaciter agnitis, & sapienter despectis, poteris ad illa stabilia, & sempiterna, mentis acumen extendere, quæ ad sese obtinenda animum tuum inuitent, & ad quæ concupiscenda, bonorum te exempla accendant. Inter cæteras ergo virtutes, quas animo tuo imitandas censueris, Ecclesiarum defensionem in mente tua volumus eminere, Sacerdotalis ordinis reuerentiam proximum locum tenere, ac deindè iustitiam, & misericordiam, in cunctis te iudiciis discretà seruare. Illud inter cætera

non prætereundum, sed magnopere Apostólica interdictiōe prohibendum videtur, quod de gente vestra nobis innotuit: scilicet vos intemperiem temporum, corruptiones aeris, quascunque molestias corporum, ad Sacerdotum culpam transferre: quod quam graue peccatum sit, ex eo liquido potestis aduertere, quòd Iudeis etiam Sacerdotibus ipse saluator noster, lepra curatos eis mittendo, honorem exhibuerit, cæterisque seruandum esse, quæ illi dixissent præceperit: cum profecto vestri qualescunque habeantur, tamen illis longe sint meliores. Quapropter Apostolica autoritate præcipimus, vt hanc pestiferam consuetudinem de Regno vestro funditus extirpantes, presbiteris, & clericis honore, & reuerentia dignis, tantam contumeliam contra salutem vestram vlterius non præsumatis inferre, volentes eis occultas Diuini iudicii causas imponere. Præterea in mulieres, ob eandem causam simili immanitate barbari ritus damnatas, quicquam impietatis faciendo, vobis fas esse nolite putare, sed potius discite Diuinæ vltionis sententiam, dignè pœnitendo auertere, quàm in illas insontes, frustra feraliter seuiendo: iram domini multo magis prouocare. Si enim in his flagitiis durauerítis, proculdubio vestra felicitas in calamitatem vertetur, & quibus victis huc vsque soliti fuistis dominari, eorum nimirum iugum ferre superati, nec resistere valentes, cogemini. Si vero nobis, immo beato Petro, in his obedientes fueritis (sicut de clementia diuina confidemus) & peccatorum vestrorum veniam, & Apostolicam beneditionem poteritis inuenire. Datum Romæ XIII. Kalen. Maii, 1 0 8 0. an. N.

GREGORIVS VII. Vuratislao Boemorum duci, de scripturis sacris vulgariter non imprimendis.

Nota nō transferendas scripturas in linguā vulgarē

QVIA nobilitas tua postulat, quo secundum Sclauonicam linguam, apud vos Diuinū celebrari annueremus officium, scias nos huic petitioni tuæ nequaquam posse fauere: ex hoc nempe sæpe voluentibus liquet, non immerito sacram scripturam optimo Deo placuisse quibusdam locis esse occultam: ne, si ad liquidum cunctis pateret, forte vilesceret, & subiaceret despectui, aut prauè intellecta a mediocribus, in errorem induceret. Neque enim ad excusationem iuuat, quòd quidam religiosi viri hoc, quod simplex populus quærit, patienter tulerunt, seu incorrectum dimiserunt: cū primitiua Ecclesia multa dissimulauerit, quæ à sanctis patribus postmodum firmata, Christianitate, & religione crescente, subtili examinatione correcta sunt. Vnde ne id fiat, quod a vestris imprudenter exposcitur, autoritate beati Petri inhibemus: teque ad honorem optimi Dei, huic vanæ temeritati viribus totis resistere præcipimus. Datum Romæ &c.

COPMANNVS Octauus erat Epiſcopus, qui in cathedram Eccleſiæ Vpſalenſis digniſſime ſublimatus eſt, poſtquam S. Henricus autoritate ſummi Pontificis Adriani Papæ quarti, ad diœceſim Aboēſem quam nuper ad Chriſti fidem conuerterat, translatus eſſet. Huic ſancto viro Copmanno, nulla virtus ad conſummatum Epiſcopum neceſſaria defuit: Erat quippe in vita, & moribus irrepræhenſibilis, ſobrius, modeſtus, prudens, pudicus, hoſpitalis, doctus, non violentus, non percuſſor, non litigioſus, non cupidus, ſed ſuæ domui benè præpoſitus, bonum teſtimonium ab omnibus habens. Igitur ex hominibus aſſumptus, pro hominibus in iis quæ ad Deum ſunt conſtitutus, nihil diligentius curauit, quàm ſanctū Henricū Chriſti imitatorē, in omni morū honeſtate, & vitæ ſanctimonia imitari: vt ſacroſancta Eccleſia Vpſalenſis tolerabilius ſufferret translatū à ſe ſanctiſſimum Pontificem, cum videret in eius locum ſucceſſiſſe eum virum Diuinitus datum, qui idoneus eſſet in doctrina ſana Eccleſiam Chriſti ædificare. Sed non deerant illi perſecutores, quibus odioſa erat lux Euangelicæ veritatis: & niſi potentia ſanctiſſimi Regis Erici protectus fuiſſet, mox in principio ſui Pontificatus malignorum procerū gladiis obrutus concidiſſet. Quo modo enim mitiſſimus Pontifex tutus eſſe potuiſſet? vbi eiuſdem pientiſſimi Regis vita mille fraudibus, & totidem domeſticis inſidiis, ab ignobilibus nobilibus ad mortem petebatur: tam odioſa heu dolor eſſe ſolet virtus in Suetia, vt qui ipſam ſequi velint grauiores quandoque perſecutiones patiantur, quam illi, qui atrocia flagitia committunt. Ferendum vtcunque hoc eſſet, ſi fieret per ignauos cerdones, per viles latrones, per homines ſcelere, & egeſtate perditos: qui ex profeſſo ſunt acerrimi hoſtes virtutis, & honeſtatis. Sed nobiles ſūt, generoſi ſūt, illuſtres Principes ſunt, aut dici volunt: qui virtutem ipſam (mox vt caput erigere cœperit) conculcant, & euellunt: quibus ipſa virtus iuſte dicere poſſet: Cur me ô nobiles viri tantopere opprimitis?

1154.

Adrianus quartus.

Vita Pontificalis.

Ignobilis nobilitas.

Exclamatio virtutis.

cur me tam indignè tractatis? cur me tam vilem existimatis? Per me progenitores vestri facti sunt inclyti, & illustres: ego sola eos nobiles feci: ego eos, cum serui essent, cum agricolæ essent, immò cum infimi essent, erexi, foui, magnificaui, & inter Principes, immo etiam supra Principes, collocaui. Próinde redite ad cor, desinite me, tam optime de parentibus vestris meritam, contemnere, dolete vices meas, reducite me in domos vestras. Indecorum est vobis, quòd ego à vobis separer: sine me nequaquã nobiles eritis, ego sine vobis semper ero nobilissima, & quoscúnque amplexata fuero, mox illustres efficiã. Videte ne me diutius extorrem esse sinatis. Sunt pauperes in ista patria ciues, & humiles rustici: qui me multo studio in suas casas rogant, nullúmq; officium non adhibent, quò me ad se trahant: & iam cœpi cum eius iucundius habitare. Verumtamen ad vestras domos respicio, ad eas suspiro, ad eas toto corde clamo, ita vt etiam raucæ factæ sunt fauces meæ. Aperite mihi ô nobiles Sueci, quia amore vestro langueo: parata sum, vos in parta à Maioribus nobilitate conseruare: parata vobiscum terras, & homines regere: parata omnes inimicos vestros vobis substernere: parata oĩa facere pro vobis, quæcũq; honeste à me petere possitis. Si vero hanc vocem meam renueritis, ego (vobis contemptis) eos ex pulueribus exaltabo, qui me de contemptoribus meis uindicabunt. Hæc tamen nequaquam dicta sint in eos, qui verè nobiles sunt, sed in ipsos, qui præter Maiorum suorum vmbram, nihil habent veræ nobilitatis:

Cõminatio iusta.

Quales fuerunt illi, qui optimum, & sanctissimum Regem Ericum, tempore huius dignissimi Præsulis occiderunt: post cuius gloriosum martyrium, hic Pontifex, vix annis duobus euolutis, in fata concessit, feliciorem societatem inter cœlestes spiritus, quàm inter discordes terrigenas assecutus.

HACTENVS

IO. MAGNI
GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS DE VITIS PONTIFICVM ECCLESIAE Metropolitanæ Vpsalensis
Liber Secundus.

HACTENVS à tempore aduentus san-cti Ansgarii in Suetiam, quem Rex siue Dux Bero in ciuitate Birchensi excepit, re-gnante in Suetia Ingone, qui patrem ha-buit OlaumRegem cognomento Tretelia, vsque ad Carolum Regem, immediatum successorē sancti Erici, fluxerant anni supra trecentos: in quibus multū laboratum fuit per Christianissimos Reges, & sapiētissimos Pontifices, quomodo Christiana fides in ipso regno Suetiæ plantata firmari, & ad perfectum statum decoremque deduci potuisset. Tandem hic Carolus Rex, pios priorū Regum conatus, gloriosiori effectui mācipaturus, prudentissimisque consiliariis subnixus, perpendere cœpit: quomodo Metropolitana ciuitas Vpsalensis decorari posset se-de Archiepiscopali, sine qua plenitudo Pontificiæ potestatis, aut Regiæ dignitatis amplitudo, ipsi Suetiæ Regno attribui ne quiret: cum sacræ & prophanæ leges affirment, nullum Re-gnum (in quo Archiepiscopalis sedes non est) sibi arrogare posse Regiæ maiestatis honorem. Præterea visum erat pruden tissimo Regi, minus decorum esse, quòd vicini Saxones, aut alij, se scriberent Legatos, aut primates, siue Magistros fidei Christianæ in Suetia plantatæ: cum inter illos id maxime fa-ceret illi, qui minimam operam Suecia ad Christum conuer tendæ præstitissent. Igitur suæ, & Regni sui honestati pruden-tius consulturus, simulque extraneorum Pontificum iugum à ceruicibus Suecorum excussurus, solennem legationem ad

Rex Ingo. Olaus Treteli. Carolus.

Regnum sine Archiepisco-po non est.

Alexander III. Alexandrum Papā tertium expedire curauit: per quam tan-
Palleum ex sede Ap. tū profecit, vt palleo Archiepiscopali in Suetiam ex sede Apo-
stolico relata, sacri insignis prærogatiua, suæ gentis sacerdo-
tium externa ditione erutum, adornaret: ipsamque Suecanam
Ecclesiam, vnitati Catholicæ Ecclesiæ ita inseruit, vt ad no-
stram vsque ætatem, quæ Luterana impietate corruptissima fa
cta est, ab omni schismate, hæresi, & doctrina extollente se aduer
sus scientiā Dei, & Diuinā religionē, libera fuerat, & īuolata, fir-
Firma fides gētis. miter credendo, & simpliciter cōfitēdo, quia vnus est Deus, vna
fides, vnū baptisma, vna sancta Catholica, & Apostolica Eccle-
sia, extra quā nō datur Spirituſſāctus: vnus Pōtificatus, vnus in
Vnus Christi vicarius omnium sūmus. dubitatus Christi Vicarius, & summus omnium verorum Chri
stianorum Pontifex, de cuius plenissima potestate cæteri om-
nes accipiunt, à quo qui deficiunt, in Ecclesia Christi non sunt,
sed in Ecclesia malignantium, vna cum Dathan & Abiron (qui
Mosi resistebant) collabuntur. Præterea, Deus vnus est, &
qui eum colunt, in vnitate colant necesse est. Voluit Deus
omnes homines ab vno homine nasci, sicut ab vno Deo crea-
ri, & ab vno Deo, & homine redimi: voluit cæteros Princi-
pes ab vno Mose ordinari, & ab eius spiritu accipere, quò cæ-
deus punit schismata. teros populos gubernarent. Grauiter puniuit Deus schisma
Choræ, nec minus filios Aaron, qui alienum ignem offerebant:
multoque amplius eos puniturus est, qui ab eius Vicario (cui
commissa est in sancto Petro totius Ecclesiæ solicitudo) defi-
ciunt. Enimuero, quæ à Deo sunt, ordinata sunt, & quæ
Quæ à Deo sunt, ordinata sunt. ordinata sunt, ad vnum relata sunt. Igitur qui vnitati resistūt,
Dei ordinationi resistunt, & tādem sibi damnationē acquirunt.
Quocirca nimis impium, & intolerabile, Diuinaque seuerita-
te puniendum erat illud horrendum schisma, quod superiori-
bus annis in Suetiam, & Gothiam inuectum est, quando post
1527. editas Arosiæ schismaticas constitutiones, nonnulli minus cau-
ti, permiserunt sibi mitras Pontificias imponi: quasi non dixis-
set Apostolus: Nemo sibi assumat honorem, sed qui voca-
tur à Deo tanquam Aaron: immò nec Christus filius Dei se-
Abscissos dominus detestatur. ipsum clarificauit, vt Pontifex fieret: sed qui locutus est ad
eum, Filius meus es tu &c. Detestatur Dominus tales abscissos,
dicens:

dicens: Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant, non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant. Quomodo enim prædicabunt nisi mittantur? Nec aliquo modo excusantur, quasi vis tyrannica, eos ad id compulisset, magis quàm illi qui idola ad præceptum tyrannorum coluerunt. Non cadit tam leuis excusatio, in opus tam execrandum: quo tot millia animarum (pro quibus mortuus est filius Dei) corruerant in barathrum miseriæ sempiternæ. Nec ignorantia tale factum (quod ex diametro Diuinæ legi repugnat) excusabit: cum scriptum sit: Ignorans ignorabitur. Et alibi: Quia populus meus non habuit scientiam, ideo dilatauit infernus os suum absque vllo termino, & descendent fortes eius, & populus eius, & sublimes, gloriosique eius, ad eum. Igitur tam grauem Dei offensam, publica totius patriæ pœnitentia, abolendam censeo: nisi malit æternæ maledictioni abnoxia esse, & Diuinæ iracundiæ flagella, in se, & omnem posteritatem suam, prouocare. Sed iis omissis, ad illam amplissimam dignitatem (quam legatio Regis Caroli ex liberalitate sedis Apostolicæ in Sueciã retulit) me conuerto, & nonnihil de dignitate pallei Archiepiscopalis inprimis afferam.

Apostatæ inexcusabiles.

Ignorantia non excusat.

Pub. pœnitentia suadetur.

DE PALLEO ARCHIEPISCOPALI.

EST igitur palleum Archiepiscoporum præcipuum ornamentum, in quo consistit plenitudo Pontificiæ potestatis, & sine quo (vt sacrosancti Canones tradunt) nemo sibi Archiepiscopi nomen, iure vendicare potest. Datur ab Apostolica sede difficulter, quamuis instanter, instantius, instantissime petitum. Dependet à collo Archiepiscopi circa pectus, situ suo illam (quæ valde condecet Episcoporum patrem, & eorum concilii Principem) potenter designat humilitatis, & sapientiæ torquem, datum in locum illius aureæ laminis, quæ olim in fronte veterum Pontificum resplendebat. Quam verò rationem habeat hoc Archiepiscoporum priuilegiũ, operæprecium

Palleum scribẽdũ est per e, & vnde dicat, Ablas i rub. de auto. & v su pallei in prin. quę forma pallei, quid desti gnẽt cruces nigri coloris in palleo.

Virtus pallei.

Archiepiscoporũ priuilegiũ.

fuerit adducere. Nam cum Apostoli in vniuersum mundum dispersi singulis ciuitatibus præsiderent, tam ipsi, quàm successoris eorum misere per contiguas suis sedibus prouincias prædicatores, quos & Episcopos ordinauerunt: vt vbi recepti fuissent, omnia Christianitatis sacramenta, velut ipsi Apostoli, peragerent, & per vrbes comprouinciales Episcopos ordinarent. Et aliorum quidem Apostolorum successores Patriarchæ sunt dicti: Petri autem successor (pro excellentia Principis Apostolorum) Apostolicus nominatur: Qui autem ab eis per prouincias missi sunt, tam ipsi, quam successores eorum, Archiepiscopi vocantur: & qui ab his per vrbes comprouinciales ordinati sunt, & qui illis succedunt, vsque hodie simpliciter Episcopi nominantur. Initium ergo fidei habentes ab Apostolica sede, regulā hanc Metropolitanæ obseruant Ecclesiæ, vt neminem habeant Pontificem, nisi ab eadem sede missum, à qua primus illi prædicator fidei missus est. Illa autem Legatio siue missio supradicti pallei, largitio est: quod (vt dictum est) à collo dependens, significat humilitatem Domini nostri Saluatoris dicentis: Sicut misit me pater, & ego mitto vos. Igitur quemadmodum Hormisda Papa, Francis Remigium, S. Petrus Treuerensibus Maternum, Paulus Maguntinæ Ecclesiæ Crescentē, Sergius Papa Traiectensi VVillebrardum, Gregorius Cantuariensi, Augustinum Archiepiscopum constituit: Ita Alexander Papa tertius, Stephanum primum Archiepiscopum in Vpsalensem Metropolim mittere dignatus est: vt ibi primatum haberet vera religio Christiana, vbi olim omnium Aquilonarium Regnorum incolæ, præcipuam idolatriæ sedem venerabātur. Nullibi enim aptius ponēda erat crux Archiepiscopalis, quam vbi ille conabatur firmare thronum suum qui dixit: Ponam sedem meam in Aquilone, & similis ero altissimo.

Patriarchæ. Apostolicus. Archiepiscopi. Episcopi. Archiepiscoporum regula. Palleum quid significat. Hormisda summus Pōtifex. Nomina diuersorum Archiepiscoporum. Alexander III. Primatus religionis Vpsaliæ, vbi olim erat idolatria.

ETSI

DE CRVCE ARCHIEPISCOPALI

ETSI oporteat omnes Christianæ fidei professores gloriari in Cruce Domini nostri Iesu Christi, id tamen magis cõuenit illis, qui Episcopi in Ecclesia Dei constituti sunt: quibus solis licitũ est ipsam Christianorũ frontibus ĩprimere, & inter eos potissimũ his, qui Pontifitiæ potestatis plenitudinem à sede Apostolica (per autoritatem, & vsum pallei) acceperunt. Quid enim illa Legatio, per palleum designata, principalius innuit quàm gloriam Crucis Christi, Christiano populo præcipue, prædicandam esse: Quod vt conformiter ad Diuinam legem, & absque Schismatica prauitate fiat, necesse est tam Diuinum officium, à summo Christi Vicario impetrari: alioqui contra eius assensum, non Crux Christi, sed latronum (quorum prima cura est disperdere, rapore, & mactare) erigetur. Quippe cum per Christi Crucem omnia humanæ redemptionis mysteria, & Diuinarum literarum Sacramenta patefiant, non sine magna ratione, ab ipsa sancta Catholica Ecclesia ordinatum est, vt summi Christianorum signiferi, ante se ipsam præferri faciant, quibus potissimum credita sunt eloquia Dei, & ordinatio illorum ministrorum, qui mundo crucifixi, Crucis mysterium mundo prædicabunt. Præterea quemadmodum aurea lamina in veterum Pontificum frontibus resplendebat (ineffabile nomen Dei inscriptum habens) ita nunc in eius locum successit Crux Christi, inæstimabili mysterio humanæ salutis effulgens: Vniuersa enim (inquit Diuus Hieronymus) mysteria, & omnis dispensatio vetustatis, non solum quæ in terris, sed etiam quæ in cœlis gesta est, in Christi Cruce completur: Siquidem diligenter attendendum est, quòd non solum omnes historiæ scripturarum, quas

Legatio ꝑ palleum, & quid innuat.

Aurea lamina.

Oĩa mysteria in cruce.

in terra gestas Spiritussanctus enumerat, sed etiã in cœlestibus, quæ nobis occultæ sunt, in Christi recapitulata passione, teneantur. ¶ Igitur Crux Christi inæstimabile signum est: admirabilis virtus est: Crux resurrectio mortuorum, cæcorum Dux, claudorum baculus, destructio superborum, consolatio pauperum, sustentatio inopum, spes desperatorum: Crux Regum magnificentia, Sacerdotum gloria: denique totius Christiani populi, spes, lætitia, & honor. Igitur sacratius ornamentum est Crux, quàm aurea lamina, quæ ipsam in figura præcessit. Quocirca adoramus in Cruce Domini nostri Iesu Christi opportunam (vt ait Apostolus) gloriam, salutem acquisitam, reducere vitam, saluationem perfectam, in liberationem perpetuam: Adoramus Crucem, fidei præsidium, spei firmamentum, charitatis solium, misericordiæ titulum, pietatis argumentum, gratiæ vehiculum, pacis vexillum: Adoramus Crucem, quæ superbiam excidit, inuidiam obtriuit, culpam correxit, pœnam distruxit. Crux Christi ianua cœli, clauis Paradisi, Diaboli deiectio, hominis erectio, captiuitatis, & exilii nostri solatium, libertatis precium: Crux expectatio Patriarcharum, promissio Prophetarum, triumphus Regum, dignitas Sacerdotum: Crux tyrannos increpat, potentes inclinat, afflictos subleuat, pauperes honestat: Crux tenebrarum excidium, lucis infusorium, mortis effugium, vitæ nauigium, salutis imperium: quicquid Deo proficimus, quicquid acquirimus, quicquid speramus, adorandæ Crucis est fructus: Per Crucem Christus ad se traxit omnia, Regnum Patris, sceptrum Filii, sigillum Spiritussancti, & totius testimonium Trinitatis. Proinde gaudeat nostra Suetia, se tale tantúmque ornamentum accepisse in suis Sacerdotibus, Deúmque (vnde omne datum optimum est) benedicat, pro tam sublimis Sacerdoti gloria, & honore, conetúrque tota virtute sua, ne Diuinæ largitati ingrata videatur. Est quippe stupendum spectaculum, & præclarum miraculum, quando videt in suis vastis solitudinibus, tam preciosum, & admirabile Domini Dei nostri vexillum circunferri, eámque Diuinæ figuram (qua serpens

Crux Christi.

Miraculum stupendum.

ſerpens in deſerto per Moſſen exaltatus, à ſerpentibus læſos ſanauit, palam referri: idque per eum miniſtrum, & ſigniferum, cuius autoritas non in terram Canaan (vt olim Moſes, & Aaron) præuia columna nubis, aut ignis, ſed in terram æternæ beatitudinis (Cruce dominica præeunte) introducet. Tu igitur ô Suetia talem poteſtatem de cœlo tibi datam, totis præcordiis venerare: eóſque Dei miniſtros non contemnendos puta, ad quos ipſa æterna veritas ait: Qui vos ſpernit me ſpernit, & qui vos audit me audit. Præcipuè tamen eorum primatem, de quo per accommodatam ſimilitudinem præcepiſſe videtur famulo ſuo Moſi, & filiis Iſrael: Ecce ego (inquiens) mittam Angelum meum, qui præcedat te, & cuſtodiat in via, & introducat in locum quem præparauî tibi: obſerua eum, & audi vocem eius, nec contemnendum putes: quia non dimittet cum peccaueris, & eſt nomen meum in illo: quod ſi audieris vocem eius, & feceris omnia quæ loquor, inimicus ero inimicis tuis, & affligam affligentes te; præcedétque te Angelus meus, & introducet te ad Amorreum, & Etheum, & Phereſeum, Cananeúmque, & Eueum, & Iebuſeum: quos ego conteram: terrorem meum mittam in præcurſſum tuum, & occidam omnem populum ad quem ingredieris, cunctorúmque inimicorum tuorum coram te terga vertam. Magna ſunt hæc ô Suetia, quæ præceſſor Angelus fecit filiis Iſrael: Sed non minora ſunt, quæ primas, & ſummus Sacerdos tuus, à Deo tibi miſſus (quem etiam ſacræ literæ Angelum Domini exercituum vocant) pro tua ſempiterna ſalute operatur. Enimuero, vt ex lapidibus, hoc eſt ex induratis ciuibus tuis, veros Abrahæ filios, & veram gentem Iſraeliticam efficiat, quotidiana ſolicitudine meditatur. Præcedit te ne in via Diuinorum mandatorum erres: cuſtodit te ne a recta fide in hæreticam prauitatem corruas: nec deſerit te, donec (cooperante Dei gratia) te introducat in Regnum

Serpens in deſerto.

Exhortatio.

Promiſſio ſancta.

Ex lapidibus filii Abrahæ.

Cura Pontificis

tibi ab origine mundi præparatum. Obserua igitur eum, & non lupos illos, hoc est Schismaticos, aliunde quam per ostium ascendentes: audi vocem eius, non hæreticorum, aut Apostatarum: nec contemnendum putes eum, cuius contemptu contemnitur Deus. Non enim dimittet te cum peccaueris, vt ob peccata tua ad æternum ignem condemneris, sed à peccatis absolutū te Diuinæ gratiæ restituet. Est enim nomē Dei in illo, per quod peccata remittit, per quod dæmonia eiicit, per quod virtutes operatur, per quod potestatem habet, claudere, & aperire cœlum. Quid enim non habet, qui habentem omnia habet? Proinde si audieris vocem eius credēdo Diuinis eloquiis, & feceris, hoc est opere compleueris ea; quæ tibi Deus per eum loquitur, erit ipse Deus inimicis tuis inimicus, & affliget affligentes te, eríſque capiens eos, qui te cœperant, & subiicies tibi exactores tuos: nec solum Amorreos, Etheos, Cananeos, similésque, & crudeliores barbaros., sed omnia vitiorum portenta (per has feras gentes designata) superabis. Si verò superbiens audire nolueris vocem Pastoris tui, foris vastabit te gladius, & domi mors similis erit: adducet Dominus super te gentem de longinquo, cuius linguam intelligere non possis, gentem procacissimam, quæ non deferat seni, nec misereatur paruuli, & deuoret fructum iuramentorum tuorum, ac fruges terræ tuæ, donec intereas, & cum tua sempiterna damnatione addiscas, quòd non frustra dixerit Deus Sacerdotibus suis: Qui tetigerit vos tanget pupillam oculi mei. Aut illud: Percute dorsa inimicorum Leui, qui oderunt eum, & non consurgent.

Pontificis virtus & potestas

Benedictio obedientium.

Maledictio rebellium.

Sacerdotes non tangendi.

NE autem admirabilis ipsius supradicti pallei virtus, remotius ab alma vrbe distantibus prouinciis forsitan ignota permaneat, aut quàm sanctis Diuini nominis inuocationibus, præordinatis à Deo præsulibus, conferri soleat, ignoretur, paucis sed deuotissimis causis, & institutis a primoribus Ecclesiæ obseruatis, ex Pastorali libro Basilicæ S. Petri de vrbe, prout sequitur, ostendetur.

Additio Olai Magni Gothi Archiepiscopi Vpsalensis ad mentē huius autoris.

STEPHANVS

BENEDICTIO PALLEORVM QVAE fit in Basilica S. Petri de vrbe, in signum præeminentiæ principalis, & hanc benedictionem Episcopus aliquis facit cum ceremoniis Turiferorum, & Clericorum, prout vidi.

DOMINE sancte pater omnipotens æternæ Deus, omniũ sãctificationũ origo, fũdamẽtũ, & cã, oĩs autoritatis cumulus, incõphẽsæ plenitudo scientiæ, ineffabilis virtutis infusor, gubernator, & rector: qui per sanctos tuos Patriarchas, prophetas, & Reges tua es magnalia operatus: quibus secuturi populi, detecta ænigmatũ caligine scripturarũ, in nouã proficerẽt creaturã: quam, licet ex Abraham, Isaac, & Iacob tibi semẽ elegisses, quo ex tribu Iuda Iesus Christus coæternus tibi filius Deus, & Dominus noster ex Maria semper virgine naturam carnis assumeret: primatum tamen tam Pontificii in Sacerdotes, quam gubernationis in populum, ex Pharaonis captiuitate Aegyptiaca eruendum, per transitũ maris Rubri Mosi, & Aaron, in Sacerdotibus cõmisisti: vt trãslationẽ inde regni Põtificii, legísq;, per aquã Baptismi regenerãdis populis mysticè designares. Tãdẽ eũdẽ Dei mediatorẽ, & hominũ, trãsmisisti, sũmũ ei tribuẽs secũdũ ordinẽ Melchisedech Sacerdotiũ ĩ æternũ: Qui duodecĩ sibi elegit, quos Apostolos nominauit, & horũ Simonẽ Iohãnis præfecit ĩ Principẽ, quẽ Petrũ, meritis pficiẽdo alijs, sui participatione nominis (quia petra erat Christus) specialiter nominãdo Cepham, sibi in pascẽdis ouibus, custodiáq; ouilis dominici, cõmisit Xpiani populi principatũ, pro quo te Domine singularius exorauit, vt nõ deficeret fides sua, sed aliquãdo cõuersus suos fratres ĩ fũdamẽto veræ fidei cõfirmaret. Tãtáq; post sancti tui spiritus receptionẽ, te cooperãte, superueniens sanctificationis virtus superabundauit in eo, vt (sicut Apostolorum nobis referunt actus) infirmos, & debiles in grabatis ponerent, & plateis, vt eosdem saltem beatissimi Petri vmbra contingeret: qui à te procul dubio ab omnibus eorum ininfirmitatibus sanabantur. Secutis inde temporibus sanctorum patrum, te Domine inspirante, antiquissimæ mos

traditionis accepit, vt à liminibus Apostolorum balteum panni, seu pallea ritè transmissa, vel tradita, plenitudinem Pontificalis tribuerent potestatis, ac pro consecrationibus Altarium, Basilicarúmque, per vniuersum orbem terrarum pro deuotione fidelium mitteretur. Cumque super hoc à quibusdam minus credulis fuisset aliquando dubitatum, sacratissimi tibi Domino Deo nostro grati Pontifices, Leo, atque Gregorius, huius sacræ Apostolicæ summæ sedis à te decreti Pastores coram vniuerso populo, qui astabat pannos huiusmodi pupugerunt, ex quibus viuus protinus sanguis singulari duplicato miraculo, te Domine operante profluxit. Vnde nos (licet horũ imitatores ĩmeriti) in his mysteriis sacris, quæ actu peragimus de tuarum multitudine miserationum, propter beatorum Petri, & Pauli Apostolorum tuorum preces, & merita plurimum præsumamus tantorum patrum factum, & ordinem prosequentes, clementiam tuam suppliciter exoramus, quatenus in augmentum, sustentamen, ac vinculum tuæ largifluæ charitatis, sanctæ matris Ecclesiæ sponsæ tuæ, quod in his nostris meritis non valemus, tuæ suppleat abundatia pietatis. Tuæ nihilominus Maiestati, quanto possumus humilius supplicantes, quatenus hos balteos, & pannos, ex pura lana, quos, & quæ, supra sacratissimum Apostoli tui Petri piscatoris hominum, & ætherei ianitoris corpus more prisco, debita cum deuotione posuimus, quæ ipsius aliorúmque Apostolorum, martyrum, confessorum, & virginum, in præsenti Basilica venerabiliter quiescunt, ex quibus seges quasi tota tuæ pullulauit Ecclesiæ, quorũq; merita mirabiliter protestãtur largissimã tuæ benedictionis, sanctificatiõis, Põtificalisq; potestatis, præeminẽtiæ, ac dignitatis virtutem, plenioremque gratiam, quam misericorditer digneris infundere. Vt tui spiritus cooperante virtute, quicúnque iuxta eiusdem sanctæ Ecclesiæ tuæ formam ipsorum alterum ritè portauerit, vsusque fuerit in ordine primatiæ, facias eum annis esse multiplicem, corporis robore salubri vigentem, & ad senectutem optatam, peruenire felicem. Sic ei Domine fidutiam apud te gratiam obtinere pro populo, quam Aaron in tabernaculo, Eliseus in fluuio, Ezechias in

lecto

lecto, Zacharias vetulus impetrauit in templo: Sic ei Do-mine regendi auctoritas, qualem Iosue suscepit in castris, Ge-deon sumpsit in præliis, Petrus accepit in claue, Paulus est va-sus in dogmate. Et ita Domine ipsorum Pastorum, prima-túmque tuorum cura, tuum proficiat in ouile, sicut Isaac pro-fecit in fruge, & Iacob est dilatatus in grege. Visita eum Do-mine sicut visitasti Mosen in rubo, Iesunane in prælio, Gedeo-nem in agro, Samuelem in templo, & illa eum benedictione sydereа, ac sapientiæ tuæ rore profundo, quam beatus Dauid in psalterio, Salomon filius eius te remurmurante percæpit de cœlo. Sic ei hoc contra dæmonum acies lorica, in aduersis galea, in prosperis humilitas, in aduersis pacientia, & in pro-tectionem sanctitatis plenariæ clipeus sempiternus, per eun-dum Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuit, & regnat, in vnitate eiusdem Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum Amen.

HAC benedictione completa, aqua bene-dicta pallea asperguntur, & incenso bene-dicto adolentur: & sic vigiliis beati Petri decantatis, & benedictione hac finita cum processione ad altare maius deportantur, & per Dominum Altatarium in maiori al-tari collocantur: In quo altari manent vs-que ad finem Diuini officii, in dicta Basilica celebrati, tuncque per manus Altatarii in vno panno serico inuoluta pallea bene dicta, domini Subdiaconi Papæ honorificè, & deuotè susci-piunt, atque in Altare super corpus beati Petri imponunt, cla-uibúsque diligentur obseruant, donec opus fuerit vt eadem pallea, seruatis laudabilibus ceremoniis, per aliquem consi-storialem aduocatum pro vsu Pontificis summi, vel Patriar-charum, ac Archiepiscoporum solummodo (salua quorun-dam præsulum exemptione), in secreto consistorio instanter, instantius, & instantissime, cum inuariabili verborum forma petantur, ac conferantur: nec vllus prædictorum sublimium Prælatorum sine huiusmodi pallei assecutione, munus aliquod

consecrationis in sua diœcesi exercere poterit, aut præsumat: neque titulum extendere, vt videatur plenariam habere potestatem, quæ iuxta conformem omnium Doctorum sententiam, & approbatam consuetudinem vsu pallei continetur. Quando autem in curia præsenti electo (licet consecrato) Patriarchæ, vel Archiepiscopo imponi debeat, tunc vni Diacono Cardinali, vel viua voce summi Pontificis, vel scriptis committitur, vt inter Missarū solennia luminaribus adhibitis super humores, genu flectentis Electi iuramentum fidelitatis legentis, fusis certis oratiōibus, imponat. Si vero in lōginquas partes emitti debeat, tunc summè cauendum erit, vt reuerenter, ac diligēter portetur, ac custodiatur: prout in libris ceremoniarū S. Rom. Eccle. ab antiquissimo tempore fuerat obseruatum, & indies Deo autoritatē confirmante obseruatur. Quod insuper à multis sūmis Pontificibus cautum fuerat, ne aliquid pro palleo petatur, aut oblatum capiatur secúsque iam fieri conspicitur, moderationi summi Pontificis arbitrabitur relinquendum: & nihilominus quod Platina in vita Leonis secundi commemorat exactè tenendum. Instituit enim quam rationabiliter, & sanctè (quod vtinam hodie seruaretur) ne ad Archiepiscopatum assumptus, pro vsu pallei aliorúmve officiorum quicquam Ecclesiæ persolueret: cum ex largitione multa mala quotidie orirentur.

Attamen clarissimè habetur in libro Taxarum omnium Ecclesiarum mundi, qui catenatus seruatur in libraria secreta summi Romani Pontificis Banco XI. in Australiori parte, qualiter ex singulari gratia, & pietate, plures summi Pontifices, suam benignitatem toti mundo exhibere cupientes, erogatis liberalibus expensis, miserunt suos Legatos, Præsules sanctissimos Romæ consecratos cum palleo, ad vltimos fines terrarum: vt ibidem anuntiarēt, & ampliarent Catholicam fidem, & religionem, ac apertè ostenderet, quàm bonus est Deus his, qui recto sunt corde, & quomodo loquitur pacem in plebem suam, & in Sanctos suos, & eos qui conuertuntur ad cor. Vnde inter alios habetur, quòd EVGENIVS III. circa annos Domini mille centum sexaginta septem misit Nicolaum Anglicum,

Anglicum, Cardinalem Albanenſem, ad Noruegiam, vt ibidem daret Ioanni Archiepiſcopo Nidroſienſi palleum Archiepiſcopale, & vt eidem ſubiiceret IX. Suffraganeos, videlicet Asloenſem, Hamarenſem, Stauāgarenſem &c. Quos etiam vt conſecraret, & ordinaret, poteſtatem tribuit, ſaluo, quod ipſe Archiepiſcopus pro loco, & tempore, ſemper ſuſciperet conſecrationem à Romano Pontifice, prout plenius videre licet in priuilegiis Eccleſiæ Nidroſienſis.

ALEXANDER III. anno Domini MCLV. miſit Stephano primo Archiepiſcopo Vpſalenſi (vt infra dicetur) palleum conſecratum, & Crucem duplicem cum libro Euangeliorum, auro argentóque, & gemmis precioſis ornato.

IOANNES XXII. anno Domini 1276. fecit quēdam de ordine prædicatorum Archiepiſcopum Soltanenſem in partibus Aquilonis, & eodem modo miſit ſibi VII. fratres ipſius ordinis pro Suffraganeis, quos fecit conſecrari in Epiſcopos in curia, à qua etiam ſibi miſſum fuit palleum.

CLEMENS V. anno 1305. fecit fratrē Ioannē de monte Caluino, ordinis Minorum, exiſtentem in dominio Tartarorum, Archiepiſcopum Cambalnenſem, fecítque conſecrari in curia IX. fratres eiuſdem ordinis in Epiſcopos, quos miſit ad partes illas Suffraganeos, & in auxilium ipſius Archiepiſcopi, miſſum eſt ſibi palleum de curia, ordinatúmque quòd eſſet propter loci diſtantiam pro ſucceſſoribus.

CLEMENS VII anno 1533 fecit Ioannem Magnum Gothum gratis conſecrari, & palleum ei per Diaconum Cardi. Cæſarinum conſignari. Licet electus erat 1523. a Carolo Vpſalenſi, dum eſſet Legatus Adriani VI. & demum perſecutione Luteranorum exul factus, Romæ moriens.

PAVLVS III. anno 1544. fecit Olaum Magnū Gothum prædicti Io. germanum fratrem etiam pro fide Catholica exulantem, in Archiepiſcopum Vpſalenſem, cum aſſignatione pallei de manu Cardi. Triuultii ſuſcepti, gratis per omnia conſecrari, atque in omnibus liberaliter prouideri in expēſis, poſtmodum benignitate Sanctiſſimi Pontificis Iulii III. confirmatus.

STEPHANVS primus Vpſalenſium Archiepiſcopus ex Oſtrogothia oriundus, in lege Diuina, & humana excellenter eruditus, eloquentia inſignis, vitæ ſanctimonia conſpicuus, mundanæ, & tranſitoriæ felicitatis contemptor: quam Monaſtico inſtituto ſub regula Diui Bernardi, in Mo-

Monaſteriũ Aluaſtrenſe.

naſterio Aluaſtrenſi cõmutans, nihil vnquã minus cogitabat, quam à contemplatiuæ vitæ dulcidine ad actiuæ vitæ ſolicitudinem reuocari: Sed non potuit tam lucens lucerna ſub mo-

Carolus Gothorum Rex.

dio poni, aut abſcondi. Siquidem Carolus Gothorum Rex, ipſum ob tam eximiam morum bonitatem præcellentémque bonarum literarum, ac rerum experientiam (quas in eo conſiderauit) continuis, & importunis precibus, à Monaſterio euocandum curauit. Itaque tam Regis importunitate, quam ſummi Põtificis Adriani Papæ quarti, de quo ſuperius dictum eſt, conſenſu inde extractus, cœpit omnibus factis ſuis oſtendere,

Non ſolum nobis nati ſumus

Officium Pontificale.

ſe non ſolum ſibi natum, ſed patriæ, & omnibus eius incolis: quorum ſalutem, & vtilitatem ita proſequebatur, quaſi ipſos ſingulos genuſſet: concordiam, pacem, tranquilitatem, iuſtitiam, diuinarum, & humanarum legum obſeruantiam, ſine vlla intermiſſione omnibus ſuaſit, & plurimis perſuaſit: Re-

Rex Monaſteria erexit.

gem ipſum ad Monaſteriorum, & templorum erectionem, atque ad plurima alia magnifica opera pietatis, & Chriſtianæ fidei propagationem, induxit. Præterea non parum laborauit auertere, aut mitigare graues illas diſcordias, quas ſeditioſi proceres, inter hunc Carolum Gothorum, & Ericum Suecorum Reges, ſuſcitatas fouebant: qui (ſi eius optimis conſiliis paruiſſent) nequaquam Ericum Regem vita, & ſeipſos honore, & gloria priuaſſent. Tandem occiſo ab impiis S. Erico,

S. Ericus paſſus 1160.

Carolus vtriuſque Regni Suetiæ, & Gothiæ Monarchiam aſſecutus, quicquid ad emendandum patriæ ſtatum attinuit, ſumma diligentia præſtitit, fretus eiuſdem optimi conſultoris ingenio, cuius conſilia, non ſecus ac data Diuinitus oracula, venerabundus impleuit. His igitur piis, & ſanctis ſtudiis

Stephanus

Stephanus meruit ab omnibus Suetiæ, & Gothiæ incolis, vti pater patriæ venerari, & ad maximum Pontificatum primus omnium in iis terris sublimari. Enimuerò Alexander Papa tertius, comperta viri dignitate, ipsum (dato ab vrbe palleo, quod vnum, & maximum summi Sacerdotii insigne est) Archiepiscopali prærogatiua, tempore Frederici primi Imperatoris insigniuit. Insuper, vt honorem per se amplum, primatis quoque appellatione cumulatiorem efficeret; adiecit duplicem Crucem, auro, & gemmis illustrem, cui lignum sanctæ Crucis erat inclusum. Præterea singulari dono, librum Euangeliorum ei contulit: quo ipsum Legati munere, apud extremos, & nouellæ fidei populos, ordinauit. Itaque non parum Suetia, & Gothia Romanæ benignitati debet: per quam libertatis ius consecuta, tam Saxonicam, quam aliam quamcúnque ditionem, industria huius prudentissimi Pontificis, euasit. Nec longo post tempore, res Noruegianorum ob diuturna bella, quæ (Duce Erlingo) cum Danis gesserant, penè in extremam ruinam deuenissent, ni huius Stephani prudentissima Legatio, & excellens facundia, pacem à Rege Valdemaro, ipsis impetrasset: in quod negotium multum laboris, & expensarum impendit, eodémque tempore, vna cum Eschillo Archiepiscopo Lundensi, Diuum Canutum Ducem, & Regem Obotritorum, in Sanctorum cathalogum iussu Alexandri Papæ III. inscripsit: deinde in Gothiam reuersus, Helenam Vestrogotham fœminam sanctissimam à peregrinatione terræ sanctæ reuertentem, & ab inimicis Christi occisam multis miraculis illustrem eiusdem Alexandri Papæ præcepto canonizauit. Tādem anno Domini MCLXXXV. & Pontificatus sui XXIII. plenus operibus bonis in Domino feliciter obdormiuit: translatus in Monasterium Aluastrense vnde prius importunis precibus fuerat euocatus.

Palleum summi Sacerdotii insigne

Aquilonaria regna multum debent sedi Apostolicæ.

Erlingus Noruegianus.

S. Canutus Rex canonizatus.

S. Helena Vestrogotha canonizatur.

1185.

1180. Lucius III. Fridericus primus.

IOANNES SECVNDVS Archiepiscopus Vpsalensis in demortui Stephani locum suffectus, à Lucio eius nominis tertio Papa, tempore Frederici primi Imperatoris (quem Itali dixere Barbarossam) confirmationem, consecrationem, & palleum meruit Archiepiscopale: hic ab initio

Canutus S. Erici filius. Officiũ Regiũ.

sui Pontificatus, summo studio efficere curauit, vt Rex Canutus S. Erici Regis filius, paternæ sanctitatis imitator existeret, Diuinas leges, & humanas seruaret, pupillos, & viduas defenderet, innocentes à calumniis liberaret, patriæ salutem in primis haberet, subditos vt filios diligeret, omniáque virtutum officia præstaret, per quæ regnum terrenum cœlesti commutari solet. Hæc salutaria, & paterna monita, bonus Rex,

Bonus filius optimi patris imitator.

optimi Regis filius, ita perficere curauit, vt in nullo ab illa eximia pàtris sui sanctimonia deficere videretur: Siquidem Christianæ religionis vigilantissimus obseruator effectus, nihil omisit, quod ad subiectorum populorum salutem, pacem, concordiã, felicitatẽ, necessariũ videbatur Diuini cultus augmento ita

Rex bonus.

inuigilauit, vt non solo nomine, sed vita, moribus, legibus, Rex Christianus diceretur: pœnitentiã (quæ sibi ob nece Caroli Re-

Pœnitẽtiã egit.

gis, ab hoc Pontifice imperata erat) reuererẽter excepit, & humilima veniæ petitione perseuerãter expleuit: Nouerat enim Christianus Rex Diuina obsequio nõ viribus propitiãda esse. Pro-

Mõasteria duo construxit & dotauit, Iulita & Varnheim

inde offensæ religioni satisfacturus, duo p̃clara Monasteria Sabali Iulitæa vulgariter dictũ) & Varnheim, pridẽ inchota cõsummauit, & prædiis sui patrimonii liberaliter, pro peccatorũ suorum expiatione, dotauit: nec ista pro Dei honore fecisse contentus, Diuini cultus ministros honoribus, prouentibus, priuilegiis, cumulatissimẽ adornauit: Sacerdotia instituit: ædes sacras reparauit, aut de nouo erexit. Felix Rex, talem sortitus Pontificem, cui obediendo, Diuinam clementiam, & diuturnam pacem mereretur. Sed felicius Regnum, & felicissimus populus, cũ contigit à tam glorioso, ac pio, & sapiente Rege gubernari. Verum hic Pontificatus, quamuis numero annorum angustus extitit, tamen in ingens eius gloria memoriam

memoriam laudabilem sortita est in tempore sempiterno. Tri=
bus enim transactis annis post pontificium onus acceptum
migrauit ad dominum, occisus à paganis Estonibus in pro= Archieps occi/sus in Almer/steck.
priis ædibus Almersteck circa principium mensis Iulii, anno
domini M. C. LXXXVIII. & sepulturæ traditus in ec=
clesia Vpsalensi.

PETRVS tertius Vpsalensis Archiepisco=
pus impetrato à Clemente papa eius nomi= Clemens papa III.
nis III. circa tempora Henrici Imperato= Henricus VI. imperator.
ris pallio Archiepiscopali, tanto feliciorem
occasionem propagandæ religionis christia=
næ sortitus est, quanto nobilior erat ipse Rex
Canutus, cuius iam meminimus: semper 1189.
enim diuina prouidentia & benignitas, quando disponit vbe=
riorem gratiam, & maius incrementum fidei christianæ con=
ferre hominibus, eos reges præficit populo suo, qui toto cor= Reges boni ere dăt à domino. missi.
de, & animo, ea quæ diuini honoris sunt, infatigabiliter pro=
sequantur: igitur eam diuinæ clementiæ gratiam hic Petrus
assecutus, non difficulter populum Sueticum (qui sub bo=
nis regibus optimus esse solet) ad ciuiles christianæ pieta= Sub bono rege bonus populus
tis mores induxit: enimuero cum Rex ab integerrimo pon=
tifice monitus, sponte & alacer iugum Christi subiret, accur=
rit totus populus, beatum se fore credens, quando suo Re=
gi, in tam sancto studio conformari potuisset. Quippe cum
hic Petrus in principio sui pontificatus (vrgentibus summi
pontificis Clementis III. epistolis) ipsum regem Canutum to=
túmque populum eius monarchiæ subiectum, diligentissimè
hortatus esset, vt communia arma cum cæteris Christianis prin=
cipibus, & populis in Sarracenos Christianæ fidei hostes su=
meret, aut sumentibus commeatum, auxiliisque prouideret,
mox optimus rex hanc piam paternámque summi pontificis ex=
hortationem, maturo cõsilio perpendens, decreuit omnibus mo= Canutus rex moritur.
dis, tam sancto negocio obediendum esse, fecissétque satis decreto Literæ Celesti/
promissionis suæ, nisi præmatura morte interceptus fuisset: huic ni papæ III. ad Pet. Archi/
autem Petro Vpsalen. Archiepiscopo Celestinus papa III. de= epm Vpsalen.

cretalem epistolam sub hoc tenore, Charissimus &c. fraternitati vestræ mandamus, quatenus si inueneritis vxorem Regis Sueciæ, graui infirmitate depressam continentiam vouisse, & virum eius ad tempus præbuisse consensum, maximè si non idem vir continentiam vouit perpetuam, eandem viro cohabitare faciatis, & vtrumque inuicem maritali affectione tractare, quæ in titul. de conuers. coniugat. habetur scripsit, ex quo satis manifestè liquet, quod Reges Sueciæ in causis ad ecclesiam pertinentes, sedem Apostolicam tanquam supremum iudicem semper cum summa obedientia recognouerunt. Quo Canuto sublato, vt ad rem redeamus, Suercho pur pura insignitur, qui quamuis à principio Regni sui, in nulla parte virtuti aut pietati Canuto inferior esse videretur, nequiuit tamen propensum animum, & affectum suum iuuandæ rei Christianæ nimium periclitanti accommodare, obstante Valdemaro secundo Danorum Rege, qui tunc prægrandem exercitum in terras Vestrogothorum induxit: sed inde ea potentia est repulsus, vt maximam totius Danicæ nobilitatis partem ibi concidisse fateretur, deinde suborta in Suerchonem domestica procerum rebellione, prudens Archipræsul nihil prorsus omisit, quo tam periculosa seditio, quantotius sine publica totius regni ruina tolleretur, tótque periculis, & laboribus ob id sese implicari sustinuit, vt dum publicæ paci consulturus, aliena pericula auertere properaret, in mortis periculo (quibus extinctus est) concessit. Sepultus Vpsaliæ publico totius patriæ mœrore, anno Domini 1197. XVIII. Septembris.

Valdemarus rex Daniæ à Vestrogothis deuictus.

Archieps auertẽs seditiones occiditur.

1197.

Innocent. III. Henricus VI.

OLAVS in ordine Archiepiscoporum Vpsalensium quartus ab Innocentio Papa III. (tempore Henrici VI. Imperatoris) confirmatus, & palleo Archiepiscopali insignitus est, qui antea talem se ab ineunte ætate exhibuerat, vt illi amplissimæ cathedræ plus honoris conferre, quàm ab ea recipere posse, videretur: Nec parum vtrique reipublicæ, videlicet ecclesiasticæ & seculari profuisset, nisi à principio sui pontificatus

emersissent

emerſiſſent, illæ ciuiles & perniciosæ diſcordiæ; inter Suerche rum Regem, & nepotes diui Erici Regis: Siquidem ea ciuilia bella, tantum negocii pio Pontifici intorſerunt, vt plus operæ in auertendis bellis, & parcendis ciuibus, quàm ſaluandis animabus impendere cogeretur. Nec tamen quieuit in ipſo diligens animarum cura, & paſtoralis ac quotidiana omnium Chriſti eccleſiarum ſibi à Deo creditarum ſollicitudo: quam ita geſſit: vt nullus in ea patria inueniretur, qui non fateretur ipſum perſimilem eſſe alicui indulgentiſſimo patri, qui imprudentes filios ſuos in mutuam pernitiem ruentes ab extremo exitio prohibere conaretur. Verum quamuis parum profecerit tam ſedula ſua adhortatione, qua arguendo, obſecrando, increpando, in omni patientia & doctrina, nitebatur generoſos proceres ad concordiam reuocare; attamen ſua ſempiterna mercede fraudatus non eſt, & illi qui tam ſancti patris monita, tanquam ab homine, & non à Deo viuo habentia, neglexerunt, adeo damnabiliter corruerunt, vt ſecum vniuerſam Suecorum & Gothorum monarchiam in ruinam irreparabilem protraxiſſe viderentur. Quippe Suercho, qui ab omnibus tam prudens, tam iuſtus, tam ſapiens, denique tam modeſtus in omni negocio putabatur, vt potius omnem iniuriam pati, quàm in diuinam, aut humanam legem peccare voluiſſet, eo prolapſus eſt (iniuriis aduerſæ partis laceſſitus) vt optimi regis Canuti liberos ſeuerius, quàm prudentius, partim trucidaret, partim proſcriptos omnibus fortunis ſpoliaret, prius tamen quàm Suercho hunc ſeueritatis gradum, à ſua natura quodammodo alienum, apprehenderat, ipſe Olaus (breui tempore in pontificii dignitate conſumpto) viam vniuerſæ carnis eſt ingreſſus, relicta eccleſia Vpſalenſi in graui tribulatione & mœrore,

anno à natiuitate do
mini M. CC. 1200.
tertio Id.
Nouembris ſepultus
Vpſaliæ.

Bella ciuilia ꝑnitiosa.

Sollicitudo boni præſulis.

Monarchia Suecoꝝ, et Gothorū ruinam minatur.

Liberi Canuti regis trucidant

Otto IIII.

Pontificatus onerosus

Dissensio principũ exitiosa.

Suerchio causa dissensionis, & ruinæ.

Rex pœnitere contemnens occiditur

Diuinitas offensa scelus vlciscitur.

Suercho Rex occiditur, Ericus Canuti regis filius rex designatur. Rex nouus, & bonus episcopo obtẽperat.

VALERIVS Quintus Vpsalensis Archiepiscopus, eo tempore, scilicet, quo Philippus Sueuus, & Otto IIII. de imperio contendebāt ab Innocentio III. in defuncti Olai locum surrogatus, & plenitudinem pontificiæ potestatis cum palleo Archiepiscopali consecutus, onerosum Pontificatum accepit, tunc enim inchoata erat inter Suecos, & Gothos dissensio de potestate Regia, quæ pertinacibus animis vltro citróque fouebatur, affirmante vtraqꝫ parte sui iuris esse, Regẽ quẽ vellet, vtrique Regno præficere. Itaqꝫ dum dominium singuli publicam patere administrationem, ad se transferre cõtenderent, pariter vnà cum tota patria infeliciter conciderunt. Huius ruinæ non minimam causam præstitisse credebatur Suercho quod occisis Canuti Regis filiis homicidii reus, impetratas à Valerio salutaris pœnitentiæ partes, minus religiosè exequi curaret, oblítus pristinæ modestiæ suæ, proinde offensa diuinitas id effecisse credebatur, vt qui Deo (per quẽ Reges regnant) parũ obediens esset, rebelles subditos quantotius experiretur: & qui prius ecclesiasticæ auctoritatis venerator existens, gloriosam ac magnificam victoriam superatis Dacis obtinuerat, nunc rursus cõtemptor Christianæ disciplinæ effectus, ciuilibus armis, haud difficile obrueretur: documentum relinquens illis, qui in sublimitate positi sunt, ne offensas in diuinam maiestatem commissas, contemptu Christiani sacerdotii cumulare præsumãt, quin potius Niniuitarum regis pœnitentiam opportunè amplectãtur, ne inanem crudelis Antiochi Regis nimis serò pœnitentis luctum, tardius & sine fructu assumere cogantur, dicentes, iustum est subditum esse Deo, & mortalem paria deo non sentire &c. Hoc Suerchone publicis armis occiso, Ericus Canuti Regis filius ab exilio Noruegiano reuocatus, atqꝫ in regni solium sublimatus, primam curam restituendæ reipublicæ Christianæ (quæ bellorum turbine non parum concussa fuerat) accommodaturus, venerabilem pontificem Valerium, non secus ac patrẽ à quo Christo generaretur, in omnibus audiuit, eiúsqꝫ salutaria monita, ab omni populo diligentissimè obseruari præcepit.

ii I quocirca

Quocirca septem illi anni, quibus Suecia & Gothia his duobus hominibus illustrata fuit, tam fœlices & pacifici, ac omnium necessariarum rerum affluentia, beati fuisse prædicantur: vt vix vnquam tam largiflua diuinæ misericordiæ dona in terras nostras desursum descendisse memorantur. Quæ est enim benedictio, quam Deus negare vult illi populo, qui paret regi fideliter parenti summo omniũ regi. Et rursus, quæ maledictio ab irato Deo non consueuit infligi populo: qui sacrilego, & blasphemo regi vires subministrat. Tandem defuncto optimo, & Christiano rege Erico, relictus est Valerius in tam graui mœrore, & dolore, vt nulla humana consolatione potuerit releuari, in quo non diu postea expectans, beatam Deo animam commendauit. Prius tamen multa sollicitudine perfecit, vt optimæ spei adolescens Ioannes Suercheri Regis filius cognomento Pius, regio sceptro donaretur, quo facto, vnus idémq; annus Ioannem diademate coronauit, & Valerii corpus in ecclesia Vpsalensi honorifice tradidit sepulturæ, post natum Christum M. CC. XIX. septimo Idus Aprilis. Per hæc quoq; tempora ordo Prædicatorũ anno scilicet M.CC.XVI. & Minorum M.CC.XXII. in Italia confirmatus, successiuè viros religiosissimos misit ad Aquilonaria regna: vbi gloriosis & sanctis exhortationibus, ac mirabili vitæ synceritate, gentes Aquilonares in Dei obedientia, pura fide (quæ meruit omnium rerum abundantiam) instruxerunt, & beatis moribus, ac exemplis, religiosáq; pietate conseruarũt, tãdem verò introducto per impiissimos hæreticos luteranismo: intolerabili persecutione circa annos domini 1527. defecerunt: quia odio erant omnibus impiis, propter veram fidem Christi, prout dudum fuerat à saluatore nostro dictum.

Anni felicissimi ob regis & episcopi cõcordiã

Populus affligitur, dum regi sacrilego vires subministrat.

Ericus rex obijt

Ioannes rex cognomento Pius

1219.

Ordo Prædicatorum, & Minorum confirmatus.

Prædicatores Suetia expulsi.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI

VPSALENSIS DE VITIS PONTIFICVM ECCLESIAE

Metropolitanæ Vpſalenſis.

Liber Tertius.

Honorius III. Fridericus II. Imperator. 1220.

OLAVS Sextus Vpſalenſis Archiepiſcopus poſtquam ab Honorio Papa III. dum Fridericus II. imperaret, palleo Archiepiſcopali honoratus eſſet, ſatis tranquillum pontificatum à principio habuit: in quo omnia negocia eccleſiæ, & regni, pro ſuis votis facile ordinaret. Tanta enim fuerat diligentia optimi anteceſſoris Valerii, & pientiſſimi Regis Erici, vt ſtatũ eccleſiæ, & Coronæ (quẽ illi turbatiſſimum inuenerunt) pacatiſſimum ad ſuos ſucceſſores deſtinarent. Præterea rex Ioannes ob defectum ætatis, ſub prudentibus tutoribus agens, haud difficulter permiſit ſapientiſſimo Pontifici, maximarum, & difficilimarum cauſarum in Regno emergentium cognitionem, & deciſionem: ſciens quòd is, qui in diuina lege, & Chriſtianis moribus eſſet inſtructiſſimus, abſq; errore de humanis controuerſiis ſapientius iudicare poſſet, & vellet. Ita teneræ ætatis princeps prudentiam, quam ex ſe polliceri nequiuit, alieno pectore prudentius erutam, prudentiſſimè ſubditis populis accommodauit. Dignus qui in plurimos annos vixiſſet, & regnaſſet. Sed inuidentibus fatis, quarto regni ſui anno occubuit, prius mortis, quàm Regni experientiam aſſecutus. Hinc proceres in diuerſa, & contraria vota diuiſi, optimè inſtitutam rempublicam penè euertiſſent, niſi huius prudentiſſimi Archipræſulis diligens circumſpectio, & circumſpecta diligẽtia, diſſidentes eorum animos, ad optatam concordiam reuocaſſet, eiſque maximæ bonitatis virum, Ericum Balbum conſanguineum ſuum, præmortui Erici Regis filium, Regem conſtituiſſet: qui ſe tam prudentem, moderatum, iuſtum, & benignum

Diuinis legib. inſtructus facile iudicat errores humanos.

Ioannes rex minorennis.

Ericus Balbus rex.

in

in omnibus præstitit, vt non ab hominibus, sed à Deo Rex constitutus videretur. Quippe, quemadmodum, ipsi Deo, & diuinæ religioni, ac Dei ministris, sollicitam, piámqꝫ venerationem exhibuit: ita patriæ, & subiectis populis debitam protectionem, innocentibus præsidium, errantibus clementiam, tyrannis seueritatem, sedulò adhibere consueuit. Proinde quantum à bonis, & rectis corde dilectus erat, tantum à quibusdam ignobilibus proceribus ad multa, vitæ, & honoris pericula petebatur. Siquidem inuentus est aliquis gener eius, Canutus Folchũgorũ nobilitate magis, q̃s ipsorũ virtute conspicuus: Is ut olĩ ille Absolon, pulso optimo patre Dauid, Regnũ ambiuit: sed similis præsumptio similem sortita est vindictam. Actum tunc fuisset de Dauid, ni consilio summi sacerdotis Sadoch paruisset, nec secus periclitatus fuisset Ericus, nisi opportunis Olai Pontificis consiliis prudenter effugisset. Fertur enim post fugam reuersus, Canuto Folchungo occiso, Hollingerum ducem viuum apprehendit: quem tandẽ capite plexũ, honestè in monasterio sororũ Schoog sepeliendum curauit: eò quòd magis casu, quàm proposito in ipsius Canuti militiam deuenisset. Qui Hollingeri vitam & mores intimius nouerunt, multa præclara testimonia de ipso ad posteros transmiserunt. Igitur postquam Olaus Archiepiscopus laudabilius, quàm diutius in ecclesia Vpsalensi præsidisset, Regíqꝫ, & Regno, ac toti Suecanæ reipublicæ optimè cõsuluisset in fata concedẽs, ad terrã viuẽtiũ euolauit, anno à Christo nato 1234. decimotertio Calend. Aprilis: cuius corpus relictum est in Vpsalia antiqua, translatis inde vnà cum sede Archiepiscopali, omnium aliorum Pontificum corporibus, in ciuitatem eiusdẽ nominis innouatã: quæ vti tunc põtificia dignitate, prudẽtissimorũ p̃sulũ catholicæ ecclesiæ ordinatione per ostiũ ingrediẽtium, cæteris õnibus ecclesiis Aquilonaribus videbatur illustrior: ita nunc reuerentia, & vnitate S. sedis Apostolicæ contempta, præter ritum & consensum christianæ ecclesiæ, intruso vxorato præsule, turpiter illusa, quibuslibet aliis infelicior existimatur. Cauendum ergo erit huic regno Suetiæ, quod Paulus Diaconus lib. V. cap. VI. meminit de ruina Longobardicæ gentis, quæ (diuina religione despecta) diui Ioannis basilicam in Modicia constitutam, per viles personas ordinari permisit: ita vt indignis, & adulteris, non pro vitæ merito, sed præmiorum datione,

Regis optimi conditiones.

Canutus nobilitate magis, q̃ virtute conspicuus.

Similis præsumptio similem euẽtũ cõsequit.

Ericus Rex consilio Archiepiscopi saluatus.

Monasterium Schoog.

Hollingeri ducis vita p̃clara.

1234.

Causa ruinæ regnorum.

iisdem locus venerabilis largiretur.

Gregorius IX. Fridericus II. 1235.

IARLERVM septimū Vpsalensem Archiepiscopum Gregorius IX. confirmauit, eique palleo dato, plenitudinem Pontificiæ potestatis, tempore Friderici II. Imperatoris concessit, quam adeptus, talem se exhibuit, vt à rege Erico, & omnibus regni incolis plurimū amaretur. Erat enim purus in vita, consilio iustus, cōuersatione mansuetus, & in omni morum honestate cōspicuus, eóque audito, multa præclara faciebat. Rex Ericus pro Christiana religione, pro libertate ecclesiæ, pro salute totius regni, priuilegia, libertates, immunitates Ecclesiis, & ecclesiasticis personis concessit, decernens, & declarans, ipsas nedum ecclesiastico, & Cæsareo siue Regio iure, immo diuino, naturali, & gentium iure, liberas esse debere, ab omni iudicio seculari, bonáqꝫ earum mobilia, & immobilia, non secus ac oblationes ad altare Dei impositas, omne tribunal regium euasisse. Præterea diuinis, & humanis legibus innixus, statuit grauissimas pœnas in ecclesiasticæ libertatis violatores, præcipiens, Dei sacerdotes, & templa sacrosancta, atqꝫ inuiolata ab omnibus haberi, & venerari. Præcipua tamē cura erat illi, de metropolitana ecclesia Vpsalensi, cuius honorem tunc indefessa sollicitudine gerebat Iarlerus: constituens in ipsa duas insigniores prælaturas, totidemqꝫ canonica sacerdotia, quibus præpositus, Archidiaconus, & duo Canonici honestè foueri possent. Itaqꝫ optimus rex ob hanc pietatem, in Christi ecclesiam, & eius ministros, pacificum regnum, fideles subditos, tantámque gloriam apud Deum, & homines promeruit, quanta ignominia iustè afficiuntur illi, qui oppresso clero, & ecclesia, furtis, rapinis, sacrilegiis, sempiternam nominis sui infamiam, ad hæredes (quos à se illustres fieri putant) transmittunt, atqꝫ in æternos ignes modò, quasi ludum deridentes, tandem sine fine cruciandi detrudentur, dicente de ipsis iudice. Ipsi regnauerunt, & non ex me, principes extiterunt, & non cognoui. Igitur beatus pontifex Iarlerus, qui tam pium sortitus est regem, & rursus, Beatus rex Ericus: talē nactus antistitē. Erat .n. in vtroque eadem voluntas, idem studium, eadem cura, qua christiana respublica ita institueretur, ac conseruaretur, vt quæ essent Dei, Deo,

Ericus Balbus Rex.

Ericus rex priuilegia, & libertates amplissimas concessit ecclesiis.

Ericus rex prælaturas, & canonica sacerdotia fundat.

Gloria boni regis.

Infamia sacrilegos sequitur.

Deo, & quæ essent regis, regi redderentur. Quocirca communibus eorum votis, decretum fuit bellum in Christiani nominis hostes, qui tunc terram Tauastiæ incolebant, quod tam felicibus auspiciis inceptum, consũmatúmqꝫ fuit, vt superati impii, Christo filio Dei nomina darent, in omne reliquum æuum sub vexillis eius deuotissimè militaturi: in qua quidem militia, vt constantius, ac prudentius perseuerare possint, datus est illis à Iarlero Archiepiscopo antesignanus, & ductor Thomas episcopus Aboensis, siue potius eius successor, Thoma interim dum expugnarentur Tauasti de vita sublato. Ipse autem Rex Ericus, dum sui pro Christo tam magnificè triumphassent, superata huius vitæ militia, regnum Suecorum regno cœlorum felici commercio commutauit: Iarlerus verò in curis admodũ perplexis relictus est, quas ei peperit illa infelix discordia ducis Birgeri, cum Folchungis, quos fracta fide non satis gloriosè trucidauit, quòd Archiepiscopus grauissimè ferens, coegit ipsum vt pœnitentiam, quam lex Christiana, talibus facinoribus infligere solet, sponte assumat, & exequatur: alioqui hoc peccatum eius, vt in hoc seculo sempiterna infamia: ita in futuro infinita morte puniendum non dubitaret. Conatus est dux in primis obicem ponere tam salutari medicinæ, æstimans (vt solent plerique potentes) indecorum esse suæ celsitudini, ad abiectam pœnitentiæ conditionem, coram diuina maiestate deiici: sed paterna Pontificis sedulitate, tandem expugnatum est pectus illud durum, datúsqꝫ est diuinis præceptis locus, vt multa opera pietatis perficeret, qui multum in Deum & proximos deliquisset. Tandem pius, & prudens Christi confessor Iarlerus, in domino feliciter obdormiuit, anno à Christo nato M. CC. LX. octauo Calen. Septemb. sepultus Sictuniæ in monasterio Prædicatorum. 1260.
Sub hoc Iarlero (qui alias tẽpore Greg. IX. Romæ cõsecratus, accepit palleũ) concilium Guilelmi Cardinalis Sabinensis in Scheningia vetustissimo Ostrogothorũ oppido, sub Innocẽtio IIII. celebratum est, deinde per Papam Alexan. IIII. Anagniæ anno eius quinto, atque alios pontifices summos, prout inferius eodem libro sequitur, perpetuò cõfirmatũ.

Tauasti deuicti Christũ cõfitẽt.

Thomas ep̃s Aboensis antesignanus Tauastorum.

Ericus rex moritur.

Discordia infelix.

Peccatum tam in hoc q̃ in futuro seculo punitur.

Scheningia.

LAVRENTIVS octauus Vpsalensis Archiepiscopus, tum ob insignis sanctimoniæ professionem, tum ob eximiam in sacris literir eruditionem, omnium in se dilectionē, & fauorem conuertit, quando enim illi cœlestis patrisfamilias nuncii, qui sancti Francisci regulam profitebantur, primum in Sueciam aduenissent, mox ipse renunciata omni huius mundi pompa, susceptóqꝫ huiuscemodi viuendi instituto, euangelicæ perfectionis ardentissimus obseruator, & prædicator euasit, suóqꝫ exemplo plurimos inclitos viros, & nobili genere illustres, mundanā transitoriámqꝫ felicitatem christiana humilitate commutare, & ordinem sancti Francisci profiteri perdocuit. Quo facto non parum confortata est nobiscum christiana religio, quando talis & tam eximius vir doctrina, eloquentia, & prudentia præclarus, abiecta & squalida veste circundatus, verbum Dei virtute magna prædicaret, paratus pro nomine Iesu, non solum contumelias pati, sed extremas quásqꝫ persecutiones sustinere. Itaque cum ea sanctitatis professione nudum Christum pro nobis crucifixum sequeretur, nihilqꝫ minus concupisceret, quàm ab ipso mundo (quem magna nimiter contempserat) honorari: ecce totius cleri & populi suffragiis in Archiepiscopum electus est, vt implerentur verba illius summæ veritatis, quæ dixit. Nemo accendit lucernā, & eam sub modio ponat. Confirmatus est per sedem Apostolicam eo tempore, quo vacabat imperium, post depositionē Friderici II. Imperatoris, quæ accidit tēpore Innocētii Quarti, anno 1244. anno primo Vrbani. Papæ Quarti, & pallio Archiepiscopali insignitus. Hic in pontificalem cathedram sublimatus, officium pastorale insuperabili euangelizandi constantia vsqꝫ ad finem vitæ continuauit, sanis consiliis suis proceres ac plebem regni in sancta religione, christianísqꝫ moribus, & legibus conseruauit, & cū multa per interregnum (in quod pontificatus eius incidit) ad turbationem ruere viderentur, attamen singulari prudentia eius effectum est, vt nocentes longe minus auderent in innocētes, erat ei perpetua familiaritate coniunctus, nobilis ille, & generosus

præses

Nobiles amplectuntur vitam S. Francisci.

Religio christiana confortat.

1263.

præſes Iuarus Blao, cuius humeris poſt fata regis Erici Balbi to [Iuarus Blao]
ta reſpublica nitebatur. Is ſapientiſſimi pontificis monita cupidè
ſecutus Birgeri ducis Oſtrogothi filium Valdemarum regem fie
ri procurauit, omniáqꝫ regni negocia tã prudẽter ordinauit, vt
vterqꝫ, videlicet, põtifex, qui ſapiẽter cõſilia tribuit, & ipſe Iua-
rus, qui ea prudẽter executus eſt, ſempiternã nominis ſui gloriã
poſteris deſtinauit. Præterea Birgerũ ducẽ nouelli regis Valde-
mari patrẽ, multa ſeuerius in nobilitatẽ regni (præſertim in eos,
qui iam pridem Folchungis adhæſerãt) molientẽ à ſcelerato pro
poſito reuocauit iuſſitqꝫ, vt conuerteret gladium ſuum in vagi- [Gladii conuer-tũtur in vaginã]
nam, niſi velit & ipſe gladio quandoqꝫ perire, præfatus nimium
innocentis ſanguinis terram Suecorum ſuperioribus annis ab-
ſorbuiſſe. Proinde magis curandum eſſe, quomodo Deus placa
ri poſſit maledictæ terræ, quæ tunc cruore innoxio adeo ebria eſ [Paterna moni-tio proficua.]
ſet, vt ſupergredientes incolas vix ſuſtinere poſſet. Hæc pater-
na monitio tantum valuit, vt generoſus dux cum nobilitate in
gratiam reuerſus, omnia quæ pacis eſſent, ſtudioſè exequeretur,
Deum pœnitentia placaret, monaſteria & templa erigeret, ſacer- [Deus placatur pœnitentia]
dotia inſtitueret, Dei miniſtros coleret, filios ſuos mox in diui- [Exercitia Chri ſtianorum.]
na lege diligenter inſtrueret, & tandem in numero bene beatéqꝫ
viuentium, & morientium locaretur. Quo fatis abſumpto non [Mortuus eſt dux Birgerus.]
longe poſt Laurentius beato fine quieuit, ſepultus Euecopiæ [Mortuus archi epiſcopus Lau rentius 1267.]
apud fratres ſuos minores, cum quibus viuens quieſcere non ſi
nebatur. anno domini M.CC.LXVII. tertio nonas Martii.

FOLCO nouus Vpſalenſis Archiepiſco-
pus ex Archidecanatu aſſumptus, à Grego- [Gregorius x.]
rio papa decimo (qui ſimili euentu ex Ar-
chidiacono creuerat in ſummum pontificẽ)
conſecrationem, & pallium Archiepiſcopa
le aſſecutus eſt, eo tempore, quo vacabat im
perium poſt depoſitionem Friderici ſecun- [Fridericus II. depoſitus.]
di. Hic Folco tanti, & tam optimi meriti extitit erga totum re- [Optimus præ-ſul]
gnum Sueciæ, totámqꝫ nobilitatem, & totam eccleſiam Sueca-
nam, præſertim Vpſalenſem metropolim, vt vix inueniri queat,
qui cum eo in rerum geſtarum magnificentia, induſtria, magna-

Translatio sedis archiepiscopalis Vpsalen.

4. canonici olī Vpsaliæ.
Ministri plurimi idolorum.
Sacerdotia pro honestate & vtilitate regni.

Sacrilegorū locus apud inferos.

Rex Valdemarus temerarius.

Infamis couersatio regis.

Pacis turbator.

Regis pessimi vitia.

Remedium postulant proceres ab archiepiscopo.

nimitate conferri possit. Enimuero ecclesiam Vpsalen. magnificè construxit, translationem Archiepiscopalis sedis ab antiqua Vpsalia in nouam fieri procurauit, eámq; (seruatis omnibus necessariis circunstantiis) perfecit: & cum consideraret nimis indecorum esse, quod tantum quatuor canonici essent in ea ipsa metropoli, quæ tempore paganismi plurimis idolorū ministris, abūdauerat, octo canonica sacerdotia pro Christi ministris, & decore domus Dei, atq; honestate totius regni Sueciæ erexit, instituens Christum dominum Deum nostrum hæredem patrimonii sui, à quo illud liberaliter donatum acceperat, imprecatus testamenti sui violatoribus æternam maledictionē, & locum, qui sacrilegis apud inferos est præparatus: interim tamen cum omnia illa prudenter, ac diligenter præstaret, quæ pro diuino cultu, & publica totius patriæ salute, per optimum pontificem præstanda essent, Valdemarus rex sua temeritate omnia diuina, & humana turbauit, factus miserabile mancipium omnium enormium flagitiorum, ita quod nec à fratribus suis (alioqui integerrimis proceribus) nec à coniuge sua, aut nobilibus regni tolerari potuisset infamis conuersatio eius. Q uippe (vt verbis fratris eius Benedicti episcopi Lincopen. Finlandiæ ducis vtar) effectus est patriæ suæ, & publicæ pacis turbator, & quasi mente captus, suæ famæ atq; honoris oblitus, diuinæ vltionis immemor, diabolicæ suggestionis imitator, præceptorum Dei & ecclesiæ contemptor, eáq; enormia facinora commisit, quæ sine horrore piarum mentium nequeant nominari: tandem postquam obstinatum Regem, nec pontificum reuerentia, nec fraterni sanguinis respectus, nec procerum regni exhortatio, aut patriæ charitas, immo postquam nihil esset in cœlo, aut in terra, per quod ipse ad regios mores reuocari potuisset, supplicabant proceres regni Folchoni Archiepiscopo eiusdem regis consanguineo, & omnibus regni episcopis, vt sua ipsorum authoritate (quam à Deo acceperant) prudentius consulere vellent reipublicæ tam acæphalæ, & decernere quid in talem Dei & ecclesiæ contemptorem statuendum esset. Itaque maturo præmisso concilio, & solo Deo præ oculis habito, Archiepiscopus assidētibus & cōsentientibus omnibus episcopis regni, decreuit, ac declarauit, sententiáq;

iuri

iuri diuino cõronam tulit, vt amodo regni Sueciæ proceres, aut
populi, numq̃ teneantur obedire regi tam desperato, aut vllis
aliis regibus, siue principibus, qui tam rebelles essent Deo, vt cõ
temptis Dei, & ecclesiæ præceptis, hæreses aut schismata fouere,
periuria committere, sacrilegia perpetrare non erubescant, hanc
sententiã Benedictus episcopus Lincopensis plus diuini hono=
ris, q̃ fraterni sanguinis æstimator (iubente archiẽpo) tulit in fra
trem suum regem Valdemarum: eodem tempore, pronunciatæ
sunt per senatum pontificũ diræ excõmunicationes, & anathema
ta in omnes homines cuiuscũq; status & dignitatis, qui vnq̃ p̃su
merẽt violare eas libertates, quæ Christianæ ecclesiæ, & eius mi=
nistris à diuino aut humano iure vnq̃ sunt concessæ, aut in futu
rum cõcedendæ. Itaq; Valdemaro per auctoritatem põtificiam
(quã temerè contẽpserat) à regia maiestate destituto suffectus est.
frater eius Magnus cognomento Ladalaas, prudentia, iusticia,
æquitate, pietate longe insignior, cui postq̃ Folco principium
regni per coronæ impositionem fecisset, finem tẽporalis vitæ suæ
fecit in terris, æternam (si vitæ meritũ cuiq̃ prodest) in cœlis con
secutus, estq; Vpsaliæ sepultus anno domini M. CCLXXVII.
quinto nonas Martii.

Obedientia subditorum tollitũ à rege.

Causæ depositionis.

Lincopen. epi sententia.

Violatores ecclesiasticæ libertatis excõmunicantur.

Iste rex Magnus promisit Folconi archiepiscopo Vpsalen. & omnibus suffraganeis eius q̃ distingueret redditus, siue iura coronæ, & ecclesiæ, quod & fecit, vt ifra suo loco diffusius ẽ ostensum.

Tempore Archiepiscopi Folconis Gregorius papa X. acriter increpauit regẽ Valdemarũ, & nobiles regni Sueciæ ꝓpter violationẽ ecclesiasticæ libertatis, vt infra habet.

IACOBVS Erlãdi in ordine archiepõrum
Vpsalen. X. tẽpore Rodulphi Imperatoris à
Nicolao papa III. in cathedra põtificali per
traditionẽ pallii archiẽpalis cõfirmatus mul
tiplicẽ in põtificatu laborẽ, & dolorem inue
nit. enimuero q̃uis ei omnia feliciora polli
cerentur, quia amotus erat iniquus & teme=
rarius rex Valdemarus, suffecto in eius locũ Magno pio, & ca=
tholico rege, qui Dei cultũ, & reipublicæ statum (quẽ ignaua su=
perbia, & superba ignauia eiusdẽ Valdemari labefactauerat) pru
dẽter, & efficaciter restituere posset, & vellet: attamẽ sublata vna
domestica discordia, per suffectionẽ boni regis, mox secuta est al
tera non dissimulanda reipublicæ pernities: quippe illustris Fol
chungorũ prosapia ægro animo ferẽs nouos homines ex Dania
& Teutonia in regiã militiã, & familiaritatẽ asscriptos, eminen=

Rodulphus imperator.

Nicolaus III.

Rex Valdemarus depositus.

Rex Magnus electus quia optimus.

Nobiliũ internoꝝ idignatio.

tiorē locū (qui indigenis deberetur) occupare, negociū fecit regni pontificibus, præsertim Iacobo archiepō Vpsalen. & Benedicto epō Lincopen. rogans eos, vt curarēt regi persuadere ne præreptum Sueticæ nobilitati honorē, extraneis (fortè ob facinora

Transfugæ.

trāsfugis, & minus integra fide in alieno solo militantibus) cōcedere velit, quorū votis satisfacturi pōtifices regē orant, habeat illustrium virorū rationē, dignetur suo loco Sueticā nobilitatem, honorē suorū fideliū ciuiū suū esse putet, satis sit peregrino militi, quod se in suo ordine & militari honore contineat, militiáqz defunctus, & iusto stipēdio donatus in sua remittatur, tū prudēs & optimus rex inquit. Quæ à nobis reuerēdi pontifices impetrare cōtenditis, ea ex nostro regio officio sine quocunqz monitore præstare volumus, & debemus, alioqui nō regē sed hostē subditorū nostrorū ageremus, vnū tamen est, quod vos vnà nobiscū prudēter perpendere debetis, regiā maiestatē nostrā, & regnū Sueciæ plus rerū experientia, plus sapiētia & prudētia, deniqz plus virtute, qz nobilitate decorari, vos ipsi satis cōpertū habetis, bonā partē nobilitatis nostræ, ita se disponere, vt videatur lōgè minorē curā honestatis suæ gerere qz nos: quippe nobiliū honor & gloria est, ignobiles mores fugere, virtuti operā dare, nulli violētiam inferre, aliena non rapere, innocētes nō opprimere, pauperes desēdere, iusticiā colere, nihílqz cōtra diuinā aut humanā legē maligno proposito, & crudeli facto cōmittere, his verò nobilitatis officiis nūqz debitū honorē negauimus: pṗ[illegible]īde si illi ob generis nobilitatē aliis p̄ferri velint, studeāt alios virtute superare, aut saltē æquare, sibiqz persuadeāt, nos nūqz in eū errorē prolapsuros, vt maiorē gloriā ignauæ nobilitati, qz spectatæ virtuti tribuamus. Hæc pontifices Folchūgis cū omni modestia referētes suadebāt, vt volūtati regiæ obtēperātes, primā curā impēdāt virtuti, & moribus tāta nobilitate dignis, nihil dubitantes, quín prudēs rex tā iustus æstimator foret nobilitatis & virtutis, vt neutrā suo honori priuari pateretur, hāc pōtificū exhortationē multi Folchūgorū grato aīo admiserūt, affirmātes regē iustā sentētiā dixisse, verūqz esse, quod nobilitas à virtutib. ac legib. & bonis moribus aliena, nihil aliud sit qz regni desolatio & turpitudo, móxqz liberos suos doctis p̄ceptorib. (qui eos literis & morib. ac rerū experiētia instituerēt) cōmittere curauerūt qui tā excellēter docti ab externis

Responsū prudēs regis Magni.

Nobiliū honor & gloria quæ.

Virtute p̄pria non sanguine alieno superādū

Rex bonus virtutis æstimator est.

Nobiles ignaui destruunt regnum.

Remedium ex educatiōe paruulorum sumēdum.

ſcholis in patriam redierunt, vt multi ex ipſis pontifices, & præ-
lati omni laude digni euaſerunt, inter quos præcipuus erat
ſanctiſſimus Brinolphus quondam epiſcopus Scaren, qui duo-
deuiginti annis Pariſiis ſacras literas vigilantiſſimè hauſit, & a-
lios docuit, tantúmque vitæ ſanctimonia profecit, vt in Sancto-
rum cathalogum aſſcribi mereretur: alii verò Folchungi pon-
tificum exhortatione commoti, regem (ſuper reſponſo dato ex-
poſtulaturi) adierunt, à quo durius increpati, animum ad inſi-
dias regi parandas conuerterunt, ipſumque regem Valdema-
rum regno pridem deſtitutum, caput ſuæ factionis erigentes,
comitémque Holſatiæ Gerardum, regis ſocerũ captiuantes, &
non paucos nobiles pro rege ſtantes occiderunt, ſed prudenti
regis conſilio mox intercepti pœnas dederunt, ſiue regi iuſta
reſpondenti, ſiue pontificibus, quorum paterna conſilia nullus
vnquam feliciter recuſauit. Interim dum hæc diſſenſio in regno
ageretur, Iacobus archiepiſcopus finem viuendi fecit. anno do-
mini M.CCLXXXI. ſepultus Vpſaliæ VIII. Calen. Nouemb.

S. Brinolphus epiſcopus Scarẽſis xviij. annis ſtuduit Pariſijs

Inſidiæ & factiones ortæ.

Gerardus comes Holſatiæ ſocer regis Magni captus.

Inſidiatores puniti.

1281.

QVOMODO METROPOLIS VPSALEN. per annos XIIII. vacabat, & interim tres ſucceſſiuè electi ſunt, qui quoniam pallium archiepiſcopale à ſede apoſtolica non obtinuerunt, inter archiepiſcopos conſcribi nequiuerunt.

De Ioanne Odolphi electo.

SVBLATO è medio viuentiũ Iacobo Iſraëlis venerabiles & prudentes patres eccleſiæ Vpſalẽſis diuturna deliberatione fluctuantes dubitabãt, cui tã præclarũ & laborioſũ põtificiæ dignitatis onus imponãt, tandẽ elapſis nouem ſeptimanis, ſeruato diuini & pontificii iuris ordine, cõcorditer elegerunt optimum & doctiſſimum virum Ioannem Odolphi, ídqꝫ quinta die dominicæ natiuitatis, vt ſolenne feſtum lætabunda noui pontificis electione decentius illuſtrarent, ſed completa eſt in eis illa prophetica comminatio, quæ dicit. Dies feſti vertuntur in lamentationes. Siquidem tam dignus vir conſiderata grauitate pontificiæ dignitatis, & dulcedine priuatæ quietis non ſuſti-

Munus pontificale ẽ præclarũ ſed oneroſum.

Dies feſti vtũt in lamentum.

nuit suam libertatem tam graui seruitute commutare, proinde coram Martino papa quarto in Vrbe veteri personaliter constitutus electioni de se factæ renunciauit, quasi dicere voluisset cũ Ieremia. A a a domine Deus nescio loqui, nec sum idoneus, quod mittar ad Aquilonem, in quo illa olla mortis semper succensa apparet, & à quo pandetur omne malum super vniuersum orbem, in quo etiam angelus apostata voluit exaltare thronum suum. Enimuero omnes prophetæ de malignitate Aquilonis nimis multa perhibent testimonia, quocirca hunc Ioannem prudentissimum fuisse non dubito, cum sibi melius respuendo pontificatum, quàm amplectendo consuluit, eo quidem honore dignior, quód oblatam dignitatem aliorum prudentiæ cedere non erubuit. Quis enim mentis compos huius refertum industria pectus ignoret? qui se intra priuatum fortunæ habitum continere, quàm dignitatis incrementa cura ac sollicitudine quærere præoptauit.

Martinus papa IIII.

A à à domine nescio loqui.

Olla mortis in Aquilone.

Honore dignior, qui eum fugit.

De electione Magni Boëtii.

QVEMADMODVM pdictus Ioannes pontificiam dignitatem, exemplo sancti Ieremiæ laudabiliter recusauit: ita Magnus Boëtii legitima venerabilis capituli Vpsalensis electione ad ipsam vocatus laudabiliter consensit, idqȝ exẽplo alterius sancti prophetæ, nẽpe Esaiæ, qui quod Ieremias humiliter negauit magno desiderio postulauit dicẽs, Domine ecce ego mitte me &c. hic Magnus postq̃ȝ sibi persuaderi permisisset, quod ecclesiæ Vpsalen. confirmatio ab archiepiscopo Lunden. postulãda esset, nõsine maximis laboribus & expensis se ad ipsum in Lundiam cõtulit, sperans se eius authoritate nõ cõsulto summo pontifice pallium archiepiscopale assequi posse, at lõge secus euenit, nam Ioannes, qui tunc metropoli Lunden. præsidebat, asseruit sibi minime licere ipsum pallio archiepiscopali inuestire, nisi sũmus pontifex denuo authoritatem cõcedat. Quod autem fama esset, Nicolaũ vrbis Romæ Cardinalẽ, dũ legatiõe Eugenii papæ III. in regnis Aquilonaribus fungeretur, potestatẽ dedisse Eschillo archiepõ Lunden. & successoribus eius cõfirmãdi archiepiscopos

Ecce ego mitte me.

Pallium electo Vpsalen. imponere minime licet Archiepiscopo Lunden.

Vpsalen.

Vpsalen. inde euenisse credendum est: quia idem Cardinalis ordinaturus in Suecia sedem Archiepiscopalem Gothisqꝫ & Sueeis ob inueteratam æmulationem de vrbe, & persona tanto muneri idonea concordare nequeuntibus apud Eschillum pontificem Lunden. illud futurū Suetici sacerdotii insigne, quod pallium dicimus, deposuit dandū ei in quem cōcors Sueonū Gothorúmqꝫ suffragium conuenisset: attamen Eschillus ea auctoritate vsus non est, nam contemporaneus eius Stephanus primus archiepiscopus Vpsalen. eisdem annis, ne videretur ecclesiam Vpsalen. in aliquo subiecisse archiepiscopo Lundensi, curauit immediatè ab Alexandro papa III. pallium archiepiscopale cū omnibus immunitatibus, gratiis, & priuilegiis, quibus Archiepiscopi sedi apostolicæ immediatè subiecti, gaudent impetrare, cuius vestigiis tota deinceps Vpsalensiū archiepiscoporū successio ita semper inhæsit, vt nunquam alibi, q̄ꝫ apud sanctam sedem apostolicam tantæ auctoritatis prærogatiuam quærere voluisset, hoc si Magnus Boëtii electus suo tēpore perpēdisset, nequaq̄ꝫ suo incōmodo eius rei veritatem experiri curauisset, veruntamen ne pœnitentia longi & difficilis itineris frustra suscepti, nimium torqueretur, consecrationem, quæ absqꝫ pallio nihil aut minimum iuris tribuit, ab archiepiscopo Ioanne suscepit, qua suscepta magis impeditus q̄ꝫ expeditus in suam Vpsaliam est reuersus. Siquidem Martinus papa quartus eam consecrationē sine apostolicæ sedis confirmatione factā reprobās pallium taliter consecrato denegauit, idémqꝫ fecit eius immediatus successor Honorius IIII. nā apud vtrunqꝫ ipse Magnus electus pro pallio instāter instātius atqꝫ instātissimè, sed frustra supplicauit. igitur totis septem annis, quibus præfuit ecclesiæ Vpsalēsi, coactus est satisfacere suo officio pōtificali, per aliquē ex suffraganeis episcopis, non enim permittunt sacri canones Archiepiscopo sine assecutiōe pallii, præcipuas sui officii partes exercere: nihilominus tā laudabiliter & vtiliter rebus ecclesiæ & regni consuluit, vt in omnibus factis suis se sanctorum pontificum imitatorē, fidelémqꝫ patriæ suæ amatorē ostenderet. Inprimis cum cōsiderasset regē Valdemarum, relictis maiorū exemplis totum se petulantissimi luxus illecebris mancipasse, vitiáqꝫ pro virtute complexum, omnia regiæ maiestatis officia in-

Pallium.

Alexander III. contulit Vpsa. libertatem.

Consecratio sine pallio, vt supradictum est, defectuosa.

Honorius IIII.

VII. annis per suffraganeum ministrauit ecclesiæ.

Rex Valdemarus petulantissimus.

termisisse, ac sordidissimum luxuriæ mancipium euasisse, velleq; legitime depositam regni administrationem denuo inuadere, suasit & persuasit fratri eius regi Magno, cuius memoria superius facta est, vt ipsum Valdemarum publicæ custodiæ mancipare, potiusq; fratris q̃s regni charitatē abiiceret, deinde Folchungorum familiam, atq; in ea sanctissimum patrem Brinolphum Scaren. episcopum, audita prius & examinata vtriusque partis ratione regis gratiæ conciliauit. Veruntamen ipsum regē stupendis sancti & innocentis præsulis miraculis, de quibus videatur in vita S. Brinolphi, ab eius persecutione destitisse, ipsūque ob venerationē eius, qui dixit. Nolite tangere christos meos perpetua veneratione deinceps coluisse. Præterea hic Magnus non contentus domi, & in patria plurimum vtilitatis in Suecanam rempublicam contulisse, nisi etiam magnum illud & memorabile vinculum affinitatis inter Richissam filiam regis Valdemari & Primislaum Poloniæ regem, ducémque Pomeraniæ, multa sollicitudine, & impensa vnà cum Erico Archiepiscopo Magdeburgen. procurasset, vnde non paruus honor, nec minor vtilitas Suetico regno, si fata fauissent, polliceri videbatur: ex hac Richissa rex Primislaus filiam eiusdē nominis genuit, quæ hæreditario iure in Polonia succedens, regi Bohemiæ Vencelslao nupsit, regináq; Poloniæ & Bohemiæ vt gesta Polonorum testantur effecta est, Insuper huius prudentissimi antistitis opera asscripta est insula Arno, & Torrens Vpsalen. ad perpetuam possessionem ecclesiæ Vpsalensis tam legitimo titulo, vt ab ipsa nullo iure vnq̃s separari potuisset, licet modernis temporibus tanta vis omnibus legibus, & legitimè gestis illata sit, ac dietim infertur, vt potentes huius seculi honoris ac iuramentorum immemores, nihil præter intolerabilem mendicitatem videntur iam nobilissimæ ecclesiæ, immo omnibus aliis Deo dicatis locis, qua si ex gratia reliquisse: sed reuera timere habent verbum potentissimi regis Gothorum Theoderici, qui per Cassiodorū magnū cancellarium suum, & vrbis Romæ senatorem, de reuerentia religionis, & libertate cleri inter alia sic scripsit. Constat quod qui eiicit mendicitatem à monasteriis, inueniet eam in principum aulis.

Brinolphus.

Richissa.

Arno insula ecclesiæ Vpsal. Torrens Vpsa.

DE POSTVLATIONE, SIVE TRANSLATIONE IOANNIS EPISCOPI ABOENSIS AD METROPOLIM VPSALENSEM.

VACANTE ecclesia Vpsalensi per mortem Magni Boëtii, venerabile capitulum Vpsalen. ad memoriam reuocans, quomodo olim sanctissimus pontifex Henricus ab ipsa ecclesia sua Vpsalen. ad ecclesiam Aboensem translatus esset, æquum & iustum fore existimauit, si nunc versa vice episcopum eius ad se transferri postularet. Quid enim æquius esse potest, quàm metropolim, & matrem cæterarum ecclesiarum, ab eis idoneos pontifices quandoque reposcere, quibus semper præesse ac prodesse, & dignos antistites præficere consueuit. Igitur hic Ioannes concordibus præfati capituli votis ad Archiepiscopatum Vpsalen. ab ecclesia Aboen. cuius episcopus erat, postulatus est, móxque antecessoris sui casu cautior effectus, non à Lunden. sed à summo pontifice Nicolao papa Quarto suam translationem obtinuit confirmari: erat enim non solum eruditione, & religione conspicuus, verum etiam rerum gerendarum experientia circunspectus, præterea ab adolescentia sua iugo diuinæ legis subiectus, ita sacræ scripturæ documentis suum præbuit auditum, vt nõ solum auditor, sed diligentissimus obseruator effectus, sacrosanctum diui Dominici ordinem in monasterio Sictunensi, quod tũc sanctissimis & doctissimis viris abũdabat, profiteretur, quod tamen eius quieti, minus quàm sperauit, prodesse potuit. Nimirum uero eximia tanti viri virtus nequiuit diutius infra angusti claustri septa contineri, quàm ecclesia Aboen. solatio pastoris destituta cogeret ipsum, monasticam illam & suauissimam libertatem pontificia sollicitudine commutare, sed neque sic satis molestiarum subisse putabatur, vsquequo administratione ecclesiæ Vpsalensis obrutus, in fata præmatura concederet: cum enim ordinatis apud eandem ecclesiam rebus, se ad summum pontificem Nicolaum Papam quartum, à quo iam confirmatus fuerat se in Anagniam Franciæ conferret, pallium archiepiscopale ab eo suscepturus, morte in terris Franciæ præoccupatus, diem clausit extremum, idque anno Christi M.CCXCI. eo die, quem catholica

Metropolis mater cæterarum ecclesiarum.

Nicolaus papa IIII.

Ordo s. Dominici doctissimis viris abundet.

Nicolaus papa in Anagnia.

1291.

ecclesia natiuitati gloriosæ virginis consecratum veneratur, quæ vt piè credi potest, suum fidelem veneratorem extra patriam in sancto proposito mortuum, ad illam æternam patriam tam solenni die voluit sublimari, relatum est corpus eius ex Francia in Sueciam, magnáqꝫ pietatis officia, quæ mortuis exhibere solent, circa illud toto itinere, præsertim in monasteriis sancti Dominici, agebantur. Tandem in suo claustro Sictunensi quietam affecutus est sepulturam, vbi olim in contemplatiuæ vitæ dulcedine viuere non permittebatur.

is officia erga mortuos. 1299.

NICOLAVS Allonis vndecimus Vpsalensis archiepiscopus, hic ab infantia sortitus animam bonam, tantum bonis literis, & optimis moribus profecit, vt postquam se ad curiam summi pontificis Bonifacii VIII. (quæ tunc Anagniæ erat) transtulisset, non solum doctissimis germanis, sed Italis & Gallis summa eruditione præditis, tale experimentum sui ingenii fecit, vt ab omnibus summa commendatione dignus haberetur, eiúsque patria regnum Sueciæ egregia laude extolleretur, quod explosa barbarie felicia ingenia foueret & amaret: his præclaris meritis, non solum ab infimis, & mediocribus, sed ab ipso summo pontifice, & toto senatu reuerendissimorum D. Cardinalium plurimum dilectus, pallium Archiepiscopale (quod ægrè concedi solet) facilius in prædicta Anagnia impetrauit, eo tempore, quo Adolphus in culmine imperii residebat. Itaque in patriam reuersus, summóqꝫ honore à rege Birgero, & prælatis ac proceribus exceptus, mox prouincialem synodum Arbogis induxit, quam cum coëpiscopis suis, & prælatis, aliísqꝫ ad eum accedere solitis, sollicita ac prudenti cura celebrans, multa statuit pro publica salute ecclesiæ, & totius regni, quæ si pari diligentia statuta seruatáqꝫ fuissent, multi proceres vtriusque status gloriosiorem nominis sui memoriam ad posterorum perpetuitatem transmisissent, qui interim ob momentaneum, & impium lucrum, salutarium constitutionum transgressores effecti, vt ecclesiæ authoritatem, ita suum honorem sustulerunt, aut minuerunt, regnóqꝫ & posteris Deum immortalem (cuius honor contemptus est) nimis

Bonifac. VIII. in Anagnia.

Ingenia felicia in Suecia, & Aquilone.

Adolphus imperator. 1292.

Rex Sueciæ Birgerus.

Synodus Arbogensis.

Statuta multa salubria facta.

Lucrum impiū quid facit.

mis iratum effecerunt, quorum princeps erat Torchillus Canuti regni marascalcus, & supremus regis Birgeri consiliarius: hic quamuis à principio nobilitatem suam multis & præcipuis virtutibus illustrasset, postmodum tamen nouam sortitus coniugem, adeo auarè & importunè nomine regio toti regno & ecclesiæ importabilia tributa imponebat, vt parum abfuerit, quin Sueci & Gothi in seditionem versi, regem & auaritiam eius regno præcipitem deiecissent. Hunc igitur Torchillum archiepiscopus Nicolaus accersitum satis modestè ac paternè obiurgans, docet habendam esse rationem regii honoris, quo si careat, cæterorum omnium inopem reputari: nihil enim in rege celebrius fama, hanc si auaritia labefactari sustinuerit, vilior quouis infami mancipio euadet, non quærent posteri nostri de rege Birgero, & fratribus eius, quàm diuites fuerant, & quanta pompa regnum circuiuerant, sed quæ fuerat eorum prudētia, quæ iusticia, quæ modestia, & q̄s cumulata fuerant in eis omnia genera virtutum, hæc si perpenderit rex, & qui priuatis consiliis eius præsunt, non dubito, quin reuocato tam duræ exactionis præcepto, & subiectis populis integra libertas, & generosis principibus inuiolata honestas conseruetur: si verò hæc nostra consilia minimè admissa fuerint, testem inuocamus Deum, quod præsentissima ruina (quæ ob ea onera huic regno incumbit) numquàm nobis, aut coëpiscopis nostris iustè possit imputari, futurum est .n. vt rex & fratres eius, si Deo & ecclesiæ rebelles fuerint, totam Suecorum monarchiam in irreparabilem desolationem inuoluant. Hæc pontificis verba Torchillus attentius quàm benignius audita, modo quo non debuit, auribus regis instillauit, parúmq; abfuit, quin rex archiepiscopum, & episcopos regni (qui se pro libertate nobilitatis, & totius populi viriliter exponebant) in captiuitatem redegisset. Verum eam temeritatem in ecclesiæ suæ ministros commissam, offensa diuinitas seueriter & celeriter vindicauit: quippe post violatam ecclesiæ libertatem, & extortam à clero contributionem Birgerus & fratres eius duces tam turpi dissidio in mutuam pernitiem ruebant, vt humanus animus audiens vehementer inhorrescat. Siquidem fratres regem regno, deinde rex fratres fœdissimis insidiis vita priuauit, & hunc Torchillum sacrilegiorum suasorem, capitis truncatione puniuit, postremo popu

Torchillus Canuti regis consiliarius.

Auaritia detestabilis & perniciosa.

Honoris regii habēda ē ratio. Fama bona ī rege necessaria.

Cautela notabilis.

Protestatio archiepiscoporū Deum testem inuocat.

Diuinitas offensa vlciscitur. Fratrū discordia pernitiosissima. Insidiæ fœdissimæ. Sacrilegii suasor capite plectitur.

Rex exulat. Filius Regis occiditur.

lis terræ non ferentibus tam facinorosum sanguinarium, Sueciā relinquens in exilium abiit, vbi ignominiosæ vitæ tedio defecit, occiso interim (ob paterna scelera) vnigenito filio eius Magno in spem regni in Suecia relicto. Itaqꝫ infelix Birgerus, dum Dei ministros (quos propter optimum dominum eorum venerari debuit, & in libertate cōseruare) persequeretur & ecclesiasticam auctoritatem contemneret, factus est tam vilis, vt ab omnibus contemneretur, immo vsque in sempiternum obscura erit memoria eius, qui se voluit partis sacrilegio opibus illustrare, prius tamen quàm hæc scelerum portenta ex radice in publicum erupissent, diuina benignitas Nicolaum pium pontificem ad illam æternā domum (in qua sunt entia optimam & sempiternam vitam ducentia) euocauit, anno post natum Christum M. CCCV. secundo nonas Februarii, cuius sepultura est in ecclesia Vpsalensi. Anno proximè præcedenti nata est diua Birgitta prophetissa, per quam vbiqꝫ in sua patria atqꝫ in vrbe Roma Ierusalem, Compastella, & Barri, Cipro, Neapoli magna mirabilia toti mundo reuelanda fecit altissimus, qui eam in sponsam suam elegit, vt patet in vita eius. De discordia Regis Birgeri, & fratrum eius miserabili fato peremptorum ex radice in historiis nostris Gothorum & Suecorum latissimè ostendimus, & deinceps in sequentibus capitulis ostendemus, vt vnusquisqꝫ Deū amet, timeat, ac veneretur, ac eius ministros, ob honorē magni domini, cui stabūt inoffensos viuere permittat, nisi velit fœdam detestabilémque post se & posteros suos relinquere memoriam sempiterna infamia cumulatam ac duraturam.

Rex vilis factus ob conculcatam religionem & ministrorum eius.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS DE VITIS PONTIFICVM ECCLESIAE

Metropolitanæ Vpſalenſis, Liber Quartus.

NICOLAVS Catilli duodecimus Vpſalenſis Archiepiſcopus ob egregia & optima in patriam merita dignus habitus eſt, qui prudentiſſimo põtifici Nicolao Alonis ſuccederet, hic enim prius in epiſcopatu Aroſienſi talem ſe pro publica totius regni felicitate exhibuerat, vt ſi eius ſalubria cõſilia rex Birgerus exaudiuiſſet, felix & diu felix fuiſſet tam ipſe rex quàm totum regnum & ſubditi vniuerſi, ſed inuentus erat alter quidam magis gratus, & ob id magis pernicioſus conſiliarius Torchillus Canuti Maraſchalcus (cuius ſupra meminimus) is enim conſilia afferens, quæ odore lucri videbantur ſuauiſſima, efficacius, quæ voluit, ſuaſit, & in multis perſuaſit. Quippe totum ſtudium eius (quamuis capularis ſenex eſſet) fœdam oſtentabat auariciam, nihilque enixius moliebatur, quàm ex rege ſacrilegum, & eccleſiaſticæ libertatis violatorem efficere: Petrum namque Aroſienſem epiſcopum, huius Nicolai anteceſſorem, cuius ſumma induſtria Caroli nuper fuerant ad Chriſti fidem, & regnum Sueciæ adducti, in exilium (quo Nidroſiæ mortuus eſt) coëgit. deinde graue odium inter regem Birgerum, & fratres eius, omnéſque epiſcopos regni ſeminauit, nec nobilitati minus infenſus, quàm pontificiæ dignitati, hunc tandem poſtquàm immenſorum malorum conſultor & executor fuiſſet, publico gladio cæſum Nicolaus Catilli eccleſiaſtica ſepultura indignum iudicauit, donec rogante rege & proceribus placatus, admitteret corpus illud clauſtro fratrum Minorũ inferri, acceptis pro damno & cõtumeliis in eccleſiã illatis, centũ quinquaginta libris puri argenti. Igitur cum Nicolaus iſte Aro

> Felix rex qui ſequitur conſilia ſana.
>
> Torchillus Canuti peſſimus ſuaſor.
>
> Capularis ſenex
>
> Auaritia fœda.
>
> Caroli ad fidem conuerſi.
>
> Petrus epus Aroſien. Nidroſiæ in exilio mortuus eſt.
>
> 150 libræ argẽti ꝓ reconciliatione dantur.

fien.pontifex, & in archiepiscopum Vpsalensem postulatus, tam constanter se pro domo domini poneret, essetq; pro ecclesiastica libertate ad omnes persecutiones etiam ad mortem paratus, Clemens papa quintus ei pallium (hoc est plenitudinem archiepiscopalis potestatis) circa tempora Henrici septimi imperatoris clementer concessit. Interim tamen cum ea negocia eius in curia summi pontificis agerentur, accidit ipsum apud regem Birgerum in villa Haathuna negociis ecclesiæ suæ operam dare, & ita à superuenientibus ducibus Erico & Valdemaro, vnà cum rege fratre eorũ in captiuitatem duci, qui etsi in fratrem impii, & in regem perfidi viderentur, omniáq; insignia facinora auderent, attamen sibi à Christo domini ita temperandum duxerũt, vt mox absolutum, & libertati restitutum abire permiserint, sed non potuit tanti pontificis magnanimitas, tam facile obliuisci iniuriæ summo sacerdotio illatæ, quemadmodum priuatam offensam libenter dissimulasset. Quocirca duces ipsos ob ausum tam atrox facinus in pastorem ecclesiæ (præmissis monitionib.) anathematis gladio ferire non dubitauit, qui tam diram pontificis execrationem metuentes, summopere curabant, læsæ religioni ita satisfacere, ne quis eorum temeritate, aut exemplo minus fieret christianus, petita igitur suppliciter absolutione, & clementer obtenta, calicem magni ponderis ex auro purissimo, & alia donaria maximè preciosa ecclesiæ Vpsalen. in expiationem admissi facinoris contulerunt: Præterea libertates, priuilegia, possessiones ecclesiasticas, deinceps sollicitè augere, & defendere cũrauerint, quãobrẽ maximè iustificata est causa eorũ, quod ecclesiasticæ libertati se submiserint: ꝙ iniuriis primũ à fratre rege lacessiti fuerint, ꝙ prius scripti & exules iudicati, q̃ ad iudiciũ admissi fuerĩt. Itaq; cũ sic se haberet causa eorũ, tota penè regni nobilitas cũ eis comitia in oppido Oerebro celebrãs ad regis amotionẽ se cõuertit, qui tamẽ à captiuitate (qua per fratres detinebatur) liberatus, mala malis, & peiora peioribus cumulauit. Nihilominus archiepũs Nicolaus, & omnes episcopi regni quotidianam sollicitudinem adhibebant, tam apud duces, q̃ apud regẽ, vt in fraternam gratiam redeuntes, sibiipsis & patriæ pacem ac tranquillitatem accommodarent. sed ea erat Dei indignatio in peccatricem patriam, aut certorum nobilium malignitas, qua

vtraq;

Margin notes:
Clemens V. Henricus VII.
Haathuna villa
Ericus & Valdemarus fratres regis & duces.
Excõmunicãt duces.
Absoluti calicẽ auri purissimi, & alia preciosa dederunt.
Causæ cur duces regem captiuarunt.
Comitia Oerebrentia.
Rex mala malis accumulans peior factus sed liberatus.
Episcopi suadent pacem.
Patria peccatrix.

vtraque pars in mutuam perniciem accendebatur, vt neque pontificibus piè ad charitatem suadentibus, neque fraternæ charitatis legibus vlla ratio haberi potuerit, hanc demum reipublicæ extremam desperationem tam profunda compassione deplorans hic optimus pontifex Nicolaus, vt magnitudine doloris obrutus in fata concederet præmatura, anno domini M. CCCXIIII. tertio calend. Iunii. 1314.

Hic Nicolaus Catilli mox postquam electus est in archiepiscopum Vpsalensem obtinuit à rege Birgero priuilegia, & libertates pro tota ecclesia Suecana, prout in literis inferius scriptis continetur Birgerus Dei gratia Succorum Gothorúmque rex &c. has literas regias confirmauit Ioannes Papa XXII. in Auinione, anno domini M. CCCXVII. ad supplicationem Olai cognomento Sapientis electi Vpsalen.

OLAVS (cum non minus rerum experientia, & bonarum literarum eruditione, quàm cognomento Sapiens esset) tertiusdecimus Vpsalensis Archiepiscopus à Ioanne papa XXII. tempore Ludouici quarti Bauari imperatoris confirmatus, & pallio pontificali decoratus est, hic in ea tempora incidit, quæ sapientissimi antistitis consiliis plurimum indigebant, cum enim perpenderet regem Birgerum, occultum, & implacabile odium gerere in fratres suos ob captiuitatem Hathunensem, qua per eos iampridem affectus fuerat, totos suæ sapientiæ neruos intendit, vt vindictæ cupidissimum à tam pernicioso proposito auerteret, ostendens, quàm vilis & abiecti atque ignobilis animi facinus ab omnibus iudicaretur, si eas iniurias animo vindicandi ad memoriam reuocaret, quæ nuper solennibus pactis fuerant extirpatæ, & rursus quàm nobilis, quàm præclara, quàm gloriosa est in quocunque principe obliuio iniuriarum, ea enim seipsos primum vincere solent, quicunque populos, ciuitates, & regna vincere volunt, si enim se clementia vinci permiserint, gloriosi erūt: si verò inclementiæ succubuerint, inglorii iudicabuntur, hæc & similia multa sapiens præsul sæpissime inculcās, penè per-

Odium regis in fratres.

Animi ignobilis remissas iniurias vidicare.

Iniuriarum obliuio principibus gloriosa.

Inclementes inglorii.

Viri quatuor perditissimi.

suasisset, nisi quatuor perditissimæ vitæ viri Valramus, Brunchο, Lupus, Lutherus, genere quàm virtutibus nobiliores infelicem regem Birgerum ad crudele fratricidium pertinacius induxissent, quod ex suo genere belluinum tot horrendis flagitiis cumulauit, vt hominem penitus exuisse crederetur: instructo namque magnifico conuiuio ad Nicopolim Sudermanniæ oppidum prædictus rex fratres dulcissimis literis inuitat, venientes continuis amplexibus excipit, multiplicatis osculis blanditur, summáque veneratione inducit, nullus in obsequio modus, se non regem, sed humile mancipium coram fratribus exhibet, vt singularem crudelitatem singulari hypocrisi abscondat, expleto conuiuio in cubiculum regia pompa deducuntur, sed quam quærebant requiem, minimè repererunt: rex enim armato milite stipatus continuò aduolat præfatus se cum eis ludendi causa aduenisse. Itaque præmissa tam hostili derisione mox nudos extrahi, & in teterrimum carcerem præcipitari mandat, cuius crudelitati crudeles ministri satisfacientes, immensi ponderis cathenis onerant præcipitatos: nec satis fuit, collis, manibus, & pedibus importabilia vincula adhibuisse, nisi etiam percussiones multas, & grauissimas vinculatis inflixissent. quos taliter contusos, & semianimes, ferus rex fame consumendos reliquit, obseratíque carceris claues in flumen abiecit, seipsum humanitate, & gloria, ac regno, fratrésque suos vno eodémque facto vita priuauit. Successit huic horrendo facinori insuperabilis perturbatio in vniuerso regno, vt mox vno omniū ore maledicta ingererentur in præfatos quatuor suggestores, qui se sapientis archiepiscopi consiliis obiecerant: nec prius à tumultu cessatum fuit, donec eidem sanguinarii rotis imecti, documento essent tyrannis, & eorum consiliariis, quomodo omne malum consilium pessimum esse soleat suo consultori, sed heu dolor, non illi soli: nam dum rex aliquis impium haurit consilium, similis efficitur publico fonti venenis infecto, á quo omnes præsentissimam perniciem sumūnt, qui illinc salutarem petituri essent consolationem, nec parū ipse archiepiscopus Olaus laborauit pro liberatione Magni filii Birgeri, ne ob paterna scelera (cū prorsus innocens esset)

Rex insidioso cōuiuio instructo fratres suos captiuat.

Modus nullus in obsequio. Crudelitas singularis singulari hypocrisi absconditur.

Duo duces fratres regis captiuantur,

Rex crudelis se regno, & fratres vita priuauit.

Sanguinarij 4. rotis affixi.

Consilium malum consultori pessimum.

Rex vt fons infici solet.

Archieps conatᷓ liberare filium regis.

vita

vita priuaretur, inquit enim: filius non portabit iniquitatem patris, præsertim cum nullibi compertus fuisset, paterni sceleris imitator: sed victa sunt hæc sapientis pontificis consilia, potestate quorundam nobilium, qui publicam patriæ causam priuatis affectibus postposuisse videbantur, tandem hic optimus & sapiens archiepiscopus vitam morte commutans, sepultus est Vpsaliæ, anno domini M. CCCXXX. tertio idus 1330.
Martii.

Tempore huius Olai archiepiscopi vacante regno post exactum regem Birgerum suffectoque Magno, minorénue Ingeburgis eiusdem pueri regis mater cum consiliarijs regni confirmauit omnia priuilegia archiepiscopi, & episcoporum totiusque ecclesiæ Suecanæ, vt inferius de priuilegijs erit annotandum.

PETRVS Philippi quartusdecimus archiepiscopus Vpsalēsis, à Ioanne Papa XXIII. tempore Ludouici Bauari imperatoris in locum demortui Olai suffectus est, & pallio archiepiscopali insignitus, vir quidem doctissimus, qui ab ineunte ætate ita disciplina ecclesiastica eruditus fuit, vt dignus esset, qui cæteris in ecclesia christiana præponeretur: erat enim castus, integer, pudicus, facundus, pauperum atque orphanorum, & pupillorum amator, ac defensor. Nam cum perpenderet vanitates huius mundi (qui fallacibus promissis ad sempiternum interitum, quos extollere videtur, extrudit) abiecto eius amore, se totum diuinæ religionis obsequio mancipauit, susceptóque in humeros suos diui Dominici habitu, insignem se diuini verbi prædicatorem exhibuit, tantúmque profecit, vt multi mundanæ felicitatis contemptores, per eius doctrinam effecti, in sacco & cinere pœnitentiam agerent salutarem: proinde ab omnibus (ad quos sancta eius prædicatio, aut beatæ conuersationis fama peruenerat) ita dilectus erat, vt nullus pater ab optimis filiis magis diligi potuerit, quàm is ab omnibus bonis amaretur: Quippe omnes suas exhortationes ad Dei, & proximi dilectionem, legúmque diuinarum, & humanarum obseruantiam, ita accommodauit, vt nemo esset, qui non ad frugem melioris vitæ (eo audito)

Ludouicus Bauarus.

Episcopi boni conditiones.

Archieps fit fratер ordinis sancti Dominici.

Prælati boni exemplo conuertũt populi.

moueretur, Itaque credendum eſt, Dei benignitatem tam doctum, & pium patrem ad ea tempora conſeruaſſe, in quibus omnis ordo, ætas, & conditio per omnem Gothiam & Sueciam videbatur corrupiſſe viam ſuam, deſtituto enim rege Birgero, eiúſq; filio Magno (qui in regem electus erat) ob paterna ſcelera trucidato, ea flagitia per regnum paſſim committebantur, quæ corrupta hominum natura à diuinis & humanis legibus ſoluta committere ſolet: quamuis enim Magnus Erici ducis filius rex eſſet nominatus, tamen ea erat eius ætas, vt neq; ſe, neque alios regere potuiſſet, actum tunc de regno fuiſſet, niſi Matthias Catil mundi regni gubernator, & eiuſdem regis tutor hunc optimum archiepiſcopum, non ſecus ac pientiſſimum patrem, & Dei vicarium in arduis & difficilimis cauſis audiuiſſet, ſéq; & totum regnum iuxta eius ſapientiſſima conſilia, in moribus diuina & humana lege probatis conſeruare ſtuduiſſet, hic enim prudentiſſimus gubernator tanta diligentia, fide & integritate, ac conſtantia Gothos & Suecos in pace, cõcordia, obedientia tenuit, vt domi & foris ſumma tranquillitas eſſet, toto tempore, quo principis munere fungeretur, nec vnquam à memoria hiſtoriæ tranquillius, prudentius, glorioſius Suecia creditur gubernata fuiſſe, Tantum præſtat rempublicam prouido gubernatori, quàm alicui regi minus idoneo committi. Numquam enim boni reges naſcuntur, ſed fiunt, magnum nomen eſt rex, magna ſpecies magna dignitas, magna maieſtas regis, quàm nulli vnquam tyranni ſuſtinere potuerunt. Enimuero in regibus eſt magnus & excelſus animus in tyrannis fœda puſillanimitas, in regibus liberalitas, in tyrannis rapacitas, in regibus iuſticia, æquitas, clementia, & omnia virtutum genera: in tyrannis iniquitas, crudelitas, feritas, & omnium vitiorum horrendiſſima monſtra, quibus ſi Suecia oppreſſa non fuiſſet, dudum inter præcipua regna totius Europæ palmam reportaſſet.

Præterea hic Petrus inter cætera virtutum officia, quibus præditus erat, maximum de ſe patientiæ exemplum ad poſteros tranſmiſit, per hanc .n. omnes aduerſitates (quæ ei opponebantur) nobiliter ac potenter ſuperauit: quippe nõ ſolũ militares homines (qui liberius, quàm honeſtius inſultare ſolent ſuis pontificibus) patientia paterna ſuſtinuit, ſed ſacedotes, & monachos

Aetas corrupta. Pater exul. Filius trucidatus.

Magnus rex.

Matthias Catil mundi gubernator.

Conſilia ſana neceſſaria.

Suecia nunquã tranquillius gubernata.

Regum & tyrãnorũ cõparatio

Virtutes regiæ.

Patientia archiepĩ mira.

Nobiles epĩs plerũq; cõtrarij

monachos præsertim eos, qui de familia sancti Francisci erant, admirabilia tollerantia ad mores religiosos reuocauit: tandem multis virtutibus confirmatus obdormiuit in domino, anno ab eius natiuitate M. C C C X L I. dominica infra octauas sancti 1341.
Laurentii, sepultus Sictuniæ apud fratres Prædicatores.

HEMMINGVS quindecimus Vpsalen. archiepiscopus, à Benedicto XII. tempore Ludouici Bauari secundi Romanorum imperatoris, accepto pallio meruit inter archiepiscopos numerari. Hic cum antea esset præpositus Arosiensis tã eximia literarum scientia, ac morum probitate, & prudentia rerũ gerẽdarũ cõspicuus erat, vt omniũ oculos animósq; in sui venerationem facile prouocaret, semper vigilãs & sollicitus, quo modo patriæ suæ regno Sueciæ sempiternum honorem concilia re posset. Archiepš pro honore & pace regni sollicitus.
Interea dum tam pio & honesto proposito duceretur, multisq; præclaris operibus Suecanam rempublicam honorare, & augere contenderet: accidit Scandiam litoralem (quæ dicecesim Lundensem complectitur) grauissima seruitute Teutonicorum diu vexatam, auxilio Suecorum liberandam esse, & ad regnum Sueciæ & Gothiæ reducendam, ad quod quidem negocium hic archiepiscopus Hemmingus saluti totius patriæ consulturus, non parum laboris, industriæ & expensarum contulit, Teutones vexant Schoningiam.
non enim paruo labore, aut facili itinere ex Vpsalia cum omnibus suis coepiscopis, & tota sua familia se transtulit ad Vardbergum oppidum Hallandiæ, in medio mensis Nouembris, in quo loco ipse, & Petrus archiepiscopus Lunden. consentientibus, & idipsum maximè petentibus rege Daciæ Valdemaro, & toto senatu Danico, solutáq; ingenti summa XXXVI. milium marcarum Coloniensium argenti puri iudicauerunt, & declarauerũt Archiepš cum omnibus suis coepis suis decedit in Vardbergum.
eam ipsam litoralem Scandiam, siue Schoningiam adeo legaliter & indissolubiliter vnitam esse debere regno Gothiæ & Sueciæ, vt de cætero perpetuis temporibus censeri debeat regni Gothiæ & Sueciæ pars, repositis terminis eiusdem regni Gothiæ & Sueciæ in ipso freto Oeresund, vt ab initio fuit: hanc opem nisi tunc Suecia Scandianis præstitisset, futurum fuisset, vt Teuto- Scania ad Gothos & Suecorũ regnũ omni iure spectat.

Scandia liberaţ à Teutonibus p potentiam Gothiæ & Sueciæ.
Obedientia perpetua debetur Gothis & Suecis à Schoningianis.
Archiepor. duorum fides.
Magnus Smech rex Sueciæ nequissimus regni sui prædo. Rex nocentior hoste.
Caligula peior.
Filium occidit
Regnũ in prædã dedit. Diuina conculcadit. Nebulones sibi adiunxit.
24. regni consiliarios & senatores pscripsit.

nes non solum littus Scandiæ, sed totam Daniam occupassent: deinde postq̃ iureiurando omnes tam archiepiscopi & episcopi, q̃ alii prælati, & proceres Scandienses sese ad perpetuam fidelitatem regno Gothiæ & Sueciæ astrinxissent, omniáq; alia tã memorabili contractui necessaria, & opportuna perfecissent, reuersus est Hemmingus cum summa gloria in ecclesiam suam. Veruntamen quanta fuit fides, & integritas duorum archiepiscoporum, & omnium episcoporum in eam sempiternam vnionem; tanta fuit in ipso Magno rege Sueciæ (ob cuius gloriam ista fiebant) maligna vecordia, & vecors malignitas, vt non multo post tẽpore nequissimus sui regni prædo effectus, clã regi Valdemaro literas redemptæ Scandiæ (nõ requisitis regni Sueciæ & Gothiæ consiliariis) restituerit, séq; cum eo in desolationem prælatorum, & procerum vtriusq; regni pactis impiissimis coniunxerit, atq; in tam sceleratum, perditissimúmq; hominem euaserit, vt malignitate Caligulam, Domicianúmq;, & Neronem superauerit, aut certè æquauerit: sapientes consiliarios, integerrimos pontifices, prudentes senatores, ludibrio habuit, & contemptui: nobiles & equestris ordinis viros suspicione notatos perpetuo odio insectatus est: reginæ nobilissimæ thorum, horrendo & indicibili crimine permutauit, Ericum filium suum regem designatum, veneno occidit, terras Oelandiæ & Gotlãdiæ. atq; in eis proprios & fideles subditos regi Valdemaro in prædam & direptionem dedit, Christi religionem, ecclesiæ auctoritatem, & sacramenta, sacerdotum dignitatem, & quicquid diuinum aut humanum erat, in belluam conuersus vituperio dedit, scurras, parasitos, impudicos, sordidos, & vilissimos nebulones lateri suo & aulæ sociauit, dignus talibus ministris, qualis ipse erat rex, cui etiam non suffecit nobiles proceres suos multa ignominia dominasse affecisse, nisi etiam vigintiquatuor regni præcipuos senatores (direptis eorum bonis) proscripsisset, atq; in Magnopolim ad multorum annorum exilium eiecisset: qui cum illic diu & frustra expectassent, vt ad cor reuersus ostenderet, se saltem ea humana ratione vti, qua ethnici à lege Christi alieni vterentur, fecerunt tandem id quod coactio, non quod prorsus libera voluntas faciendum ostendit, eligentes in regem Albertum filium ducis Magnopolen. qui mox classe bellica hybernante in Gothlandia

dia in Holmiam Sueciæ regiam iuductus, coronam facilius q̃ ſperauit aſſecutus eſt, Magno interim tyrannorũ more latebras circumſpiciente: Solet enim ea eſſe animorum paruitas in tyrannis, vt in bellis imbelles, & meticuloſi, in pace importabiles inueniantur, in affligendis ſubditis leones, at in defenſandis oppreſſis ſunt omni lepore timidiores. Præterea vt glorioſis regibus in fame videtur, inermes ſacerdotes inuadere, eccleſias diripere, pauperes opprimere, viduas & pupillos ſpoliare: ita tyrannis glorioſum videtur, omnia nefanda facinora liberius, q̃ honeſtius committere, & in eis vſque ad vitæ terminum infeliciter perſeuerare: ſed abeant hæc monſtra in æternas tenebras, ſatis enim materiæ reliquum eſt de probitate huius optimi archiepiſcopi, cui tanta debetur gloria pro eximia in patriam charitate, quanta ignominia (quæ ſempiterna eſt) infelici tyranno iuſtiſſime irrogata eſt. quis enim ſatis laudare queat tam dignum pontificem? qui ſe totũ pro patria, pro republica, pro eccleſia, & pro omnibus incolis regni, nobilibus & plebeis, ita ſe illi reprobo principi oppoſuit, niſi enim Deus conceſſiſſet illi calamitoſo ſeculo tam ſapientem, prudentem, & moderatum pontificem, vix hominum aut iumentorum vllæ reliquiæ in tota Suecia & Gothia remanſiſſent: tandem poſt laudabilem & æterna memoria dignam vitam beato fine quieuit anno à Chriſto nato M. CCCLI. 1351.

Tyrannoꝝ puſillanimitas.

Tyrannorum ſeuitia.

Archiepś optimus & glorioſus.

Archiepiſcopi auxilio ſaluat̃ totum regnum.

COPIA VNIONIS SCANIAE, ET SVEtiæ, ac Gothiæ.

VNIVERSIS præſentes literas inſpecturis Petrus Lunden. & Hemmingus Vpſalen. diuina miſeratioue eccleſiarũ archiepiſcopi, Petrus Lincopen. Siggo Scaren. Frenderus Strengenenſis, Odgiſlus Aroſien. Hemmingus Aboenſis, & Boetius Vexionen. eccleſiarum eadem miſeratione epiſcopi, Ioannes monaſterij omnium Sanctorum Lundis, Renaldus in Aluaſtra, Sueno in Herigodo, Vinmarus de Varnheim, Andreas de Saith, Folco de Noua velle, Michael de Biakkiaſlog, Henricus de Saba. N. de Tunatorp, & Andreas de Aſylo abbates. Petrus Dalbien. & Godefridus de Eſchilſthunom priores, nec non capitula eccleſiatum cathedralium, & conuentus monaſteriorum prædictorum ſalutem in domino ſempiternã.

CVM regnum Sueciæ, & terra Scaniæ ita legaliter & indiſſolubiliter vnita ſint & coniuncta, quod vnum de cætero regnum cenſeri debent perpetuis temporibus ac vnius regis præſidio gubernari. ſicut patentes literæ, & manifeſta inſtrumenta ſuꝑ hoc edita lucidius edocent, & declarant, nos vnionem memoratam prompto & beneuolo amplexantes affectu firmiter promittimus, quod magnifico principi dominó

nostro charissimo, domino Magno Sueciæ, Noruegiæ, & Scaniæ regi illustri suisq; successoribus & hæredibus, pro dicto regno Sueciæ & Scaniæ, in vnione præfata re tinendo, nec non pro eodem cum suis iuribus, & iusticia contra omnem hominem defendendo astabimus, fideliter verbis factis consiliis & auxiliis, quantum possumus iure ecclesiæ, ordine & officio nostro saluis habituri: deinceps limites dicti regni Sueciæ, qui ante citra Scaniam tenebantur in ipso passagio Oeresund, eiusdemq; vsque illuc vnà cum aliis confinijs & limitibus eiusdem regni Sueciæ & Scaniæ, vbicunq; illud hostiliter inuadi contingat, cum omni fidelitate, & toto posse nostro viriliter & vnanimiter cum Dei adiutorio defensuri. Cæterum reuoluentes sedulò in intimis cordis nostri, quam plena sit periculis, & onusta dispendijs, intestina dissensio, ea potissimum, quæ solet multotiens ex vacillatione regiminis prouenire, & tantis malis quantum Deus permiserit, prospicere circa regni requiem capientes firmiter promittimus, quod inclitum domicellum, dominum Ericũ filium dicti domini nostri regis seniorem, iuxta consilium, & voluntatẽ eiusdem domini nostri in regem, & dominum nostrum super dictum regnum Sueciæ & Scaniæ terras, prouincias, & insulas tributarias ad idem regnum pertinentes, omni quo decet honore secundum debitam formam & consuetudinem ab antiquo iure in regno Suetiæ approbatam in loco pro electione regis deputato vnanimiter & concorditer eligemus, obligantes nos, & nostrum quemlibet ex tunc ad seruiendum sibi cum omni obedientia, fidelitate, seruicijs homagijs & fauore, prout ex debito veri subditi tenentur domino suo facere. & vero regi taliuo per omnia eidem domino nostro regi Magno patri eius iure regendi vt prius præcipiendi, ordinandi, & statuendi toto tempore suo, quo superstes fuerit circa nos subditos suos. & regni res ac negocia, quæ pro cõmodo & vtilitate ipsius regni videret expedire. Item promittimus firmiter vt prius, q; si præfatum d nostrum regem Magnum (quod Deus auertat) nobis viuentibus migrare contigerit ab hac luce, inclitæ dominæ nostræ reginæ Blancæ, & dicto domino nostro regi Erico ad honoreni, & seruitiũ in omnibus fideliter erimus, eisq; in suis viribus in Suecia & Scania fideliter astabimus iuxta posse, & si idem Ericus rex noster pro tunc minor annis fuerit, sibi & regno suo Sueciæ & Scaniæ iuxta consilium, consensum, & ordinationem nobiliorum eiusdem regni Sueciæ & Scaniæ inter indigena deputetur, & casta omnia, & regni munitiones cum eorundem consilio, & prouisione per indigenas gubernentur, donec eum ad legitimam ætatem Deus dederit peruenire. Si verò dictũ dominum nostrum regem Ericum sine liberis existentibus decedere contingat, tunc alium de filijs domini nostri regis prædicti Magni superuiuentibus, qui conuenientior, & aptior habeatur in regem & dominum nostrum super antedictum regnũ Sueciæ & Scaniæ, terrasq;, prouincias, & insulas memoratas, & nullum alium ritè & rationabiliter, vt conuenit, eligemus. Item si ipso D. nostro Erico rege supradicto superstite, vel eius liberis existentibus contingat dominum Haquinum fratrem eius quem idem pater ipsorum dominus noster rex Magnus regno suo Noruegiæ præfigendum duxerat principatum, seu regnum regni Sueciæ & Scaniæ contra istud patris sui & matris factum, velle vsurpare, tunc eidem domicello Haquino totis virib. resistemus. quod etiam proceres & domini in regno Noruegiæ promiserãt, quod eidẽ domicello Haquino in nullo penitus consilium, auxilium, vel fauorem ministrabũt, quorum prætextu contra hanc constitutionem veniat, vel contra venire attentet in futurum. Similiter si contingat dominum nostrum regem Ericum supradictum ad regnum Noruegiæ velle se intrudere domicello Haquino, & eius liberis existentibus, pari modo promittimus, quod in hoc facto ipsi D. nostro regi Erico memorato nullatenus coadiutores erimus, aut fautores, & si contingat, quod vterque dictorum fratrum, vel eorum alter contra præmissa patris eorundem, & nostra facta venire voluerit, & alienigenarum, seu extraneorum ad hoc auxilium adduxerit, & per hoc regnorum prædictorum aliquod inuadere hostiliter, seu subintrare attentauerit, extunc regnum vtrunque scilicet Noruegia, Suecia, & Scania vnanimiter, & insimul totis

viribus

viribus, & posse huic eorum voluntati resistere efficaciter laborabit, quodcunque regnorum prædictorum prius, vel pluries circa talia fuerit necessitatum ad hoc finaliter & intentè, vt eorum paterna tam prouida pacis simul & concordiæ præordinatio in suis viribus, & pleno robore irrefragabiliter perseueret, & si memoratum dominū nostrum regem Magnum illustrem contingat habere liberos, pro tunc promittimus vt superius, quod ipsorum quemlibet vtriusque sexus in suo iure & honore iuuabimus, prout ipsis, & eorum statui conditioni simul & sexui congruerit, & competit secundum leges & statuta regnorum prædictorum tam Sueciæ & Scaniæ, q̃ Noruegiæ, & iuxta consuetudines in eisdem regnis approbatas. Verum si quis cuiuscunque conditionis, aut status contra præmissa, vel eorum aliqua in parte, vel in toto se opponere, aut ea annihilare, vel infringere quomodolibet nostris temporibus attentauerit, promittimus firmiter sicut supra quod eidem quominus id efficiat totis viribus & posse nostro viriliter & vnanimiter resistemus consiliis & auxiliis, quantum possumus, iure ecclesiæ ordini & officio nostro saluis quamuis autē libera & spontanea voluntate, ac affectanti animo huiusmodi negotium pro bono pacis fecisse dignoscimur, per hoc tamen iuribus & consuetudinibus in regno Sueciæ & Scaniæ ab antiquo tempore de regum electione obseruatis, in nullo penitus volumus derogari, quin ad nos & successores nostros regū electio cum iuribus suis omnibus post mortē dicti domini nostri regis Erici,, vel alterius domini nostri domini Magni filij, quē ipso D. N. Erico rege prædicto sine liberis (quod absit) mortuo in regem, vt præfert, eligemus liberè reuertatur: Vt autem præmissa omnia, & eorum quodlibet maiorem habeāt firmitatē, sigilla nostra præsentibus duximus apponenda. Datum Vardburg. anno domini 1343. in octaua bēati Martini episcopi.

COPIA quitantiæ Israelis Birgerson ab obsessione, id est gysszel, facta solutione Scaniæ liberati.

OMNIBUS præsens scriptū cernentibus de Byene, & Godscalcus de Byene salutem in domino sempiternam. Tenore præsentium constare volumus omnibus euidenter, nos virum nobilem Israelem Birgerson præsentium exhibitorem, qui pro censu per dominum regem Sueciæ pro emptione terræ Scaniæ ex promisso nobis obses extitit deputatus ab eadem obsessione, & omni sponsione nobis & aliis pro eadem per eum facta liberum penitus dimisisse, ita quod nos vel hæredes nostri, seu etiam alii, quibus promiserat, vel eorum hæredes eundē Israelem, vel eius hæredes super prænominata obsessione vel promissione pro eadem facta occasionem mouendi non habeant, modo quolibet vel vexandi, in cuius rei testimoniū sigilla nostra vnà cum sigillis virorū nobiliū domini Gostaui Melisson, & Iuari Lyderson præsentibus sunt appensa. Datū Vardburg. anno domini 1344. in octaua assumptionis diuæ virginis.

SCANIA igitur, siue Schoningia cum suis adiacentibus, & partialibus terris, videlicet Hallandia, Blekingia, Listria, ac insula Sueden empta fuit ex contributione incolarum regni Sueciæ pro summa xxxvj. milium marcarum puri argenti Colonien. ponderis, seu staterę cum consensu ac beneplacito Valdemari regis Daniæ, suorumque & regni consiliariorum, ac nobilium fauore, nec non assentientibus cunctis incolis terrarum prædictarum, prælatis videlicet ecclesiasticis, secularibus, regularibus, nobilibus & plebeis, nemine excepto, qui in eandē nō consenserit, & applicata ac vnita fuit præscripta terra Scania, cum suis territorijs prædictis regno Sueciæ in perpetuam possessionem, ita quod termini regnorum Sueciæ manesent in medio freti Oeresund, quo diuiditur Selandia cum reliquis insulis regni Daniæ à terra Scanien. cum protestatione præscripta & c. sub attestatione iuris iurandi, quod cum contigerit regem de nouo eligi, in Dania rex obligabitur inter alia

iuramenta regalia hanc præscriptam emptionem, commutationē, & terminos regnorum irrefragabiliter roborare, & manutenere iurabit. quemadmodum tota regni sui communitas pro se suisq́ posteris successoribus solemniter iuramentum præstitit, & iurauit, ac etiam dato quod rex iuramento rupto ꝑiurus factus velit, & conare ī hāc prædictam commutationē, & regnorum terminos repetere, ac mutare, aut aꝑto Marte tam solennem stipulationem, & contractū impedire, ipsa communitas regni etiam iuramento se astrinxit & obligauit, in hoc casu ipsi proprio regi velle resistere, ac huiusmodi suum conatum auertere, ac præpedire, & tandem super omnibus præmissis emptione, stipulatione, consensu, iuramentis, ac alijs solennitatibus pertinentibus ad similes conuentiones datæ fuerunt literæ sub sigillis secretis ac clemmis tam solenni cautela roboratæ, quales vnq̄ dari & confici poterant in contractibus solenniter muniendis. Insuper ipsi regi Daniæ Valdemaro datæ fuerunt amicabili dono xiiij. milia marcarum argenti puri stateræ seu ponderis Colonien. propter ipsius hilarem & firmum consensum, quem præstitit in dicto actu emptionis & c. Verum rex Sueciæ Magnus dictus Smech scꝫ blanditus, stolidus, & excors paterni suiq́ regni ꝓditor, ac deuastator cum rege Daniæ conuiuans eidem ad illius blandicias tradidit prænominatam Scaniam abalienando eam à regno suo Sueciæ & Gothiæ quasi traditor ac vastator, & insuper ad huiusmodi tradimenti sui complementum consignauit illi literas seu bullas tam solemniter consensu consiliariorum vtriusq́ regni super hac legali emptione confectas: quanq̄ in pluribus regni locis auctenticæ copiæ huiusmodi literaꝝ facilimè reperiuntur, nullum forsitan nisi similem blanditum habentes executorem, vt ditet alienagenas & inimicos, qui seipsum & regnum defraudet. Insuꝑ notum est quod archiepiscopus Lunden. cum suo Capitulo, & omnia monasteria dominoꝝ, vt pote abbates, priores, nec non milites equestris ordinis, ac militares nobiles & ciues totius prouinciæ Scaniæ obligabant se in illa emptione subesse coronæ regni Sueciæ, in cuius obligationis euidens indicium decretum fuit, vt cum de nouo rex eligeretur in regno Sueciæ ipsis tempus electionis intimari debebat, vt aduenientes vocem &c. haberent in huiusmodi electione. Præterea cautum erat simili robore vt si contingeret bellum fieri inter Sueciam & Daniam, tūc archiepiscopus Lunden. vel eius commissarij liberè & securè posset & deberet ex Scania intrare manere, & exire Daniam pro executione suæ iurisdictionis, idq́ bonæ me. Birgerus archiepiscopus Lunden. (vir prudens & mitissimi ingenij) in Scania residens, confœderationemq́ cum Sueciæ & Gothiæ regnis & principibus habens Daniam discretiora consilia daturus ingressus est, vt omnimoda & continua pax esset cum incolis Aquilonaribus ne prouocati quasi rodentes locustæ, & aculeati crabrones descenderent in Scaniam, Daniam, & cætera vicina loca (vt sæpius acciderat) nullo valente resistere horribiliter depopulanda.

Notandum quod ab anno domini 1347. quādo Carolus IIII. imperium accepit, factæ sunt diuinæ reuelationes beatæ Birgittæ vsq́ ad annū 1373. quo obijt Romæ.

Clemens VI. Carolus IIII.

PETRVS Gothus Schoningensis sedecimus archiepiscopus Vpsalensis, per Clementem papam VI. tempore Caroli IIII. imparatoris ab ecclesia Lincopen. ad Vpsalen. trāslatus, meruit archiepiscopali pallio decorari: hic à puerili æuo bonis literis & moribus traditus erat à parentibus suis in oppido Schoningen. vnde multi sancti pontifices, & digni prælati originem traxisse memorantur, inter quos est singulare illud lumen regni

Schoningia oppidū Ostrogothoꝝ ātiqssimū

Gothorum beatus Nicolaus episcopus quondam Lincopen. cuius auũculus erat hic Petrus archiepiscopus Vpsalen. & parum ante nostra tempora Sueno episcopus Scaren. Magnus Sommar episcopus Strengenẽsis,& alter quidam nostro tempore Ioannes Magni præpositus Lincopen.vir multa laude dignus(nisi se schismatico more in episcopum Lincopen. viuẽte legitimo episcopo Lincopen Ioanne Petro, & propter fidem christianã cum Ioanne Magno arhiepiscopo Vpsalen. Gedani exulante) consecrari permisisset,sed his in sua tempora remissis ad Petrum reuertor,qui tantum in literis,& rerum experientia profecit, vt regiæ cancellariæ præfectus singularem suæ prudentiæ, & bonitatis opinionem longè lateq; diffudisset, si regem eiusdem studii & pietatis erga rempublicam nactus fuisset. Enimuero multa,& præclarissima consilia, & studia eius in patriam obruebat sordida illa aula regis Magni Smech, in qua tam præclarus vir non secus quàm gemma stercoribus insita, conspicuo magnificorum operum fulgore pollebat.sed non diu passus est, eximias suas virtutes inter obscœnos effœminatorum mores commorari.quippe cum videret matri suæ ecclesiæ Lincopen. grauia damna illata,& grauiora pericula imminere, eò quòd summus põtifex defuncto Carolo eius antistite, non permitteret capitulo liberam successoris electionem,mortuúsq; esset Nicolaus archidiaconus eiusdem ecclesiæ in Flandria, quando canonicam suã electionem prosecuturus erat,insigni pietate motus, prudenter celeritérq; vacillantis ecclesiæ causam(quamuis grauissimam) in optatum portum perduxit,cunctis populis ob datum à Deo tã eximium pastorem in summum gaudium effusis, sed exultauit Gothia ad paruam horam de ostensa tam magnifica felicitate, sed non plene exhibita, nam cum lucerna illa ardens & lucens vix posita esset supra candelabrum vnius ecclesiæ Lincopensis mox septem mulieres, septem inquam cathedrales ecclesiæ apprehenderunt virum illum vnum,& in medio septem candelabrorum aureorum in ecclesia metropolitana Vpsalen. locauerunt, vt filii ecclesiæ Lincopen. dolentes plangere potuissent,& dicere, Expectauimus lucem,& ecce tenebræ, motum est candelabrum nostrum de loco suo, translata est corona capitis nostri (heu nobis)vt quid te misimus peregrinari,lumen oculorum no

Viri clarissimi.

Ioannes à Bielbo

Director regiæ cancellariæ.

Rex Magnus Smech regni destructor perniciosissimus.

Carolus episcopus Lincopen.

Pastor prudẽs.

Candelabra aurea quatuor.

Præsul bonus coronæ aureç assimilatur.

ſtrorum. Igitur quantus erat mœror his, à quibus ſeparatus eſt, tanta erat omnium communis lætitia, ad quos à Deo transmiſſus eſt, duæ erant in eo præcipuæ virtutes, quamuis ei mille deeſſent, maxima erga Deum pietas, & ſumma erga homines modeſtia: his duabus ita apud Deum & homines vſus eſt, vt omnes faterentur ei ſingularem gratiam deſurſum datam, qua ſciret conuerſari in medio nationis prauæ & peruerſæ, nihil enim tunc erat in vtroque regno Gothiæ & Sueciæ, niſi prauum & peruerſum: bona enim pars nobilitatis mores ſui regis Magni, cui, vt diximus, cognomen lactati, vel blanditi affixum fuit, eò quòd puerili more permiſiſſet ſe blandimentis regis Valdemari ſuperari, atque à recto & honeſto turpiſſimè ſeduci, hunc non ceſſauit mouere, arguere, obſecrare, vt vitam regio nomine dignam ageret, ſanis frueretur cōſiliis, conſiliarios in Deum & patriam impios à ſe abiiceret, prudentes & pios eorum loco admitteret, Deum timeret, patriam ſuam diligeret, iuſtitiam coleret, clementer in delinquentes ageret, demum ſummopere perſuadere curauit, vt XXIIII. nobiles & generoſos viros ab exilio (quod nulla iuſticia eis inflictum erat) reuocaret, alioquin experturus eſſet, quanto zelo offenſus Deus ſoleat innocentum oppreſſionem, & bonorum hominum perſecutionem vindicare, illámq; peccandi libertatem, grauiſſima aduerſitate punire: ſed obturauit ille ſerpens aures ſuas, ne audiret vocem ſapientis, & ſibiipſi ſemper ſimilis effectus, pellem Aethiopis non mutauit, proinde quod à prudentiſſimo pōtifice prædictum fuerat, ita expertus eſt, vt facili negocio regnum perderet & honorē: quippe poſtq; fuiſſet ſeptēni captiuitate maceratus, demum in aquis Noruegiæ ſubmerſus interiit: prius tamen ſuccedente ei in regno Alberto, cuius regimine ſatis oſtenſum fuit, q; grata fuerat Deo corrupta Suecorum vita, præſertim nobiliū, quā ſub rege Magno licentioſius, q; honeſtius peregerant. Igitur dū Albertus principiū regnādi Petrus finē fecit viuēdi, anno domini M.CCCLXVI. decimo octauo die Octobris.

Virtutes duę in archiepiſcopo præcipuæ.

Natio praua & peruerſa.

Rex lactatus. Blandimenta regis Daniæ.

Conſiliarii impii ablegandi. Prudentes imitandi.

xxiiii. nobiles regni Sue. exulāt

Deus ſeueriter punit innocetū oppreſſores.

Rex nequitioſus ſemper ſibi ſimilis

Rex Magnus Smech ſeptenni carcere maceratus in aquis interiit. Nobilium vita corrupta.

1366.

Birgerus

BIRGERVS Gregorii XVII Archiep̄us Vpsalen. ab Vrbano papa V. (dum Carolus IIII. imperabat) confirmatus & pallio Archiep̄ali præsens ĩ Vitterbio decoratus est, Huius quanta erat in sacris literis diuinisq; & humanis legibus scientia, satis ostendunt Ecclesiasticæ historiæ, quæ ab eius fecundissimo ingenio prodierũt. Eiũuero adeo fertilissimũ sciẽtiæ erat pectus eius, ac venerabiliũ doctrinarũ abũdantia instructũ, vt quoddã celestiũ opũ sacrarium iuste existimaretur. Felix Ecclesia, felix Regnũ, felices oẽs incolæ, sub tãti patris Pontificatu fuissent, nisi iã venisset irreuocabile tẽpus diuinæ vindictæ, quo Deus vltionũ dominus, grauissima Regni Sueciæ peccata, grauissimo flagello mox castigaturus esset. Quippe, postq̃ toto retroacto seculo, præsertim à morte Magni Regis Gothorũ cognomẽto Ladalaos, tã horrẽda flagitia, in ipso Regno cõmissa fuissent, vt eius ĩcolæ, maxime illi, qui nobiles dicebãtur, sceleratiorẽ agerẽt vitã, q̃ illarũ Ciuitatũ ĩcolæ, quas saluator noster ad infernũ demergẽdas p̄nunciauit. Volẽs Deus illa enormia crimina clementer auertere, misit in Sueciã sanctissimæ vitæ viros Euangelicã, vitã sanctorũ Dominici, & Frãcisci profitẽtes, qui verbo & exẽplo cõtẽptum mũdi & desideriũ celestis patriæ, sine ĩtermissione p̄dicabãt. Deinde missa fuit à Deo sanctissima mulier Birgitta prophetissa, quæ in medio Sueciæ nata, nõ solũ vitæ sanctimonia, sed doctrina celitus reuelata Regẽ ipsum Magnum Smech & proceres Regni consanguineos suos, summopere hortabatur iuste & piæ viuere, Deum & proximum diligere, omnia Dei precepta sollicitæ custodire. Præterea, benignus Deus (qui non vult mortem peccatoris) misit peccatrici Sueciæ Sacerdotes & doctores in lege diuina doctissimos, à quibus disceret fugere à ventura ira. Insuper missi sunt ad eam sanctissimi Pontifices, quorum Sanctam & approbatam vitam iam summatim expressimus, ipsa tamen Suecia exuberantem illam diuinæ bonitatis clementiam contemnens, similis facta erat Sinagoge Iudeorum, de qua scriptum est, quòd indurauit ceruicem suam, & cor vt non reuerteretur ad dominum Deum Israel, mittebat dominus Deus patrum suorum, ad præuaricatores eius, per manũ nunciorũ

Vrbanus V. Carolus IIII.

Ecclesiasticæ historiæ Birgeri.

Felix Ecclesia & regnum.

Vindictæ tẽpus irreuocabile.

Horrenda flagitia.

Fr̃es ss. Dominici & Frãcisci.

B. Birgitta.

S. Birgitta magnum Smech, frustra monuit

suorū,de noctæ cōsurgens,& quotidie cōmouens eo q parceret populo & habitaculo suo, At illi subsanabāt nūcios Dei, & paruipēdebant sermones eius,illudebātqꝫ prophetis,donec ascēderet furor domini in populū eius & esset nulla curatio, adduxit enim super eos Regem Caldeorum,& interfecit iuuenes eorum gladio. Non est misertus adolescentis &virginis,& senis, nec decrepiti quidem. Siquis euaserat gladium, ductus in Babilonem seruiuit Regi & filiis eius. Hæc idcirco ex sacris historiis adducta sunt vt intelligamus,offensam Dei Maiestatē paria delicta; paribus penis castigare. Quippe sicut ingrati filii Israel, propter multa scelera desolati sunt,ita natio nostra ob criminum magnitudinem ex felici,infelicissima euasit. Nā postqꝫ duo Reges Birgerus, & Magnus persuadentibus impiis consiliariis, passi fuissent manus suas rapinis Ecclesiarum & turpissimis sacrilegiis inquinari,eorumqꝫ exēplo: Nobiles animū similia audendi assumpsissent,nūqꝫ ex omni parte beatus fuerat status Regni Sueciæ. Sed quod potentiores homines in Dei ministros cōmiserāt,hoc à potētioribus Tyrānis multiplicato fenore semper passi fuerāt. Noluerāt paciēter sufferre leue & suaue Iugum Christi. At Rex Albertus iugum eis imposuit quale meruerant diuinæ legis contemptores,sustulerant à Sacerdotio & ordine clericali libertatē, diuino,& humano iure cōcessam. Proinde redacti sunt ipsi sub iugum seruitutis,omni miseria cumulatum. Spoliauerant Ecclesiā decimis & prouentibus,priuauit eos Albertus quolibet tertio pdio, quod in patrimoniis habebant. Honorē debitū Christiano Sacerdotio non impenderant. Quocirca tam viles reputati sunt à Teuthonicis,vt indigni putarentur ad Regis Alberti conspectum admitti. Manus violentas intulerāt in Christos domini. Ideo cum peterent in necessitatibus suis Regis colloquiū, alapis,improperiis,cachinnis,repellebātur, aut publico risu infestandi admittebantur. Quid plura dicam tam seueriter tunc imperatum erat toti Sueciæ,vt nullum peccatum eatenus in Ecclesiam commissum videretur impunitum. Attamen ob tantā Nobilitatis oppressionem,ī nullo releuata est Suecana Ecclesia, cui nunquàm feliciter successit nisi quando Nobilitas bene valuit, integramqꝫ, & Christianam charitatem inter se, & erga Pontifices ac totum Sacerdocium conseruauit. Hoc enim vnico

remedio

Marginal notes:
Prophetæ illudebantur.
Vindicta diuina.
Filij Israel Ob delicta desolata sunt.
Reges duo sacrilegi.
Acriter puniti.
Sacrilegi semper miseri & infames.
Rex Albertus diuinæ vltionis instrumentum.
Sicut fecerunt ita receperunt malum.
Alapis cedūtur et illuduntur nobiles.
Ecclesia & militia vnū sentiētes prosperantur.

remedio Regnum Sueciæ in suo honore & tranquillitate con-
seruatur. Nunq̃ enim solus Ecclesiæ Suecanæ status corruere Ecclesiæ humiliatio regni ruinam parit.
potuit, nisi in eadem ruina totius Regni amplitudo inuoluere-
tur, Quod vtinam omnes Sueciæ proceres hactenus perpendis-
sent, ampliorem nostram rempub. (quæ nunc nulla est) ad poste Respublica iam nulla est.
rós mitteremus, Nunc enim Suecana Ecclesia funditus desola-
ta testimonium perhibet toti orbi Christiano, omnes leges diui
nas & humanas, á Regno Sueciæ ĩ exiliũ relegatas. Sed hæc quie
scant. Interim ad Archiepiscopum Birgerum reuersus dolenter
commemoro, tam dignum, tam eruditũ, deniq; in omnibus vir Iohãnes Gotus archiep̄s Vps. similiter erat impeditus.
tutũ partib. ac numeris instructissimum virum, per tales bellorũ
tumultus impeditum à summo studio suo quo sempiternũ pa-
triæ honorem & fœlicitatem efficaciter promouisset. Si ei inte-
gra libertas concessa fuisset, talis tamen & tam benigni proposi-
ti præmio apud Deum (cui omne cor patet) fraudatus non est,
qui tandem vitam mortalem immortali commutauit anno post
Christum natum M.CCC.LXXXIII. quinto idus Martii. 1383.

¶Idem Birgerus Archiepiscopus ãno domini M.CCC.LXXVII. prima die mẽ- 1377.
sis Iunij in eodem oppido Telgen. celebrauit concilium prouinciale contra vsu-
rarios, & alios errores, prout inferius inter libertates ecclesiæ continetur.

¶Idem Birgerus concilium prouinciale celebrauit Vpsaliæ vt ibidem habetur. 1389.

¶Hic Birgerus cum Coepiscopis suis, & omnibus Abbatibus regnorum Sue-
ciæ, & Gothiæ scripsit Vrbano V. Gregorio XI. & Vrbano VI. pro canoniza-
tione sanctæ Birgittæ prout in examine eius inter acta producta sub eorum si-
gillis Romæ in Hospitali eiusdem S. Birgittæ poterit demõstrari.

¶Anno domini M.CCC.LXXX. Die XI. Mensis Septembris, celebratum est concilium prouinciale in Oppido Telgen!. per Archiep̄m Birgerum quod require inferius in registr. In nomine Domini amen. Idcirco iusticiæ rigor.

¶Item Rex Albertus cum consiliarijs regnorũ, Sueciæ, & Gothiæ eisdem summis Pontific. scripsit ad eumdem effectum. Sed Bonifacius IX. eorũ successor tandem S. Birgittam ascripsit cathalogo Sanctorum.

¶Hic Birgerus Archiepiscopus composuit Legendam sanctæ Birgittæ, in qua continetur hæc verba beata Birgitta in regno Sueciæ oriunda non solum iuxta reuelationẽ diuinitus sibi factam ex sanctorum ibidem regum ꝓgeniæ qui suis sanctis promeruerunt meritis vt magnificaret dominus misericordiam suam cũ illa illustrẽ duxit originem verum etiã de nobilibus deuotisq; progenitoribus & parentibus na a fuit. ¶Et hoc habetur in depositione primi testis iudicialiter examinati coram Archiepiscopo Iacobo Vpsal. prout in actis & processus eius reperitur.

Vrbanus VI.
Venceslaus.

HENRICVS XVIII. Archiepš, Vpsal. ob excellẽtem diuini & humani iuris scientiã, vitæqȝ probitatẽ,& rerũ experientiã,ab Vrbano vi. Pont. max.(eo tẽpore quo Vẽceslaus ĩperare dicebatur) pallio Archiepãli meruit honorari. Hic etsi in tem pora triũ Principũ qui seuerius q̃ȝ clementius regnabãt,incidisset,felicior tũ tũc erat Põtificatus eius,q̃ȝ si ĩ ætate nostra proue nisset,ẽt si Neronem seuicia superassent Albertus. n. Rex q̃ȝuis multa ageret ĩprudẽter fretus cõsilio suorũ Teuthonũ de Suecia & eius morib. minus expertorũ, attũ nõnunq̃ȝ hũc Archiepm̃ sa niora consilia afferẽtem,benignius q̃ȝ illos audiuit. Nã cum hic Pontifex dephendisset,illos ĩcolas Holmenses (qui Teuthones erãt) ĩpacabili odio ferri ĩ Suecos eiusdem ciuitatis Holmen. ciues, nihilqȝ enixius ab Alberto postulare, q̃ȝ sibi licere eosdem Suecos per quãcunqȝ occasionẽ coniuente Rege disperdere, ra pidisqȝ cõsumere flãmis,non quieuit optimus Antistes & pastor bonus(qui libenter dedisset aĩam suã pro ouibus suis)donec Re gis animũ,à cõcupiscentia tãti sceleris reuocaret. Itaqȝ rex à pio Põtifice piæ cõsultus,hoc mõ suis Teuthonicis respondit, Non est (ĩquiens) ò viri Teuthones, Teuthonica fide & ĩtegritate dignũ,ꝙ hos ciues Holmen. subditos nostros,ob inuidiã nõ probata cã perdamus,rõ nob. habenda est honoris & posteritatis no stræ,malumus in persona nostra periclitari, q̃ȝ Illustrissimis Ma gnopolen principib. cõsanguineis nostris,talem nominis nostri notã relinquere,ad hæc verba quieuere illi qui insidias machina bantur,donec (captiuato per reginam Margaretam Rege Alber to)liberiores & siue metu effecti, CLXX. præstantiores Ciues partim ferris ligneis, partim aliis horrendis tormentis & flamma cõsumpsissent,qua belluina feritate excitati õnes Regni Sueciæ Põtifices,præsertim Henricus Archiepš Vpsalen. & sanctus Nicolaus tunc Episcopus Lincopen. dira anathemata & maledictiones in ipsam Holmen. Ciuitatem congesserunt, à quibus execrationibus vsqȝ in hodiernum diem vix obtinuerat liberari, forte existimans, Christum filium Dei minus seriose dixisse Apostolis suis, quicquid ligaueritis in terra ligatum erit & in celis etc. Proinde Ciuitas illa tales fructus post ea tempora semper produxerat, vt nulli pio Christiano dubium esse posßit

Albertus rex. imprudens.
Odium ĩpacabile teuthonicorum ciuium, Inconcines Suecos.
Archiepš mitigat regem.
Dignũ bono rege responsũ si stabile fuisset.
Albertus p̃ reginam captus. Ciues Holmen. 170. horribiliter p̃ teuthones ĩterempti.
Epi ob feritatẽ anathematizant Holmenses.

ſe poſsit, ipſum ſingulari Dei maledictioni ſemper fuiſſe obnoxiam, fertur tūc eundem ſanctum Nicolaum Epiſcopum, de eius ſubuerſione dixiſſe illud quod Ioſephus ſcribit de euerſione Ieruſalem. Niſi Deus (inquiens) ad vindicādum ſcelera eius miſiſſet Romanum exercitum, prorſus ipſa terra, tot, tantaq; flagicia non ſuſtinens Ciuitatem illam penitus abſorbuiſſet. Satis enim nota eſt, prodigioſa hiſtoria, quomodo ea ipſa hora, qua tormentati & concremati fuerunt Sueci illi Ciues Holmen. omnium bonorum teſtimonio innocentes, mox facta fuerunt, tanta fulgura, tot horrendæ coruſcationes, & incredibiles tenebre, & portentuoſa tonitrua, tantaq; pluuiarum innudatio, vt præſentiſsima Dei vindicta ſubuertendum putaretur oppidum illud Holmen. ob tantum ſcelus à Deo & Pōtificibus maledictū. Hæc viſi ſunt Theutones pro firmādo Regno ſuo in Suecia prudenter effeciſſe. Sed nihil vnquàm remotius ab eo propoſito eſſe potuit, talibus enim facinoribus perduntur Regna acquiſita, & perdita nunquàm acquiruntur. Deinde hic optimus Pontifex (amoto à Regni adminiſtratione Alberto) aliquanto feliciorē fortunā nactus eſt, regnāte Margareta, quæ & ſi magno fauore optimū Pontificē proſequeretur, videreturq; ipm loco vnici patris colere, & venerari, tū mortuū præſulē omni theſauro in vſum Eccleſiæ & pauperū cōgregato, ſpoliare nō erubuit, hæc tamē noſtri tēporis Tyrānis longe humanior viſa eſt, quia hi viuos & partis rebus indigētes, illa mortuum, & nullius rei in hoc mūdo indigētem ſpoliauit. Sed his & illi, ſua iuſta premia & ſupplicia á Deo iuſto iudice ſunt reſeruata. Nec parū moleſtiæ ſenſit Henricus à Rege Erico, qui Margaretæ adoptiuus filius effectus, cū ea multis ānis regnās, de prouiſionib. Eccleſiarū ſe ingerere nitebatur. Sed cōſtantia & magnanimitate Pōtificis, repreſſus, minus audere cepit, donec mortua Regina Margareta pleniorē occaſionē deteſtabilis ſui propoſiti aſſequeretur, prius tamē Henricus mitiorē Regē nactus in celo laborioſam Sueciam celeſti ciuitate permutauit Anno Chriſtianæ ſalutis M.CCCCVIII. xxiiii. die Menſis Martii.

Ioſephi verbu; de ſubuerſiōe Ieruſalem.

Innocentib. trucidatis celum horreſcit.

Regna perdunt ob ſeuiciā pricipum.

Regina Margareta.

Sacrilegorum ſupplicia pparata

Ericus Pomeraniæ Dux regīnæ filius adoptiuus.

1408.

Per hæc tpa ve; 1393. die S. Ioānes Baptiſtæ depredati ſunt Holmen. Teuthonici oppidū Sudercopen. ea imanitate vt nec ætati nec ſexui aut ſacris pcerent quorum capitanei erant 4. equites aurati, & 1300. pedites armati quemadmodum in Hiſtoria Suecorum ac Gothorum latiſsime tempore Regis Alberti factū commemoratur.

Grego. xij. Rober. Bauarus

IOHANNES Gerichini natione Danus, decimusnonus Vpsalensis Archiepiscopus, postquàm à Gregorio duodecimo (temporibus Roberti Bauari Imperatoris) confirmatus & pallio Archiepali insignitus esset, documentum præstitit, toto suo Pontificatu quomodo, illi Reges siue Tyranni qui cogitant leges diuinas & humanas euertere, terras & Regna dispergere, subditos suos opprimere, extremamqúe toti nobilitati, & plebi perniciem inducere, primum experimentum suæ tyrannidis summere solent ab Ecclesiasticæ libertatis oppressione, in qua si prosperati fuerint, nihil reliquum erit, à quo manus suas continendas putabunt. Quippe spoliatis rebus Deo dedicatis, nunquid nobilium, aut aliorum ciuium possessiones sacrosanctæ permanebunt, quasi hominibus parcere possent, qui Deo iniurias facere didicerunt, hoc proposito inductus creditur Ericus Pomeranus Suecorum Rex, quando iura & consuetudines Ecclesiæ Vpsalen. (quibus in eligendo pontifice semper vti consueuit.) In principio sui Regni violare præsumpsit, imposito enim hoc Iohanne violentius quàm iustius in Ecclesiam Metropolitanam, ipse Rex putans ob id totam Ecclesiam Suecanam sub suam potestatem redegisse, vt nullus esset, in ea qui pro patria aut incolis staret, mox totum studium suum eo conuertit, quo facilius posset omnem Regni nobilitatem penitus delere, aut tam abiectam reddere, ne vnquàm decetero seipsam in libertatem vendicare valeret. Plena est Suecorum Historia, quàm auare, quàm seuere, quàm crudeliter, & nimis diu insolenter rexerit, tributorũ nullus finis, Oppressis nullũ remediũ, miseriarũ & calamitatum nullus modus, quæsita Bella cõtra vicinos Principes ex industria, vt in eis tota Nobilitas deleretur, viris gladio foris corruentibus, domi Regiis satellitibus, Coniuges & filiæ turpi obsequio seruiuerunt, viri in fumum suspensi defecerunt, quando eorum vxores aratro applicatæ aborsum fecerunt, trecentos Nobiles, vna tempestate mergi procurauit, nec minor numerus eorum erat, qui in captiuitate defecerunt, nulla Historia tanta & tam atrocia mala adducere potest, quanta de regimine huius Erici commemorantur, & hæc omnia aduersa ex vno eodemq;

Tyrannorũ mores.

Tyrãni primũ ecclesiæ nocẽt

Hominibus nõ parcatũr diuinis spoliatis.

Ericus Pomeranus.

Bella friuolæ quæsita.

Turpissima nequitia.

300. Nobiles vna tempestate periere.

Tyrãnus pess.

dēq; fōte fluxerūt,quo nostri tēporis calamitates erūpūt. Quippe,fons & origo omniū malorū in Suecia semper fuerat,cōmodū priuatū,latēs odiū,contēptus legū negligētia cōmunis boni, fauor īprouidus erga extraneos Principes, & pertinax īuidia erga proprios. Solēt proceres aliorū fœliciū Regnorū,tā diligēter prospicere ne ī minimo violetur legū venerāda potestas, nec alicui minimo homūcioni,à Rege aut Principe cōtra leges,vlla īiuria inferatur,quin oēs vno ore cōtra violentiā reclamēt. Enim uero quicūq; Princeps alicui minimo iniuriatur, oīb. subditis suis sūmis & īfimis cōminatur, at ī nostra Suecia lōge secus post ītroductā Luteranā īpietatē M. D.XX.agi solet,quādo.n.Rex aut Tyrānus(quesito quouis colore)quēq; sūmū aut īfimū perdere voluerit,mox oēs(horribile dictu & auditu)ferūtur in hominē illum,qui Principis indignationē īciderat, prius traditor regni & Regis iudicatur,& prius noti & ignoti ipm dētib.laniāt, q̄s aliquis patrociniū eius suscipere dignetur,aut cām eius in iudicio audit aut defendit. Itaq;,nūq̄ difficile erit īdigenis Prīcipib.aut Tyrānis manēte Lutherana hæresi vel alio admisso destabili dogmate opprimere Sueciā,cū eius incole, tā acerbo & mutuo odio se opprimūt,queādmodū,eo tēpore factū est quando Rex Pomeranus & Archieps Danus īpiissimo federe cōiuncti rerū sūma potirētur,quorū cōmunis voluntas erat,ita regere Sueciā ne ī ipsa vel Nobiles vel Plebei, extraneo Imperio vnq̄ obniti potuissent. Hāc eorū voluntatē si statim perpēdissent. Nobiles,& obstetissent ne Ecclesiastica libertas violētius tolleretur, tūc proculdubio,firmādo Ecclesiæ iura,sua quoq; cōfirmassent. Tādem postq̄ hic Iohānes magis Regiū satellitē q̄ vigilantem Pōtificem per aliquot ānos egisset, vsusq; fuisset maiore viuendi licētia,q̄ integrū Pontificem oportuisset, accusatus à suo Rege Erico apud sūmum Pōtificem,causaq; eius archiepo Rigen. cōmissa priuatus est Ecclesia Vpsalen. Anno domini M. CDXXI & in Schalholten. Ecclesiam Islādiæ trāslatus,vbi graues pœnitētiæ partes ī expiationē p̄teritorū peccatorū volūtariæ assumēs, talē se in excolēdis virtutib. & diuinis præceptis præstitit,vt ī numero bene beatæq; viuentiū estimaretur. Postremo occisus ab īpiis subditis suis miraculorū gloria dicitur illustrari,qui profecto inter felices Pontifices numerādus fuisset ob magnificentiā,

Origo omnium malorū priuatū cōmodum. *Fauor improuidus.*

Iniuriā vni facies omnibus comminatur.

Ericus Pomeranus & Archieps Danus pariter in subditos Sæuiunt. *Nobiles firmando iura ecclesiæ sua confirmant.*

1421. *Archieps accusatus priuatur & in Islandiā transfertur.*

Archieps occisus miraculis clarescit.

Tyrannis nunquàm condescendendum.

Exemplũ epõꝝ.

quam in edificiis ostendit, & præclaras animi dotes, quas natura vel fortuna sortitus fuerat, nisi suam Pontificiam dignitatẽ Tyrannorum auariciæ succumbere permisisset, quibus dum se nimium subiicere sustinuit rursus ab eis ad seruitutem & abiectionem omni seruitute viliorem detrudebatur, exemplum Pontificibus præbens, ne gloriam suam (quam à deo eximiam habent) tam vilem existiment, vt Tyrannorum obsequiis mancipari patiantur.

Monachus antea.

Epi nõ sola opinione ꝭ facto eligendi.

Martinus V.

Sigismũdus Imperator.

Habitus canonicoruꝫ regu.

IOHANNES Haquini Gothus Vastenen. vigesimus Vpsalen. Archiep̃s, quãuis ante suam assumptionem esset Monachus & vitæ sanctimonia in Monasterio Vastenen. insignis, tamen à patribus Ecclesiæ Vpsalen. nequaquàm Electus fuisset, nisi rex Ericus sic fieri statuisset. Ipsi enim, cum essent viri prudẽtes satis compertum habebant, eam Pontificiam amplitudinẽ, non sola opinione sanctitatis. Sed etiam multis aliis partibus (& maxime singulari rerum experiẽtia) sustẽtari, at Rex satis fore putans, quacunqꝫ vmbra foueri Christianam religionẽ, scripsit summo Pontifici Martino papæ quinto, qui à Rege importunæ rogatus hunc Iohannem tempore Sigismundi Imperatoris confirmauit, & pallio Archiepiscopali decorauit, gratiosæ concedens eidẽ, quòd deposito habitu ordinis sanctæ Birgittæ in reliquum vteretur habitu eorum qui vocantur Canonici regulares sancti Augustini. Hic ad eam Pontificiam dignitatem promotus, quãquàm haberet pium animum erga Ecclesiasticam libertatem, & salutem patriæ, quæ tunc vsqꝫ ad desperationem corruerat, tamen, cum non auderet à principio Pontificatus sui Regem Ericum (à quo sublimatus fuerat) offendere, parum pro repub. in primis ãnis præstare potuit, dolẽtibus cunctis proceribus & Prælatis Regni, quòd minus efficacem Pontificem sortita esset Ecclesia Metropolitana, quæ sua industria, & auxilio, Suecanam rempubli. à Tyrannorum violentia semper defendere consueuerat, forte hac vicissitudine puniuit deus ingratitudinem nobilitatis, que tempore priorum Regum Birgeri & Magni nimis onerosa fuerat, non solum Vpsalensi. Sed toti Ecclesiæ Suecanæ, parum prouidendo quàm certissima

Archiepi prudentia tã nobiles quàm incolæ seruari solent.

Nobilitas onerosa Ecclesiæ in multis.

ruina immineret statui militari,quãdo Ecclesiasticus status sua libertate priuaretur, Vnde enim publica salus & concordia Regni? nisi à pace,vnde pax, nisi à lege, vnde lex petenda? nisi à sacerdote,is enim iuxta diuinum oraculum angelus Domini exercituum est,& legem ex ore eius requirent, non ex ore Tyrãnorum,quibus perpetua est cum omnibus legibus hostilitas. Igitur,humiliato sacerdotio,necesse est legis cõculcationem fieri,qua cõculcata quid Regnum est,nisi publicum latrocinium. Proinde suo maximo periculo errant nostri temporis nobiles, qui putant se fœlices & Illustres fieri Ecclesiasticarum rerum iniusta occupatione,cum non solum diuinæ & humanæ leges, sed ipsa naturalis ratio reclamitat,ipsisq; sempiternũ dedecus & omnium rerum penuriam(ob talem audaciam)comminatur. Sed hæc quiescant,& interim Iohãnem Archiepiscopum prosequar, quem cũ venerabiles patres Collegii Vpsalen. nimis remissum viderent,in tuenda vtraq; republica Ecclesiastica & seculari,monuerunt,vt habita ratione dignitatis & officii sui, ita apud Regẽ se interponeret,ne Ecclesia Metropolitana, & tota Suecana respublica Archiepiscopali patrocinio penitus destituta videretur. Hac quidem monitione tantum sapientes viri profecerunt, vt Iohannes(deposita illa nimia patientia)Regem ipsum vehemẽtius q; quicunq; alii,ob peruersam, Regni administrationem reprehenderet,nunc literis, nunc nunciis,apud eum agendo,vt leges patriæ (quæ nimis diu exulauerant) efficaciter restituantur. Nec dubitauit,anathemate in ipsum comminato,ostendere alia esse iura publicæ religionis,alia priuatæ amicitiæ. Verũ, ea erat in ipso Rege pertinacia,quam à Regina Daniæ Margareta suxerat,vt iureiurãdo sese astrinxisse crederetur,ne vnquàm permissurus esset Sueciam maiorum suorum legibus & libertate gaudere,quocirca cæpit Archiepiscopus(abiecta prorsus Regis amicitia) se totum conuertere ad saluandam patriam, quàmuis enĩ à compluribus putaretur Regis facinoribus consentire, tamen victus amore patriæ Engilbertum illum omni laude dignum (qui postea patriam à Tyrannide potenter, & prudẽter eripuit) summa familiaritate complexus,monuit,vt Regem Ericum de Tyrannidæ præfectorum informaret,opusq; pro liberanda patria,quod sempiterna gloria dignum esset, aggrederetur,attamẽ

Nobilitas seipsam destruit.
Lex petnda à sacerdote nõ Tyranno.
Sacerdotio humiliato nil beatum restat.

Dedecus perpetuum.

Archieps excitatus cæpit defendere ecclesiã & nobiles.

Leges p̃riæ exulantes.

Pertinacia Regis.

ArchiepsEngilbertũ hortatur regem iformare.

antequàm cogerentur Dalacharli, contra eum ipsum Regẽ Eri
Archiepũs Lep percussus. cum bella suscipere, hic Iohannes Archiepiscopus morbo lepræ percussus animam subito exalauit, prius tamen, dum adhuc in= tegra amicitia Regis frueretur obtinuit ab eo pro canonico Sa= cerdotio ad Ecclesiam Vpsalen. insulam Vchnó, domumqꝫ la= pideam Vpsaliæ edificauit. Mors vero eius incidit in Annum
1431. Engilbertus. Domini M.CD.XXXI.V.idus Februarii, & nõ longè post En gilbertus defuncti Pontificis voluntatem ad patriæ liberationẽ deducere curauit postquàm enim exhortationibus precibus, & ostensis infelicium indigenarum calamitatibus apud inexorabi lem Tyranorum defensorẽ in nullo præualere potuit 100000. armatorum agmine stipatus descendit in Daniam vt tam atro= ces iniurias viribus vlcisceretur. Verũ de hac bellica expeditiõe latior est ostẽsio in historiis nostris de regnis Aquilonaribus ad publicam vtilitatem fideliter exaratis & in fine historiæ sequen= tis Archiepiscopi Olai qui monita salutis incessãter exhibuit ei= dem inexorabili Erico regi, qui ob Engilberti formidabilẽ po= tentiã sibi fieri permisit Innocentis Archiepĩ reconciliationem.

Indoles bona ꝑcessit i archiepiscopo. OLAVS Laurentii XXI. Vpsa. Archiepũs Ex Treuda (quæ nõ lõgè ab Vpsalia distat) natus. Primum domesticis preceptoribus traditus, supra oẽs coetaneos suos, in bonis literis & moribus tantum profecit. Vt nulli dubiũ foret, quin crescere posset in magnũ Ecclesiæ doctorem, & eximium pastorem, hac spe missus à Ca=
Missus ad studiũ Parisien. pitulo & patribus Ecclesiæ Vpsalen. ad præclaram vniuersitatẽ Parisien. breui doctissimos viros, ingenio, facundia, prudentia, sapiẽtia, superare aut equare videbatur. Quibus virtutibus orna tus, summo gaudio in patriam reuersus excipitur, & præpositu= ræ dignitate, magno consensu, honoratur, quam rursus tot præ= claris officiis illustrauit, vt non ab ea honorẽ accipere, sed ei cõ=
Virtutes prælatorum. ferre videretur. Siquidem nulla virtus ei defuit, quæ magnani= mum, magnificum, liberalem, prudentem, modestum prælatũ ornaret. Igitur (mortuo Archiepiscopo Iohanne) tam concor= diter, legitimæ, & incorruptæ, electus est in Archiepiscopum, vt nulla pars canonicæ electionis desuisse videretur. Eo ipso die

quo

quo tam sanctæ electus fuit, mox manũ missurus ad fortia iter difficile & periculosum ex Vpsalia in Romam per Finnoniam, Liuoniam, Prussiam, Slesiã barbaras terras suscepit, susceptusq; Romæ benigniter ab Eugenio papa IIII. (tempore Sigismundi Imperatoris) consecratione, & pallio Archiepiscopali meruit illustrari. Quo comperto Rex Ericus impacabili odio, in eam optimi viri promotionem ferebatur, forte considerans, quãtum præsidium habere posset Suetica Nobilitas & plebea Communitas à tali viro, qui tot virtutibus præstantissimus erat. Statuerat enim secum ipse Rex, postquàm ab eius antecessore Iohãne Haquini (qui visus erat omni agno mansuetior) liberius repræhensus fuisset, nunquàm sustinere quempiam Suecum in ea Metropoli Vpsalen. facile fore ratus, vt oppresso Suecanæ reipublicæ capite, reliqua membra sine negotio collaberentur. Quocirca, importunissimas literas, contra ipsum ad præfatum Eugeniũ papam IIII. scribere curauit, commouens in hominẽ innocẽtissimum, non solum Papam. Sed amplissimum Senatum Cardinalium, & totam curiam Romanam. Præterea Imperatorem Sigismundum, necnon Reges & Principes, omnesq; trium Aquilonarium Regnorum Pontifices, ad hoc induxit, vt eam arcẽ (in qua tot virtutes residebãt) adorirentur, & à fauore Sũmi Pontificis, per literas, per informationes, per nuncios, importune, deiicerent. Insuper, inferioris ordinis prælatos, collegia, capitula, inducendo, precipiendo, cogendo, vt quouis quæsito ingenio consulerent, rogarent, inculcarent, ne tam nociuus homo (vt dicere cogebantur) Ecclesiæ Metropolitanæ præficeretur. Vix credibile est, tot potentes hostes, vnq; cõtra alicuius Pontificis promotionem consurrexisse. Igitur tot importunis precibus & literis expugnatus summus Pontifex, & totus Senatus Cardinaliũ, deliberare cœpit quomodo ipsum ad aliam Ecclesiam transferrent. Sed inuicta hominis innocentia, nullis potuit aduersis superari. Quàmuis enim solus esset, & ab omnib. præterq; à Deo, & iusticia, atq; vnico Cardinale Nouarien. derelictus, tamen, ea prudentia, ea solicitudine, ea gratia, causam vacilantis Ecclesiæ, & defensionem suæ innocentiæ, vbiq; egit, vt breui morarũ processu, quos causæ suæ aduersarios habuit, constanciæ & integritatis amatores inueniret. Et cũ Seueritas Regis, nec ad mãdatum

Iter ab Vpsalia in Romam.

Eugenius. IIII. Sigismundus.

Rex ab Epõ reprehenditur.

Rex, Archiep̃; innocuũ accusat, Apud pã, & Cardin.

Oẽs cõtra archiepm innocuũ.

In victa archiepiscopi innocentiam misit.

Archieps infra ctus. Basilien. cōciliū adiuit.

papæ, nec ad preces instantissimas Cardinalium, ipsum admittere voluisset, nihil eo exilio, aut tot erumnis, & aduersis casibus fractus. Sed maturæ, se ad concilium Basiliense cōferre studuit, in quo ea morum & literarum claritate fulgebat, vt inter precipua membra illius amplissime Sinodi (omnium iudicio) estimaretur, multaqꝫ eius prudenti cōsilio, pro tota republica Christiana agerentur, neqꝫ omisit sacrosancta Sinodus, quin, iustificata eius causa scriberet Regi Erico, pro eius reditu ad Ecclesiam Vpsalen. Sed citius motus fuisset Rex Tartarorum, aut aliorum ethnicorum ad literas à tanta Maiestate & amplitudine prodeuntes, quàm Rex, qui iam iurauerat se nunq̃ eum Pontificium honorem Suecis permissurum. Sed suis Danis aut Noruegianis quos idoneos putauit alienæ Ecclesiæ occupatores, iamqꝫ à principio vacantis Ecclesie quendam Arnoldum Clemētis Bergen. Noruegianum ad tale sacrilegium satis aptum, super ipsam intrusit, qui postquàm hoc in Ecclesia Vpsalen. egerat, quod olim minister, crudelis Seleuci. Heliodorus in templo Salomonis attemptauerat, à Deo percussus fidissima morte expirauit, ostendens plus obediendum esse Deo, iustitiam, & pietatem, q̃ Tyranno rapinas & sacrilegia imperanti, eo e numero viuorum sublato substitutus est alter similis propositi homo. Torlacus etiã Noruegianus, qui Mancipium Regie crudelitatis effectus, venerabile Capitulum Vpsalen. (quod semper integram fidem suo Pontifici seruauit) multis damnis & intolerabilibus iniuriis affecit, ipsamqꝫ Ecclesiam (cuius pastorem se mentitus fuerat) ita protexit, vt satis intelligeretur, agnos lupi custodie commendatos. Hic tandem Torlacus dum ille oues Vpsalen. non audiret alienum, & bella aduersus Regem pararentur, fugam parauit. Sed seuissima maris tempestate diu retentus effugere non potuit, donec sacrosanctas reliquias pollicē sancti Erici Regis clam abstractum palam remisisset, quo remisso, permissus est ad suū Regem, aut quo voluit remeare. Interim dum hæc fierent, & optimus Archiepiscopus videret nullum humanum auxilium superesse ad vota conuersus, Deo causam suæ innocentiæ permittit, nec multo post Engilbertus (cuius supra meminimus) ex Libertino patre apud Dalacharlos natus, desolationi patriæ pleno corde compatiens, totius Regni populū in Regē Ericū

Sinod. Basilien. regi Erico ꝓ Archiepō Vpsalen. restituendo scripsit.

Pertinacia Regis Erici.

Occupatores alienæ Ecclesiæ.

Arnoldus sacrilegus.

Heliodorus.

Obediendum Deo.

Torlacus sacrilegus.

Capitulū Vpsalen. semp. fidē seruat suo pontifici.

Pollicē s. Erici ablatū restituit intrusus.

Archieps cām Ecclesiæ Deo commendat.

Engilbertus desolationi p̄riæ compatiens.

(ob diu

(ob diu paratam tyrannidem) suscitauit, ausus ea aggredi, quæ delicate nutriti proceres formidabant, erat quidam corpore pusillo ceterum, animo adeo Magno, & excelso, omniqꝫ virtute instructo, vt facile Tyrannis terrorem, bonisqꝫ præsidium pollicere potuisset. Sub hoc publico tumultu, Olaus Regi recōciliatus atqꝫ cum summa omnium leticia in Ecclesiam suam Vpsalen. reductus, vt summum gaudium ceteris, ita sibiipsi grauissimam solicitudinem præstitit, nam omnia illa damna (quæ ob diuturnā vacationem, Ecclesiæ sunt inflicta) oportuit eum nocturna curare manu, curare diurna. In qua quidē fidelissima cura, & quotidiana solicitudine vtriusqꝫ reipub. Ecclesiasticæ & secularis inuicto animo vsqꝫ ad mortem perseuerauit, quam ei quidā natu & principatu, quàm virtute nobilior (veneno in lac amigdalinū īmisso) propinauit, ne glorietur soli latium inhabitātes ꝙ eorum Caligulæ delicatas Macteas conficere didicissent. Hæc optimi Pontificis mors in Annum à Christo nato. M.CCCC. XXXVIII. Septimo kl. Iulii incidisse memoratur.

Engilberti descriptio.

Olaus Archiepiscopus regi reconciliatus.

Versus.

Cōstantissimus Archiēps veneno extinguitur.

1438.

Sequuntur nomina Illustrium ac generosorum Principum, & nobilium huius temporis qui acta concilij Basilien. approbantes sua etiam priuilegia, & libertates, Ecclesiæ perpetuæ valitura concesserunt & rursus ab Ecclesia assistentiam in suis legibus pro mutua conseruatione petiuerunt & obtinuerunt.

IN NOMINE DOMINI Amen. VNIVERSIS præsentes literas inspecturis Nos infrascripti.

Christiernus Nicolai	Carolus Christierson	Ericus Tuueson.
Miles auratus	Mathias Odgislason	Ericus Stenson
Gostauus Bēnctson	Boetius Cnutson	Faderus Vlffon
Nicolaus Eringisli	Olaus Raualson	Haraldus Stenson
Boetius Suenson	Gregorius Maanson	Holmsten Iohanson
Gostauus Algutson	Maghus Green	Euart Peckatel
Broderus Suenson	Eringislus Nielson	Ericus Ienson
Milites aurati	Iohannes Carlson	Carolus Maanson
Carolus Knutsō Marscal.	Birgerus Trolle	Haraldus Vlffon
Nicolaus Iohannis	Otto Vlffson	Raual Maanson
Benedictus Iohannis	Nicolaus Plaata	Niels Croch
Carolus Omuson	Iohannes Gedda	Gregorius Nielson
Carolus Bonde	Henricus Suuerd	Magnus Pijch
Canutus Iohannis	Benedictus Lydecason	Laurentius Snekenborg
Benedictus Vdson	Suno Sunason	Steno Person
Ericus Puke	Nicolaus Olson	Armigeri Regni
Benedictus Goscalci	Gostaf Vlffon	Sueciæ & Gothiæ
Benedictus Stenson	Gostaus Sture	Consiliarij
Nicolaus Stenson	Thure Stenson	

OMnibus & singulis tam presentibus. quàm futuris. Quorum interest aut inter-
esse poterit. Notum sit quòd exquo nos ex optimi Dei singulari prouidentia,
& gratia pro commodo Regni Suecie, & omnibus incolis eius iam congregati su-
mus quòd qui presentes & futuri sunt possunt & debeant vti & frui certis pre-
scriptis legibus priuilegijs indultis & antiquis consuetudinibus. Sicut in concor-
datis literis inter Serenissimum D.N. Ericum Dei gratia Suetie, Dacie, & Norue-
gie Regem, Ducem Pomeranie, ex parte vna & nos ac Regni nostri, ex parte alte-
ra prima die Septembris, hoc anno in Calmernia ex singulari potestate & commis-
sione sacri concilij Basilien. & Reuerendi in Christo pris D. Nicolai Episcopi Ve-
xionen. confirmationis speciale indultu habentis, prout in literis desuper confectis,
diffusius est expressum; & ob id nos pro nobis & successoribus nostris infrangibili
fide nostra promittimus & post hoc sine aliqua contradictione aut versutia cōstan-
ter asserimus tenere velle quòd omnes cathedrales Ecclesie, & parochiales, Mona-
steria, Capelle, Hospitalia, & alia omnia spiritualia loca. Item Archiepiscopi, Epi-
scopi, Prelati. Capitula. & clerici seculares vel regulares tam seminei quàm mas-
culini sexus in Regno Suecie debeant eorū iustas leges priuilegia immunitates,
exemptiones cum omnibus eorum villis personis colonis seruis ancillis. & eorum
bonis mobilibus & immobilibus exemptis priuilegiatis vti frui & possidere sicut
eorum predicta iura leges priuilegia & libertates in omnibus suis articulis sonāt
& includunt nullis exceptis. Sicuti ipsis ea omnia à Sanctissimis Pontificibus,
Christianis regibus, & omnibus dominis & Principibus, vtriusque sexus, data &
concessa, ac indulta fuerunt vsque in presentem diem & post hac per Dei gratiam
permittentur & conceduntur aut concedi possent, que priuilegia literas indulta li-
bertates, nos cum omnib. suis clausulis & articulis plenariæ & firmiter sicuti hic
expressi forent amplectimur & confirmamus quam quidem nostram confirmatio-
nem & plenum consensum; Nos facimus pro nobis, nostris successoribus & hære-
dibus secundum nostrum posse. Volentes in perpetuo & irrefragabiliter obseruari
debere, et in nullo modo cōtra facere ad honorē et gloriā oīpotētis Dei et eius glo-
riosissime matris MARIE & specialis regni nostri Patrone, & sancte fidei
Christiane manutenetionem & ad bonum & quietum statum, tam Ecclesie & eius
personarum (vt liberius valeant Deo seruire) quàm nostram tranquillitatem & si
eueniret quod Deus auertat) quòd aliquis cuiuscunque status, conditionis esse pos-
sit, qui predictos Ecclesie prelatos, clericos, & eorum bona & possessiones in eo-
rum priuilegijs legibus libertatibus, iuribus, & immunitatibus, aliquo modo tur-
bare vel violare voluerit, Tunc volumus nos contra similes turbatores nos oppo-
nere iuxta nostram extremam potestatem, & ita ac. taliter nos exhibere ex parte
huiusmodi Ecclesie & personarum ac bonorum eius, sicuti volumus vt ipsi nos,
& nostra priuilegia & libertates, & antiquam consuetudinem & laudabiles vsus
(si nobis aliquid aduersi contigerit) debeant adiuuare ad quod fatemur nos vere
obligatos esse. Ex quo Ecclesia Prelati, clericalis, status nobiscum fideliter vsque
in presens secundum eorum extremum posse adiuuerant quòd regnum, & nos
seculares, reducti sumus ad nostras leges, priuilegia, equitatem, libertatem, vsum,
& voluntatem & nostrarum rerum plenariam possessionem, que omnia à nobis lon-
go tempore per violentiam erepta fuerant & denegata, Et ad horum omnium pre-
missorum robur & testimonium securitatem & firmitatem nostra sigilla Appolui-
mus ad literas p̄sentes quē datæ sunt in opido Sudercopen. diocesis Lincopen. An-
no Domini. M.CCCC.XXXVI. V. die Octobris. Similes &c. litere infra de
priuilegijs ecclesiasticis violatis & reformatis suo ordine reperiuntur quod feli-
cet regni status secularis, nunquàm prospere stetit, nisi communi adiutorio Eccle-
sie et nobiliū. Vtrisque enim concorditer vnitis omnia eorum bona coalescunt & dis-
gregatis infinita mala ex omni parte etiam à vilissimis hostibus accrescunt & infli-
guntur. Ideoque credant frustra scriptum non esse omnia quecunque vultis vt faci-
ant vobis homines eadem facite illis. Item quod Esaie 33. dicitur. Vē qui preda-

tis.

tis. Nonne & ipse prædaberis, & qui spernis nonne & ipse sperneris cogitent ergo quàm bonum & quàm iocundum est ambulare in domo Domini cum consensu, & assequi eternam fœlicitatem.

NICOLAVS Ragualdi Gothus Vexionen. antequàm locum inter Archiepiscopos Vpsalen. meruit obtinere, multa tulit fecitqꝫ puer sudauit & alsit, cum enim adolescens ab amicis emissus esset, vt transmisso mari, ad præclariora Gimnasia in Germania aut Gallia, discendarum literarum causa se transferret, accidit ipsum in littore Pomeranico (quassata tempestatibus naui) periculosum naufragium nocturno tempore incidere, omnibusqꝫ sociis fato absumptis, appræhensa tabula, inter vndas vario fluxu, nunc in littus nunc rursus in mare iactari, nec posse auxilium (vnda fauces obstruente) clamando implorare, interea, ruricola procul à littore mansionem complexus, vocem desuper elapsam in cubiculo suo audiuit, qua monebatur repente à somno surgere, & periclitanti in mari amico Dei auxilium sine mora afferre, huic voci mox obtemperans, se (quàmuis media nocte) in Cimbam misit, & iuuenem seuissimis tempestatibus erutum littori restituit. Quo facto satis ostensum fuit, diuinam prouidentiam curam de eo gerere singularem, Enimuero, docilimum sortitus ingenium, breui tempore inter doctissimos habebatur, doctrinamqꝫ suam ita præclaris moribus ornauit, vt incertum relinqueret, an optimis operibus, an bonis literis clarior estimari deberet, reuersus in patriam, factusque Episcopus Vexionen. talem.n. se in sanctimonia vitæ, atque in rerum gerendarum prudentia exhibuit, vt omnium Aquilonarium Regnorum Pontifices, (qui optimi, & sapientissimi erant) precellere putaretur. Nam cum vnus ex omnibus eligendus esset, qui nomine Regis, & quatuor Regnorum ad Concilium Basilien. decentius, & vtilius mitti potuisset. Is inter tot dignissimos patres aptior est inuentus, talem enim in se ipso Sacrosancto Concilio præstitit, vt non ex Gothis aut Suecis. Sed ex medio Latio electus crederetur. Quocirca in summo ho-

Naufragiũ patit adolescens.

Ruricola à demõitus opem affert amico Dei.

Optimus oꝑib. & lris clarescit homo.

Concilium Basilien. accedit epꝰs vexionen.

ctũ epm Lincopen. post mortẽ illius nobiliss. Epi Canuti, qui, ĩterim dũ (exulãte Olauo Archiepo) Ecclesia Vpsalen. Tyrãnide Regis Erici vexaretur se viriliter ac prudẽter pro Regno Suecie & tota nobilitate ac cõmunitate exposuit, nec parua dãna dũ patriã saluare conaretur) ĩcidebat, à quibus grata patria ipsum & ecclesiã Lincopen. iuste releuare debuisset. Præterea, impetrauit à concilio Basilien. ne quis decetero se primatẽ Regni Sueciæ scribere p̃sũmat, nisi Metropolitanus Vpsalen. à quo omne ius primatis tota Suecia in reliquũ expectare deberet (cuius decreti exẽplar habetur in bibliotecha papæ inter acta generaliũ cõciliorũ. Neq; a modo licere archiepo Lunden. electo p̃suli Vpsalen. palliũ imponere vt superius de magno Boetio & Iohoãne Lunden. recẽsetur.) Tã feliciter & cũ ĩmortali laude absolutis oĩb. tũ priuatis, tũ publicis negociis. Nicolaus ex Basilea ĩ Sueciã reuersus. Nõ secus q̃s Angelus de celo missus excipitur, statĩq; (vt necesse fuit) solicitudinẽ gerere cepit, quõ oẽs ordines, præsertim Nobiles Regni (qui exacto rege Erico) periculosa cõtrouersia ĩ mutuã perniciẽ ferebãtur, ad cõcordiã reuocaret & cũ nõ posset nec vellẽt ob mutuũ odiũ, vacãti Regno ĩdigenã aliquẽ p̃ficere, ipsæq; Carolus Canuti equestri ordine cõspicuus Regni Marscalchus bona parte nobilitatis cum eo consenciẽte, inclinaretur Christoph. Bauarorũ duci nuper ĩ Danio regẽ assũpto, cõsensit tãdẽ archieps pene inuitus, ĩ assũptione eiusdẽ regis Christoph. cuius fastuosos mores ex Basilea per Bauariam rediẽs, solicite ĩquisiuerat. Sed placuit nobilitati Suetice nõ credere experto Põtifici, nisi suo dãno experiretur. Marscalcus. n. qui se putauit Iuuenẽ Regẽ nõ aliter q̃s pater filiũ dirigere posse, primus omniũ penitentiã egit, q̃ prudẽti Archiepo nõ credidisset. Deinde oẽs Regni proceres, suã ĩprudentiã ex mutuo odio natã execrãtes, experiebãtur q̃s ĩpossibile sit, q̃ vnq̃s Regẽ aliquẽ propiciũ assequãtur, nisi seruatis legib. patriæ, se fraterna dilectione inuicem prosequãtur, alioquin quecũq; Regẽ, aut Principẽ, siue Gothũ, siue Suecũ aut alienigenã elegerint, mox depræhẽdant quomõ mutuum illud odiũ, in ipsorum sempiternam ruinam cõuertat. Quod hic Rex Christophorus nõ neglĩgẽter p̃stitit, postq̃s ĩtellexerat. Nobiles Regni auidius q̃s prudẽtius, terras corone ĩfeudũ postulare, & vt voti compotes fieret, multis infamiæ notis se

Bñdictus Lico.
Canutus Linc.

Nobilitati p̃fuit episcopus.

Primas Vpsal; Idemq; sp. Archieps hoc iu[...] de vide supius de Stephão prio archiepo.
Archieps reuertitur à cõcilio in patriam.

Discordia nobilium.
Carolus canuta Regni Marscalcus.
Christophorus Bauarus.

Nobiles penitet archiepo obe[...] disse.

Cautela necessaria mutue dilectionis habẽdæ.

Feuda supplātatione & auro cito casura impetrantur.

Ignauissimi homines.

Nobiles honore libertate et thesauro spoliant ignati.

Atrox calūniatorum ingenium nimis frequēs.

Archiepiscopi, virtutes bonæ Archieps salute oium qrit.

Regis flagitia.

Dorothea.

Naues multas & opulētas regi Angliæ restituendas Archieps suadet.

Rex sana consilia spreuit.

Rex voluptati deditus accelerauit ignobile fatum.

inuicem afficere, constituit enim, ingenti auri summa diploma assequuti feudi ex cancellaria eruendum. Nec diuturnior erat concessæ terræ possessio, quàm alter in eam (soluta maiore auri summa) induci præcaretur. Nec erant multi dies imo non multæ horæ expectandæ, antequàm sibi inuicem succederent ignauissimi homines, qui taliter elusi, non solum prudentia, sed omni thesauro à maioribus relicto spoliati fuerunt, vitaqꝫ non multo post (nisi Dei auxilio seruati fuissent) periclitaturi. Interim dū ea infelicitate discors nobilitas laboraret, & Archiepiscopus Nicolaus nonnulla vmbra libertatis gaudere videretur, ecce quorūdam malignitate spargitur in eum fama, quòd cum Rege Christophoro in perniciem nobilitatis consentiret, quasi idem esset lupum per aures tenere, & lupum in oues concitare. Sed impudentius talia in Pontificem sapientissimum & patriæ amantissimum dicta sunt, quàm ignosci tolerariqꝫ posset, profecto, non ferenda est talium ignauia, qui imprudenter exteros Reges nō solum admittunt. Sed eligunt, vocant, rogant, vt coronam Regni suscipiant, & demum, suam maliciam patribus optime meritis imputare non verentur, hac tamen ingratitudine nihil concussus Pontifex omniū hominum mitissimus; quin in oībus factis suis mansuetus, benignus, longanimis, discretus, appareret & esset, exponens se quotidiana solicitudine apud Regem, non tam pro clero, & Ecclesia, quàm pro tota Regni nobilitate, & publica totius patriæ salute, nihil aliud consulens, monens, inculcans, quàm ea quæ perpetuam pacem efficere potuissent. In primis summopere conatus est, Regem ab enormibus flagiciis (præsertim ab illa abhominanda incontinentia, cui (spreta propria coniuge filia Illustrissimi Marchionis Brandeburgen.) præter humanum modum indulgebat) reuocare, deinde, ne Regem Angliæ ad bellum temere prouocaret. Sed naues eius multas & magnas (quas inestimabili thesauro oneratas occupauerat) restituere curaret, fedusqꝫ cum Regibus, Principibus, & Vandalicis Ciuitatibus non facile violaret, Sed nulla consilia minus admitti solēt ab iis, qui deum non verentur, qꝫ quæ Deo maxime sunt accepta. Quocirca eidem Regi, nihil felicius cecidit, salubrium monitorum contemptus, quam iam pridem aliis Sueciæ proceribus. Nam Rex voluptati nimium indulgendo, fatum suum in loco

 non satis

nō satis Illustri accelerauit, quo audito. Archiepiscopus magno & irremediabili merore affectus est, non quidem ob mortē Regis, à quo minus iusto dilectus erat. Sed quia prudentissime cōsiderabat, quomodo Suetica Nobilitas, mox in suam ipsius & totius Patriæ desolationem ruitura esset.

Huius Pontificis diligentia vetustissimis adductis iuribus ac coram rege & consiliariis ac nobilibus euidentissime probatis continuata est possessio Almersteck vt sine quacunqꝫ controuersia & lite mouenda liberó iure perpetuo spectaret ad oīmodā possessionem & dispositionem Archiepiscopi Vpsalen. atqꝫ capituli vacante sede. Imo etiam ab immemorabili tempore ita firmata fuit hæc possessio vt prius necesse foret omnes patriæ leges & humanam rationem à patria tolli quàm ipsam possessionem tam iuste & legitime ac tāto tēpore & procerum consensu stabilitam debere aut posse violari huius itaqꝫ dignissimi Pontificis obitus accidit in dominica secunda quadragesimæ quæ erat XVII. dies Februarii, Anno M.CCCC.XLVIII. 1448.

IOHANNES Benedicti de Salestada. XXIII. Archiepiscopus Vpsalen. talem se à puerili euo omnibus exhibuit, vt nobilitatē à parentibus acceptam, præclarissimis virtutibus eximiaqꝫ literarum scietia ornaret. Indignum ratus, eos de nobilitate gloriari, qui à virtutibus & præclaris moribus alieni, splēdorem (quem parentes ipsorum aliquando habuerunt) viciosæ viuendo corrumpunt, vt iam non nobiles. Sed degeneres atqꝫ ignobiles omnium sapientum iudicio existimentur. Quis enim tam cæcus estimator est, vt putet nobilitatem sine virtute aliud esse, quàm vanum mentite probitatis testimonium. Quod eos quibus applicatur, magis infamare, quàm decorare solet. Igitur hic dignissimus Pontifex, nulla fucata, aut mentita nobilitate Illustris, meruit ad eam dignitatem communi patrū Ecclesiæ Vpsalen. consensu, post fata defuncti Nicolai conscendere, quæ nullis (nisi virtute præstantissimis) debetur, pro cuius confirmatione, & pallio Archiepiscopali, non parum negocii & difficultatis superandum fuit, tunc enim Concilium Basilien. cum suo papa Felice contra Nicolaum papam V. Schisma fouebat. Ideoqꝫ

Nobilitas virtute clarescit.

Ignobiles vitio si dicuntur.

Testimoniū mētitum.

Basilien. cōsiliū.

necesse fuit electo Pontifici, ea industria vtramqꝫ partem prospicere, ne tam nobilis Ecclesia Vpsalen. (quæ à principio plantatę fidei sine ruga & macula fuerat) schismatica prauitate, quoscunqꝫ modo macularetur, + Proinde pars vna nunciorum (qui pro impetrando pallio missi fuerant) ipsam confirmationem à consilio Basilien. impetrandam consuluit, eamqꝫ obtentam, electo Archiepiscopo exhibere properauit. Altera vero sanius consilium amplexa, ad Nicolaum papam V. in Romam se recipere curauit, cum qua idem summos Pōtifex Electo Vpsalen. rescripsit, precepitqꝫ, vt damnati conuenticuli Basiliensis confirmatione reiecta, á se vnico & vero summo Pōtifice cōfirmationem impetrare curaret, quod etiam pari voto preceptum fuit, & exequutum, Iohannes enim à liberalitate summi Pontificis omnia feliciter assequutus, tam se quàm Ecclesiam Suecanam à periculoso schismate prudentissime preseruauit, Magnaqꝫ multorū spes erat, nunquàm fuisse aut fore prosperiorem statum Ecclesiæ Vpsalen. quàm sub hoc Pontifice, qui prudens, benignus, sapiens, nobilis, generosus, insuper & Regis Caroli proximus ex vtroqꝫ parente consanguineus erat. Verùm, ea optima spe necesse fuit totam Sueciam frustrari, quando Rex Carolus plus priuatis affectibus suis, quàm legi consanguinitatis indulgens, patrem ac patruum, auumqꝫ, & alios Archiepiscopi imo suos consanguineos indignis iniuriis afficere non vereretur, tulisset hanc vim magna pacientia modestissimus Pontifex, & ex animo prorsus eiecisset, nisi etiam inchoatam temeritatem, grauioribus facinoribus ī Christianam Ecclesiam & clerum accumulasset, simulqꝫ leges & libertates Regni, in magna parte violasset. Ita vt nobilitati (& toti plebee communitati intolerabilis esset. Itaqꝫ Archiepiscopus suo officio satisfacturus multa solicitudine monere curauit ipsum Regem, vt Regnum, ac populum, cui gratuita electione, & non hereditaria successione præsideret, in sua libertatē & præscriptis legibus conseruet. Sui regii iuramenti rationē habeat, perpendatqꝫ populum subiectum, semper libere, nunquā seruilis cōditionis extitisse. Nec Regii honoris esse, libere patriæ odiosam seruitutem inducere, hac paterna exhortatione, cum nihil proficeret, nobilesqꝫ, ac plebee conditionis homines, quotidie magis ac magis insolitis, nouis, atqꝫ īportabilibus oneribus

Ecclesia Vpsal. à schismate imunis.

+ Prout iferius de constantia duorꝫ fratrum archiepm Vpsalen. Iohanne & Olao Magni cōtinetur.

Sūmi Pōtificis liberalitas i archiepm Vpsa.

Conditiones bonæ Archiepi.

Rex Carol priuatis affectib. indulget.

Leges Regni et libertates Ecclesiæ violantˀ

Rex paterne mouetur.

Rex electione nō successiōe Rex coronatˀ.

Populus Sueciæ sp liber.

præter ius & phas à Rege onerarentur. Ipsæ Archiepiscopus ab oppressa Nobilitate & plebea communitate, solicitis, importunisqꝫ precibus rogatus, arma ĩ cõmunem totius patriæ oppressorem mouere compellitur, cuius potentiæ Carolus (ne quicqꝫ obsistere conatus) superatur, & ĩ terram Prussiæ (ĩ qua septenni exilio postea delituit) fugatur, in nullo à suo ingenti thesauro (quem sudore & sanguine pauperum congesserat) adiutus. Interim vero, dum, Suecia taliter sibi restituta esset, & omnes incolæ eius, plena libertate gauderent, ceperunt nonnulli eius nobiles cogitare, quomodo Christiernus Daciæ Rex ad coronam Regni Sueciæ peruenire posset, vt sub eo ad possessiones & terras suas iã pridem Regi Carolo venditas denuo per vim (quando iure non liceret) restituantur. Igitur non quieuit eorum perniciosa audacia, donec idem Christiernus in Regem Sueciæ assumptus, pari violentia qua Carolus rexerat imperaret, vt omnes compertum haberent, Tyranno excluso, tyrãnidem remãsisse & cum optimus Archiepiscopus, patriæ amantissimus esset, bellumqꝫ perpetuum cum tyrannide pro patria suscepisset, cœpit ea monitione vti apud Christiernum, qua prius Carolũ monere curauerat. Sed expertus est, quomodo tirannidæ pares, parem gratiam bonis monitoribus referre soleãt. Mox enim Christiernus (quia Sueciam opprimere statuerat) precipuum eius liberatorem Archiepiscopum captiuare non erubuit, diuqꝫ in captiuitate (quàmuis innocentissimum) detinuit, donec illæ patriæ liberator Catillus Episcopus Lincopen. egregia atqꝫ ĩmortali laudæ dignus, vim suo Archiepiscopo & toti Regno à Danis illatam, publicis armis vindicaret, ipsoqꝫ Rege Christierno, ob tam insignem ingratitudinem excluso, Suecorum & Gothorum Regna, in manus indigenarum (post grauissimos labores & bella) commendaret, suamqꝫ infatigabilem operam adhibuit, vt Carolus Rex, & Archiepiscopus Iohãnes patriæ restituti ĩ mutuam gratiam restituerentur, attamen hic Catillus dum tã pientissimo studio ferretur, vt totam patriam plusquàm vitam propriam curaret, patria ipsa & vita pestifero morbo inuasus nõ sine publico omnium bonorum luctu priuatus est (atqꝫ in Ecclesia Lincopen. prope summum altare cum summo honore sepultus) nec diuturna erat superstitis Archiepiscopi vita, quæ talem

Archiepꝰ ĩcolarũ oppressioni rogatus succurrit.

Exiliũ regis septennale.

Thesaurus fallax adiutor.

Rex Christiernus pmus ab oppressis nobilibus inuocaẽ.

Rex Christier. Tyrannicæ regnat.

Rex moneẽ vt iuste egeret.

Archiepꝰ captiuatur.

Catillus Episcopus Licopen.

Ingratus Rex excluditur.

Epꝰ Chatillus ꝑ cõcordia laborat.

Epꝰ obijt.

finem habuit vt inter beatos ſpiritus collocatus eſſe credatur tē-pore huius Archiepiſcopi miſſus erat in Sueciam, Gothiam, Daciam, & Noruegiam marinus Eps Camin. Pii pontificis II. nuncius ad concordandum vel iudicādum in cauſa dotis Dorotheę Reginæ, Chriſtophori regis Daniæ quæ dos erat ſituata in Regno Sueciæ. Et tandem morte partium abſoluta.

¶Tempore huius Archiepiſcopi Iacobi erat ī Suecia Bartholomeus de Camerino queſtor, Innocentij VIII. qui & maximum theſaurum à Regnis Aquilonaribus exportauit præſertim ad effectum debellandi Turcham.

¶Archiepiſcopus Iacobus conſecrationem & pallium accepit à papa Paulo, II. & in vrbe Romana 1469. in decembri.

¶Archiepiſcopus Goſtaus Trolle à Leone X. 1516.

¶Iohannes Gothus Archieps Vpſal. à Clemen. VII. anno 1533. in Septembri.

¶Archiepiſcopus Olaus Gothus eius Germanus frater à Papa Paulo III. Anno Domini 1544. xvj Menſis Octobris, pallium, vt dictum eſt accepit.

IACOBVS Vlfonis XXIIII. Vpſalenſium Archiepiſcopus. Cum Romæ conſtitutus intellexiſſet Regem Carolum in locum defuncti Archiepiſcopi Iohannis quendam Tordonem Decanum Lincopen. contra volūtatem capituli intruſiſſe, atqꝫ in animo ſuo ſtatuiſſe ne quis Metropolitanæ Eccleſie Pontificatu fungeretur, niſi qui ſe ad eam viuēdi normam (quā ipſe præſcripturus eſſet) obligari pateretur, indigniſſimæ tulit eam Regis præſumptionem, quæ legibus diuinis, & humanis nimium repugnabat. Ideoqꝫ permiſit ſibi conſecrationem & pallium Archiepiſcopale, á Paulo papa II. tempore Friderici III. Imperatoris, āno Domini M. CCCC. LXIX. in Decēbri adhiberi. Deinde, in ſuperiores partes Germaniæ ab Italia deſcendens, obuium habuit nuncium, qui referret, quomodo acerrimus hoſtis eius Rex Carolus, āno Domini M. CCCC. LXX. die XV. Menſis Maii, diē clauſiſſet extremum eodemqꝫ Anno & Menſe prædictum Tordonem vix duabus euolutis ſeptimanis maximo merore ex ſui Regis morte concepto obiiſſe. Tunc Iacobus erectis in celum oculis & manibus dominū benedicens inquit defuncti ſunt qui quærebant animam pueri ſurgam & reuertar in terram natiuitatis meę, cuius Limina ingreſſus ſpectator factus eſt atrocis belli, quod āno Do. M. CCCC. LXXI. X. Octobris apud menia ciuitatis Holmen. inter Chriſtiernum

Schiſmatica præſumptio regis

Pau. II. Frid. III.

1471. Bellum.

Chriſtiernus I.

ſtiernum Regem (eius nominis primum) & Stenonem Sture ſeniorem Regni Suecie Gubernatorem, pertinacibus animis gerebatur, & cum neutri parti auxilium ferret, creditũ fuit ipſum non ſincere pro publica patrie ſalute ſentire, eam tamen ſuſpitionem in proximis Regni comitiis, per ſummam prudentiam repellere curauit, excuſationem à primo ingreſſu & non premeditato caſu mutuatus. Preterea in Senatu Regni ſurgẽs, obnixius (quo potuit) precatus eſt, preſentes proceres, vt ſe à Senatu & publico concilio Regni liberum, apud Eccleſiam ſuam viuere permittant. Prefatus, ſibi ſatis ſollicitudinis à Chriſtiana religione (quam ex officio ſeruaturus eſſet) incumbere. Ipſiqꝫ prophanam rempublicam, ita curarent, vt domi & foris publice paci optime conſultum euaderet. Quibus precib. generoſi proceres, toto ſtudio reſiſtentes, dicebant, ſe nunquàm eo deduci poſſe, quo Pontificem tanta rerum experientia preditum, à publicis Regni negociis abeſſe ſuſtineant. Enimuero, nimis indecorum fore putabant, ſuum Senatum, ſi ſapientum Pontificum preſentia vacuus, ſpeciem preberet reipub. mox euertendæ, aut per temeritatem adminiſtrandæ. Itaqꝫ, ipſorum importunis precibus victus, & in Senatum Regni conſcriptus meruit, vt tam ipſe quàm omnes ſucceſſores ſui Ciuitatem Vpſal. cum nonnullis vicinis territoriis pleno iure & ſempiterno dominio cũ omnib. regalibus obuẽtionibus poſſideret, datis deſuper ab eodẽ Senatu literis, quibus declaratum fuit, quòd ab inicio fundate Eccleſiæ taliter fuiſſet inſtitutum. Inſuper, vt decentẽ familiam pro ſua dignitate & Regni honeſtate alere poſſet, decrete ſunt ei Regiæ obuẽtiones, per Norabothniam, & plures alias non contemnendas prouincias, quarum commoditate fretus, tot commoda patriæ ſuæ inuexit, quot nulli Reges, aut Principes Regni, ante eum à ducentis annis inuexerant. Siquidem cognita eſt horrenda hiſtoria Birgeri fratricide, nec ignotus eſt pernicioſus principatus Regis Magni Smech. Deinde quàm ſeuera fuit Alberti & Margarete dominatio, quibus oĩb. intolerabilior ſucceſſit Ericus Pomeranus. Poſt quem Bauarus, Chriſtophorus eque aduerſo fato ſubſtituitur, quo mortuo ceperunt Gothorum & Suecorum proceres ad cor reuerſi, circunſpicere in omnib regni latebris, num aliquis tam probus indigena inueniri poſſit, qui ma

Steno ſture ſenior.

Archiepꝯ ſe excuſat.

Senatoꝝ precibus Archiepꝯ cõſiliis adeſt.

Vpſala ciuitas, Archiepõ ſubiecta.

Regiæ obuẽtiones Bothniæ ad Archiepũ ſpectant.

Birgerus Rex fratricida. Magnus Smech deſtructor regni Albertus Margareta Ericus Chriſtophorus expilatores Corone.

Carolus elect. bona spe.

iori modestia liberum populum & patriam suam gubernaret, quàm aliunde aduocati, hac spe & fiducia electus erat Carolus Canuti in Regem Sueciæ, qui visus erat in omnibus virtutibus conspicuus. Sed quàm parum feliciter successit ea electio, satis ostendunt historiæ ad nostra tempora transiuisse. Itaqʒ cum Archiepiscopus Iacobus ea præteritorum temporum monimenta secũ cogitasset, cepit cũ prudentioribus consulere, quomodo honestius atqʒ vtilius esset, super Regna Gothiæ, & Sueciæ Gubernatorem aliquem eligere, quàm Reges aliunde adductos facile admittere, & rursus turpiore leuitate repellere, hoc consilio per omnes proceres approbato, Steno Sturæ Gubernator electus, eo titulo diu feliciterqʒ vtrumqʒ Regnum gubernauit. Si enim aureum seculum vnquàm Gothicis terris illuxit, profecto, hoc tempore omnes incolæ Saturnia Regna rediisse faterētur, quando prudentissimus Archiepiscopus, in arce Christianæ reipub. præsidens, nihil consuleret, nihil inculcaret, nihil preciperet, nisi diuinis legibus & sanctorum Patrum ac Principum institutis conformæ. Ipsæqʒ Steno Gubernator, optimum Pontificem, optima monentem, ac precipientem, non secus ac deditissimus filius audiret, solicite curans ne proceres aut populus. Pontificiæ authoritati rebellis, diuinam iracundiam in se & posteros prouocaret. Felix Regnum, quando hoc modo fortitudo militaris se prudentibus consiliis dirigi permittebat, tunc enim domi & foris omnia tranquilla, ciuium concordia maxima, legum obseruancia summa, Ecclesiæ & diuini cultus precipua reuerentia, cũ aduenis & peregrinis Iocunda ac liberalis conuersatio, cũ Vandaliciis ciuitatibus & earum negociatoribus fidele atqʒ incorruptum commercium. Insuper omnia per Regnum promptuaria omnibus bonis referta, omnibus viatoribus hospicia & victualia gratis præstabantur. Quid plura dicam. Omne Regnum videbatur diuina manu Benedictum, quod vtiqʒ sic erat, quando Pontifices Deum sincera religione colentes, populum subiectũ paterna charitate fouebant, à quo rursus vt à filiis amabantur, & omni veneratione digni estimabantur. At postquàm hæc iocunda tranquillitas ad triginta circiter annos continuata fuisset, ceperunt nonnulli nobiles hanc quietem perturbare, & prosperitati Ecclesiæ, imo tocius Regni nimium inuidere, Sanius esse

Historiæ illæ ex superiore ca. & scriptis cronicis Archiepi Iohã. Magni repetantur.

Steno sture gubernator.

Etas aurea.

Regnũ Fœlix.

Bona omnia.

Pontifices boni valide necessarij.

Pax 30. annorũ.

putantes

putātes, coronatū Regē armis regere q̄s ī īsulatos Pōtifices ī āplissimo Regno cōsilus p̄sidere, forte hic animus ī eis excitatus, au ctuísqꝫ fuit, per ambitiosas quasdā cōiuges, quæ dn̄arū fastū & nomē ambiebāt, quod putabāt se nō posse assequi, nisi maritis suis militari cīgulo per manus regias decoratis. Igitur nobilitas Suecana nō secus agere cepit cū suo Archiep̄o Iacobo, q̄s populus Israeliticus, cū Samuele, & quidē simillimo fructu siquidē Archiep̄s, īportunis eorū p̄cib. victus cōsensit, vt Iohānes Daciæ Rex ī Regē Sueciæ assumeretur. Sed accidit quod prudētissimus Pōtifex p̄dixerat, vcꝫ ꝙ necesse esset eos celerius Regiā potenciā fastidire, qui paternā Ecclesiæ authoritatē (qua ī oī libertate cōseruati fuerāt) tolerare nequiuissent, tertio.n.āno Rege Iohāne exacto, se ī libertatē vēdicare volentes, infinitis bellis se īplicuerūt nec ab eis per viginti cōtinuos ānos requiem inuenerūt, donec rex Christiernus Regis Iohā. filius seditiosæ Regnū Sueciæ assequutus, totā pœnæ nobilitatē Sueticā extinxisset. Interī tū Iaco. eādem nobilitatē semper dilexit, fouit, monuit, vt sibi & posteris suis prudētius prospicere curaret, rediret in gratiā cū Rege, quē (abiecta illa paterna Pōtificū authoritate) elegisset, nō esse tā facile, aut decorū eiicere Regē, sicut assumere, quippe, vt electio voluntatis, ita obediā (saluo rusto eius regimine) post electionē necessitatis esset, quib. monitis tantū profecit, quantū solent medici qui negligentib. egrotis salubria pharmaca porrigūt, Cōpluriū enim audacia eo processit, vt īductionem eiusdem Regis Daciæ Iohānis ī Sueciā, illi īputarēt, qui profecto minus ingeniosi erāt artifices, quādo propriā culpā, ī Pōtificem īnocentissimū tā sollerter deriuare didicissent. His tādem malis satis & nimiū fatigatus, circa quadragesimūsextū sui pōtificatus annū, archiep̄atui & manib. Leonis papæ X. ī fauorem Gostaui Trolle renūciauit, nichilominus cessione facta, superuixit ānos octo, nō sine grauissimis persequutionib. vt euidens signū esset, ipsum ad eternā gloriā à Deo destinatū, qui meruit tot aduersa ab īgratis hominib. (de quib. rōne liberalissime educatiōis & p̄stiti sepius auxilii optime meritus erat) sustinere, nec quis putet me singulas huius integerrimi Pōtificis virtutes recensuisse, aut recensere voluisse, id .n. cōmentaria ista nō permittūt, quæ nō consumatā historiā sed qualemcūqꝫ sanctorū Pōtificū memoriā pollicentur, eius mors

Inuidia perniciosa.

Mulieres ambitiose.

Cōparatio commoda.

Iohan. rex Daniæ.

Hostilitas xx. annoꝝ.

Christiernus II 1520.

Archiep̄s dilexit et fouit nobilitatSueciæ.

Leo X.

Gostaus Trolle

Iacob. archiep̄s ānis octo post cessionē vixit

Historia abbreuiata.

K

1522. incidit ī annū Domini M.D.XXII.nec permiſſum erat corpus eius (obſiſtēte Rege Goſtauo) Eccleſiaſticæ ſepulturæ cōmendari āte ānū Dñi M.D.XXVI.quod tūc trāslatū erat à monaſterio Cartuſianorū Gripſholm in quo obierat,& Vpſal. honorifice ſepultum quarta Februarii præſentibus Iohannæ Magno Gotho, Adriani VI.& S.ſedis Apoſt. Legato ac Electo Vpſalenſi, qui hanc translationem honorifice fieri procurauit, & Reuerendis Epiſcopis Petro Aroſienſi,& Vincentio Dano Gaden.de Gronlandia, pluribuſqꝫ nobilibus vtriuſqꝫ ſexus, & maxima plebeæ multitudinis turba, à quibus non ſecus ac communis omnium pater plangebatur.

Corpus archiepiſcopi Iacobi a Monaſterio cartuſ.in Vpſal. translatū. 1526.archiepiſ. Iacob. ſepultus.

1518. NEC prætereundū eſt Leonē papā X.miſiſſe ſuos Legatos ad oēs ptes Europæ. Inter quos vnus erat Ioan. Angelus Arcimboldus ī Sueciā miſſus indulgentiā plenariā offerēs oibus manus adiutrices porrigentibus pro fabrica Baſilicæ beati Petri de Vrbe eratqꝫ ſepius cum Archiepiſcopo Iacobo in Arnoe aſſerens poſtea aliȷ̈s quibuſcunqꝫ,ſeſe nunquàm in toto itinere à Roma in Aquilonem proficiſcendo inſigniorem eo prælatum more Romanæ dignitatis viuentem inueniſſe erat etiam idem Legatus acceptus Principi Regni S.D. Stenoni Stur Iuniori qui pluries eum honeſtauit inſignibus conuiuȷ̈s ſuis deditqꝫ illi liberaliſsima dona pellium precioſarum & argenti puri(quo Regio illa maxime ob inexauſtas mineras abundat) maſſam vnam magnitudine latitudineqꝫ orbicularis menſæ, hoc quoqꝫ ceteri Principes quiſqꝫ pro ſua ſorte liberaliſsime effecerunt & inſuꝑ quicquid ꝓ Fabrica prædicta à tota cōmunitate ſpacio 2000.miliariū Italicoꝝ ī vrbib. & pagis per Succiam & Gothiam commorante colligere potuit, idipſum liberaliſſime ſine quacunqꝫ portione (qualem reliqui Germaniæ Principes pro tertia vel quarta parte ſibi reſeruari ſtatuerunt) libere & abſqꝫ Theoloncis Dacȷ̈s gabellis, pedagȷ̈s aut alȷ̈s inexplebilis auariciæ commentis quo vellet exportare permiſit. Quantus autem theſaurus ab eiſdem regnis ꝓtūc eductus fuerat Rex Daniæ Chriſtiernus eius nominis ſecundus miſsis oratoribus 1521.ad Leonem X. decies centena milia floren. eſtimaturus repetiuit ſed euanuit illa Legatio dum Barbarus à Romanis aurum quæreret quod ab omnibus nationibus loco ſubiectionis & obedientiæ in vrbē afferri conſueuit.

IO. MAGNI
GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS DE VITIS PONTIFICVM ECCLESIAE Metropolitanæ Vpsalen.

Liber Sextus.

GOSTAVS TROLLE XXV. Vpsalensium Archiepiscopus, patrem habuit Ericum Trolle, genere, eruditione, virtutibus, nobilissimum, Ceterum modestiore animo, quàm decorum aut vtile putabatur; at mater eius, vt magno genere ita aīo excelso, atqs vehementiore existens, credebatur virile cor fœmineo corpori inseruisse, hii hūc Gostaum filiū doctis præceptoribus in bonis literis & optimis moribus erudiendum tradentes, multa solicitudine efficere conabantur, vt nō solo sanguine, sed præclaris virtutib. nobilis putaretur & esset, hac optima spe de eo concepta, venerabile capitulum Ecclesiæ Lincopen. (quæ tūc à suo electo Episcopo doctore Hēmingo Gad, nobilium quorundam ope suffulto vexabatur) decreuit ipsum in suum Episcopum assumere, vt vires viribus opponēdo, se facilius & felicius in libertatem vendicaret. Sed cum Iacobus Archiepiscopus Vpsalen. simili proposito erga ipsum duceretur, datus est locus electioni Iohannis Petri Brasconis eiusdem Ecclesiæ Lincopen. præpositi. Quis tunc nō credidisset optimum Archiepiscopum prudenter consulere voluisse, toti nationi Gothicę, quando toto conatu ad id ferebatur, vt Ericus Trolle, tot virtutum partibus ac numeris instructissimus, in locum defuncti Suantonis Gubernator Regnorum Gothiæ, & Sueciæ constitueretur, eiusqs filius Gostaus, ad Vpsalen. Archiepiscopatum assumeretur, vt summa in capitibus necessitudo, summam omnibus incolis concordiam & pacem generaret. Sed longè aliud est quod piissimi patres de Salute Regni optime consulere in-

Gostaus Trolle 25. Archiepiscop. Vpsa.

Gostaus bonis līis tradıtur imbuendus.

Hēmingus Gad

Iohānes Petri Brasch.

Ericus Trolle

Gostaus Trolle

tendunt, & aliud, quod ipse Deus peccatis populi prouocatus prestare solet. Siquidē cum Steno Sture iunior, defuncti Suanstonis filius, acceptior esset nonnullis patribus, & proceribus, ac plebee communitati, posthabito Erico Gubernator Regnorum efficitur, quem non longe post tempore Archiepiscopus aggressus. Iampridem deponendi Pontificatus allatam sibi cupidinē dicit quem tanto oneri imparem etas, virib. defuncta cōstituat, neqꝫ.n.in fastigio, se, sed priuatum ac procuratione liberū decedere velle, preterite conuersationis habitū, solitario viuendi genere mutaturum, adiecitqꝫ se in successorē suū elegisse nobilē virum Gostauum Trolle eiusdē Stenonis Gubernatoris cōsanguineū, facile persuasus Steno, cōsensit, literásqꝫ pro cōfirmatiōe & assequutione pallii Archiepiscopalis ī fauorē ipsius Gostaui ad Leonē papā X. Aliosqꝫ suos in vrbe Roma procuratores scribi curauit, quibus acceptis, nuncii Archiepi, & capituli Vpsalen. celerrimo cursu in Romā (vbi tūc Gostauus morabatur) properabāt, ipsumqꝫ mox in eodē loco (currēte āno à natiuitate Christi M.D.XV. tēpore Maximiliāi Imperatoris) à Leone papa X. cōsecratione & pallio Archiepāli decorari fecerūt. Qui tandē, cum primū littora Suetica ex naui insiluisset, statim aderant suasores, qui monerent ipsum, ꝙ directo cursu in Vpsaliā se conferret, eo celeri transitu insidias Stenonis (quas dicere volebant in ciuitate Holmen. paratas) cassaturus. Quod cum Steno persuasum & factum fuisse didicisset, vehementer indoluisse dicebatur, modosqꝫ idoneos inuenire studuit, quibus in colloquium eius venire possit, vt quecunqꝫ esset controuersie causa, prius in semine quàm perniciosos fructus pariat) extinguatur. Sed heu dolor, tantum inualescebant ex vtraqꝫ parte maligni (aut certe imprudentes) consiliarii, vt hæc scintilla (que in principio facile sopiri potuisset) si sana consilia affuissent ne ad inextinguibilem flammam (qua magna pars patriæ desolata est) exhalaret. Interponebant consilia sua prudentissimi Pontifices, & proceres Regni. Sed (vt nimis sepe fieri solet in nostra Suecia) plus potuerunt consilia in cameris nata, quàm ea, quæ publica comitia, pro publica pace pepererunt, erant apud Stenonem viri Ecclesiastici, non satis bonæ fidei in Ecclesiam qui suis peruersis facinoribus graues pœnas à Pontificibus dudum

Steno Stur Iunior fit gubernator.

Iacob. archiepi.

Leōi X. scripsit gubernator.

1515. Maximilianus.

Origo dissensionis.

Consiliarij mali gni sepius preualent.

Consiliarij prudentes rari.

Consilia Cameralia.

dum meruerunt. Illi summopere curabant, ne Steno in gratiam cum Archiepiscopo Reuersus ipsos (vt meriti essent) permitteret castigari, neq; deerant apud Archiepiscopum pertinaces discordie Suasores, qui vehementem eius animum, quotidiana importunitate redderent vehementissimum, attamen, venerabile capitulum Vpsalen. ad concordiam partium semper promptum & paratum inueniebatur. Igitur, cum, bonis consilijs nullus locus reliquus esset, facta est vtraq; pars inexorabilis, moxq; per Stenonem occupati sunt, & fisco Regni sine iudicio oēs Archiepiscopi prouentus applicati, proposita est causa eius Rome coram Leone papa X. qui ipsam examinandam commisit. Ioanni Angelo Arcimboldo viro prudentissimo tunc sedis Apostolice (cum potestate legati de latere) in Suecia commissario Interim tamen Steno, non expectato summi Pontificis iudicio, arce Ecclesie Vpsalen. (quam Stech vocant) expugnata & euersa, Archiepiscopum Arosie apud fratres predicatores in captiuitatem redegit, in qua à quodam nebulone indigne tractatus, vulnus grauissimū in caput excepit, vnde multis ossibus erutis, dubiæ saluti restitutus est. Post hec pape commissarius predictus D. Arcimboldus causam ipsius in comicijs Arbogen. examinatam (cum adiuncta eius resignatione) ad summum Pontificem remittit, & capitulum Vpsalen. Matthiam Epm Strengenen. ī suā & Ecclesie Vpsalen. Archiepm postulauit, verū cum ista fierent, Rex Christiernus sepius (assumptis & reassumptis viribus.) Sueciam inuadit, quē Steno, bello excipiens, & post plures conflictus in prima acie pugnans, occiditur, progressus, Regnum occupat, & Gostauus depositum Pontificatum (nihil cunctatus) resumit, cepitq; suis emulis adeo intolerabilis fieri, vt dubitare ceperint, plus ne Regem Christiernum, an ipsum formidare debeant, ita enim ad cor reuocauit, sue Arcis & curiarū euersionem, bonorum omnium, & Archiepiscopalium prouentuum spoliationem, captiuitatem, vulnerationem, abiectionem, & plura alia aduersa, sibi iampridem illata, vt necesse fuerit eos ī extremam infelicitatem incidere, quicunq; eum prius lesissent, aut de eius ruina leticiam concepissent, quem affectum, dum in ipso comperisset Rex Christiernus, cepit eum hortari, vt causam suam in iudicio proponat, consolationem (quam velit) accep-

Capitulū Vpsalen. sp. suadet cōcordiam.

Io. Angelus arcimboldus.

Arx Stock Ecclesie Vpsalē. expugnatur.

Legatus Apostolicus 1519. examinatam causam archiepiscopi mittit Leoni X.

Mathias Stren. eligitur in Archiepm Vp.

Rex Christiernus Sueciā inuadit.

Archieps Seuerus vindex iniuriarum.

Exhortatio regis insidiosa.

turus proinde illam horrendam occisionem Episcoporũ & no-
1520. bilium (quam Stocholmie, anno à Christo nato M. D. X X. in
Cã cedis Regis liuore facta archiepo ĩputaĩ octaua omnium Sanctorum peregit) eidem Gostauo, non solũ in Regno, verumetiam apud Sedem Apostol. imputauit, verũ-tamen, vsqȝ modo pauci inuenti sunt, qui credere potuerant aliquem Pontificia dignitate insignem, talia suadere potuisse, nisi forte qui considerauerant, illa ipsa, omnem crudelitatẽ superasse, quo in ipsum prius fuerant irrogata, vtcunqȝ tamen illa se habeant, certum est, illam Holmensem stragem, occasionem prestitisse, qua & Rex Christiernus Regno, & Gostauus Archiepiscopatu ac patria priuaretur.

Casus ĩfelix regis & Archiepiscopi. Ipse enim fugatum Regem in Daniã sequutus, non solum exilium, sed multa (quæ omni exilio sunt grauiora) experiebatur. Quippe Christierno à Danis exacto, relictus est Gostauus, vt aliene gratie innixus, vitam inopem sustentaret, quam demum fastidio habens, ad Christiernum se in Brabanciam aut partes Flandrie contulit, spem habens ꝙ idem Rex Imperatoris auxilio, amissa Regna recuperare potuisset. Sed erat non nihil occulte controuersie in Cesare ob Regẽ Gallie Christierni amicum qua, non voluit, sperato auxilio Regem
1531. Danie adiuuare, Nichilominus ipse Rex (anno Domini M. D. XXXI.) conflato aliquot millum vagabundo per Frisiam exercitu ex Amsterdamo Hollãdie emporio notabilissimo, vnde neruum belli minis extorserat soluit in Noruegiam, & inde ipse ac Archiepiscopus (sequenti anno) post infelicẽ pugnam secretis
1532. Danorũ artib. in Daniã sũt perducti, atqȝ captiuati, ibiqȝ aliquãto tẽporis spacio Gostauus delituit, donec mortuo Rege Dacie Friderico, ciues Lubicẽ. Daniã sibi subiugare conarẽtur, quorũ turmis (dũ per eas speraret Christiernum á captiuitate liberari) associatus, fortissime pugnans in bello Fionien. vulneratus & captiuatus, atqȝ in carcerẽ Slesuicen. perductus, miserabili
1535. fato occubuit,

Anno à nato Christo M.D.XXXV. in medio Mens. Iulii, sepultus in Ecclesia cathedrali Slesuicen.

Iohannes

IOHANNES MAGNVS GOTHVS.XXVI.Vpsalen. Archiepiscopus, Lincopie M.CCCC. LXXXVIII. XIX. Marcii natus, parentes habuit Magnum Petrum, & Christinam eius loci ciues Genere honesto & nobili, sed virtutib. clariores, qui in mandatis & iustificationibus Domini sine reprehensione incedentes, felici sex liberorum prouentu felices euaserunt, quorum tres filii ad sacerdotalem dignitatem peruenerũt, tribus filiabus inter sanctas moniales educatis, quarũ due ante professionis votum honesto matrimonio collocatæ sunt, dum tertia, voto castitatis emisso, ad vite finem, Christo sponso suo in sanctitate vite in monasterio S. Ingridis Scheningie adherens obiret. Hic Iohannes, domi & in patria, liberaliter doctus admirandũ adolescẽtioris etatis sue vel XVIII. anni corã duob. Epis Lincopen. & Scaren. ac eorũ capit. oĩb. viris doctissimis successiue cõgregatis suũ ostẽdit ingeniũ. Nã totã Bibliã totũq; decretũ summariæ & memoriter à principio vsq; in finẽ cõuenietiores allegãdo sententias ĩ laudẽ studiosorũ ꝙ à timore dñi iniciũ sapiẽtie sit sumendũ 2. horis allegauit quocirca canonicus vtriusq; Ecclesiæ illico factus studiis earũ artiũ (que ad pietatẽ faciũt) diligẽtius ĩtẽdebat hãc consuetudinẽ hĩs totas algidissime hiemis noctes pauco sopore admisso nedũ diuersa Philosophiæ rudimenta inquirere, sed ad altiora continue studia extremas ingenii vires eleuare (prouerbia Salomõis ĩ trinialib. scolis exponens, vt sui studii ĩspectores (cur ita austere viueret, & alta doceret) conuerteret in stuporem, nec quieuit, donec se clarioribus Germaniæ, Galliæ, & Italiæ gimnasiis ĩseruisset, atq; ex eis honesti Studii titulos reportasset, siquidẽ postq; Tirociniũ eiusdẽ studii sui, primũ in Louanien. schola (cui tunc Adrianus de Traiecto presidebat) deinde, ĩ Colonia non infeliciter expleuisset, iussus est a Stenone Regni Suecie principe in grauibus Regni Suecie negociis, ad Romanã curiam se transferre, in qua doctissimoru m virorum consuetudinem nactus, totos ingenii sui neruos intẽdere cepit, vt eorum conuersatione talis euaderet, qualẽ de eo spem Suecana Ecclesia antea concepisset. Interea, Stenone (cuius negocia imo regni gerenda susceperat) in bello occiso vt superiore cap. dictum est

1488.

Parentes authoris.

Fratres & sorores.

1512.

Noĩa gimnasiorum.

Adrianus VI. 1517.

Steno Stur.

se in Gimnasium Perusinum recipere curauit, à quo rursus (post temporum interualla, accepto in theologia magisterio) Romã reuertitur, motus illo diro vulnere, quod Suecane Ecclesie à Christierno Danorum Rege nuper inflictum fuerat) qui cum salutaris penitentie partes, à summo Pontifice) ob occisionẽ sanctorum Pontificum, Vincentii Scaren. & Matthie Strengenen.) petere debuisset, adiecit, taliter, & tam indigne occisos multa infamia vbiqꝫ aspergere, vt credi possit, tales Episcopos non iniuste trucidatos. Insuper, conatus erat quosdam indignos sanguinarios, in eorum locum (Sancte Sedis Apostolice illudendo authoritati) prout erat Theodericus Slaghec ad Ecclesiam Archiepiscopalem Luden. & Scaren. ac Iohannem Otouien. in Ecclesiam Strengen. quarum Episcopos occidi, procurarunt, intrudere, cuius rei indignitate Iohannes Gothus plurimum prouocatus, non cessauit informare Leonem Papam X, & amplissimum Senatum Cardinalium, de occisorũ innocentia, sanctimonia, religione, pietate in patriam, constanti fide in deum, & sedẽ Apost. & de omnibus aliis (que gloriosam mortuorum memoriam facere poterant) adducere curauit, summopere suadens vt Ecclesie vacantes, in libertate conseruentur, & Rex ad subeundam canonicam penitentiam, potius Dauid penitentem sibi imitandum proponat, quàm illum Saul, qui sacerdotum sanguine conspersus, vita & Regno pariter est priuatus. Doluit vehementer summus Pontifex Leo X. doluit totus Senatus, doluerunt & omnes boni, tam atrox vulnus Ecclesiastice libertati inflictum, nec minus doluerunt Regẽ Illustrissimum, Imperatoris generum, tam impudenter, ad quorũdam malignorum hominum suggestionem, sui Regii honoris rationem neglexisse, putatũqꝫ fuit, vt ad cor reuersus grauissimo supplicio affecturus esset eos, qui tam audax facinus persuasissent, ad cuius solam memoriam, tota catholica Ecclesia concutiebatur. Quid enim apud Christianos homines horribilius dici aut audiri queat quàm aliquem Regem Christianum, eos occidere quorum vita, exemplo, & doctrina Christianus est, aut in Christianismo conseruatur. Igitur missus est nuncius sedis Apostolice ad Regem Christiernum. Iohannes Franciscus de Potentia, qui ipsum, ad sinceriorem facti confessionem conuersum, effica-

Authot theologie professor. 1521. Rex Christier.

Vincentius, & Matthias epi.

Sanguinarij promouentur epi instante Christierno.

Penitentia subeunda.

Leo pap doluit

Consiliarij maligni.

Frenticorum mos est. 1521. Iohãn. Fran. de Poten.

citer inducat, vt tanti delicti contagium, plenis penitētiæ lachrimis expiare conetur, & lesam sedis Apostolicæ Maiestatem, digne satisfactionis partib. placare contendat, hac prouincia apud Christiernum fungente Iohanne Francisco, moritur Leo papa, & in locum eius eligitur Adrianus de Traiecto (quo preceptore vsus fuerat Iohannes Gothus in studio Louanien.) cui mox (vt ex Hispaniis Romam venisset) se insinuare curauit, & ab eo paterna humanitate collectus, non distulit necessarias informationes facere, quomodo (occisis in Suecia Episcopis) Hereticorum impietas nimia susciperet incrementa, & iam pene funditus, totam Christianam religionem euertisset. Itaq; Adrianus papa VI. (consentiente Cardinalium Senatu) Iohanni Gotho sedis Apostolice Legationem in causa periclitantis fidei, & occisionis Episcoporum, ad Regna Gothie & Suecie imponit, sed quia eundum erat per Poloniam, adiuncta est ei Legatio ad Regem Polonie Sigismundū I. super induciis inter eius Maiestatem, & Albertum Prussie Magistrum constituēdis, verum cum eo peruenisset, iam rex Albertum in gratiam receperat & eo modo pars legationis faciliorem sortiebatur effectum. Deinde (datis à Rege comitibus) deductus est ad Ciuitatē Gedanen. à cuius Senatu humaniter exceptus (precipiente eodem Rege) procurata est nauis, qua peruenit in littora Ostrogothie, vbi à prefecto Regio arcis Stegeburgēsis benigne susceptus tertio die post quàm eo peruenit, se itineri commisit vt Gostauum Erici Regni Gubernatorem in Ciuitate Strengen. comicia celebrantem adiret. In eo itinere cōstitutus didicit ab obuiis priore die vez anno à nato Christo M.D.XXIII. sexto die Iunii, ipsum Gostauum à proceribus, & plebea cōmunitate Electum fuisse in Regem Suecorum & Gothorum, qui etiam Legati aduentum (missis in occursum eius Epis & proceribus) magnifice excipiendū, curauit, exceptoq; in Senatu Regni per seniorē Senatorē Thuronem Iohannis gratias amplissimas agi fecit quòd se Romæ tēporibus dubiis contra hostes patrie sue fidelem defensorem prestitisset, at vbi Legatus negocia fidei Christianæ coram Electo Rege proposuisset, sensit Lutherane perfidie authores lōge plus apud ipsum Iuuenem Regem valuisse. Erat autem Lutheranæ heresis in Suecia fundator quidam Olaus Petri Strengenen. or

Leo papa moritur.

1522.

Heretici crescunt.

Adrianus VI.

1523.

Albertus magr Prussie.

Gedanum.

Stregeborg.

1523.

Gostauus elect. Rex.

Turo Ienson.

Lutheranoꝝ impietas.

Olaus Petri.

dine dyaconus. Iam pridem ex Vittemberga (vbi Lutheri impietatem imbiberat) reuerfus. Is idoneum fortitus discipulum, quendam Laurentium Andreæ presbyterum & Archidiaconum Ecclesiæ Strengenen. virum quidem specie & forma, magis quam virtute religiosum. Sed gloriæ laudisque, & nouitatis improbe cupidum, atque ita peritum quod nuper in defuncti Antistitis locum Electus non fuisset, quemadmodum Historiæ de Arrio Alexandrino meminerunt, hi duo tantam perniciem vniuerso Regno Sueciæ intulerunt, vt vere credi possint ex maligno spiritu in omnium bonorum destructionem, & totius patriæ desolationē procreati, aut suscitati, horum consilio persuasus Rex voluit, quod prouincialis Synodus per Legatum celebraretur. Sed in fauorē hæresis Lutheranæ. Quamobrem cogitauit Legatus consilium fore, non celebrare tam perniciosum concilium, moxque secum deliberauit de modo, quo Lutheranas terras egredi, & Romam redire possit, eo proposito dum ferretur, á nonnullis ex capitulo Vpsalen. per literas & nuncios rogabatur, vt liceret capitulo, se ad ipsius conspectum conferre, quo impetrato, duo ex seniorib. capituli obtulerunt manib. eius literas summo Pontifici Adriano VI. scriptas, quib. capitulares Vpsalen. significabāt, se superioribus diebus Vpsaliæ capitulariter congregatos nominasse ipm Lagatum in Archiepiscopū Vpsalen. quo audito Legatus multa adduxit, quare ea nominatio de sua persona minus idonea esse possit, meminit sempiternæ discordiæ, que inter Ecclesiam Vpsalen. & Præsides Regni esse consueuit, iamque ipsam adeo desolatam esse, vt nullam mansionem, imo nec foueam prestare queat suo Archiepiscopo, vbi ipse caput suum reclinet, nec tacuit pericula, quæ Lutherana impietas tūc Suecanæ Ecclesiæ inuexerat, & ampliora illatura videbatur. Præterea adiecit maiorē sibi quietem & feliciorem rerū successum in Italia ab Adriano papa patre suo vnico polliceri, quàm quod opus habeat se in continua Suecorum Iurgia immergere, quocirca suasit, vt cassata ea nominatione, alium quempiam concorditer nominarent, vel eligerent, præfatus, se longe efficacius confirmationi illius Electi apud sedem Apostolicam cooperaturum quàm si suam personam promoturus esset, hoc modo Prælati & canonici Vpsalen. persuasi conclaue ingrediuntur, & denuo Legatum concorditer in suum

Laurentius Andreæ.

Arrij liuor.

Synodus prouincialis insidiosa

Legatus parat exitum.

Legatus renuit electionem de se factam.

Ecclesia Vpsal. desolata.

Iurgia cōtinua cōtra archiep.

Archiepiscopum eligentes, ipsum importunissimis precibus, rogare, postulare, obsecrare, ceperunt, ne Ecclesiam metropolitanam & eos desolatos relinquat, omnino futurum asserentes, nisi se permittat eorum precibus superari, cogerentur hereticorum potencia superati, aliquem Lutherani schismatis authorem supra se intrusum (cum sempiterna iactura totius Ecclesiæ Suecanæ) admittere. Itaqs hac pia importunitate & vrgentissima ratione victus consensit in electionem tam concorditer factam eã cõditionem adiicens, si S. sedi apostolicæ ita placeret & si Rex predia & quascunqs possessiones, ac redditus Archiepiscopales dudum (violenter) occupatos, integre restituat, cui honestæ & iustæ conditioni Rex non solum consensit. Sed precibus importunis legatum aggressus rogauit, vt plenum consensum electioni preberet, prefatus se non solũ pristinos redditus, & omnia priuilegia ac libertates Ecclesiæ redditurum. Sed maiora adiecturum imo etiam sanguinem suum pro salute ipsius Legati (si necesse fuerit) erogaturũ. In has magnificas promissiones, sigillo & literis Regiis confirmatas, Legatus nimium confidens & ad cor altum accedens submisit se regimini & persequutionibus Ecclesiæ Vpsalen. suamqs libertatem & eximiam promotionem (quam ei sedes Apostolica pollicebatur) perplexa solicitudine cõmutauit, missoqs in Romam fratre suo Magistro Olauo Magno, Ecclesiæ Strengenen. preposito, ad arduas & preclaras res gerendas bene instituto, Romanam curiam de suis & omnium aliorum in Suecia electorum antistitum negociis, deqs Christianæ fidei ruina pene irreparabili, fideliter informauit & ĩformari fecit, Ea tamen pia & sancta ac necessaria postulatione omnium Ecclesiarũ cathedralium nihil assequi potuit, quia mors Adriani papæ VI. (in quo tota spes Legati collocata fuit) maximum impedimentum prestitit Ecclesiæ Suecanæ, ne in pristinum statum resurgere posset. Attamen Clemens papa VII. titulum legationis in fauorem Electi renouauit (adiecta authoritate administrandi Ecclesiam & totam prouinciam Vpsalen.) proinde, eo ipso titulo legationis contentus, difficilima & perplexa administratione se implicari sustinuit, in qua, quantum pro publica totius Regni felicitate laborauerit, & quantum laborando profecerit, dicant illi qui incorrupto sunt iudicio, & affectu. Quis enim nesciat qđ

Causę cõsensus tandẽ præstiti.

Rex consensit restitutiõi bonorũ Ecclesiæ.

Priuilegia seruare promisit electus rex & addere plura.

1523. Olaus Legati frater nuncius missus Romã.

Adriani VI. mors.

Clemens VII. legationẽ confirmauit.

Testes integri.

1524. Tpa pessima.

difficile fuerit inter tot impias lutheranorum blasphemias, pontificale officium exercere. Idqꝫ in ea terra & eo tempore, quando omnes leges diuinæ & humanæ pœnitus abolitæ videbātur, quando nullum inter virtutes & vicia discrimen erat, quādo sacrilegia loco præclari facinoris ducebantur, deniqꝫ, quando vix tenue vestigium Christianæ religionis in tota Suecia (nisi forte in latebris) inueniebatur. Et illi eam maxime oppugnabāt, quorum nobilitate potissimum defensanda fuisset. Interea ipse legatus armis sua cōditione dignis, omnes aduersitates superare studebat, videlicet, virtutib. vicia, modestia temerarios, pacietia persequutores, sana doctrina hæreticos, opportunis consilijs schismaticos, diuinæ vindictæ comminatione sacrilegos, vt dominici precepti memor, vinceret in bono malum, & res desperationi proximas, aut sanaret, aut ne deteriores fierent, prouideret. Nulli molestus, nulli durus, nulli iniuriosus, sed ea mansuetudine in oēs vsus est, vt multi ex persequutoribus Ecclesiæ et fidei Christianæ, graui dolore afficerentur, dum considerarent ipsum, tale viuēdi genus assumpsisse, vt ex eo beneuolos totius patriæ fauores mereretur, pro cuius honore, perpetuaqꝫ omnium incolarū eius vtilitate, non solum domi & in Regno. Sed foris apud Reges, & Principes, ac Magistratus, continuè & diligenter laborauit. Enimuero, propter eam, anno post natum Christum M.D.XXV. difficilem & sumptuosam legationem sustinuit in Ciuitate Lubicen. vt bella (quæ Germaniæ Principes, pro Rege Christierno in amissa Regna restituendo parabāt) auerteret, simulqꝫ causam terræ Gotlandiæ (vt Regno Gothiæ restitueretur) cum Danorum proceribus transacturus, quam quidem prouinciam (duce Deo) ita absoluit, vt Suecanam rempub. à periculosis bellis præseruatam, non solum cū Vandalicis ciuitatibus, verū etiā cum terris Flandriæ, Hollandiæ, Prussiæ, aliisqꝫ multis (que pridem cum Christierno Sueciam impugnauerant) componeret, honestisqꝫ & vtilibus cōditionibus pacificaret, de terra vero Gotlandiæ, ob Danorum absentiam protestatus est in Senatu Lubicen. nomine suo & Regni Gothiæ, quomodo ex parte Gothorum & Suecorum satisfactum esset compromisso, quod priori anno in conuentu Malmogen. per Sueciæ, & Daciæ Reges, de eadem terra Gotlanden. Sueciæ, & Gothiæ coronæ restituenda

Religio in latebris.
Inimici domestici.
Arma tribulatorum.
Vince in bono malum.

1525. Legatio Electi ad lubecum.

Gotlandia.

Legatus protestatus è lubeci de Gotlandiæ cā trāsigenda. 1524.

fuerat

fuerat attemptatum. Adiecit quoqꝫ per literas apud Regem Danorum, Fridericum cõqueri, quòd Danix oratores nõ adessent, rescripsit Rex se suis oratoribus Lubecæ agentibus, eam causam cõmisisse, qui cum in septimam ebdomadã expectati nõ comparuissent, ipse legatus vna cũ suo collega Iohãne Comite de Hoya genero Regió, se rursus itineri ĩ Sueciã accingit, prius tamen molestas & multas Lubicen. mercatorũ querelas, super debitis Regis Gostaui audire coactus est, & nisi diligẽtem solertiã & solertẽ diligẽtiam adhibuisset, ad arma & publicam hostilitatẽ (ob ea debita) deuẽtum fuisset, nec silentio supprimendum erit, qũo Senatus Lubicen. per primariũ procõsulẽ Thomã de Victhen, & doctorẽ Anthoniũ Podẽbusschiũ, tũc Scindicũ, & postea proconsulem, qꝫ diligẽter monere curauit, tam ipsum Legatum, qꝫ præfatum eius collegam Iohannẽ comitẽ, ne quouismodo permitteret Christianissimum Regnum Sueciæ ad impias Lutheri blasphemias (à fide catholica) apostatare, que quidem pia admonitio, quantum grata fuit Legato, & Comiti omnibusqꝫ pie sentientibus, tantum Regi Gostauo (iam in Lutheranam doctrinã iurato) displicuit, qui ipsam occulta opera Legati procuratam suspicatus est, eo ꝙ didicisset ipsum multos tractatus cum prelatis, & canonicis Ecclesiæ Lubicen. habuisse. Qui tandẽ in Sueciam reuersus, magno procerum & consiliariorum Regni fauore, in comiciis Vastenen. excipitur, acteqꝫ sunt illi in Senatu Regni gratiæ singularibus verbis, quòd in negociis difficilimis, se talem præstitisset, vt periculosum bellum in publicam & iocundam pacem commutarit. Deinde, proceres ad Regem conuersi orabant, vt (habita ratione tantorum laborum, & expensarum eius) curaret eum liberare à multitudine debitorum, in quæ necesse fuerat ipsum, ob salutem & honestatem totius patriæ implicari, annuit Rex iustis petitis, literæqꝫ desuper Regio signo confirmatæ sunt, vt ex Regiis emendis, & censibus tantumdem obtineret, quantum magnitudini ipsorum debitorum (quæ Quatuor millia Marcharum Holmensium excedebant) sufficere posset, verum, vt promissio Regia ac magnifica fuit, ita eius subita reuocatio generoso Principe prorsus indigna credebatur, vix enim hebdomada integra prætererat, & gratia Regia (nullum sortita effectum) expirauit.

Iohannes Comes Hoyẽsis.

Debita Regis Gostaui.

Exhortatio catholica Lubicensium.

Gostauus Lutheranorũ fautor.

1526.

Proceres regni petunt electo Archiepo restitui expẽsas legationis.

IIII. milia marcaꝝ debita.

Promissio Regia mox vt data ita & reuocata fuit.

1526.

Proinde, legatus ad Septentrionales partes diocesis Vpsalen. (adiuncto sibi suffraganeo Vincentio Episcopo Gaden.) diuertit, facturus ibi officium pontificale, quod apud Iampthos à viginti octo annis (propter Ecclesiæ & Regni turbationem) fuerat intermissum incredibile videtur, quanta beneuolentia, à clero & omni populo Norlandiarum exceptus fuerit, nec cessauit beneuolentiam beneuolentia superare, vt omnes comprobarēt, eum esse imitatorem illius veri pastoris, qui cognoscit, & pascit oues suas, & ante eas vadit & vocat nominatim. Siquidem emendas (quæ summo sacerdoti, iuxta diuinam legē pro delictis populi offerri cōsueuerant) in vsus pauperum liberaliter erogauit, pauperes quoqꝫ (qui casuali incēdio fortunas & edes amiserāt) paterna benignitate, & auxilio releuauit. Præterea erga oppressos, quos violentia tyrannorum ad inopiam redegerat, ea largitate vtebatur, vt quandoqꝫ integras summas spoliatis restituerit, decimas etiam in pecuniam commutatas, ita dispensauit vt tantum pauperibus, quantum sibi prospexisse crederetur. Solebant terræ illę maxima salis penuria laborare. Quocirca, non solum, artem, eis, primus omnium in Suecia tradidit, qua sal conficerent. Sed officinas & Sartagines in pluribus locis maritimis erigi fecit, erogatis (in eum pium & necessarium vsum fere Mille marcis, quas gratis, & sine vllo suo emolumento voluit ad pauperum necessitates perpetuo deseruire. His & similibus studiis, quantum gratiæ & fauoris apud veros Christianæ pietatis cultores assequutus est, tanto odio (cùm ad Regem Gostauum & Lutheranos rediisset) exceptus est. Enimuero suggerentibus hæreticis, Rex Gostauus, omnem occasionem circumspexit, ne ipse publico totius populi fauore suffultus. Ecclesiam Suecanam in pristinam religionem & libertatem aliquando restituere possit. Aduenerant eisdem diebus in Holmiam naues Hollandorum sale & pāno onustæ, id enim in pactis conclusum fuerat, anno superiore in conuentu Lubicen. per Legatū cū Cæsaris oratoribus (ignorāte id penitus Iohāne Comite Hoyen. qui tūc plus genio quàm reipublicæ indulgebat, attamen Rex Gostauus (missis per Regnum Epistolis) asseruit opera solius Comitis, magnifice succursum esse necessitati totius regni (aduecta maxima copia salis) ita vt tunc

Visitationis officium post 28 ānos factum.

Pastoris boni exemplum.

1526. Archieps cognidi sal. artē primꝰ oīum i Suecia tradidit

Odiū incurrit Archieps hereticorum.

Naues Hollandice.

eo

eo precio emi possit lasta integra, quo prius egre soluebatur, tũ ma vna, allate sunt etiam eadem classe plures literæ ipsi legato à Cæsaris consiliariis in curia Burgundiæ præsidẽtibus, inter quas erant nõnullæ Cæsareo sigillo signatæ, quas cũ Rex in superficie considerasset, suspicari cepit tales literas in ruinam & dãnum totius Regni, à Cæsareo culmine missas, quocirca Legatus ex Vpsalia in Holmiam citatus quasi lesæ maiestatis reus in domo Regii præfecti conuenitur, circũstant Lutherani, parati in perniciẽ innocentis. Iubet Rex aperiri literas Cæsarea aquila conspicuas, quibus resignatis, non Cæsaris sed amitæ Cæsaris Margaretæ nomen subscriptum apparuit. Hæc magnificis verbis suo & Cæsaris nomine gratias egit ipsi Legato Iohanni Cotho Archiepiscopo designato, quòd in comitiis Lubicen. tam benignus in excipiendis Cæsaris oratoribus fuisset, & quòd se tam fidelem ac diligentem cooperatorem publicæ pacis inter Cæsaris subditos & Regnum Suecię præstitisset; quodqꝫ periculosas inimicitias (quibus vtriqꝫ parti graue periculum minabatur) auertisset, proinde orabat, vt mercatores (quos ad eius petitionem cum sale in Sueciam miserat (beneuole excipere curaret, experturus ob id Cesaris beneuolentiam in omnibus votis suis non vulgarem, hoc ex literis Illustrissimæ Reginæ, reliquorum vero illustrium Burgũdionum Epistolæ, eundẽ pre se ferẽtes affectũ, documẽto esse potuerunt, quomodo ingrati Heretici stupidam ingratitudinẽ, & meras calumnias, pro legatione optime gesta rependebant, neqꝫ potuit ipse Rex conceptum celare furorem, quin animo indignabundo assereret, rem præpostero ordine, si non perfide, agi, quando se præterito, aliis in Regno à Cæsaris domo literæ mitterentur. Hanc inquit Legatus perfidiam, ex perfecta fide (quam in patriam gero) prodiisse (si necesse fuerit) monstrabo, illosqꝫ in regem, & patriam perfidos, atqꝫ in Deum impies ostendam, qui me tam spectata sua impudentia, perfidæ egisse mentiuntur. Itaque Legatus ab hiis calumniis egre liberatus, mox grauioribus insidiis impetitur, nam Rex sequenti Mense, & die (qui Sancto Erico solemnis agebatur) concione totius Regni in collibus antiquæ Vpsaliæ congregata, omnes vires ingenii sui eo conuertit, quo posset ipsum publico totius populi fauore (quo plurimum

Lasta mensurę gen' maximũ Tumna minor mensura.

Legatus citatus i Holmiã venit.

Literæ Margaretæ Cæsar. amitę.

Amita Cæsar. orat pro mercatorib. bene expediendis.

Heretici calũniatores.

Legatus à calũniis liberatur hereticorum.

Populus orat vt princeps & archieps electus seruarent in concordia.

sustentari videbatur) spoliare, petitis ad illud propositum mediis, quæ ab omni humana ratione erant remotissima. Siquidem, cum à tota præsentis populi multitudine enixe rogaretur, vt cum Electo Archiepiscopo Vpsalen. hoc est cum Legato (cuius probitas toti patriæ nota esset) benigne conueniret, exemplumqꝫ sumeret, quàm fœlix erat Suecia, quando alias Steno Sture senior, Archiepiscopum Iacobum in sua dignitate conseruasset,& rursus ab eo in suo gradu cum summa totius Patriæ Pace conseruatus esset, mox ipse Rex in iram concitatus, multa in medium imperite multitudinis adduxit, quæ honestius siluisset, Papam, Cardinales, Archiepiscopos, Episcopos, Presbyteros, Monachos, & omnes clericali militiæ ascriptos, non secus ac totius orbis seductores Lutheranis instigantibus odiosæ nominauit, deinde, sermone ad Electum Archiepiscopum conuerso, comminatus est ei gladium & rotam nisi velit Regio suo voto, in omnibus obtemperare, præfatus Stenonem Iuniorem Gubernatorem imprudenter egisse, quãdo Gostauũ Archiepm cõtra patriam (suo gubernio nõ obtemperantẽ) extremo supplicio nõ affecisset, soluta cõcione, audi ti sunt multorũ piorũ hominũ gemitus, quib. testati sunt nõ procul esse totius Regni ruinã, tũ Rex ea ipsa hora à legato conuiuium Mayanũ pro prandio sequentis diei (qui pẽthechostes erat extorsit ad quod cũ procerib. & tota familia sua) quæ millenariũ numerũ superabat) accedẽs, effecit, vt victu longi tẽporis breui hora consumpto, omnia promptuaria (quæ antea copiis omnibus abundabant) tunc prorsus exinanita cernerentur, allata sunt coram inuitatis, plurima & preciosa fercula, vinaqꝫ exotica & optima diuersorum generum, non phialis aut ciathis. Sed cadis & vrnis apponebantur, vt non modo regiæ familiæ. Sed centaurorum & lappitarum atqꝫ harpiarum conuiuio sufficere potuissent, propterea, magno omnium consensum, conuiuium illud splendidum ac magnificum fuisse dicebatur. Ipseqꝫ Rex ingrato animo affirmabat. Sibi difficile fuisse, tanti conuiuii apparatum, medio anno prouidere, quantum ipse Legatus medio die præparasset. Itaqꝫ sequẽti die, cũ ei gratias pro hesterna liberalitate debuisset. Ipsuꝫ per magistrũ Laurentiũ Andreæ heresiarchã (vt q̃s totius in Holmia cõpararet) citare curauit, nec

Verba calumniosa.

Legato minatur rex instãtibus Lutheranis.

Gemitus pioruꝫ hominũ ob ruinã regionis illico imminentẽ.

Victus lõgi tẽpis absorptus.

Abũdantia maxima.

Citatur legatus ad Holmiam.

potuit

potuit, trium dierum inducias (quàmuis mortifera egritudinē decumbens) impetrare, quin necesse fuerit ipsum semianimem, inter manus prælatorum & canonicorum suorum ad nauicu-sam deduci, per quam ad mortem aut carcerem confestim de-portandus erat. Veniens enim ante conspectum Regis in Ar-ce Holmen. verbis nec se, nec Rege, dignis, excipitur, im-properat Rex sua beneficia in eum collata, arguitq; eum, acri-us quòd beneficiorum immemor, illos (videlicet) Luthera-nos, graui odio persequeretur, qui omni fauore & gratia pro-sequendi essent, & inter eos precipuum & tunc præsentem ma-gistrum Laurentium Andream, virum probum omni dilectio ne dignum, quem in Comiciis Arosien. priori anno molesta disputatione (faciendo se principem in Senatu Regni) vexa-rat, neq; ad aliud illos singulares fauores, domi apud plebeam multitudinē, & foris apud potentes principes venaretur, quàm (vt eis adiutus rebellionem in regiam Maiestatem libere molia-tur, iamq; multos ex Regia curia paratos esse, vt spe liberalio-ris stipendii ad eius curiam deficiant. Ad hoc Legatus (sum-ma modestia vsus) respondit, doleo (inquiens) & vehementer doleo, domine Rex, si aliquando tam imprudens fuerim, quòd tuam regiam Maiestatem verbo vel nutu offenderim, qui nun-quàm in animum induxi, vt minimum lixam in tua familia, aut quantumcunq; homuntionem in hoc toto regno iniuria af-ficerem, tantum abest, vt Regem meum, vnquàm offendere statuissem. Quod autem in magistrum Laurentium, & eius socios parum beneuolo affectu ducor, id me iure facere exi-stimo, quia ipsos minime beneuolos comperio in Regiam di-gnitatem tuam, quam vna cum tota patria damnatis hæresibus infamare, & desolare contendunt, nec me principem in Sena-tu Regni constituo. Sed iura regni sic disponunt, vt Archie-chiepiscopus primum locum in consistorio Regni habeat, de-cetq;, vt qui ceteris præfertur, ceterorum vota fideli relatione proponat, hoc etiam exigit reipublicæ vtilitas, vt libere sint vo ces prælatorum & procerum in Senatu, nisi videri velint potius assentatorum, quàm Senatorum locum occupasse, nec longè à periurio & læsa conscientia abesse credūtur Senatores illi, qui pa triam (quam ob præstitum iusiurandum sanis cōsiliis conseruare

Tribulatio maxima.

Lutheranos electus Rex commendat.

Legati modestissima responsio ad singula obiecta.

Lutheranorū crudelitas in patriam & principem.

Archiepūs iure primū locum post regē obtinet.

Officiū senatorū

tenentur) perniciosis consultoribus euertendam permittunt, ceterum, fauores illos Principum & plebeæ multitudinis (propter quos in odium & iudicium vocor) nunquàm mihi magis vtiles optaui quàm reipublicæ, & potissimũ tuæ Maiestati, ĩquàm neq; insidias, neq; rebellionem vnquàm meditabar, nec gratũ est mihi, ꝗ aliqui ex curia maiestatis tuæ, ad me spe maioris lucri deficiant) iampridem nonnulli simili proposito inde profecti, mihi nomina dederunt, stipendiumq; liberale receperunt, sed tuæ Maiestati plusquàm mihi militauerũt. Proinde, ne talibus àmodo pateat domus mea, diligētius prouidebo. Insuper, quàm sanctæ oro Maiestatem tuam, ne sibi de me quicquàm (præter equũ & rectum) persuaderi patiatur, neq; aliud de me statuat, quàm quod honestæ ad sempiternam memoriam relinqui possit. Hæc & his similia prosequenti Legato, indicitur á Rege silentium, & ne de cetero in aliquem locum (præter Regis consensum) diuertere præsumat seuerius quàm iustius prohibetur. Itaq; sola specie liber, re autem vera captiuus, ab arce dimittitur in Monasterium sancti Francisci, inde nullatenus (nisi permittente rege) egressurus in eo loco constitutum sæpe adiit magister Laurētius Andreæ, Hæreticus ĩportuna persuasione constantiã animi eius superaturus, vt regio voto obtēperans Lutheranã doctrinã (quã Euangelicam vocabat) toti patriæ prædicãdam amplecteretur, habiturus ob id maiores fauores, & priuilegia, ac prouentus q̃s vllus antea Archiepiscopus Vpsalen. hoc si refugeret, sciret sibi nihil certius quàm mortem, aut perpetuum exilium præparatũ. Hæc importunius quàm efficacius suadenti respondit Legatus, se nequaquàm vitam suam aut patriam, tãti estimare ꝗ propter hanc vel illam, vere religionis desertor esse velit, quid enim prodesset vniuersum mundum lucrari & animæ suæ detrimentũ pati. Si tamen (inquit) in voto Regis est, me perpetuo exilio damnare damnet. Domini est terra & plenitudo eius, si me per medium secare voluerit, secet, Esaiam habeo in exemplum, si in pelagus me proiici iubeat, Ionam reminiscor, si me lapidare voluerit, lapidet, Stephanus mecum est prothomartyr, si caput auferre, auferat, habeo Iohannem Baptistam, simili violentia trucidatum, si facultates diripere, deripiat, nudus ingressus sum mundum, & nudus reuertar in terram. Hoc responso rex prouocatus

Legatus ĩsidias Regi nũquàm struxit.

Petitio legati equissima.

Silentiũ Legato indicitũ & insidiosa libertas.

Constantia legati cōtra diabolicas suggestiones lutheranoꝝ morteꝫ & exiliũ minantur negãti.

Responsio legati exemplo Sanctoꝝ adducta.

Esaias.

Ionas.
Stephanus.
Iohãn. baptista.

Iob.

tus iurauit & statuit, quòd ipso à Metropolitana Ecclesia Vpsalen. ammoto, alium quempiam noui Euangelii prædicatorem instituat, consilioqꝫ Lutheranorum secrete collecto, deliberat quomodo impium papistam (hoc enim nomine sedis Apostolicæ Legatum afficit) perdere possit, aliis placuit, quòd clam & nocturno tempore sacco insutus sumergatur, alii minime expedire affirmabant, nam eo modo interemptus, testimonium haberet, quòd innocens periisset, proinde, inquirendum esse crimē aliquod, ob quod in publico iudicio, tanqꝫ lesæ Maiestatis reus dānari & occidi, vel proscribi possit, erant alii, qui neqꝫ hoc neqꝫ illud probantes affirmabant, quòd nullum tale crimen in hominem (omnium estimatione) innoxium, satis honestæ, obiici aut confingi possit, propterea opportunius consilium existimabant, quòd in gratiam Regis (quàmuis simulatam) restitutus, Legationem aliquam à Rege extra Regnum susciperet, eoqꝫ in ea occupato, Rex diocesim totā Vpsalen. & quicquid in fortunis haberet, vno momento occuparet, itum est manibus & pedibus in illud consilium, & vocatus ex monasterio Legatus, ad Arcē Regiā, summo (sed simulato) fauore suscipitur, decernitur ad Regem Poloniæ orator, vt filiam eius Heduigē Regi Gostauo cōiugē impetret, dantur literæ sigillantur commissiones, omniaqꝫ (præter commeatum & expēsas, quæ tanto negocio necessariæ essent) præparantur, sciuit Legatus, hæc omnia secum subdole agi, veruntamen, tam honestæ legationi non consentire nequiuit, cuius occasione, tot insidias sibi, tum per hæreticos, tum per falsos Christianos præparatas, euadere, & Summum Pontificē extra patriam constitutum, de ruina totius Ecclesiæ Suecanæ liberius informare possit. Igitur dum ista circa eum fierent, & se itineri (vt in Gedanum ciuitatē Prussiæ traiiciat) accingeret, conueniunt Prælati & proceres Regni in Holmiam comitia celebraturi. Sed eorum præsentia nihil profuit innocēti ad perpetuum exilium transituro, nam qui aliquid inter eos posse videbantur, hi cum Rege conspirantes, non solum ipsum legatum, sed omnes Regni Pontifices vna eademqꝫ proscriptione libenter explosissent, Reliqui pusillum animum habētes, quæ bene pro legato & republica sentiebant, exprimere non audiebant. Quocirca, cū nullus esset īnocētiæ locus in tā amplo Regno, fidelqꝫ Chris-

Papista appellatur legatus. Consilium Lutheranorꝫ impijssimum cōtra Innocentē

Damnari occidi proscribi.

Consilium iniquissimum.

Legatus sine expensis pro petēda filia Regis Poloniæ nuntius cōstituit.

Lutherani īexorabiles.

Pontifices Regni licet pauci in maximo piculo cōstituti. Innocentiæ nullus locus.

Virtus oīs exulat.

Eluesnabben.

Legatus à nauibus reductus aliis destinatē periculis.
Viburgum.

Legatio Moscouitica.

Iterū reuocatur legatus.

1526.
Patriam exilio commutat.

Bona archiepi occupantur à creditorib. Regis in exilio suo.
Lr̄as has habuit diricsalke cas, ꝙ oib. ostēdit.
Exclamatio miserabilis.

tiana nullum efficacem patronum, inter tot nobiles & potentes viros inueniret, ecce vna cum Legato omnis virtus et honestas, procul extra Regnum in exilium relegatur. At postquàm toto mensæ septembri in mari iactatus fuerat, nunc extra, nunc rursus intra scopulos periclitando, accidit quendam nunciū Regis ex Gedano redeuntem asserere publicam famam Gedani esse, Archiepiscopum Vpsalen. illuc in exilium migraturum, qua relatione turbatus Rex, repēte iussit principes bellicæ classis suæ vt ipsum subito ex sinu (cui nomen Eluesnabbe) ad se reducāt, qui seuerum preceptum seuerius exequuti, ipsum e naui arreptum, omnibusqꝫ rebus eius (cum graui iactura) dissipatis ad Regem in arce Holmen. constitutum redire compellunt, à quo denuo & nimis seuere molestatus iubetur per Finlandiam ire ad castrum Viburgen. in quo tunc præsidebat Iohannes comes de Hoya, gener Regis, suscepturus ab eo commissionem ad magnū principem Moschouitarū, doluerunt vehementer omnes boni, precipue venerabile capitulum Vpsalen. antistitem suum tam indignis modis vexari, sciebant enim eam Moschouiticam legationem, nihil aliud esse, quàm transitum ad certissimam mortem. Igitur procuratur nauis & omnia tumultuariæ in ipsam importantur, à qua tamē rursus reuocatur ad Regē, qui mansuetior factus, fecit ei potestatē transeundi in Prussiam, accepta ab eo promissione, ne impedimētum præstet matrimonio (cum filia Regis Poloniæ) contrahendo, hac conditione permissus est Legatus in fine mensis Octobris (dum omnia frigoribus & tēpestatibus occuparētur patriam, exilio commutare, atqꝫ sub specie susceptæ legationis in Gedanum nauigare. Quo cum peruenisset, primo & precipuo dolore affectus ē, ꝙ omnis suppellex eius, & quicquid pro commeatu & expen. nuper exportari fecerat, occuparetur à creditoribus Regis Gostaui, qui eis per suas regias literas mandauerat, vt Archiepiscopi bona omnino, siue per leges, siue alio quouismodo apprehēdere curēt. Itaqꝫ ab eis medietatē omnium rerū suarū, pro sustētatione perpetui exilii sui, egre potuit extorquere. O humana, ratio, siccine excecari potuisti in aliquo Rege Christiano, vt hominem nulli vnquàm noxium tot grauissimis persequutionibus, tam inhumaniter afficeres. ista nihilominus exemplo sanctorum Pontificum patienter sustinuit,

sustinuit, omnemq; operam apud Regem Poloniæ adhibuit, vt Regi Gostauo tã honesta & necessaria affinitate sociaretur, quod etiam prudentissimus & pientissimus Rex Sigismundus non detrectauit, apposita pia & iusta conditione (videlicet) quòd Sueciæ Rex non permittat se per pseudo Euãgelistas (qui tunc Christianam pietatem vbiq; euertere conabantur) à vera religione abduci, hæc enim erat summa literarum, & responsionis eius, ob quas Rex Gostauus plurimũ indignatus, permisit sibi à suis Lutheranis persuaderi, hoc responsum astutia Legati procuratum, quod tamen iustius eisdem hæreticis, aut publicæ famæ attribuisset. Quippe Legatus toto animo conabatur efficere vt matrimonium illud cõsumaretur, ratus illinc optatam ac necessariam occasionem aliquãdo præstari posse, qua Rex Sigismũdus primus nulli Christiana pietate secundus, tam Regem quàm Regnum Sueciæ ab hæretica & schismatica prauitate liberaret. At Lutheranorum consiliariorum in Suecia studium fuit, prouidere ne post tam piam & honestam principum confederationem, digna aliquando premia suorum facinorum consequerentur. Igitur Rex Gostauus eorum consilio superatus, non sine inestimabili damno suo, & totius Regni, ab ea Illustrissima affinitate resiliit. Filia erat potentissimi & optimi Regis, Cæsaris, & Romanorum Regis multorumq; potentissimorum Principum consanguinea Regis Hũgarie neptis, morib. & vitæ ĩstitutis probissima, forma & vultũ venustissima, in verbis & factis prudẽtissima prout attestatus est magister Olaus qui eam in Bochna M. D. XXVIII. vidit & alloquutus est. Dos erat maxima, nẽpe plusquàm ducentena millia aureorum, vis quoq; confederationis tãta, vt duo potentes Reges sic coniuncti, facile communem hostem Moschouitarum Principem, exterminare potuisset, his quibus inestimabilibus cõmodis, potius carere voluit infortunatus Rex, quàm non parere suis perfidis, & sordidis Lutheranis, qui nihil præclarum, nihil magnificum, nihil regia Maiestate dignum consulere potuerunt, aut nouerũt, digniores profecto, ꝙ pecora curassent quàm Regum aut regnorum negocia tractassent. Quamobrem Rex Gostauus accelerat literas in Gedanum, quibus legatum acrius increpat, quòd illius affinitatis negotium, ad finẽ vsq; perduxisset, & nisi velit suo Regio fauore & patria, atq; omnibus

Rex Polo.

Sigismundi I. Conditio iusta.

1528.

Calumnia Lutheranorum.

Spes liberandi regni ab hereticis.

Cõfederatio bonorũ principũ ruinã e pessi. hereticorum.

Hednitis mira & vera laus,

Dos ducentorũ miliũ aureorũ Vngaricaliũ.

Natura lutheranorum.

Rex Sueciæ Gostaus resilit a petita ass. regis Polo.

prouentibus Archiepiſcopalibus priuari, curet vt quàm totius ſe in patriam recipiat. Iam enim in ſponſam accepta erat filia du cis Magni Louuemburgen. eiq; à Rege Goſtauo quadraginta millia florenorum in dotem conſcripta ſunt. Itaq; Legatus ni mis inuitus,& dolens,tam honeſta & neceſſaria prouincia defun ctus,ad literas Regis reſpondit,ſe nunquam in patriam reuerſũ rũ,niſi religio Chriſtiana,& Chriſtianæ Eccleſiæ authoritas pari ter in patriã reſtituatur, Hoc reſpõſo grauiter offenſus Rex,indi gnationemq; ſupprimens ſcripſit fratri & cancellario eius magi ſtro Olauo Magno,præpoſito Strengenen. cuius opera ĩ multis & arduis Legationibus,pro publica totius patriæ vtilitate,apud Cæſarem Reges & Principes,ac magiſtratus ſepe & feliciter vſus fuerat,literiſq; magnifica munera & magnificentiſſima promiſ ſa adiecit,vt quàmtotius (relicto Legato) in Sueciam redeat,ha biturus,primum inter Regios cõſiliarios locum,& Regni Can cellariatum, cum honoribus tum prouentibus precellentem. Sed cautior erat Olaus, quàm quòd in patriam reuerſus, fieret fratris ſui obſes (nequicquàm extra patriam conſtitutus contra Regem opera maiorum principum moliri poſſet,imo omnium maior & fortior cauſa fuit ꝗ Olaus chariſſimũ fratrem ſuum tot iniuriis & perſequutionibus afflictũ & maioribus anguſtiis ob hoc affligendum vidit nec nunquàm niſi morte interueniente deſerere vellet per mutuã ſepulturã. Quinimo alachriter illi fra tri ſuo vſq; ad mortẽ nõ tantum quia frater eius erat vbiq; adeſ ſe diſponeret ſed quia ſecretius præ cunctis mortalib. nouit cum omnia bona fideliter conari & interim in maxima perſecutione quaſſari. Igitur cum Rex conſideraret vtrunq; prudentius ſibi conſuluiſſe in apertum odium concitatus toto conatu ferebatur in eorum deſolationem. Quicquid enim vſquàm reperiri pote rat quod eorum eſſe diceretur (quãquàm non eſſet) fiſco appli cari iuſſum eſt vetitũq; fuit ſub grauiſſima pena ne quiſquàm vel teruntium eis extra Regnũ mitteretur neq; eis literæ à quo uis &c. ſanguine iuncto ſcriberentur aut eorum ſcripta recipe rentur & qui eas ferret vt læſe Maieſtatis crimine irretitus punie retur. Quare interea ex rerum ſuarum, & prouentuum priua tione damnum paſſi ſunt (quia horribile auditu eſt) relinquie tur examini iudicis excelſi qui facit iudicium iniuriam patiẽtib.

Securitas ſine religione nulla vnq; ſperanda.

1527.

Frater legati pmiſsis maximis reuocatur in regnũ.

Cã cur non redierit Olaus.

Verus Dei famulus.

Odiũ aptũ fit.

Exules ſpoliantur.

& sanat contritos corde humilians peccatores vsqꝫ ad terram. Quotquot tamen legato fauebant aut fauere credebantur durissime, & inhumaniter opprimebantur precipue autem venerabile capitulum Vpsalen. quod terroribus & minis diu vexatum, tandem ab ipso deficere cogebatur, nec minus seuitum est in Sacrosanctam Ecclesiam Vpsalen. cui per contemptum & ludibrium impositus est quidam Antiepiscopus Laurentius Petri illius Olaui Petri heresiarche frater, etate adolescens, rerum inexpertus, nuper à schola & ferula magistri subductus, nullo iure, nullo ordine, nulla consecratione, aut authoritate, in tam sublimē cathedram collocatus, qui mox, nouellam Reginam Catharinam Louemburgen. laicali potestate & Schismatico ritu coronauit vel verius defedauit. Interea legatus totis viribus incumbebat negocio Ecclesiarum cathedralium, quæ pastoribus ī Suecia crudelitate Regis Christierni orbate erant, effecitqꝫ (multo labore & expensis) vt Cesarea Maiestas D. Margareta eius amita, Rex Ferdinādus Rex Poloniæ, Sigismūdus Rex Ioh. Vngariæ Card. Leodien. Archiepūs Panormitanus Archieps Polonie laschi bis, Archiepiscopus Mathias ter, omnes Episcopi cū Archiepiscopis cōniunctim, Episcopus craco, sepe Ioh. Fabri Episcopus Viennen. Episcopus Henricus Bocholt lubicen. & eius capitulum ac Senatus scriberent Summo Pontifi. Cle. vii vt illis Ecclesiis diuturna vacatione desolatis, de idoneis Episcopis prouideret, nec tamen, quicquàm in tam sancto & necessario negocio perfici potuit, donec Legatus, anno à Christo nato M. D. XXXII. (relicta Ciuitate Gedanen.) Summum Pontificem supradictū Bononiæ constitutum accederet, à quo, & Carolo Cæsare V. ibidem præsente, tam benigne exceptus fuit, vt quicquid pro Sanctissimæ religionis nostræ restitutione peteret promptissime & abunde consequeretur prouisum erat ei & familiæ eius per Summum Pontificem de expēsis liberaliter, examinata est causa Ecclesiæ Vpsalen. in multis consistoriis Reuerendissimorum Do. Cardinaliū, non solum diligenter & maturæ. Sed fauorabiliter & gratiosæ, vt maligni aduersarii (qui eatenus se tam piis legati conatibus in Romana curia maliciosæ obiecerant) periculum honoris & fortunarum inciderent. Putarentur qꝫ in diuinam religionem & sanctam Sedem Apostol. nimis

Amici īnocenter afflicti. Capitulū Vpsalen. semꝑ fidele domino suo

Antiepiscopus laicus.

Noīa scribētiū ꝓ electis Episcopis ī Suecia.

Clemen. VII.

1532. Legatus ꝓficiscitur ī vrbē.

Libalitas Pōtificis Cle. vii. Cā electi examinatur.

1533. impii, & seueriter castigādi. Tandē, āno Christi M.D.XXXIII sexta die Iunii in sancta hebdomada Penthecostes (quando catholica Ecclesia sancti Spiritus cōsolationē inuocasset) cōsistorialiter i Archiepm Vpsalen. electus atqꝫ eiusdē Clemētis papæ, & omnium Cardinalium consensū, die xxviii. Mensis Iulii, in Ecclesia sancti Angeli, vbi beatus Gregorius, olim diuina vltione mitigata vidit angelum à flagello cessasse consecratus est, & pallio Archiepāli per manus Reuerend. Card. Alexandri de Cæsarinis. Die exaltationis sanctæ Crucis, inuestitus, idoneus profecto & à deo prouisus dies ille creditur, quo is nigram penitētiæ crucem in stola candida super humeros acciperet, qui crucē Domini nostri Iesu Christi (hereticorum blasphemia cōculcatam) rursus erigere & exaltare debebat cui muneri siue mora satisfacturus denuo circa medium Mensis Octobris se ad lōgissimum & difficilimum iter quod ei sub algidissimā brumā versus Prussiam superandum erat apparebat vixqꝫ ob continuam febrē qua affligebatur ad Gedanen. vrbem (in ostio vistule fluuii sitam) octo Mensium spacio peruenit nec facile explicari queunt rerū & personarum incommoda quæ tali ac tāto tempore passus est. Siquidem abeunte Clemente Pontifice ad Ciuitatem Nisen. vt cum Francisco Gallorum Rege negocia quædam perageret frustratus est ea promissa ope quam ab eius liberalitate pro tāto itinere sperauerat, estqꝫ coactus tenuissimas fortunas suas quæ ei post tot continuos præteritorum annorum labores & intolerabiles expensas reliquae erant necessariis iumentis commutare quorum pars cum Arimini defecisset alia debiliora sed grauiore ere comparauit parūqꝫ aberat quin ipsa quoqꝫ iumēta baculis quib. pedester cum sua comitiua per duras & inhospitales terras incederet permutasset. Est tamen Paduæ in Monasterio diuæ Iustinæ liberali hospitio ad aliquot noctes exceptus. Deinde resumpto curru quo pridem totam suam suppellectilem illuc ex Gedano aduexerat difficulter per saxosa itinera Viennam Austriæ Vrbem profectus est in qua cum à Romanorū Rege Ferdinando piam & iustam opem pro reducēdis Aquilonarium Regnorum Schismaticis ad catholicæ Ecclesiæ vnitatem postularet simulqꝫ diuinam retributionem & maxima sua in Cæsaream domum merita abunde ostenderet & probaret. Inuentus est quidā

Electus cōsistorialiter tomę confirmatur.

Palleo. Alexand. Car. Cæsarinis.

Regressus Archiepi i Prussiam. Gedanum vbi.

Clemētis exitus in Nyssam.

Calamitas Archiepiscopi.

Monasteriū diuæ Iustine.

Vienna.

Boluesius

Boluefius vel vefius impie & Scelerate vite homo cui non satis erat plures Sedis Apostolicæ nuncios suosqȝ patronos turpiter prodidisse atqȝ ob id sempiternam infamiæ notam incidisse nisi etiam prentissima negocia Archiepiscopi Vpsalen. qui domini Dei nuncius erat detrectasset, Regi enim omni dolo, & fraude persuasit nequaquàm hominem illum audiendum esse, eo quòd Regni Sueciæ negocia contra quoscunqȝ hostes (in quorum numero Rex Christiernus erat) defendisset. Itaqȝ Archiepiscopus illo humano auxilio destitutus soli deo suam causam curandam commendauit. Deinde ad Olemuntium Morauiæ Vrbem perueniens benigna ac per humana hospitalitate ab eius loci antistite Stanislao Tursone venerabiliqȝ capitulo collectus toto Mense Decembri ob suæ aduersæ valetudinis curam ibi requieuit, Nec minor erat humanitas quam illi Iacobus à Salsa Episcopus & capitulum Vratislauiense impenderunt apud quos trimestri quiete peracta ad Gedanum anno Dómini M. D. XXXIIII. in principio Iunii peruenit. In quo loco constitutus talē se pro restituenda Christiana religione præstitit vt non modo pro vna Ecclesia Metropolitana & prouincia Vpsalen. Sed pro omnibus Aquilonarium Regnorum Ecclesiis quotidianam sollicitudinem assumpsisse videretur. In primis per literas & fideles nuncios Regem Gostaum rogare hortari & obsecrare cepit ne pateretur Sanctissimam Christi fidem per manus Sanctorum Patrū traditam & tam piæ & iustæ constantissimæqȝ apud Suecones, & Gothos obseruatam diutius & tam indigne ab impiis Hæreticis conculcari. Scripsit etiam non paucas literas illis paucis catholicæ Ecclesiæ reliquiis quæ per latissimam prouinciam Vpsalen. dispersæ morabantur consolando, hortando, obsecrando ne in grauissimis persequutionibus quas pro fide Christi & sancta Romana Ecclesia sustinebant deficerent. Sed certo certius scirent se in proximo à deo & Dei Vicario Clemēte VII. Sctāqȝ se ap. si aliquanto tempore viueret liberandos. Sed nimis crudelia fata Clementem Pontificem cum sempiterno damno non solum omnium Regnorum Aquilonarium. Sed totius catholicæ Ecclesiæ ex viuorū numero abstulerūt. Præterea oēs negociatores qui passim & toto āni tēpore ex oīb Aquilonarib. Regnis ad portū Gedanen. magno numero nauigare cōsueuerūt, iam ipse

Iohān. Vesius.

Stanislaus Turso Eps Holm. Iacobus à falsa Eps Vratisla. 1534.

Gostaus Rex Sueciæ monetur ad restituēdam religio.

Labor archiepi continuus.

Fata crudelia.

Sollicitudo archiepiscopi.

qs docti præsbyteri qui cum eo erant opportune importune at fiduceqs hortandos curabat vt in vnam catholicam ecclesiam cre dentes vno supremo Christi vicario exemplo maiorum suorum obedirent. Nec ea exhortatione contentus multa diligenter, & pie conscripsit quibus pertinaces hereticorum errores magnope re confutabantur effeciqs vt magne pietatis, & eruditionis vir Petrus Benedictus Canonicus Lincopen. quo in re diuina vsus est sacerdote totum noui testamenti Codicem qui ab hære ticis in linguam patriam translatus, & plusquàm in mille locis corruptus erat doctæ & fideliter restituerit petita ex sanctis doctoribus omnium scriptorum suorum probatione fidelissima & constāti, fuisset volumen illud maximo vsui & efficaci remedio, pro conuertendis omnium illorum Aquilonarium Regnorum hæreticis, si Archiepiscopo per suas tenuissimas fortunas illud edere & promulgare licuisset. Egit nihilominus longe plura, & præclariora, qs Sedes apost. ab vno vigilantissimo præsule in tam difficili negocio expectare potuisset. Inter quæ non infimum lo cum habet illa insignis pietas quam erga ingratam patriam demonstrabat exemplo Camilli dictatoris qui ingratam Romam à Gallis liberauit. Accidit enim in calce eiusdem anni trigesimi quarti magnam bellicæ classis partem quam Gostaus Sueciæ Rex contra Lubicen. expediuerat littoribus Gedanen. vi ventorum coactam appulisse, & ex ea plusquàm Centum milites à Gedanensibus captiuatos & in miserabile spectaculum ductos. Deinde in carcere coniectos eorumqs Ducem siue capitaneum Iuarum Flemmingum nobilem Finnie incolam, & Olaū Suart Burgi magistrum Holmen. ne limites sui hospicii sub pena capitis egrederentur prohibitum fuisse, nec aliud quàm præsentissimum vitæ periculum taliter captiuatis restare videbatur, audite sunt promiscue multitudinis Gedanensium voces trucidentur, confestim scelerati & sacrilegi Regis satellites publicæ pacis turbatores. Tunc Archiepiscopus omnium iniuriarum immemor pro omnium captiuorum liberatione adeo sollicite & efficaciter laborabat vt suum fratrem & secretarium Olaum magnum Gothum quotidie ad illius loci Senatores emitteret nec ipsum à tam difficili negocio quiescere passus est, Donec omnes vsqs ad vnum ab imminente morte eripuisset. Interea etiam non

Libri cōtra hæreticos scripti

Petrus Benedi. Can. Lincop.

Biblia p Lutheranos corrupta repurgatur.

Authoris piissima sollicitudo.

Ingratitudo patriæ.

1534. Classis Suetica

Clamor ciuium Gedanensium.

Author iniuriarum imemor.

raro

raro Burgrauium (sic enim præfectum regium vocant) per se accedere curauit qui tandem transacto bimestri omnibus à carcere & vinculis eductis precepit vt Archiepiscopo Vpsalen. perpetuas gratias agerent quòd ad eius preces vite ac libertati gratis, & nulla interueniente multa restituti essent, attamen duræ ceruicis, homines in nullo ex ea gratia mitiores effecti cum sequenti anno ad naualem pugnam contra Lubicen. conscripti essent tanta ferocia hostibus congrediebantur vt potentissima ipsorum Lubicen. classis non valens primum eorum impetum sustinere subita fuga ad Vismariam maritimum Oppidum euaserunt in cuius littore naues decem pregrandes, & armis victualibusq; onustas Sueonibus occupandas reliquerunt, Quia victoria Rex Gostaus magnopere confirmatus classem bellicam in freto Eresundiano collocans, non quieuit à vellis. Donec Christiernum, Holsaciæ Ducem, Friderici Danorum Regis filium in paternum Regnum collocaret, vt sese communi auxilio contra quoscunq; aduersarios confortarent. Idem Danorum Rex Christiernus X L. equitibus comitatus ex australiore Dania ad Holmiam Sueciæ Regiam celerrimo cursu aduolans visus est vna cum Gostauo Rege in omnimodam euersionem Ecclesiasticæ authoritatis conspirasse qua conspiratione intellecta Archiepiscopus ad Regni Daniæ antistites, & electos præsertim Lunden. & Roschilden. à quorum nutu cæteri pendere videbantur plurimas, & opportunas ac pias exhortationes scribere curabat, quibus diligenter eos præmonere conatus est, vt mature sollicite q; prouiderent. Ne Christiana fides & catholicæ Ecclesiæ authoritas adeo desperate in Dania collaberetur quemadmodum in Vicina Gothia, & Suecia corruerat, Excepta sunt eius pia consilia minore cura quàm summa Danicæ Ecclesiæ necessitas exigebat, quibusdam ipsius prælatis plus iusto de amicorum potentia, & generis nobilitate sese efferentibus afflicteq; Ecclesiæ Suecanæ antistites tanquàm ob imbelliam collapsos sugillantibus, Attamen inuenti sunt inter eos nonnulli piæ mentis viri qui constanter asseuerabant Danicā Ecclesiā, nequaq; Sacrosanctā fore postq; inocētissimi Suecane ecclesiæ Pōtifices ob vitæ puritatē ītegerrimiq; desolati essent. Quippe diuina ira minime lēto gradu ad vindictā properans, heu dolor effecit, vt oēs

Burgrauius Gedanen.

Captiui gratis ob preces archiepi a morte liberantur.

Classis Lubicē.

Naues x. Lubicen.

Cōfederatio regū Aquilonar. Rex Daniæ ad regē Sueciæ pficiscitur.

Archiepi exulantis bona cōsilia minus curantur.

illi non exigua spes restituendæ religionis in Aquilonaribus Regnis quæ eo procul, & in Italiam abeunte omnino deperitura videbatur, nec paruam animi molestiam concepit ex periculorum, & laborum ac expensarum magnitudine quam toties ex vltimis finibus Sarmatarum, & Gothorum in Italiam eundo & redeundo sustinuerat, at erant ex aduerso non paucæ rationes quæ ipsum vehementius vrgebant, vt se pro libertate omnium Aquilonarium Ecclesiarum ad generale Concilium conferret. Solus enim atq; vnicus Pontifex ex omnibus illis terris residuus erat qui posset, & vellet, tam insignem ruinam tot Regnorum, & Ecclesiarum coram omnibus catholicæ Ecclesiæ prælatis siue in Concilio, siue extra illud proponere, cæteris omnibus Aquilonaribus Episcopis vel in captiuitatem vel exilium detrusis, & quia Lutherani Principes sese ad futuri Concilii constitutiones obligauerant necesse fuit eos in tali congregatione per aliquem idoneum antistitem conuinci. Erat præterea aliquis magnæ potentiæ, & pietatis princeps qui ab vniuersali Sinodo authoritatem petiturus erat per quam illos Septrionales principes & populos armata manu ad catholicæ Ecclesiæ vnitatem si sponte redire nollent reuocaret. Hæ igitur, & aliæ complures rationes grauissime necessitatem Archiepiscopo afferebant, vt neq; à tenuitate fortunarum quibus penitus exahustus erat neq; ab imbecillitate corporis qua plurimum laborabat, excusationem assumere vellet. Sed suorum commodorum oblitus ereq; alieno non pauco pro tanti itineris necessitate contracto, elegit denuo pro fide Christi iuxta Sanctorum Pontificum exempla ad remotas gentes peregrinari omniaq; pati quæ vel ab hæreticis vel à pseudo Christianis ipsi inferri possint. Quæ autem & quanta passus est toto illo triæ pore quo ille trium Conciliorum Mantuani, Vicentini & Tridentini, intimationes fiebant vix dici, aut credi potest. Egressus enim à Gedano maritima in Prussia Vrbe, Anno à CHRISTO nato. M. D. XXXVII. Feria tertia post Dominicam palmarum, nihil aliud sibi toto illo itinere quo in Italiam iret ib q; maneret & inde duce Deo rediret polliceri poterat quàm cruces spi-

Magnitudo pi-culorum, & ex-pẽsarum.

Archieps solus pro omnibus solicitus.

Calamitas aquilonariũ epõrum.

Archieps Vps. longo exilio exhaustus. Es alienũ i causa fidei cõtraxit.

Exitus arcicepi Io. a Gedano. 1537.

nas aculeos obprobria & contumelias iniurias omnesq; Dominicæ passionis acerbitates quarum tunc Christiana Ecclesia memoriam agebat. Siquidem multa diebus singulis in eo itinere passus à nullo liberalius quàm à Reuerendissimo & Illustrissimo Principe Domino Iohanne Episcopo Posnanien. alias Vilnen. exceptus est cui si diuturnior vita fuisset non parum pro reducendis Septentrionalibus Regnis ad catholicæ Ecclesiæ vnitatem prestitisset. Ingressurus deinde Archiepiscopus Vrbem Vratislauien. periculosissimo casu e curru collapsus sinistrum genu collisit vixq; multis annis ab ea collisione poterat restaurari cuius curationi plurimum cooperatus est eximius & humanissimus vir doctor Dominicus Brocchendorffius canonicus Vratislauien. in cuius domo tribus septimanis lecto assidue affixus erat. Accidit hiis diebus eundem Archiepiscopum Vpsalen. à quodam magni nominis præsule audire de Lutherana doctrina (quasi alto ingenio Gamalielis exemplo) sic loquente. Si à Deo esset nullus eam infringere posset sin autem aliunde citò rueret ĩ seipsa ad quod Archiepiscopus adductis suspiriis ait. O Domine Episcope estis vos tam pusilli cordis & vacillãtis iudicii vt credatis hanc hæreticorum doctrinã omni blasphemia sacrilegio, spurcitia, innocentum oppressione, simulatione, dolo, rapina, & oĩmoda maledictione plenã vt à fructibus agnoscatur à deo nõ solũ non esse sed eterno iudicio eius reprobari. Ideoq; reuerenter vos exhortor ne vnquàm in medio hominum verbũ huiusmodi proferatis. Si enim prudentes sunt offenduntur si simplices scandalizantur & indurantur, quasi tã impiissime doctrinæ (virtute Dei & vera scripturæ intelligentia) antea non esset occurrendũ quàm dominus aperta terra censurã monstraret in exterminatione Datan, & Abyron & sequatiũ eorũdẽ. Interea tanta aquarum inundatio omnes vias ineptas reddidit vt totum reliquum iter per Slesiam, Morauiam, Austriam, Stiriam, Carinthiam impedito in luto, & paludibus curru, difficillima queq; sufferre cogebatur. Nec paruum erat damnum quod in fortunis, & expensis ob illam viarum difficultatem & iumentorũ debilitatem contraxit præsertim prope villam Morauiæ, Vissonistium in cuius paludibus vltra omnem solitum cursum inundantibus, omnes pontes rupti erant necesseq; fuit natantibus equis

& curru

Archieps particeps passionis Christi.

Ioh. filius Regis Polonie. Sigis.I. ps Posna. vir magnificus & liberalis.

Casus archiepi Iohã. è curru periculosiss.

Hũanitas Brocchedorffioruʒ canonicorum Vvratislauiẽ.

Inũdatio aquarum.

Pontes rupti.

& curru præsentissimum mortis periculum superare. Occurrit in Olmuncio Moraniæ vrbe eius loci episcopus Stanislaus Turso inter multa commiserationis verba Archiepiscopo dixit, cur tantæ itinerum laborum & expensarum molestiæ frustra te submittis, reuertere in terram tuam nonne vides nullos Germaniæ Episcopos fidem illius concilii decreto aut vocationi præbere, tum Archiepiscopus in sua solita constantia perseuerans respondit etsi angelus de cœlo diceret non adeundum esse Concilium generale in tanta Christianæ Ecclesiæ necessitate, nequaquàm esse illi pariturus. Itaq; inceptum iter quàmuis multis periculis obsitum aggressus peruenit ad forum Iulii Venetorum terrã in medii Mensis Iunii diebus vbi ex obuiis nunciis didicit Concilium Mantuanum (propter quod tot labores, tot pericula, tot intolerabiles expensas subiuerat) abrogatum vel prorogatum, Tunc mestus & dolens iter à Mantua ad Bononiam deflectens spem habebat ibi se per aliquem Sedis apostolicæ Legatum instrui posse quomodo rebus indicti Concilii succederet Legatus autem Cardinalis Sfortia, quia minorennis erat misit ad eum Laurentium gran Episcopum Signinum virum doctissimum qui ab Archiepiscopo de Concilio interrogatus admirãs respondit Estne aliquod concilium futurum, quo responso accepto Archiepiscopus parum vltra cum eo loquutus est, sed supprimens alto corde dolorem secumq; ingemiscens incidit in lectum egritudinis in quo pœnæ vltima fata contraxisset, nisi prædictus Reuerendissimus D. Cardinal. Legatus dedisset illi liberale subsidium, & fratres Ordinis prædicatorum ipsum in Conuentum sancti Dominici per summam humanitatem excepissent à quibus circa medium Mensis Septembris vix ab ea mortifera egritudine liber Romam versus exiuit. In quo itinere multos aduersos casus expertus est, nam cum ex montibus appenninis ad oppidum Scarpariæ per abrupta precipicia descenderet adeo obumbrati sunt oculi eius vt preuio ductore opus haberet Florẽtiæ apud Abbatem sancti Benedicti hospitio susceptus in tantum tumorem sinistri genu, tum ex precipiti itinere, tum ex illo Vratislauien. casu incidit vt ipsum genu capitis magnitudinem equaret. Sed paucis exactis diebus non sine diuino miraculo & ope bonorum patrum sanitati restitutus Romanum iter

Stanis. Turso humani ss.

Constantia Archiepiscopi.

Fornm Iulij. Conciliũ Mantuanũ ipeditũ

Cardin. Sfortia

Liberalitas Reuerendiss. D. Card. Sfortie.

Humanitas fratrũ S. Dominici i Bonon.

Scarparia.

Hospitalitas abbatis S. Bene. Florẽtie.

continuabat. Veniensq; in vrbem Romam quinta die Mensis Octobris, anno M. D. XXXVII. Humanissimis verbis à Papa Paulo III. & Cardinalibus exceptus est, Paulus enim misso in domum sanctæ Brigittæ nuncio ipsum ad se vocauit. Venientiq; de Concilio in Vicentia sequenti septimana transferendo prædixit amplissimasq; gratias egit quòd in tam difficilimis Christianæ reipublicæ temporibus & tot diuturnis ac continuis Tyrannorum persequutionibus semper constantem fidei defensorem sese exhibuisset & tandem ad Concilium generale vocatus tam prompte comparuisset non obstantibus tot itinerum periculis & expensis quæ vix superari posse videbantur. Deinde ipsi bene sperare iusso liberales expensas pro eo, & familia eius se erogaturum promisit iisdem quoq; humanissimis verbis & gratiarum actionibus erga ipsum vsi sunt Reuerend.ssimi D. Cardinales se & sua liberalissime illi offerentes. Sed erat tūc tempus quod non permittebat tam gratiosa promissa effectui mancipari. Quocirca oportuit Archiepiscopum multa rerum & expensarū penuria toto semestri quo Romæ victitabat laborare. Suborta est etiam illi nō parua sollicitudo de Hospitali siue domo sanctæ Birgittæ quam quidam ex magnis vrbis Romæ prælatis Genutius pro suo nepote à Papa impetrauerat resq; ad eam desperationem deuenerat vt eius loci prior Holmstaus ī proximo inde excludendus esset nisi Archiepiscopus opportunissimo auxilio illi affuisset qui toto trimestri, tam per se quàm per Germanum suum, Olaum magnum nunc apud D. Cardinales, nūc apud rotæ auditores assidue laborabat donec obtenta ab eis sententia domum ipsam ab omni impetitione liberam reddidisset. Ipsiusq; Rectorem in eius possessionem reduxisset cui non solū labore & sollicitudine sed etiam pecunia pro deducenda & extinguenda lite subueniebat. Interea vero cum Archiepiscopus tam piam pauperum Christi causam ageret simulq; consideraret Pontificem maximum tot tamq; variis curis occupatum vt nō posset eius negocia quæ pro fide Christiana in Regnis Aquilonaribus restituenda attulerat examinare. Impetrauit ab eo vt ipsorum examinatio tribus Cardinalibus Contareno, Theatino, & Polo committerentur coram quibus toto triduo tantaq; diligentia illa negocia exponere curauit vt nihil amplius ab eo desi-

Introitus archiepiscopi in Romam. 1537. Paulus III.

Archieps in fide constans.

Promissa impedita.

Hospitale Sctē Brigide molestatur.

Frater Holmstaus ordi. S. Brig.

Archieps liberat hospitale S.B.

Tres præstantissimi cardinal.

desiderare potuissent quicunqꝫ sanctissimæ religioni bene cõsul tum esse voluissent. Sumpto enim enarrãdi principio à tempo re quo primum ab Imperatore Carolo magno Christi fides ad illa Regna extendi cepit aperte ostendit illos populos in suscep ta fide, & Romanæ Ecclesiæ obedientia, tam pios, & constantes semper postea permansisse vt vix alibi in tota Europa constan tiores Christiani inueniri potuissent. Donec Christiernus eius nominis secundus Danorum Rex maritimam Sueciæ Vrbem Stocholmiam prætextu componendæ pacis ingressus. Integer rimos Pontifices, & prelatos ac nobilissimos Senatores, & proce res magno numero fracta publica fide, anno à Christo nato M. D.XX. ĩ octa. oĩm sctõrũ, & postea trucidasset. Quo diro vul nere in totã Aquilonarẽ Ecclesiã illato vix aliqui ydonei viri se deinceps ad tanta sacerdocia assummi patiebãtur, quia & in pa tria tota Ecclesiæ libertas funditus euersa erat, & sũmus Roma næ ac catholicæ Ecclesiæ Pontifex Leo X. tam atrox Seueri re gis facinus vel dissimulando propter Cæsarem, cuius soror con iux erat Christierni, vel tardius vlciscendo ob maliciam tempo rum præterire videbatur. Imo nonnulli inter primos vrbis Ro mæ prælatos Christierno fauentes, consulebant quòd cum ipso, eo quòd Cæsaris gener esset indulgẽtius ageretur factumqꝫ est eorum consilio vt qui à Christierno in occisorũ Epõrũ numero promouendi proponebantur Romæ confirmarentur, & illi qui iuxta sacros Canones & antiquam patriæ consuetudinem electi erant, perinde ac summo sacerdocio indigni repellebantur. Has & complures causas occasionesqꝫ quas illa Aquilonaria Regna ad pertinacissimum Schisma corruerant Archiepiscopus primo die coram tribus deputatis Cardinalibus copioso sermone per orauit. Sequenti vero die coram ipsis eque extẽsa narratione de opportunis & necessariis remediis quæ adhiberi potuissent ita disseruit vt eius interpretatione facilimo negocio tantis difficul tatibus antequàm in extremam desperationem concidissent suc curri potuisset. Et vt in hac pia causa non solum eis suaderet, sed etiam persuaderet multis argumentis vsus est. Adduxit impri mis Romanæ Ecclesiæ primatum quo eius Pontifices tam iure diuino & humano quàm publico catholicæ Ecclesiæ consensu toti Orbi Christiano, & omnibus eius Episcopis præsident.

Exordiũ religionis ĩtroductæ in Sueciã. Carolus magn.

Christiernus Rex Daniæ.

Occisio Pontificũ & nobilium in Suecia. 1520.

Libertas Ecclesiæ euersa.

Archieps informat examinatores.

Remedia ꝓponuntur.

Exẽpla historiarũ veterum.

Reliqua autem munia in locum eorum, quæ pridem ob inopiã vendiderat, mutuata ab amicis pecunia, comparauit, tanquam ad difficile iter (quale agestate & alieno ere grauati agere solent) ex vrbe Roma pro qua tot labores ab adolescentia sustinuerat, gemibundus excessit, durissima queq; ob Christi fidem subire paratus. Veniens tandem vltima die Aprilis ad portam Vicentinam, diuertit ad proximum Monasterium sanctorum Felicis, & Fortunati, à cuius loci Abbate difficilime per vnam noctem susceptus est. Sequenti vero die Nobilis vir & primus vrbis Vicentine incola Leonardus à portu, audita illius Abbatis duricia vehementer Archiepiscopo condoluit, effecitq; vt apud conuẽtuales Franciscanos in sancto Laurentio hospitio reciperetur, apud quos confestim in lectum egritudinis incidit, à quo post duos menses, vix poterat releuari, erat enim languor ille nimis vehemens & intolerabilis, quem non solũ ex noxiis cibis ac corruptis vinis in itinere contraxerat. Verum etiam ex illa nũquàm satis deplorata Christianæ religionis ruina assidue patiebatur.

Defectus expẽsarum.

Leonar. à portu

Archiepŝ infirmatur.

Sed aderat illi in tot difficultatibus laboranti diuina clementia, per fidelem seruum suum Iohan. Matheum Episcopum Veronen. qui ad ipsum in tenui palea decumbentem ingressus, vix à lachrymis se continuit. Lectumq; in quo commodius & honestius iaceret apportari fecit. Deinde vt sanitati restitutus, in publicum honeste prodire posset, de indumentis & pecunia libera lissime prouidit, quippe extunc & in duobus sequentibus ãnis. Parum minus ducentis ducatis, ad releuandum eius inopiã cõtulit, & demum post tot beneficia illi scripsit. Se nunquàm velle ipsum deserere, etiam si illum ab omnibus aliis deseri contingeret, erat ille Episcopus honoratissimis diuiciis preditus, sed eas omnes in orphanos, pupillos, viduas, virgines, aduenas, peregrinos & quoscunq; egentes liberalissime conferebat, sola frugalitate viuendi sibi retenta. Interea tres Cardinales Summi Pontificis legati Campegius, Simoneta, & Brundusinus Vicentiam xii die Mensis Mai cum publica omnium congratulatione ingressi fuerunt, ad quos Archiepiscopus inter alias complures & pias exhortationes sequentis tenoris Epistolam ex lecto egritudinis coniunctim & diuisim perscribere curauit.

Liberalitas Ioh. Mathei Giberti Epi Veron.

Diuitiæ eporũ ꝓpter hoc cõcessæ.

Legati 3. Card. cocilij Vicen. 1538.

Epistola archiepi legat. missa.

Euerendissimi Domini cum tanta & tam difficilia sunt negocia periclitantis fidei christianæ in Regnis Aquilonaribus, vt si nulla alia eēnt, ipsa sola satis essent, propter quæ conuocari deberet Concilium totius Ecclesiæ catholicæ, nō possum sine sempiterna, & inexpiabili culpa omittere, quin omni conatu & studio contendam apud Reuerendissimas D. V. vt pariter secum perpendant quid remedii & consolationis hinc expectare possint illa Aquilonaria Regna, quorum nonnulli Episcopi ocisi sunt, nonnulli tetro carceri in plures annos, mancipati. Nonnulli transfuge & exules in alienis terris & incertis sedib. diuagantur, Sūtq; xxiiii. Ecclesiæ cathedrales, catholicis viduate Episcopis, & hæ tanto tempore negligūtur, donec abiecto Christianismo, Paganismus vti olim fuit (euersis funditus Ecclesiis) restituatur, plura hic scribere lachrimis & egritudine prohibeor, hoc solum nunc per viscera Iesu Christi obsecrasse contentus, vt Reuerendissime D. Vestræ, per primam occasionem. Dignentur tam insignem ruinam fidei Christianæ diligenter perpendere, quomodo possit illis Pontificibus, & populis aliquo modo consuli, si non perfecta consolatione, saltem vt intelligant supremos Christiani orbis p̄latos habuisse & habere paternam commiserationem calamitosi populi Christiani, neq; dubium est, quin ad sempiternam totius posteritatis memoriam perscribatur, quomodo ego hic in tā grauibus negociis exaudior, & quam consolationem mecū hinc à summis Pastoribus reuersus ad Christianum gregem qui infernalium luporū faucibus dilaceratur reportabo, & si hinc me minime consolatum (quod deus auertat) abire contingat, tunc cœlum & terram inuocare compellor quòd nunquàm mea culpa tam atrox vulnus, illatum fuit in Christianæ Ecclesiæ vnitatem, quàm prudentissimis atq; Reuerendissimis D. V. enixius quo valeo conseruādam cōmendo. Vicentiæ M.D.XXXVIII. XXVII. Maii. Ad quam quidem Epistolam, legati parce respondentes, iusserunt vt Archiepiscopus meliora tempora expectaret, nec esset tunc alicuius remedii spes, quando papa tam remote à loco Concilii ageret. Doluit plurimum Archiepiscopus ad tam debile responsum, quod ei in tam graui negocio reddebatur.

[Margin notes: Cā ĩ cōcilĳ vocādi sufficiens. — Persequutio ecclesiæ i Aql. — Ecclesiæ cathedrales vac. 24 — Archieṗs orat Legatos succurrere religioni. — Prophetia authoris. — Protestatio authoris. — Responsio legatorum.]

batur. Sed magis doluit, cum vix transacto altero Mense omnis spes, tunc celebrandi cōcilii ad futurum Dominicæ resurrectionis diem interposito papæ decreto prorogaretur. Restitutis deinde paululum viribus, Legatos adibat, obsecrabatq; nunc singulos, per quicquid diuinum & humanum erat, addiditq; obsecrationibus gemitus & lachrymas, vt saltem vnam sessionem celebrarent. Qua constitutiones Gostaui Sueciæ & Gothiæ Regis procerumq; eius in comiciis Arosianis Anno Christi M. D. XXVII. & deide M. D. XXIX. ad euertendā in illis terris omnē Christianæ Ecclesiæ authoritatem promulgatas, & à maiori parte subditorum eius vice legum acceptas, examinarent, & ab omni iure diuino & humano alienas iudicarent. Sed cum nihil omnino ob prædictam causam, quod (cum tēpore oīs iniquitas oppilaret os suum) ea precū importunitate proficeret, exhibuit eis quandam propositionem Nicolai Raualdi antecessoris sui Archiepiscopi Vpsal. dudum in concilio Basilien. propositam. In qua de preeminētia antiquorum Regum Gothorum, & eorum magnificis per terrarum orbem gestis, plurima memorabantur, vt ipsis Legatis persuasum fieret, nequequām negligendos esse eos populos qui suorum maiorum exēplo possent, & Romanæ Ecclesiæ, & Romano Imperio & reliquis nationib. aliquod graue negocium afferre, adnotata est ea propositio inter legatorum acta. Nec aliter fuit Archiepiscopo satisfactum, qui ob id animū fere despondens, nihil amplius de futuro Concilio sperabat. Sed vt primus omnium prelatorum, ad Vicetiam venit, ita post oēs Legatos, & Epos medio Mēse Septembri inde discessit. Interea à patriarcha Veneto Hieronymo Quirino tūc Vicentiæ præsente per Secretarium suum impetrauit, vt eius hospitio per aliquod tempus colligeretur. Donec de vniuersali concilio aliquid efficacius statueretur. Itaq; patriarcham confestim Venetias redeuntem comitatus, omni genere humanitatis ab ipso exceptus est, nam illi & de honesta mansione, & de magna expensarum parte, in patriarchatu vsq; ad tertium annum liberaliter prouidit, cum interim optimus episcopus Veronen. (cuius paulo ante meminimus) in reliquis omnibus necessariis ipsum abunde releuaret. Inuadebat tunc ingens totam Italiam fames, præsertim Venet. & forum Iulii proximū eorum territorium maxi

Prorogatio cōcilii.

Constitutiones regis Gostaui anno 1527. 1529. factæ.

Propositio de pemineītia regis Gothoru; quæ habetur in historia eiusdem authoris.

Archieps vltio recessit à Vicentia.

Hieronimus Quirinus patriarcha Venetis.

Humanitas ac hospitalitas Hieron. Quirini patriarca Venet.

Iohā̄n matheus Eps Verōn.

Fames Italiæ.

nari inferret. Verum ego mihi firmiter persuadeo, quòd Sanctitas V. quemadmodum toto animo fertur in restitutionē Christianæ fidei, ita me in eo pientissimo negocio sudantem, liberaliter adiuuare dignetur. Diuina Maiestas Sanctitati Vestræ illa, quæ in his difficilimis temporibus vtiliora fuerint, inspiret, eāqꝫ sanam & felicem diu conseruet. Ex patriarchatu Venet. M. D. XL. xx. Octobris. 1540.
Qua quidem Epistola accepta, papa duobus Cardinalibus Petrò Bembo, Veneto, & Reginaldo Polo Anglico, viris vtiqꝫ omni fide dignis, negocium dedit, vt cōfestim Archiepiscopum à Germanico itinere. In vrbem Romam, per literas & magnificas promissiones reuocarent Literæ Bembi huius tenoris erant.

Frater Petrus, Cardinalis Bembus.

Reueren. Domino tanquàm fratri, Dominó Iohanni Archiepiscopo Vpsalen. Reuerendæ Domine, tanquàm frater &c. Statim vt sese occasio obtulit, de te rebusqꝫ tuis cū Pontifice maximo agendi eam sanè quàm libenter arripui, quoqꝫ illum qui ad Christianos homines iuuādos, eosqꝫ præsertim, qui ob dignitatis amplitudinem morumqꝫ probitatem auxilio digni maxime sunt satis est sua sponte propensus vehemētius incitarem, vsus sum Reuerendissimo domino Cardinale de S. Cruce, intercessore cuius magna est apud Sanctitatem suam & autoritas, & gratia, quiqꝫ tui similium studiosissimus semper est habitus, & tui est eque ac ego sum amantissimus. Itaqꝫ & causæ equitate & præfati Reuerendissimi officio ac testimonio, motus Pontifex statuit vt Roma quàmprimum venires, vbi & tu Christianæ rei, pro virili parte nauare operā illustrius poteris, & ipse vt ex dignitate te sustētare valeas cōmodius, procurabit, rationēqꝫ inibit vt tibi viaticum ne desit. Qua quidem in ea ratione quid constiturus sit, certi adhuc nihil habeo, neqꝫ ab eo cognoscendi facultatem me habiturum spero, Antequàm tabellarius ad vos proficiscatur. Sed alteris meis literis certior oīno fies. Intereate in viā parabis, vt & Pōtifici ipsi Maximo morem geras, & compluribus huius Apostolicæ Sedis antistitib. qui te de facie cognoscere tecūqꝫ colloqui cupiūt satisfacias, Venies quidē certe expectatus, gratusqꝫ oībus mihi vero in primis expectatissimus atqꝫ gratissimus. Vale die XX. Nouembris M.D.XL.

Literæ Cardi. Bembi.

Cardinal. S. †. postea papa.

Viaticū pmittitur.

Eiuſdem Petri Bembi ſecundæ literæ.

Literæ ſecũdæ eiuſdem.

REuerendæ D. tanquàm frater. Pecuniam vnde ſumptus in iter faceres puto tibi Pontificis maximi nomine curatũ iam eſſe, ſic enim ipſe decreuit ac cenſet, vt nulla interpoſita mora te ſtatim, in viam des. Nam antequàm Roma abeat Anchonam, atq; inde Bononiam etiam petiturus te huc venire vult, quo de te ex te ipſe vberius cognoſcat, tibiq; præſens conſulat. Deq; habitatione, quæq; præterea ad caſus tuos ſuſtentandos opus eſſe indicabit, accommodet. Hanc autem profectionem ſuam, vt eſt hominũ opinio, vltra dies quinquaginta nõ differet. Nunc partes quæ tue ſint vides, vt Pontificis de te benemerẽtis volũtati obtẽperes, rebuſq; tuis proſpicias, & nobis qui te amamus ſatisfacias, eas optime implebis. Si quàmprimum venies.

Habitatio promittitur.

Vale Romæ die xviii. decembris. 1540.

Literæ vero Poli ſic conſcriptæ erant Reg. Cardinalis Polus.

Literæ Cardi. Poli Anglici

REuerendo in Chriſto patri, Domino Iohanni Archiepiſcopo Vpſalen. amico, & tanquàm fratri amantiſſimo, Reueren. Domine & frater in Chriſto chariſſime, Reddite ſunt mihi literæ Reuerẽ. D. V. quas ad me ſcripſit, & vna cum illis altere ad Sanctiſſimum D. N. quas ad me attulit Dominus Iohannes Fernandus de Carthagena familiaris olim & medicus bonæ memoriæ Reuerendiſſimi Cardinalis ſanctæ Crucis, qui poſt obitum patroni cum eas accepiſſet, literas rogauit me, vt ſũgerer eo officio pro Reuerend. D. V. quo dicebat patronum ſuum, ſi viueret libenter facturum fuiſſe, vt ſcilicet curarem literas Sanctiſſimo D. N. ſcriptas eidem tradi, & negocium quod in literis eſt cõtuẽdum apud Sanctiſſimum D. N. procurare. Nihil quidem neceſſe fuit, me rogare in cauſa tam pia, præſertim pro Reuerend. D. V. cuius merita talia in Eccleſiam agnoſco, vt qui Eccleſiæ rebus fauent eidem fauere & gratificari debent. Itaq; libenter hoc munus

D. Io. Fernãd. de Carthage.

sumpsi, & statim & opportunitatem sum nactus, cum sanctissi mo Domino N. de negocio R. D. V. egi. Sed neq; necesse fuit me pluribus cũ eius sanctitate agere, qui certe statim vt cepi exponere necessitates R. D. V. vltro se obtulit, benignissimeq; in omnibus respondit, sic tamen vt non probaret discessum ex Italia hoc tempore. Sed cũ necessitatibus subuenisset eo potius inclinabat, vt R. D. V. huc accresceret, de omnibus vero ad Reuerendum Nuncium mandata & literas daturum sua Sanctitas est pollicita, ex quo quoniam vt spero R. D. V. plenius omnia intelliget. Hic plura non dicam, tantum hoc rogo R. D. V. Si qua in re mea opera illi vtilis esse possit, vt ad me suo iure & libere scribat, polliceor enim me, non secus quàm si mea essent omnia quæ pertinent ad tuendam dignitatem R. D. V. pro honore Christi me curaturum. Sic enim vt faciam R. D. V. in Ecclesiã merita, me cogunt. Si pius eius filius esse velim. Vale Reuerend. ĩ Christo pater, & frater charissime. Dat. Ro. xxi. Nouẽb. 1540.

Papa Paul. non ꝓbat descensum Archiepiscopi ĩ Germaniã.

Oblatio beniuolentiæ Cardi. Poli.

Merita Archiepiscopi.

QVibus Literis acceptis Archiepiscopus graui dolore affectus est, tũ quia à molesta & diuturna egritudine vix conualuerat, tum quia in difficilimo tẽpore & ĩ principio Mensis Ianuarii, illi per Maria & terras eundem erat. Plerisq; etiam Romam vocatis, non satis feliciter talis vocatio successerat. Quocirca cum esset parere necesse, sese ad tam difficile iter accingebat, quàmuis illud interim per magnos amicos, & magnam eorum industriam deprecari ac impedire conabatur, Erant in portu Veneto non pauci nobiles viri, qui ei in tam difficili tempore nauigaturo ex profundo corde compatiebantur, dicentes. Erat ne satis afflictus iste Archiepiscopus exilio inopia, nuditate, mendicitate, & omni genere calamitatis oppresso nisi insuper cogendus esset, tam aduerso tempore nauigare, in quo etiam ad mortem iuste damnatis parcendum esset, vnde Olaus eius frater astãtibus canonicis nauim ĩgressus ait cernite. Sic viui possunt ĩtrare sepulchra, quæ autẽ tũc, in mari Adriatico nauigans perpeti cogebatur, vix per alios quàm per eos qui horrida hieme nauigãt intelligi possunt, & maxime per eos qui norunt, quàm importuosum sit illud litus quod à Veneciis, vsq; Pesaurium præternauigari solet. Sed

Nobiles viri cõpatiebãtur archiepiscopo ĩ firmo nauigaturo.

eximendam fore,ne suis liberalissimis promissis satisfacere curet donec ego rescripsero,me illius fraterno auxilio & fauore mini me indigere bene Valeat. R. D. V. Tandem Pontifex,considerata eius extrema necessitate propter quam in capella inter prelatos comparere nequiuerat,ipso die pasche (quæ fuit xvii. aprilis) misit illi triginta scuta,totidemq; sequenti die Reuerendissimus D. Cardin. Alexander Farnesius eiusdem Pontificis nepos. Sed hoc liberali dono,ingentes expēsas lōgo itinere præterito tempore factas,& debita in que (toties propter generalia concilia in Italia prorogata peregrinando) inciderat, ante omnia persoluere sit coactus. Per idem tempus duo medicine doctores Hispani,dominum Archiepiscopum (veluti amici Iob) veteri familiaritate notum vt victus & hospicii conditionem eius perspicerent,visitarunt vixq; incepto prandio, tantam intus & extra conceperunt horrorem,vt illico aerem infectum purgaturi,fenestras omnes aperiri iuberent. Nec cibis intenti grossoribus,sed admirationi,quòd tam eximii nominis & meriti præsul,in ea patientia(nempe in camerula vbi ara & mensa lectus,& cloaca coniuncta videbantur) subsistere posset. Hæc tamen paucissima verba Archiepiscopo compatientes retulerunt. Nisi acrius & frequentius necessitates vestras auribus eorum,qui vos iuuare tenentur,inculcaueritis moriemini in sordibus istis. Prandio itaq; vel potius planctu deducto,fideles medici non minus calamitati Archiepiscopi quàm honestati S. Sedis Apostolicæ consulturi plures Reuerendissimos dominos Cardinales, vt aliter pio presuli prouideretur, optabant, veterisq; Latii, gloriæ & liberalitatis vt memores essent sollicite hortabantur, quomodo videlicet adhuc æthnica superstitione durante ob Italiæ ciuilitatē potentes principes & charissimi viri,sese in eius societatem, omnibus fortunis abiectis (suam libertatem vel calamitatem confidentes) adduxerunt,neq; decere vt optimus antistes, omnibus exutus fortunis,patria ob fidei defensionem expulsus, & mille molestiis affictus,vlterius in tam abiecta conditione periclitaretur, aut prouerbio maleficorum dicentium ad minus in hospitali moremur ingemisceret se subiectum, cunq; , hec & similia, ei ī ipse Archiepiscopus seorsum apud Reueren. D Cardinales diceret præsertim corā frogosio diceret cōmota sunt ī eo

Subsidiū papæ Pauli III. & Reuerend. D. Card. Farnesii Archpō datū

Archieps soluit partē debitorum.

Medici veteres amici.

Qualitas horrenda hospicij.

Liberalitas veteris Latij.

Calamitates archiepi.

Prouerbiū maleficorum.

Ad D. Cardinalem Bembum.

REuerendissime Domine benefactor & consolator humanissime, nihil omnino dubito quin Reuerendissima D. V. me paterno & optimo respectu iussuq; Pōtificis, ex Veneciis in Vrbem Romam suis humanissimus literis vocauerit, vt ipse Sanctissimus D.N. mihi pro fide Christiana & sancta Romana Ecclesia diu & grauiter afflicto ita prouideret, vt lachryme mee hic abstergerentur, & non augerentur, nunc autem hic in septimum Mensem expectans, nullam prorsus rationem audio, ob quam necesse fuerit, me hominem egrotum in tam difficillimis anni tēporibus per maria & terras huc aduolare, nec quicquàm spei ex præteritis ad futura mihi polliceri possum &c. Præterea tantum fastidii in hoc hospitali, tum ob corruptum aerem, tum ob alias graues molestias, de quibus verecundum est scribere cō traxeram, vt tolerabilius sit mihi in aliquod desertum commigrare, quàm hic diutius detineri. Quocirca Reuerendissime domine rogo, Reuerendissimam D.V. per viscera Iesu Christi, dignetur apud Sanctitatem Pōtificiam, quàmtotius efficere, quòd aut meam conditionem tolerabiliorem honestioremq; efficiat, aut me ad Venetias vnde veni per gratiosam licētiā redire permittat, nec dubitet Sanctitas sua quin sicut ipsa habet mille modos, quibus facile possit mihi succurrere, ita ego (duce deo) totidem vias exquirere contendam, vt eius paterna beneficia ad vtilitatem decoreq; S.Ro. Ecclesiæ opportuno tempore cōuertam, plura hic scribere lachrimis prohibeor, quas si Reuerendissima D.V. vna cum Reuerendissimis D. meis Theat. & Carpensi, Morono, ac Cardinale sanctæ Crucis non absterserit, nihil omnino reliquum erit, quo gaudere possim me vnquàm in hanc vrbem reuocatum rediisse, his felicissime viuat Reuerendissima D.V. Ro. ex Hospitali S. Spiritus. M.D.XLI. vii. die Iulii. Allatus est præterea quasi eodem tempore, quidam liber Louanii impressus, clarissimi viri Damiani à Goes, equitis Lusitani de moribus Indorum Sanctissimo Pontifici Paulo III. inscriptus, in cuius fine fidele testimonium, per modū appendicis erat annexum, quomodo propter fidem Christi tuendam, ipse Archiepiscopus à patria trusus erat, in exilium, ad vrbem Prussiæ Ge-

Mēses 7. expectat archieps cōsolationē à Paulo III.

Fastidiū in hospitali.

Licentia denuo petitur abeundi.

Mille modi benefaciendi.

Card. archiepi fautores optimi.

Libell. Damiani à goes Egtis aurati.

Euerendissime Domine consolator obseruãdissime intelligo Sanctissimum D N. cito ex vrbe egressurum, proinde instantissime rogo quòd eius pontificia Sanctitas, per diligentẽ cooperationem Reuerẽdissime D.V. aliquid de mea humilimi exulis sui consolatione, ante suum discessum cõstituere dignetur, habeo sex necessarios seruitores, qui cõtra future hiemis horrorem vestiri volunt, & stipendium pro seruitio præteritorum mensium postulant. Suntq; plurima per me graui ere comparanda, quæ nequeo ab hospitali sancti Spiritus expectare. Inter cetera etiã rogo quòd Reuerendissima D.V. apud R. D. Episcopum Castrensem efficiat, ne me ab hac domo (in qua aliquantulã requiẽ inueni(extrudi patiatur, quia censum pro ea exponendũ nõ grauate persoluam. Hæc sunt Reuerendissime D. que per summam & solitam meam fiduciam, coram Reuerendissima D. V. ante suum exitum ab vrbe, necessario proponere cógor, quæ si(vt firmiter spero) amplitudo V. bono effectui mancipauerit, non solũ mee extreme necessitati Sed sempiternæ Sanctissimi D. N honestati facilimo & optatissimo negocio consulet, & felicissime valeat Reuerendissima D. V. Ex sancto Michaele XVII. Augusti. M. D. XLI.

Card. S. Crucis

Sex necessarij serui.

Census pro domo solutus.

Sed neq; hac Epistola(omni anxietate plena)aliquã inuenit cõsolationem scripsit etiã. Reueren. Domino Episcopo Duranti.

Euerendissime Domine Episcope benefactor humanissime, olim totus orbis christianus cuilibet afflicto Christiano patria erat, nunc autem hæc sola vrbs Roma mihi & aliis piis vnica patria esse videatur. Idq; ob Sanctissimum Põtificem Paulum III in ea præsidentem persuasum habemus. Sed si eius Sanctitas sese hinc (quemadmodum publica fama est) mox receperit meq; sine sua paterna consolatione desolatum reliquerit valde dolebo, ipsam Romam communem omnium gentium patriam, mihi soli & nequaquàm male merito Archiepiscopo, in exilium

Eps Durantes.

Archieps Romã arbitratur suum exiliũ desolatus.

commutatã esse, proinde instanter instantius & instantissime rogo, Reuerendissimam D.V. dignetur quàm totius, & efficacius ad id cooperari, ne Pontificia Sanctitas meã humilitatem quam tam benignis literis Reuerendissimorum dominorum Cardinalium in hanc vrbem sub tã difficilimo hiemis tempore vocauerit, penitus desolati patiatur, felicissime valeat Reuerendissima D.V. ex sancto Michaele xviii. mensis augusti. M.D.XLI.

Sed cum ad hanc Epistolam nullum accepisset responsum, aliã scripsit Reuerendissimo D. Cardinali Yporegien. Legato Bononien. viro optimo & humanissimo in hunc modum.

Card. Yporegien. vir optimus. Ingratitudo odibilis.

REuerendissime in Christo Pater & domine ac benefactor humanissime, Non ob aliquam ingratitudinem, quam semper odi, cessauerã per aliquot dies à scribendis literis amplitudini vestræ, cui me & oĩa gratissimi filii officia, quæ vnquàm præstare potero debeo. Sed quia anxio animo expectaueram absolutionem piorum negociorum meorum, propter quæ põtificia Sanctitas me ad se vocauit, cuius quidẽ vocationis rationẽ nullam hactenus intelligere potui. Proinde meas passiones silendas esse putaui, ne illud compassiuum & paternum cor Reuerendissime D.V. quocunq; modo turbarem. Nunc autem omittere nõn possum, quin instanter rogem eandem D.V. Reuerendissimam, vt Sanctissimum Pontificem, isthuc diuertentem diligenter atq; efficaciter per literas vel personale colloquium informare rogare & monere dignetur, ne me diutius in tanta omniũ rerum necessitate periclitari paciatur. Sed mea in sanctam Sedem Apostolicam merita, quæ vtiq; parua non sunt, magnãq; meorum negociorum pietatem consideret, idq; erga me præstet, ne me perpetuo peniteat tot ãnorum labores pro sancta Romana Ecclesia (quæ se omnibus gratissimã exhibere solet) sustinuisse. Verum ego mihi firmiter persuadeo, quòd tandem optatum finem vel alleuiamen habeat hæc infelix cõditio mea per prudentem & diligentem cooperationem D. Vestræ, Reuerendissime quam ego & meus frater Olaus diu & felicissime valere ex toto corde optamus. Citissime ex edibus S. Michaelis prope palatiũ Reuerendissime D.V. IIII. Septembris M.D.XLI.

Rõ vocationis ad Ro. nondũ dicta est.

Merita multa.

Cõditio infelix.

Deinde

Deinde X. septembris, ad eundem Reuerendissimum Cardin. Ipporegen. literas in simili causa, sed breuiore petitione, transmisit, rogans sese Sanctissimo Pontifici, & aliis Reuerendissimis D. Cardinalibus siue per literas, siue personale colloquium insdesinenter commendari, vt tandem (inquit) habeatur aliqua honestior ratio tenuissime conditionis & extreme inopie mee, ad quam ob Christianam pietatem & S. R. Ecclesiæ authoritatem, (vt tota fere catholica Ecclesia nouit) deueneram. Reliqua hic non addam nisi vt sancta Sedes Ap. ita mee consulat necessitati quemadmodum sue honestati consultum esse velit, felicissime valeat Reuerendissima D. V. Quomodo autem Archiepiscopus in omni angulo & momento sollicitus erat vt aliquā consolationem pro se & religionis restitutione assequeretur, parumqꝫ obtinuerit etiam ex epistolis sequentibus ad Reuerendissimos Patriarcham Venetum, & Episcopum Veronen. diuisim datis declaratur.

Literæ ad eundē D. Card.

Honestati Sedis Apost. cōsulendum.

Reuerendissimo domino Hieronimo Quirino Patriarche Venet.

Reuerendissime in Christo pater, propter varias multiplicesqꝫ animi mei sollicitudines quas præteritis Mensibus passus fuerā, & quia nihil hinc hactenus inuenerā, que D. Vestrā Reueren. in nostris cōmunibus negociis pro restituenda Ecclesiæ libertate meditamur, consolari posse video, potius nullas qꝫ īanes literas scribere, quā quàm etiā præsentes nullius sint momēti, nec aliud per eas īnuenire volo, nisi ꝙ meo solito more spinas & aculeos, ac stigmata domini mei Iesu Christi propter fidei Christianæ restitutionem ī corpore meo porto, quæ vtiqꝫ leuius ferrē. Si ī hac tēporum malignitate quicqꝫ cōsolationis post tot īportūas sollicitudines hīc expectare possim, est tñ San. D. N. & Reuerend. D. Cardinaliū Senatus in me satis benigno aīo meqꝫ liberalib. promissis sepius cōsolantur. Sed quid futurū sit relinquo diuinæ prouidētiæ, cui Reuerendiss. D. V. cōmendo, Romæ xvii Septēb. M. D. XLI.

Hier. Quirin. Patriar. Ven.

Spine et aculei

Liberales promissiones.

Reuerendiss. D. Ioh. Mattheo Epo Veronen.

Reuerendiss. domine benefactor humaniss. Quāqꝫ S. D. N. & Reueren. D. Cardinal. me liberalib. & magnis promissis hactenus fouerāt, spemqꝫ habeo, vt eis aliquādo satisfaciāt, atta

Io. Math. Gib. epo Veronen.

men nondum aliqua sufficiens ratio mihi ostensa est, ob quã oportuisset, me in tanta mea egritudine & sub horrida hieme fœlicem & sanctam charissimi patris mei domini Patriarche Venetorum domum exire, in qua tam quiete & feliciter viuebam vt nullibi melius & quietius, proinde vti meminit D.V. Reueren. illam meam profectionem multis & iustis excusationib. deprecabar, formidans illum ominosum reditum meum in vrbẽ, magis ad augendas quàm abstergendas lachrimas meas ab aduersis fatis procuratum. Sed benedico Deum cœli, qui non patitur mihi alias molestias ĩferri quàm eas quas eius gratia facile valeã superare. Nec queror me aliquid aduersi sustinere. Sed vehemẽter doleo, illa Sãctissima Christianæ pietatis negocia (ob quæ tã grauia passus sum) nullibi consilium vel auxilium inuenire, felicissime valeat Reuerendissima D.V. Romæ M.D.XLI.xvii. Septẽbris. Ad has suprascriptas epistolas, rursus eidem Archiepiscopo rescripserunt Reuerendissimi prædicti Patriarcha, & Veronen. exhortantes eum omnia patientur, ob amorem Iesu Christi sustinere, nec vnquàm aliter euenire posse, quàm quòd diuina bonitate ad vltimum optatam acciperent consolationem.

Vitæ quietudo apud Patriar. Venet

Deus felix qui nõ patitur supra vires temptari.

1541.

Mense igitur octobre iam inchoato. Archiepiscopus bona fiducia plenus, plurimos Reuerẽdissimos Cardinales accessit, rogãs vt Pontificie Sanctitatis viscera per eorum intercessiones (vt sui misereri dignaretur) commouerent. Sed cũ nihil impetrassent vti prius iusserunt eum bene sperare, & taudẽ in medio octobris specialiter adiuit Reuerendissimum D. Cardinalem Bembum, desolationem & iustum lamentum suum in tantum exaggerãs, vt diceret se si præsensisset hanc futuram calamitatẽ Romæ subeundam, libentius sub gladio in riuoalto Venetiis mortem elegisset, ad quod verbum cũ lachrimis prolatũ, & auditũ ita cõmouebatur piissimus Cardinal. vt hortaretur Archiepm adhuc paululum sustinere, donec amicis suis D. Cardinalibus super iustis querelis & precibus eius loqueretur, persuaderetq; talem hominem deseri non debere, aut posse, nisi cum perpetua ĩfamia apostolicæ sedis cuius legatus alias ab Adriano VI. ad Aquilonaria regna in causa fidei emissus, ac per Clemen. VII. in eadem legatione confirmatus esset & demum ad generale conciliũ vt Archiepiscopus reuocatus erat.

Itaq;

Itaq; in medio mense Nouembri M.D.XLI. propositionem faciente Reuerendissimo D. Cardinali de Carpo, conclusum erat vt Archiepiscopus pro sua sustentatione de Collegio Reuerendissimorum D. Cardinalium singulo mense, quindecim ducat. de Camera assequeretur, & ita nominatim Reuerendissimus D. Cardinalis Theatinus qui tunc Camerarius erat singulorum consensum impetrauit. Sed ne Summi Pontificis liberalitas, inopi Archiepiscopo deesset iidem Reuerendissimi Domini Cardinales, Sanctitati eius quid à collegio Cardinaliũ dari decretum fuerat, significarunt, enixius, & sepius supplicantes, vt saltem tantundem eidem Archiepiscopo Pontificia Sanctitas dare dignaretur, donec certiores vberioresq; prouentus, pro ut bene meritus erat consequeretur, quibus Põtifex sic respondit, gratias agimus vobis quòd bono viro & bene merito succurrendum esse decreuistis vos additis mihi calcar vt me talem ei prestem, ne peniteat ipsum ad nostram vocationẽ ad nos in Romam rediisse. Hoc liberali prouisione animequior Archiepiscopus factus, exitum Pontificii promissi per aliquot septimanas et menses, expectabat. Interim vero dum prolixius traheretur hoc promissum fue Sctitatis iubente Reuerendissimo D. Cardinal. Theatino sacri collegii camerario à depositariis eiusdẽ collegii. Testimonium & mandatum Domino Io. Fran. Bino viro integerrimo modo vt sequitur afferente xv. ducatos de camera sub hac verborum forma Archiepiscopus leuare cepit.

Card. theat. postea papa Paulus 4. vocatus — *Respons. Pont.*

Ioannes Petrus tituli S. Clementis præsbyter Cardinalis sacri Reuerẽdissimorum dominorum S. R. E. Cardinalium collegii Camerarius

VOBIS D. Bindo de Altouitis & sociis pecuniarum dicti sacri collegii generalibus depositariis de voluntate eorundem Reuerendissimorum D. meorum Cardinalium qui mihi ita mandauerunt per præsentes committimus & mandamus vt de dictis pecuniis soluatis Reu. in Christo patri D. Ioanni magno Gotho Archiepiscopo Vpsalen. ducatos auri de camera quindecim quos sic solu

Ducati xv. de camera archi

abs te scriptas accepit. Scripsit autem Archiepiscopus eidem cocleo inter alia particulam subsequentem;

Libellū tuū Theoderici Regis Gothorū de libertate cleri cū epistola adiūcta gratissimo animo susceperunt domini Cardinales Theatinus, Sadoletus, Bembus, & sanctæ Crucis qui fatentur se, & totam Romanam Ecclesiam tibi plurimum debere, ob tuam incomparabilem fidem quam religioni Christianæ in his periculosissimis tēporibus nimium periclitanti subuenire cōtendis, Brundusinus vero Cardinalis cum literas tuas legeret animam agens tantummodo dixit Bonus cocleus pro multis laboribus magnā mercedem à deo potius quàm ab hominibus expectabit, ex vrbe M. D. XLII. xx. Aprilis.

Rex Gothorū Theodericus de libertate cleri multa edicta teste cassiodoro scribi iussit.

VIdens igitur Archiepiscopus promissa Pontificis in longū trahi prouisionemq; diurni victus sui egerrime ab inuitis officialibus Sancti Spiritus dari, impetrato Romæ quodam canonicatu in Polonia post obitum D. Felicis Narapinski in Ecclesia Posnaniem. pro fratre & Secretario suo M. Olao meditabatur eo se conferre vt propinquiori loco positus valeret in patria sua omni interposita diligentia restituere religionem, literasq; plures (gratia breuitatis hic omissas) vna cum iuribus, & bullis de petenda possessione licet inconsolabiliter & frustra tā capitulo quàm Sebastiano Episcopo Posnaniem. scripsit. Deinde, Sereniss. Regi Poloniæ Sigismundo primo sub hoc tenore.

Serenissimo Regi Poloniæ Sigismundo primo.

SERENISSIME Princeps Clementissime domine Rex, inter plurimas virtutes quas diuina bonitas Maiestati vestræ pro merenda æterna felicitate concesserat illam precipuam existimo, qua Maiestas vestra aduenis & peregrinis præsertim pro fide Christi persequutionem passis misericorditer affici consueuit. Quocirca nihil dubito quin regia Maiestas V. eo benignissimo fauore me & mei exilii comites amodo prosequi dignetur quo à plurib. retroactis ānis in suo Imperio exulantē

SERENISSIMO REGI POLONIAE SIGIS. PRIMO.

SERENISSIME Princeps clementissime D. Rex, cum sacra Regia Maiestas V. à pluribus annis ad eam memorabilem, & piæ sui nominis æstimationem in toto Christiano orbe peruenerat vt ob singularẽ erga deũ & dei ministros affectum indulgẽtissimus pater omnium Episcoporum passim & vbiq; appelletur supplex ad genua eius prouolutus rogo ne me (quem iam à viginti annis suis paternis literis & consolationibus; ac pluries necessariis subsidiis releuauerat) ab illa sua eximia misericordia (quæ omnibus hominibus parata est) secludi patiatur, proposui enim superiore anno ad Poloniam ex Italia redire vt Christiano oui li meæ curæ commisso propinquior factus melius efficaciusq; cõsulere possem atq; ob id iuxta olim Reuerendissimi & Illustrissimi domini Iohannis Episcopi Posnanien. alias Vilnen. consilium, quoddam sacerdocium Romæ vacãs mihi seu fratri meo à sanctissimo D.N. conferri procuraui at nunc tam Reuerẽdiss. Episcopus Sebast. quàm venerabiles Domini Canonici Posnanien. in eo negocio mecum tam seueriter agere videntur vt optatum reditum in Poloniam quam semper vt vnicam patriam amaueram & colueram habere nequeam obtrudunt enim contra me quòd aduena sum & exul ac peregrinus, quæ omnia quia conscia Regiã Maiestate V. propter Christi fidem diu sustinueram magis mihi & Secretario meo prodesse quàm obesse deberent. Sed hæc omnia sapientissime Maiestati Vestræ moderanda relinquo quæ vna cum Serenissima consorte, & optimis liberis felicissime valeat. Ex Sancto Michaele in Burgo Romano M.D.XLIII. in Octobri.

Liberalitas Regis Poloniæ.

Iohã. Eps Posna. vir liberalissimus.

Archieps dilexit intime Poloniã, & eius incolas.

Reuerendissimo D. Episcopo Plocen.

REuerendissime Domine amice & frater ac consolator humanissime olim Reuerendissimi domini Archiepiscopi & Episcopi Regni Poloniæ cum intelligerent me apud Prutenos in Gedano ob hereticorum persequutionem exulare datis ad me literis plurimum hortabantur vt omnem curam adhiberem ne illa amplissima Regna Aquilonaria à catholicæ Ecclesiæ vnitate & Sedis Apostolicæ obedientia deficerent pollicebanturq́ sese nunquam in tam pio negocio mihi defuturos, qua optima spe animatus impetraui apud Posnanienses quoddam sacerdocium de quo pridem Reuerendissime D. V. scripseram. Sed quos mihi benignissimos consolatores ibidem sperabam illos nimis rigidos aduersarios experior. Si enim vera sunt quæ ad me perferuntur seuerius quàm scribere decet mecum agunt. Dicitur enim mihi quod quicunque tale negocium pro me vel Secretario meo procurare contenderit nihil aliud quàm vite periculum & perpetuum exilium aut carcerem omniumq́ fortunarum confiscationem assequatur quæ omnia quàm dura essent non solum Reuerendissime D. V. Sed omnibus per Christianum orbem antistitibus considerandum relinquo. Quod autē exul & aduena sum id mihi pro fide Christi (vt testis est tota Christiana Ecclesia,) accidit. Quo circa instantissime rogo Reueren. D. V. vt se huic iusto & honesto negocio, iam apud serenissimum D. nostrum Regem quàm apud Reuerendissimum D. Episcopum Posnanien. ita accōmodare dignetur vt posthac quemadmodum semper antea de summa Polonorum humanitate mihi collata gratias agere possim his felicissime valeat Reuerendissima D. V. & me amet celsitudiniq́ Regiæ commendet. Et quàmprimum mihi super his respondere dignetur. Ex sancto Michaele in Burgo Romano. M.D.XLIII. in Octobri.

1543.

Petrus à Gamaratis.

SCripsit etiam Reuerendissimo Domino Archiepiscopo Gnesnen. eidemq́ Cracouien. Domino Petro à Gamaratis vt eius interuentione mitigaretur durum statutum capituli Posna. duriorq́ seueritas Sebast. Episcopi Posnanien. Ne Archiepiscopo

Vpsalen.

Vpsalen. i assequutione petiti beneficii nocere posset quòd propter fidem Christi factus esset aduena ac peregrinus, & exul, & maxime quia Ecclesia Polonica ad tam infelicem sortem nequaquàm venerat vt non posset vni Archiepiscopo cum paucis familiaribus pro religione sudanti de tali sacerdotio prouidere. Ad quam petitionem euolutis octo Mensibus R. D. Martino Cromero regio Secretario in itinere versus vrbem proficiscenti per literas post tergum missas ita nomine eiusdem Archiepiscopi Gnesnen. in Scedula respondere preceptum est.

Mart. Crome.

Cōmissio Archiepi Gnesnen.

Reuerendissimo D. Archiepiscopo Vpsalen. itidem cupio commendari. Quod si sua paternitas ad conficiendum reliquum vitæ suæ tempus in regnum hoc venire malit ego libēter suam paternitatem videbo & in omnibus adiuuabo libenter & quantū potero prouidebo. Hæc responsio licet humana & liberalis erat tamen nimis tarde venit nempe quarto mense post obitum eiusdem Archiepiscopi Vpsalen. fratri eius Olao Gotho tunc electo Vpsalen. per prædictum regium Secretariū, die xxiii. Mēsis Iunii in scriptis extitit nunciata. Vnum tamen singulare dei iudicium apparuit quòd eodem fere tempore quo obiret prædictus inops Archiepiscopus Vpsalen. circa finem Martii, mortuus est & opulentus Episcopus Sebastianus Posnanien. circa initium Maii eiusdem anni M.D.XLIIII.

Dies obitus episcopi Posnanien. & Vp.

Ex his igitur supradictis supplicationibus tocies hincinde apud Ecclesiasticos & seculares proceres porrectis facile deprehenditur quàm exigua pietas in deum, ac charitas in proximum inueniebatur. Magna quippe solicitudine & equitate, desolatus Archiepiscopus, petiit, quod vltro ab omnibus (etiam ethnica superstitione viuentibus) humana compassione liberaliter fuisset offerendum. Cunqȝ eo tempore celebrandi generalis Concilii Tridentini instaret occasio, ita Reuerendissimo D. Hieronimo Quirino Patriarche Venet. scribere curauit.

Reuerendissimo D. Hieronimo Quirino Patriarche Venet.

Patriarcha Venet. Hierony. Quirinus.

Reuerendissime Domine & consolator vnice tandem post multas & grauissimas curas quas post meam nunquàm satis deploratam separationem à Reuerendissima D. V. sustinueram apparuit hesterna die lux diu desiderata quæ me in tenebris ambulantem non parua leticia affecit. Nam concilium generale Tridenti pro restituenda fide Christiana tot annis miserrime afflicta & conculcata publicatum fuit ad futuras kalen. Nouēbris. Opus profecto dignum, Opus sanctum, Opus deniq; deo & omnib. piis Christianis gratissimum quod si iam tertio sine intento frustratum fuerit nullo vmquàm alio remedio tam ingēs Ecclesiæ vulnus curari posse videtur &c. Interea firmiter spero quòd occasione illius futuri concilii hinc absoluar & feliciter restituar dulcissime conuersationi, Reuerendissime D. V. quæ felicissime, Valeat & diuinam clementiam vt meas grauissimas molestias releuare dignetur exoret Romæ vltima Iunii. M. D. XLII.

Concilium Tridenti indictū

Prophetia Archiepiscopi.

Archieps febre corripitur.

Paucis postea euolutis diebus incidit in febrem tercianam quæ vires eius adeo exhausit vt pene multo tempore de eius vita desperaretur. Qua amaritudine visa quidam Reuerendus pater Castinedulus ordinis sancti Dominici, generalis procurator Archiepiscopi sincerus amicus maxima cōpassione ductus certo loco & tempore prouolutus ad pedes Summi Pontificis Pauli (cuius gratiam magnam habere visus est) supplicauit vt Sanctitas sua miserandæ conditioni Archiepiscopi succurrere dignaretur ad quem Pontifex ait. Deficit ne aliquid ei, & ita abscessit quo comperto responso Archiepiscopus ingemiscens respondit. Nunquid ne multum ei deficit, qui patria priuatus, fortunis exutus, persequutionib. attritus, grauissimis doloribus subiectus, multisq; debitis ob accessum tot generalium Conciliorum inuolutus, curæ alienæ commissus, aliisq; mille afflictionibus angustiatus, & tot magnificis promissis frustratus, Deus efficiat

Respōsum Pōtif. Pauli iij.

Calamitates archiepiscopi.

ficiat iamq; dicitur si quid ei deficit vt qui hoc propter inexperientiam ignorare creditur aut callide dissimulat saniore mente illustratus, aliorum addiscat ītueri & cōportare calamitates &c. Scripsit postea Reuerendissimo D. Cardinali Bembo (qui nunquàm benefacere desiit) in hunc modum. Bembo.

REuerendissime D. & pater, ac consolator vnice. Quia compertissimum habeo Reuerēdissimam D.V. nihil minus de mea salute & feliciore conditione sollicitam esse quàm aliquis īdulgentissimus pater erga suum charissimum vnigenitum &c. proinde nullas alias importunas preces iam coram ipsa facio nisi id quod apud Sanctissimum D.N. pro me quotidie facit, faciat felicissime valeat Reuerēdiss. D.V. & me suæ paternæ curæ à Deo maximo commendatum credat xxviii. Iulii ex Burgo. M. D. XLII.

Reuerendissimo Cardinali S. Crucis.

REuerendissime D. & cōsolator humanissime proxime elapsis diebus significatum est mihi per procuratorem D. Archiepiscopi, iunioris Iulii sancti Seuerini (de cuius seueritate in fine anni M.D.XLIII. aliqua dicentur) qui patronus est huius domus S. Michaelis quam pecunia conductam inhabito, quòd necessarium sit mihi ob propinquum ipsius patroni aduentum, de alia mansione prouidere, proinde rogo & obsecro Reuerendissimam D.V. dignetur necessitatis mee memoriā ita apud S. D.N. agere vt eius Sanctitas mee humilime conditionis misereta quàmtotius efficiat ne diutius dolium dyogenis versare compellar quo facto sua Sanctitas non solum mee transitorie vtilitati, sed suæ sempiternæ consulet dignitati felicissime valeat Reuerendissima D.V. mihiq; sine mora gratiosæ respondere dignetur. Ex Burgo v. Septembris, factū ergo est vt Archiepiscopus in ea mansione sua (quia patronus viii. diebus vix erat in vrbe mansurus) locum illum retineret.

Literæ Cardin. S. + remisse.

Doliū Dioge.

Scripsit deinde D. Cardinali Carpen. Anchonitano Legato.

Card. Carpen. viro pijssimo

REuerendissime Domine hactenus post discessum Reuerendissime D. V. omnia mecum bene laus Deo acta sunt, Bene de me sentit & loquitur Sanctissimus D. N. idem faciunt Reuerendissimi D. Cardinales præsertim illi quorū fauores Reuerendissima D. V. mihi conciliauit attamen adhuc efficaci intercessore apud ipsam Pontificiam Sanctitatem indigeo vt illud suæ liberalitatis promissum scilicet xv. ducatorum in mense post tantā expectationem ad effectum deducat, proinde Reuerendissime D. atq; vnice promotor rogo & obsecro amplitudinem immo illā eximiam pietatem vestram dignetur, tam pium & iustum officium suum pro mea feliciore fortuna inchoatum ad bonū effectum apud Sanctissimum Pontificem perducere, & felicissime valeat Reuerendissima D. V. vnicum vacillantis conditionis meæ presidium Romæ M.D.XLII. xii. Nouembris.

1542. Quid autem ad hanc Epistolam factum fuerat Archiepiscopus ignorabat eo quòd in solita sua patientia semper mansit.

Per idem tempus quia graues decime à questoribus Sūmi Pontificis (propter causas tunc expressas) à sacris personis & locis passim exigebantur Hospitale sanctæ Birgittæ (quod principali Monasterio Vastenensi prouinciæ suæ incorporatum est) Archiepiscopus seruare volens Vicario Pōtificis Reuerendissimo D. Philippo Archinto ita scripsit.

Vicario.

Hospitale Sctē Birgittæ Romæ mille modis afflictū.

REuerēdissime Domine Vicariæ benefactor humanissime de domo siue pauperrimo Hospitali S. Birgittæ paratus sum ī verbo Veritatis & sacerdocii mei iurare quòd eius prouisor frater Holmstanus deductis oneribus & expēsis annuis pro se & vno famulo, ac pro necessitate capellæ & aliquot peregrinis à patria veniētibus vix reliquum habet par calceorum in pedib. estq; fere omnibus prouētibus olim illi loco collatis priuatus. Quocirca Reuerendissima D. V. memor esse dignetur se pauperrimi & desolati loci causam agere & felicissime valeat ex Burgo xvii. Nouembris. M.D.XLII.

Idem

Cognita veritate per viuam inspectionem & examinationem, Idem Vicarius hospitali,& Rectori eius loci pepercit. Die deĩde xxvi. Nouẽb. ilico sequẽti in presentia Reuerendissimi D. Cardinalis Guidicioni loquutus est Archiepiscopus Vpsalen. Reuerendo D. N. de Peruschis super quadam domo quam Marius fiscalis, Peruschis eius frater ab Hospitali sanctæ Birgittæ prætenso quodam iure occupauerat, Respondit Episcopus, mulierem quandam (cuius filii heredes credũtur illius domus) semper molestissime ferre quocies mentio refertur de restitutione vndecunqꝫ sagacius augenda quàm diminuenda, nec aliquid contra eam facere posse,& ita citissime se absoluens recessit. Tandem Archiepiscopus domino Cardinali ait. Hæc domus palatio de Maximis (versus sanctum Panthaleonem) incorporata parum felicem prosperitatem loco & generationi inhabitantium pariet, donec iusta recompensa fuerit cũ hospitali pauperũ S. Birgittæ concordatum, Dominus enim faciet iudiciũ iniuriam pacientibus causamqꝫ Seuerius vlciscitur oppressorum. Card. Guidic. Marius fiscalis

Vergente autem anno, M.D. XLII. ad finem ita scripsit

Reueren. D. Io. Mattheo Episcopo Veronen.

Reuerẽdissime D. & benefactor Humanissime, quod ego rariores literas ad Reuerendissimam D.V. post meũ in vrbẽ Romã accessum dederã id nequaqꝫ ex aliqua ingratitudine prouenerat nullum enim vicium eque vt ipsam ingratitudinẽ abhorreo, sed vehementer cauere volueram ne illum paternum & benignissimum affectum quem Reuerendissima D. V. erga me perinde, ac indulgentissimus pater gerit sollicitum de mea turbata conditione efficerẽ. Quãuis enim bene & optime de me sentit & loquitur Sanctissimus D. N. tamẽ quia tardior videtur ĩ me consolando, experior id quod dici solet, Spes diu dilata affligit animam. Parum est quod peto quippe vt suæ liberalissime promissioni ante annum ad intercessionem Reuerẽdissimorũ DD. Cardinalium de Menstruo vel annuo prouentu facte, satisfacere dignetur, profecto nisi liberalitas Reuerendissimorum DD. Cardinalium meam extremam inopiam & necessitatem releuasset non satis felix fuisset ille meus in hunc locum aduentus. Est tamen non nullorum DD. Cardinalium, & mea spes quòd Pontificia Sanctitas beneficii tarditatem magnitudine consola- Ingratitudo detestabilis. Liberalitas D. Cardinaliũ. Spes dilata alũnum affligit.

tionis aliquādo cōpenset, pollicetur enim ꝙ me bene prouisum
Cōciliū Tridē. prio attēptatū. isthuc ad Conciliū Tridentinū in futuro Ianuario emittat. feli-
cissime valeat Reuerendissima D.V. & me vt facit amet ex vrbe
M.D.XLII. in principio Decembris.

PAPAE PAVLO III.

Paulus III.

SAnctissime Pater cum soleat Sanct. V. beneficii tar
ditatem magnitudine liberalitatis ꝯpensare, suppli
co instātissime vt ipsa tandē ꝯsideratis meis & lōgis
simi tēporis laborib. ac dānis nō exiguis pro S R.
Ecclesia perpessis dignetur suæ paternæ promissioni satisfacere
qua sepe dixerat se velle me ita ꝯsolatū reddere vt maiorē ꝯsola-
tionem ex ista S. Sede Ap. optare nō possem, nec dubitet Sāct.
V. quin me ꝯsolādo consolabitur sacerdotem fidelē qui ī tēpore
iracūdiæ fiet recōciliatio, & aīam suā in quo uis genere persequu
Pastor bonus. tionū paratus sit tanq̄ Pastor bonus dare pro ouib. suis, felicissi
me valeat S.V. & bonū quod deus ei de me inspirauerit pro sua
1543. Paterna benignitate exequatur ex sctō Michaele M.D.XLIII.
xvi Febr. Euolutis deinde aliquot hebdomadis etsi Papa soli
to more supradictam supplicationem non attenderit sed Archi
epo mandauerit vt cum legatis versus generale Concilium Tri
denti celebrādum acceleraret, prout etiam hoc facere promptis
simus erat, tamen præuidens Pontifex ob hereticorū pertinaciā
vix aliquid ibidem attemptari multoq; minus concludi posse,
cōmissione literarum Reuerendissimi D. Cardinalis S. Crucis
Archieps rema net Romę. ex Cecena, vii. Martii, data preceptum temperauit ne frustra il-
luc pergendo Archiepiscopus vexaretur. Sed Romæ (donec
aliter quid per eum agendum foret ordinaretur) ad esset.
Interea authoritate & auxilio Reuerendissimi D. Cardinalis
Card. Carp. iu- ste defendit hospit S. Bir. de Carpo Apostolica legatione protunc iustissime fungentis do
mum quandam Hospitali sanctæ Birgittæ viduæ pertinentem.
Violentia quorundam nobilium occupatam vere possessioni e-
quissimo iudicio restitui iudicauit, vbi alias nunquàm vel diffi-
cilime restituta fuisset. Quinimo nec solū hāc domū, sed totam
vrbem, ꝯfusio regimine fere ī oībus officiis turbatā, cū oīum ap
plausu mandatis vbiq; interpositis consolatus est.

Deinde

DEinde visis tot difficultatib. generalis Cõcilii celebrãdi toties repetiti & impediti tarditateq; Pontificii subsidii promissi scripsit Reuerẽdissimo D. Patriarchæ Venetorũ (sepius antea nominato) sese Roma relicta denuo ad eius sctãm & liberalẽ cõuersationẽ reuerti velle quatenus reliquos amaritudinis suæ ãnos pparatos altissimũ offerret ĩ extrema sua vocatione vnã cũ piẽs saluare aĩam, quãdo desuper haud ɔcessum videret multorũ saluti ɔsulere posse hocq; proposito per literas eius ad Venecias celerrime missas ĩtellecto Reu. D. Car. Bẽbus datis scriptis suis in vrbẽ oĩno dissuasit Archiepõ ne ĩde post tot casus & tãtos labores ob honorẽ Dei & reuerentiã Sedis Ap. diu & ɔstãter perpessos absq; merita ɔsolatione cõtenderet emigrare, sed optima quæq; remanẽdo sperare promittẽs se plurimos Reue. D. Card. ad quodlibet eius desideriũ singularib. verbis iclinare velle, & ista prõptissime requisiti fecerũt pſertim Reuer. D. Card. de Carpo qui accedẽte Apost. legationis authoritate nullũ optimi principis officium tam per se quàm suos eum consolã do (ne animũ despõderet) efficere differebat. Card. Bẽbus. Humanitas maxima R. Car.

REdeũtem ĩsuper Sũmũ Pont. Paulũ III. ĩ vrbẽ plures Reuerẽn. D. Card. eius Sctitatem q; pdicto Archiepõ promissam toties ɔsolationẽ certi alicuius cẽsus seu victus (ne ita anxiæ viueret & in negociis fidei procurandis deficeret) prouidere dignaretur exorarũt. Sed neq; sic præter solitam spem (qua nimiũ affligebatur aliquid pacienti Archiepiscopo fuerat elargitum. Per idẽ tẽpus (forsan relatiõe pdicti patris Castineduli, ordi. S. Dominici generalis procuratoris) cũ R. P. Leander de Albertis nobilis Bonon. ĩtellexisset Archiepm Io. Magnũ Gothũ ob præmissas cãs ẽ Roma ad Patriarchã Venet. Hier. Quirinũ (vt secũ pacifice more pristino ɔuiueret) descẽdere velle, eum humanissimis literis vera charitate plenis vt ad monasteriũ S. Dominici (vbi prius hilariter hospitio exceptus fuerat) denuo & cõfidenter magna patrum beneuolentia refouendus accedere non dubitaret, ita enim vnanimi Reuerend. Patrum & fratrum consensu ratum & gratum erat vt pro fide catholica continue peregrinantem libenter assumere & fouere desiderarent.

Paulus III. redijt in vrbem. Spes morosa. Frater Leãder de Albertis. Humanitas insignis fratrũ S. Domin. i Bo.

Ideoq; eidem.

REVERENDO Patri Leandro prout sequitur respondebat

Lr̃æ archiepi Leãdro Bononien. emisse.

REVERENDE PATER ET Consolator amantissime. Quod me toties in causa Sanctissime religionis isthuc proficiscetem indicibili benignitate vt ad ędes vestras diuertere debeam alacriter inuitatis gratias refero sempiterna memoria dignas imo peramplius semper agere conabor quia ad memoriam reuoco id quod nunquàm obliuisci potero videlicet quomodo Reuerenda Pat. V. vna cũ cæteris Reuerẽdis istius almi Collegii vestri patrib. ante sex annos me & coexules meos ex hospitio nimis incõmodo, & saluti nostræ plurimũ contrario extractos in domum vestram induxistis summaqꝫ beniuolentia & nunquàm obliuiscenda liberalitate fouistis & recreastis imo à faucibus mortis iam tunc pereuntes reduxistis. Debeo igitur me & omnia mea non modo isti optimo conuentui. Sed toti Ordini V. A quo tam magnum & necessarium beneficium ĩ mea extrema necessitate sum consequutus. Diuina quoqꝫ prouidentia factum esse non dubito quòd Reuerendissimus Dominus Hieronymus Quirinus Patriarcha Venetus vestri Ordinis alumnus me tam benigne & tanto tempore per summam liberalitatem fouerit & semper fouere paratus est. Ceterum quomodo postea hic Romæ valuerim parum aliud scribere possum nisi quòd libenter glorier in infirmitatibus meis in quibus ne penitus succumbam peto pro me ad Deum orationes fieri, ab ista Sanctissima Congregatione vestra cui me & omnes omni pio, ac sincero animo incessanter commendo.

Bñficiũ insigne pa. S. Domini ci in Bononia

Præterea

PRæterea etsi plurimis animi doloribus & corporis molestiis satis altis gemitibus an quolibet honesto sanctoq; desiderio suo adimplendo perturbaretur, tamen incessabili sollicitudine Germanicæ atq; Gallicæ, imo & Aquilonaris. Ecclesiæ oppressis Episcopis, & prelatis plures literas omni confortatione plenas emisit, sincerissime cũctos exhortãs, precipue religiosorum rectores vt constantissimos sese in hoc temporum calamitosa temptatione, quasi murum ponerent pro domo Dei, & veritate orthodoxæ fidei nostræ, promittens suam fidelem operam non grauatim interponendam vbi aliquid pro eorum securitate decernerent ab hac Sancta Sede Apostolica & humanissimis dominis Cardinalibus esse petendum. Quocirca hæc & similia pio Archiepiscopo meditanti, occurrunt quidem Reuerendi patres natione Hungari professione monachi Sancti Pauli primi heremitæ ob Turcicam rabiem & persequutionem è patria pulsi rogantes Archiepiscopum Gothum, vt piis literis & precibus suis opera alicuius boni viri (honestis, & necessariis interpositis mediis) apud Reuerendissimum Patriarcham Quirinum, & Magnificũ Senatum Venetiarum aliquod monasterium in quo non esset, vel languesceret diuinus cultus, seu alius locus idoneus eorundem fratrum ordini (vbi permitteretur à timore inimicorum liberato intimius seruire deo) impetrare conaretur? Datis ergo literis ad prædictum Reuerendissimum Patriarcham virum religiosissimum illico consensum obtinuit vt multiplicato cultu diuino ciuitas ipsa vberiorem à Deo consequeretur benedictionem, verum cum restaret assensus magnifici Senatus Venet. hanc sequentem Epistolam in fauorem piissimi negocii prædictorum fratrum Sancti Pauli ad quendam amicum suum vita ac moribus integerrimum virum Illustrissimi Venet. Ducis, & dominii Secretarium D. Iohannem Baptistam Rhamusium modo quo sequitur scripsit.

Archieps lr̃is plurimis oẽs hortatus est ad constantiã i religione seruandam.

Fr̃es S. Pauli p̄mi hæremitæ petũt locũ monasterij erigẽdi apd' Vene.

Ioh. Bap. Rhamusius vir excellens.

Spectabilis Domine Rhamusi amice, & frater charissime. Quemadmodum V. Spectata pietas nihil libentius audit quàm ea quæ ad sempiternum Dei honorem & istius inclite Reipub. Venete decorem vtilitatemque conducũt ita nunc ad ipsam affero negocium omni pietate & honestate plenum. Siquidem proxime elapsis diebus nonnulli religiosi & graues viri Ordinis S. Pauli primi heremitæ ex Hungaria in hanc vrbem Romam diuerterunt eo pio proposito ducti vt quia non liceret eis libere in patria ob Turchicum horrorem domino deo ĩ suscepta religione seruire vellent sibi extra eorum patriam aliquem aptum locum presertim Mantuæ, Ferrariæ, aut in alio loco inuenire. At ego & deo dignus Episcopus Roszonen. Paulus Zondinus & complures alii qui sunt magnæ pietatis prudentiæ, & authoritatis viri inspecta diligentius eorum intentione persuasimus illis vt primum omnium curarent talem locum apud Venetos impetrare quẽ vtique multiplici ratione assequerentur maxime quia Veneti ceteris mortalibus erga aduenas et peregrinos creduntur esse humaniores & nullis erga religiosos pietate secundi. Nec imprudenter perpenderent se in colligendis tam Sanctis & integerrimis viris totam Hungariam suæ Reipub. obnoxiam deuotissimamque efficere. Itaque accepta hac persuasione rogabãt me vt tale eorum negocium alicui ex prudentioribus, & benignioribus amicis meis apud Venetos diligenter commendarem, quocirca cum nullus istorum ciuium pietas & prudentia mihi eque comperta est vt vestra. Rogo humanissimam D. V. vt diligenter circunspectis omnibus huius pii negocii partibus dignetur & velit prout maxime confido cooperari quòd tam sanctum et honestũ ac iustum desiderium pientissimorum hominum optatum sortiatur effectum ne cogantur alibi de opportuno loco cogitare. Nec dubitet Illustrissimum dominiũ Venetorum quin tales hospites gratiosæ colligẽdo eque sueipsius reipub. vtilitati ac Christianæ pietati consulet. Ordo enim eorum vbique probatissimus, & Sanctissimus estimatur. Nec omnino vacuos sese ad vos conferent imo vt probabili coniectura ducor complures Illustres, & magnarum fortunarum viri sese, aut nunc, aut postea eos comitabũtur

Paul. eps Rossonen.

mitabuntur per quos Veneta respub, non paruam vtilitatē suo tempore consequetur. Reliqua huic pio negocio necessaria dicet frater Gregorius præsentium exhibitor quem vestra humanitas vt memetipsum excipere & promouere dignetur quæqꝫ feliciſſime cum optime spei adoleſcēte vnigenito Paulo Rhamusio viuat, & valeat ex sancto Michaele in Burgo Romano.

M. D. XLIII. 1543.

TRansacto demum eodem anno M.D.XLIII. eisdem anxietatibus oppressus adhuc spe bona Pontificis Pauli promissa pro sui vberiori consolatione adimplenda annum XLIIII. Ingrediens expectabat, vnde & eius Sanctitati, ita scripsit.

BEatiſſime Pater, & Domine Clementiſſime quàm grauibus angustiis & casibus toto trimestri proxime præterito succubueram breuiter aperiam vt sciat S.V. quomodo ex sua innata pietate meæ conditioni consulat October me in lectum febrilē coniecit ac tenuit. Similiter & Nouember in me totus seuerior erat December autem oīum seuiſſimus nedum me in corpore afflixit, sed & in animo vehementiſſime perturbauit imo & vnicū meum ex sorore muliere Sanctiſſima Nepotem eximiæ probitatis & admirādi ingenii adolescentem e viuis absumpsit quo sepulto mox aderat patronus domus quam dato censu inhabitabam & subito vt exirem precepit Deus Sanctitatem V. ad multos & felices annos pro mea consolatione conseruare dignetur.

Literæ Archiepi Paulo iij. directæ.

Calamitates mortiferæ.

Magnus Petronius.

1544.

PAtronus autem domus supradictæ erat D. Iulius Sartorius Archiepiscopus Sancti Seuerini, qui Romā veniēs paucis diebus moraturus eſſet nulla tamen via gratia vel precio instantiſſime per fratrē Egroti Archiepiscopi rogatus inclinari potuit vt ipsum Archiepiscopum quotidie febrili lecto incubantem, imo agonizantē (precio alterius domus pro ipso Archiepiscopo Iulio cōducende oblato) permitteret remanere. Vnde in vigilia Natalis Christi lachrimabili spectaculo per familiares suos portatus fuit in vicinius palacium Reuerendiſſimi D. Cardi. Hipporegien. Reuerendiſſ. domino N. Lipomāno Episcopo Veronensi locatum

Lippomānus eps Veronen.

qui gratiosæ concessit languenti Archiepiscopo ibidem aliquot septimanis commorari prout etiam alteri dignissimo antistiti
Ioh.Pet.Ferre eps Milen. Iohann. Petro Ferreto præsuli Milen. postea lauellino de tota catholica Ecclesia ob multa & Sanctissima volumina in augmentum religionis catholicæ fidei vtiliter, & docte edita valde
Eps Ferretus. benemerito manere permisit. Hic Iohan. Reuerend. antistites vir mansuetissimus, Iohanni Magno quasi ferrum magneti virtutis amore indissolubiliter adhesit maximamqȝ consolationem debilissimo Archiepiscopo exhibere curabat, Similiter & Reuerend. Pat. Ordinarius Romanæ sapientiæ insignis
Eps Interãnẽ. 1554. Theologiæ Magister Iohan. Iacobus postea dignissimus Episcopus Interannensis factus, affuit & illi excelsi animi vir Reuer.
Eps Cornelius Bitontinus. Pater Cornelius sacrarum literarum & omnis disciplinæ professor egregius, Episcopus Bitontinus qui semper eundem Archiepiscopum & fratrem eius Olaum singulariter amabat, aderat & eidem Reuerend. D. Paulus Zondinus Episcopus Robsonen. vir Deo amabilis & piissime eruditus. Recedente dein de Archiepiscopo domino Iulio Sartorio satis oneroso consolatore, illico reportatus est debilissimus Archiepiscopus Gothus in edem solitam S. Michaelis pecunia sua conductam vt ibi meliori quiete reperta, & Summi Pontificis, tot annis expectanda consolatione facilius sperate sanitati redderetur, attamen ne sua continua calamitas Sanctissimum Pōtificem lateret hanc sequentem Epistolam (quæ vltima fuit in vita eius) suæ

Sanctitati, ita hu
milime
per manus Reuerendissimi D. Cardina
lis Poli perscripsit.

SANCTISSIME PATER & Domine Clementissime. Iam agitur annus octauus postquàm precepto Sanctitatis V. ad Cōciliū generale Mātuæ āno Domini M.D. XXXVII. indictū in Italiā ex vltimis Sauromatū partibus perueni, paratus omnes curas & labores sustinere quos aliquis obsequētissimus filius pro sua matre Sacrosancta Romana Ecclesia sufferre debuisset quod eo liquidius relinquitur quo nuper duob. Reuerendissimis D. Cardinalibus Bembo, & Polo iussu Beatitudinis V. è Venetiis seriose me vocantibus in hanc vrbem tam sponte parendo asperiori tempore anni per maria & terras pluries in humeris meorum familiarium ob vehementem egritudinem portatus peruenerim, non curando quomodo valerem sed qualiter obedirem preceptis Sanctitatis V. quæ ob hoc exemplo pastoris eterni dolorem & laborem considerare dignetur vt iuxta amplissimum Sanctitatis V. promissum aliquando leuatis angustiis exultare valeam me humanissime ab eiusdem Sanctitatis Vestræ pia commiseratione fuisse & esse consolatum quo circa humilime & instantissime supplico Sanctitati V. quòd tandē dignetur de mea conditione aliquid liberalius & certius ordinare, vt illi qui de mea & Sanctæ Sedis Apostolicæ desolatione gloriantur, cognito Sanct. V. de me optimo aīo, & opere firmam fidem concipiant quòd mea diligentia & Vestræ Sanctitatis assistentia tandem ille amplissimus Populus Aquilonaris Christianæ & sanctæ Romanæ Ecclesiæ deuotior restituatur Deus Sanctitatem vestram diu conseruet & meæ consolationis authorem & cooperatorem constituat efficacē ex domo sancti Michaelis. IIII. Die Martii M.D.XLIIII. Cui Epistolæ per Reuerendissimum dominum Card. Polum Anglicum eidem Pontifici præsentatæ quia nil amplius quàm vt solito more bene speraret responsum fuit, ad eternum pastorem (qui gregem non deserit) incessabili gemitu se conuertens magis, ac magis inualescente febrili egritudine & gutturis ardore debilitari cepit, fratremque suū Olaum Magnum sincerius & frequentius in virtute altissimi exhortari ne ob prædictam desolationem suam aut multiplicem persequutionē in extrema sepius calamitate pariter secū xx. an-

Literæ vltimæ Archiepi ad Paulum III. In mortifera egritudie date

1537.

Obedientia ppriæ anteferē voluntati.

1544.

Exhortatio pīssima.

IOHANNES MAGNVS GOThus Archiepiſcopus Vpſalen. in Regno Sueciæ cuius pietatis innocentia doctrinæ ſplendor ac perſpecta vitæ ſanctitas ab Adriano VI. Clemente VII, & Paulo III. Ro. Põtificib. mirifice collaudata eſt, accerſitus ex Aquilonari plaga ad Mant. Vicent. & Tridentinum Concilium, exul à patrio ſolo Goſtaui Regis ſeueritatem, hæreticorumq; inſidias pro Chriſto ac catholica fide tutãda patienter annos xx. perpeſſus poſt deſcriptas Gothici, ac Sueti ci Regni & Vpſalenſium præſulum omnimodas hiſtorias, curis immenſis indefeſſo ſtudio vir Dei grauatus, de religione benemeri tus in vrbe occumbens hic ſitus eſt. (Scilicet ꝓpe vultũ ſanctuȝ i eccl. S. Petri

Olaus Magnus Gothus fratri optimo merens P.
vixit annis LVII. xi. kalen. Aprilis M. D. XLIIII.

Legati ſiue Nuncii Apoſtolici ſucceſſiue ad Regna Aquilonaria per diuerſos Pontifices, & tempora miſſi hii ſunt.

- Cardinalis Sabinen. Guilielmus.
- Nicolaus Cardinalis Anglicus, poſtea papa Adrianus Quartus appellatus.
- Marinus iurium Doctor.
- Bartholomeus de Camerino.
- Iohannes Angelus Arcimboldus.
- Iohannes Franciſcus de Potentia.
- Iohannes Magnus Gothus Archiepiſcopus Vpſalen.

Lamentum Ecclesiæ Suecanæ sublato Iohanne Archiepiscopo prædicto Vpsalen. aliisqꝫ catholicis antistitibus Aquilonarium Regionũ coram veris Dei Seruitoribus, & amicis diu continuatum.

SI vnquàm ante conspectum vestrum ascendit oppressorũ calamitas. Si vnquàm innocentiam defendere & iniurias propulsare voluistis. Si vnquàm vobis in mentem V. Venit, cur fasces & secures, & tanta imperii vis tantaqꝫ ornamentorum omnium dignitas ab immortali Deo vobis concessa sit, Si vnquàm maioribus vestris virtute, pietate, rerum gestarum magnitudine & gloria pares esse voluistis clementer, audite me supplicem, prorepta libertate fluuios lachrymarum effundentem, & si diuinam maiestatem. Omniumqꝫ vestrum amplitudinem & dignitatem à crudelissimis hostibus meis nimis temere offensam, multisqꝫ modis violatam ostendero. Oro obtestorqꝫ sic iustissimas querelas meas accipite, ne vlla vnquàm posteritas iustæ dicere queat, me apud imprudentes, aut imbelles Principes, tam necessarias frustra deposuisse quærelas, vt vestris præsidijs ab infinitis intolerabilibusqꝫ iniurijs aliquando experiar me releuatam. Ego olim adiuuantibus illis Illustrissimis, & optimis ꝓgenitoribus V. (qui omnia huius mũdi imperia & sanguinem, ac vitam suam pro augendo conseruandoqꝫ Dei honore contempserunt) ad fidem Christianam vocata abiectaqꝫ æthnicorum Barbariæ, ita sincere instituta fui, vt omnia virtutum officia quibus eiusdem Christianæ fidei integritas comprobatur Sanctæ & iuste viuendo iugiter obseruarem in aduenas & peregrinos humanissimam hospitalitatem. In vicinas terras securum & pacificum conuictum, deniqꝫ in omnes homines amicitiam cum summa beneuolentia coniunctam semper conseruaui. Sepe à Tyrannis oppressa tacens ingemui, & multis lacessita iniurijs beneficio piorum Principum reducta sum in optabilem libertatem in qua constituta iustitiam, temperantiam, patientiam, fidem, charitatem, concordiam, castitatem, veritatem, hospitalitatem, cæteraqꝫ virtutum genera exercens (et quasi gradibus in celum scandens omnia ad eternam felicitatẽ inducẽtia, securius videbar apprehendisse.) Sed ijs fere euacuata bonis, nil aliud spei superest quàm illum inuocare censorem, qui ita lachrymas abstergit offensorum, & iniurias, oppressorum vindicat, vt corde contritis aperire non dedignatur omnem misericordiæ fontem, saltem persequutores recordari velint se esse homines & intimius meminisse Dei ne eius seuerissimo iudicio eternaliter puniantur.